RAGIP PAŞA
2470

آووقات : حیدر رفعت

یکی و مکمّل
معلومات قانونیه

معارف نظارتی پروغرامی بالتدقیق مکاتب اعدادیه ، سلطانیه ودارالمعلمین
صنفلرینه مخصوص اولەرق ترتیب ایدلمشدر .

طابع وناشری

کتابخانۀ عسکری - ابراهیم حلمی
٤٦ باب عالی جاده‌سی ٤٦

درسعادت
١٣٢٧

[مطبعۀ خیریه] و شرکاسی

آووقات : حيدر رفعت

يكى و مكمّل

معلومات قانونيه

معارف نظارتى پروغرامى بالتدقيق مكاتب اعداديه ٔ سلطانيه و دار المعلمين صنفلرينه مخصوص اولەرق ترتيب ايدلمشدر

T.C. MİLLİ E[illegible]
RAGIP P[illegible]
MÜDÜRLÜĞ[illegible]
Sayı: 2470

طابع و ناشرى

كتابخانهٔ عسكرى ـ ابراهيم حلمى

٤٦ باب عالى جادەسى ٤٦

درسعادت

١٣٢٧

R-Y
2821

[مطبعهٔ خيريه] و شركاسى

کتابخانهٔ اسلام وعسکری ـ تجار زاده ابراهیم حلمی
٤٦ باب عالی جاده‌سی ٤٦

١٢-٧-١٩٤١

افاده :

بو کتاب مکاتب اعدادیه‌صوك صنفلری ایچون ترتیب ایدلمشدر ؛ مؤلفی بلانقصان بر کتاب یاپمش اولمق ادعاسنده دکلدر ومعلومات قانونیه معلمین محترمه‌سندن کتابك کرك تصنیف وتقسیمی کرك هرهانکی برنقطه‌سنك لزوم ایجاز وتفصیلی حقنده مطالعات بکلر .

کتابه قواعد کلیهٔ معلومه حقنده برسطر بیله یازلمه‌مشدر . چونکه مؤلفی کندیسنجه مجلهٔ‌ده‌ده زائد اولان بو قواعدی بویله مختصر ، عادتا متکاثف بر مجموعه‌یه قویه‌مزدی . کتابده بالخاصه مادیاته ، وقوعات حیاتیه‌یه اهمیت ویرلمشدر .

مباحثك یکدیکرینه ربطی ایله شو مجموعهٔ معلوماته کنج ذهنلرده بر وحدت ، تك بر وجود ویرمك معلمین ایچون اقصای مقصد واهم وظائف اولمق طبیعیدر .

١ تشرین اول ٣٢٧ — حیدر رفعت

خطا وصواب

۱۸۸ نجی صحیفه‌نك یدنجی وسکزنجی سطرلری یکی جزا قانوننامه‌سنك ۴۲ نجی ماده‌سی فقرهٔ ثانیه‌سیله حکمدن دوشمشدر .

۱۹٤ نجی صحیفه‌ده اون‌اوچنجی سطرده «مهری تقلید» «مهرلی کاغدی سوء استعمال» اوله‌جقدر .

مکمل
معلومات قانونیه

انسانلر آره‌سنده‌کی مناسباتی خیر ویا شر اولمق نقطهٔ نظرندن تدقیق ایدن علمه « علم اخلاق » ؛ نافع ویا مضر اولمق نقطه‌سندن تدقیق ایدنه « علم اقتصاد » ؛ حق وناحق اولمق نقطهٔ نظرندن تدقیق ایدنه « علم حقوق » تعبیر اولونور .

حقی ناحقدن تفریق ایچون بولونان معیارلره قانون اطلاق اولونور. قانون : ۱ ، «اصولنه توفیقاً وضع واعلان ایدلمش»، ۲ « عموم افراد ملت ایچون »، ۳ « معاملات خارجیه‌لرنده » ، ٤ « سویاً رعایت اولونماسی مجبوری » بیانات رسمیه‌در. قانون قوهٔ تشریعیه‌دن کچر ، اراده‌یه اقتران ایدر ، قوهٔ اجرائیه ـ حکومت ـ بونك اجراسی ایله مکلف بولونور .

قانونك صورت اجرائیه‌سنی کوسترن تعلیماته نظام دینور ، بونك قوهٔ تشریعیه‌دن کچمسنه لزوم یوقدر . روح قانوندر ؛ نظام ، تسریع معامله نقطهٔ نظرندن قبول ایدلمش بر تدبیر تسهیلیدر .

∴

حقوق ، « ملیه » یاخود « بین الملل ـ بین الدول » اولەرق ایکی بیوك قسمه آیریلور .

هر هانکی بر ملت افرادینك یکدیکریله یاخود منسوب اولدقلری دولتله مناسباتنی حق وناحق نقطهٔ نظرندن تدقیق ایدن قسم حقوق « حقوق ملیه » نام عمومیسی آلتندەمدوندر.

حقوق ملیەنك افرادك کندی آرەسندەکی مناسباته مختص قسمنه « حقوق خصوصیهٔ ملیه » دینیر که « حقوق مدنیه » ، «حقوق تجاریه » و « اصول محاکمهٔ حقوقیه » نامیله اوچ بحث تشکیل ایدر .

حقوق ملیەنك افراد ایله بوافرادك منسوب اولدقلری دولت آرەسندەکی حقوق ووظائفی تعیین ایدن قسمنه «حقوق عمومیهٔ ملیه» اطلاق اولونور. بوده «حقوق سیاسیه »، «حقوق اساسیه»، « حقوق جزا » و «حقوق اداره » نامیله درت قسمه منقسمدر.

حقوق بین الدول ؛ مختلف دولتلر وبو دولتلره منسوب افراد آرەسندەکی مناسبات متقابلەیی کوسترر .

حقوق بین المللده عمومیه وخصوصیه نامیله ایکی قسمه منقسمدر .

حقوق عمومیهٔ بین الملل، مختلف ملتلر ودولتلر آرەسندەکی مناسباتدن ؛ حقوق خصوصیهٔ بین الملل مختلف دولتلره منسوب افراد آرەسندەکی معاملات ومناسباتدن بحث ایدر .

ینەردی موجب اولور. شوقدرکه مبیعه مشترینك مالندن برشیئك ضم وعلاوەسی مانع رددر . بوحالده بایع راضی اولسه دخی معیب اولان مبیعی کیرو آلەمیوب نقصان ثمن ویرمکه مجبوردر. حتی مشتری اومالی عیب قدیمنه مطلع اولدقدن صوکره صاتسه بیله بایعدن نقصان ثمن آلەبیلور .

نقصان ثمنك مقداری بیغرض اهل وقوفك اخباری ایله معلوم اولور. بوده مبیعك برکره سالماً برکرەده معیباً تقویمی ایله آرادەکی فرقدن عبارتدر .

غبن وتغریر . — بیعده بلا تغریر غبن فاحش بولونسه مغبون اولان کیمسه بیعی فسخ ایدەمز . [*]

مال یتیم ، مال وقف ومال بیت المال بلا تغریر دخی اولسه غبن فاحش ایله صحیح اولماز . فسخی طلب ایتمك حقی متبایعاندن انجق مغبونه عائددر وبوحق وارثه انتقال ایتمز [**] .

غبن فاحشك وجودینه اطلاع حصولندن صوکره مبیعده تملکك لوازمندن اولان بر وجهله تصرف ایدیلورسه آرتق حق فسخ قالماز .

---

[*] تغریر : آلداتمق ؛ غبن فاحش : دراهم وعروضده نصف عشر، حیواناتده عشر، عقارده خمس مقداری ویادها زیاده آلداتمقدر. عروض: نقود وحیوانات وعقارات ومکیلات وموزوناتدن غیری شیلر.

[**] متبایعان = عاقدین = بایع ایله مشتری .

بیع بالوفا . — بر کیمسه مالنی [*] دیکرینه ثمنی رد ایدنجه کیرو ویرمك اوزره شوقدر غروشه صاتمقدرکه مشترینك مبیع ایله انتفاع ایلسنه نظراً بیع صحیح ، طرفین بونی فسخه مقتدر اولدقلری جهتله بیع فاسد ، ومشتری مبیعی آخره صاته‌مدیغی جهتله رهن حکمنده‌در .

تعبیر آخرله بیع وفا اویله بر بیعدرکه بایع مدتی ظرفنده ویا ختامنده ثمنی رد ایله مبیعی استرداد ایده‌بیلدیکی کبی مشتری دخی انقضای مدتده مبیعی رد ایله ثمنی استرداد ایده‌بیلور ویاخود :

مبیعی صاتدیرر ، حقوقنی استحصال ایدر ؛ فضله‌سی بایعکدر ، اکسیك ظهور ایدرسه بایعك اموال سائره‌سنه مراجعت ایدر . مبیعك منافعندن بر مقدارینك مشتری‌یه عائد اولمق اوزره شرط ایدلمسی ده معتبردر . تهلکه‌سز بیع بالوفا املاکده ویاخود مقاطعه‌لی ویا توسیع انتقاللی اوقافده اولور .

مشتری آله‌جغنی استیفا ایتدکجه وفاءً اشترا ایتمش اولدیغی ماله بایعك دیکر غریملری مداخله ایده‌مز .

---

[*] مال : انسانك وقت حاجت ایچون ادخار ایده‌بیلدیکی منقولات ویا غیر منقولات .

ایکنجی درس

اجاره

ایجار یا منافع اموال اوزرینه ویا عمال اوزرینه اولوب هر ایکی حالده مقعود علیه منفعتدر . [*]

مستعملینك اختلافیله مختلف اولان هرشیئك اجاره‌سنده تقیید معتبر ، فالا دکلدر .

مثلا بر کیمسه‌نك رکوبی ایچون استکرا اولونان آته بر بشقه‌سی ارکاب اولونه‌ماز ؛ فقط بر کیمسه‌نك سکناسی ایچون استعمال اولونان خانه‌ده بشقه‌سی اسکان اولونه‌بیلور .

---

[*] ایجار ، کرایه ویرمك . استیجار ، کرا ایله طوتمق ، آجر = موجر ، کرایه ویرن ؛ مستأجر ، طوتان . اجاره = اجرت = کرا = بدل منفعت . اجاره = ایجار . مأجور = کرایه ویریلن شی . اجر مثل : بیغرض اهل وقوفك تقدیر ایتدکاری اجرت . اجر مسمی : حین عقدده ذکر اولونان اجرت . مهایأه = تقسیم منافع .

متصرفك ويا وكيلنك رضاسی آلنمادقجه مستأجر حقنی
آخره ترك يعنی مأجوری قسماً ويا تماماً آخره ايجار ايده‌بيلوب
ايده‌مه‌مسی ميانه‌ده‌كی مقاوله‌يه مربوطدر .

كرك قابل تقسيم اولسون كرك اولماسون بركيمسه حصهٔ
شايعه‌سنی شريكنه ايجار ايده‌بيلورسه‌ده آخره فقط خودبخود
ايده‌مز؛ مكركه مهايئه‌يه ربط اولوندقدن صوكره كندی نوبتی
كلمش اوله ، اوزمانده تكميلنی ايجار ايدر .

ركن اجاره . — اجاره‌ده بيع كبی ماضی صيغه‌سيله
منعقد اولور . وبو صيغه مشافهه ، مكاتبه ويا ديلسزك اشارت
معروفه‌سيله وياخود يولجی واپورينه ، كذا باركيرينه ، اسكله
قايغنه بنمك كبی انجق تعاطی طريقيله ادا ايديلور . اجاره‌ده
سكوت رضا وقبول عد اولونور . دكان صاحبی يوز غروشه ،
مستأجر سكسان غروشه ديسه وصاحبی مستأجری براقوب
اوده دكانده ساكن اولسه سكسان غروش اجرت لازم كلير .
طرفين سوزلرنده اصرار ايتدكلری حالده مستأجر ساكن
اولورسه اجر مثل لازم كلير .

كله‌جك اغستوسدن اعتباراً مثلا برسنه ايچون بريری

استيجار « اجارهٔ مضافه » جائزدر . ووقتی حلول ايتمديكی
حالده‌ده لازم اولوب احدعاقدين مجرد وقتی كلمدی ديه فسخ
ايده‌مز .

اجاره انعقاد ايتمكله انقضاسنه قدر موجر ضم ايده‌مز .
فقط مأجور مال يتيم ، ويا مال وقف ايسه وصی ويا متولی
اجر مثلی استكماله مجبوردر ، اجر مثل لازم كلير .

اجاره‌نك شرائط انعقادی . — عاقدين اهل يعنی عاقل
مميز اولملری . بيعده اولديغی كبی ايجاب ، قبوله موافق ومجلس
عقد متحد وآجرك حق ايجاری اولملی و ياخود حق ايجاری
اولانلرك اجازتی انضمام ايتملی .

صحت اجاره . — اجاره‌نك صحيح اولماسی ايچون :
عاقدينك رضاسی ، مأجورك تعيينی ، اجرتك معلوميتی ، مأجورك
نه ايچون اولديغنك مانع منازعه اوله‌جق وجهله معلوم بولونماسی
ومنفعتك مقدورالاستيفا اولماسی شرطدر .

بطلان وفساد اجاره . — شرائط انعقاد بولونمازسه
اجاره باطل اولور . مجنونك ، صبیٔ غيرمميزك ايجار واستيجاری
باطلدر . فقط بعدالانعقاد آجر ويا مستأجرك تجننی ايله اجاره
منفسخ اولماز .

اجارهٔ باطله‌ده كرا ويرمك لازم كلمز . مكركه مأجور مال
وقف ويا مال يتيم ويا مال مجنون اوله .

شرائط صحت بولونمازسه اجاره فاسد اولور . اجارهٔ فاسدهده كرا ويرمك لازم كلير . فقط اجر مسمايي دكل ، اجر مثلي ويرمك لازم كلير ، وبو اجر مثل اجر مسمايي كچهمز .

احكام اجرت — اجارهٔ صحيحهده استيفاى منفعته اقتدار ايله اجرت لازم اولور .

مثلا مأجور خانهيي قبض ايتدكدن صوكره مستأجر اوطورمسه دخي اجرت ويرمسي لازم كلير .

اجارهٔ فاسدهده حقيقةً انتفاع بولونمادقجه اجرت لازم كلمز .

من غير عقد وبلااذن بركيمسه برينك مالي استعمال ايتديكي صورتده معدللاستغلال ايسه اجر مثل لازم اولور ، دكل ايسه اولماز . فقط مال صاحبي اجرت مطالبه ايتدكدن صوكره استعمال ايدرسه مطلقا اجرت لازم كلير .

اجرتك لزومنده مأجورك تسليمي شرطدر . يعني مأجور مستأجره تسليم ايدلمديكي مدتجه كرا ايشلهمز .

بوصورتله قبل التسليم مدت منقضي اولورسه هيچ براجرت لازم كلمز .

اجيرك مستأجر فيهي حق حبسي . — ترزي ، بوياجي ، جامه شوى كبي عملنده اثر اولان اجيرك ويردسي مقاوله اولونمهمش ايسه حق حبسي واردر . بو وجهله يدنده او مال تلف اولسه ضامن اولماز ، فقط اجرتنده آلهماز .

حمال ، ملاح كبي عملنده اثر اولمايانلرك حق حبسي يوقدر . بو وجهله حبس ايدوبده يدنده اومال تلف اولسه ضمان ايجاب ايدر .

اجارهٔ عقار . — كيمك ايچون اولديغي بيان ايدلميهرك برخانه يا دكان استيجاري جائز اولور . نه ايچون اولديغي بيان ايدلميهرك دكان وخانه استيجاري ايسه كيفيت استعمالي عرف وعادتله تعيين ايتمك اوزره صحيح اولور .

بو وجهله نه ايچون اولديغي بيان ايدلميهرك استيجار ايديلن خانهده مستأجر بنايه وهن وضرر كتيرميهجك هر نوع ايش ايشليه بيلير . وكندي ساكن اوله بيلديكي كبي باشقهسنيده اسكان ايدهبيلور . مكركه شرائط متقدمهٔ مانعه اوله .

منفعت مقصودهيي اخلال ايدن شيلري ياپمق آجره عائددر .

خانهنك صو يوللريني ، كونكلريني تعمير واصلاح وسكنايه مخل اولان شيلر انشا ، بنايه متعلق سائر ايشلر ، ودكرمنك حرقني آيقلامق صاحبنك اوزرينهدر . اكر صاحبي بونلري ياپمقدن امتناع ايدرسه مستأجر چيقه بيلور .

استيجار ايدركن كورمش ايسه بو بهانه ايله چيقهماز و آجرك اذني اولمقسزين مستأجرك ياپهجغي تعميرات تبرع قبيلندندر .

اجارهٔ آدمي . — اجرت بياني وعملك تعييني ايله اجارهٔ

آدمی جائزدر. اجرت مقاوله ایدلمیه‌رك‌ده برشخص برکیمسه‌نك طلبی اوزرینه او کیمسه‌یه خدمت ایدنجه، اجرت ایله خدمت ایدر مقوله‌دن ایسه اجر مثل آلیر. بخشش اجرته محسوب ایدیله‌مز.

مطلق اوله‌رق مقاوله اولوندیغی صورتده آجر کندی یرینه باشقاسنی قوللانه بیلور.

تسلیم مأجور. — مأجورك تسلیمی مستأجره بلا مانع آنکله انتفاع ایده‌بیله‌جك حالده آجرك اذن ورخصت ویرمسیدر.

آجر برملك عقارینی ایچنده کندو مالی اولدیغی حالده ایجار ایتسه فارغاً تسلیم ایتمدکجه کرا ایشلمز.

عاقدینك بعدالعقد مأجورده تصرفلری. — ناسك استعمال وانتفاعده متفاوت اولمدیغی مأجوری مستأجر باشقاسنه ایجار ایده بیلیر.

برکیمسه‌یه اجارهٔ لازمه [٥] ایله ایجار ایدیلن برمال اومدت ایچون بردیگرینه ایجار ایدلسه ایکنجی ایجارباطلدر. مستأجرك اذنی اولمقسزین صاتلسه بوبیع مستأجر حقنده نافذ اولماز، بایع ایله مشتری بیننده نافذ اولور. انجق مشتری ایسترسه تسلیمی ممکن اولمدیغندن طوتدیره‌رق محکمه‌یه مراجعتله عقد بیعی نسخ ایتدیره‌بیلور.

---

[٥] اجارهٔ لازمه = حق خیاردن عاری اجارهٔ صحیحه،

رد مأجور. — مأجورك رد واعاده‌سی مستأجر اوزرینه لازم اولمیوب اجاره‌نك انقضاسنده مأجورك اخذی آجر اوزرینه‌در.

ضمان. — مأجور مستأجرك تعدیسی ایله تلف اولسه یاخود قیمتنه نقصان کاسه مستأجره ضمان لازم کلیر.

تعدی، مستأجرك خلاف معتاد حرکتیدر.

تقصیر، ومشروطك مافوقنه تجاوزده موجب ضماندر.

تقصیر، بلاعذر قصور ایتمکدر.

اجیرخاص امیندر. حال بوکه اجیرمشترك تعدی ویاتقصیری اولسون اولماسین کندوسنك فعل وصنعتندن تولد ایدن ضرر وخساری ضامندر.

---

[٥] اجیر خاص: یالکز مستأجره ایشلر؛ آیلغلی خدمتکار کبی؛ یالکز برقریه حیوانی رعی ایتمکله مقید اولان چوبانده اجیرخاصدر. اجیر مشترك: مستأجردن باشقاسنه ایشلمامك شرطیله مقید اولمیان اجیردر؛ حمال، دلال، قریه چوبانی، کرا آرابه‌جیسی، اسکله قایقجیسی کبی.

اوچنجی درس

١ . كفالت

كفالت ، برشيئك مطالبه‌سی حقنده ذمتی ذمته ضم ايتمكدر [٥] . بو حالده كفيل كندی ذمتی آخرك ذمته ضم ايدن ، يعنی آخرك متعهد اولديغی شيئه كندی دخی متعهد اولان كيمسه‌در . اصيل بورجلی‌يه مكفول عنه ؛ آله‌جقلی‌يه مكفول له ؛ وكفيلك تسليمنه ياخود اداسنه متعهد اولديغی شيئه مكفول به دينور .

∴

يالكز كفيلك ايجابيله كفالت منعقد اولور ؛ وعد معلق دخی كفالت اولور .

الفاظ كفالت تعهد والتزامه دلالت ايدن سوزلردر .

---

[٥] كفالت بالنفس : برآدمك شخصنه كفيل اولمق ؛ كفالت بالمال : برمالك اداسنه كفيل اولمق .

الاجغكزی فلان آدم ويرمزسه بن ويريرم ديمك كفالتدر.
كفيله كفيل اولمق ، كفيل تعدد ايتمك جائزدر .

شرائط كفالت . — كفيل ، كفالتك حين انعقادنده عاقل وبالغ اولمق شرطدر .

مجنونك ، معتوهك ، صبينك كفالتی صحيح اولماز . مثلا صبی ايكن كفيل اولوبده بعد البلوغ بو كفالت اقرار اولونسه دخی مؤاخذه اولونماز .

مكفول به مال ايسه مقداری معلوم اولماسه‌ده بأس يوقدر. انجق مكفول به اصيل اوزرينه مضمون اولمق شرطدر .

عقوباتده نيابت جاری اولماز . چونكه جزا شخصيدر ، ومادةً قطعا بر ديكره سرايت ايده‌مز .

حكم كفالت . — كفالت منجزه‌ده [٥] كفيل ، دين معجل ايسه درحال ، مؤجل ايسه مدتی ختامنده مطالب اولور .

برشرطه معلق ويا زمان مستقبله مضاف اوله‌رق منعقد اولان كفالتده شرط تحقق وزمان حلول ايتمدكجه كفيل مطالب اولماز .

كفالتك انعقادندن صوكره كفيل كنديسنی كفالتدن

---

[٥] كفالت منجزه نه شرطه معلق نه‌ده مستقبله مضاف اوليان كفالتدر .

اخراج ایده‌مز ؛ فقط کفالت معلقه و مضافه‌ده دینك ذمت مدیونه ترتبندن مقدم کفیل کندیسنی کفالتدن اخراج ایده‌بیلیر.

حکم کفالت بالمال . — کفیل ضامندر .

دائن مطالبه‌ده مخیردر ؛ مطلوبنی کفیلدن ، اصیلدن ، ویا هرایکیسندن ایسته‌یه بیلیر. مگرکه کفالتده اصیل ویرمزسه کفیلدن طلب ایدلمك قیدی اوله .

بر جهتدن دولایی مشترکاً مدیون اولان کیمسه‌لر یکدیگره کفیل اولسه‌لر هر بری دینك مجموعیله مطالب اولور.

بری نزدنده بر کیمسه‌نك امانت مالی اولدیغی حالده او مالدن ادا ایتمك اوزره او کیمسه‌نك بورجنه کفیل اولسه جائز اولور واو مالدن ایفا ایتمك اوزره کفیل اجبار اولونور. او مال تلف اولورسه کفیله بر شی لازم گلمز ؛ فقط کفیل اولدقدن صوکره او مالی صاحبنه رد ایتسه ضامن اولور.

کفیلی ابرا، اصیلی ابرا دکلدر؛ فقط اصیلی ابرا کفیلی‌ده ابرا ایدر .

اصیل حقنده تأجیل کفیل حقنده‌ده تأجیلدر؛ فقط کفیل حقنده تأجیل ، اصیل حقنده تأجیل دیمك دکلدر .

٢ . حواله

حواله دینی بر ذمتدن دیگر ذمته نقل ایتمکدر [*]. محیل دائننه « سکا بورجم اولان بیك غروشی صراف قسطی‌یه حواله ایتدم » دیوب اونلر دخی قبول ایتدکلرنده حواله منعقد اولور.

رکن حواله . — یالکز محال له ایله محال علیه بیننده عقد حواله اولونه‌بیلور . فقط یالکز محیل ایله محال علیه آره‌سنده علی‌الاطلاق حواله عقد اولونه‌ماز . محال لهك قبولنه موقوفاً منعقد اولور .

یالکز محیل ایله محال‌له بیننده اجرا اولونان حواله‌ده محال علیه عندالاعلام قبول ایدرسه صحیح وتمام اولور .

شرائط حواله . — انعقاد حواله‌ده محیل ایله محال لهك عاقل محال علیهك عاقل بالغ اولماسی شرطدر. حواله‌نك نفاذنده محیل ایله محال لهك بالغ اولماسی شرطدر .

کفالت صحیح اولان دینك حواله‌سی‌ده صحیح اولورسه‌ده دین مجهولك حواله‌سی صحیح دکلدر.

---

[*] محیل = حواله ایدن کیمسه‌که مدیوندر . محال له = دائن. محال علیه = حواله‌یی قبول ایدن . محال به = حواله اولونان مال. حوالهٔ مقیده = محیلك محال علیه ذمتنده یاخود یدنده اولان مالندن ویرمك اوزره دیو مقید اولان حواله . حوالهٔ مطلقه = مقید اولمایان حواله .

احكام حواله . — حواله‌نك حكمی محيلك بورجدن ، كفيلی وارسه اونك‌ده كفالتدن بری اولماسی‌در . محال له او بورجی آرتق محال عليهدن طلب ايده‌بيلير .

مرتهن برينی راهن اوزرينه حواله ايدرسه ارتق رهنی حبس وتوقيفه صلاحيتی قالماز .

محيلك محال عليه يدنده امانت اولان پاره‌سندن ويرلمك اوزره مقيد اولان حواله‌ده مستحق چيقوبده اومال ضبط اولونسه حوال باطل اولور . وبورج محيله عودت ايدر .

محيلك محال عليه يدنده‌كی پاره‌سندن ويرلمك اوزره مقيد اولان حواله‌ده اوپاره تلف اولديغی صورتده اكر مضمون دكل ايسه حواله باطل اولور ، بورج محيله عودت ايدر ؛ اكر مضمون ايسه حواله باطل اولماز .

محال‌بهك اداسيله ، ويا ديكر برينك اوزرينه حواله‌سيله وياخود محال لهك محال عليهی ابراسيله محال عليه ديندن بری اولديغی كبی محال له محال بهی هبه ياخود تصدق ايدوبده محال‌عليه دخی قبول ايتسه كذلك ديندن بری اولور .

محال‌له فوت اولوبده محال‌عليه اوكا وارث اولسه حواله‌نك حكمی قالماز .

٣ . رهن

رهن برمالی اوندن استيفاسی ممكن اولان برحق مقابلنده محبوس وموقوف قيلمقدر . او ماله مرهون ويا ساده‌جه رهن دينير [*] .

ركن رهن . — راهن و مرتهنك ايجاب وقبولی ايله رهن منعقد اولور . [**] قبض بولونمادقجه تمام ولازم اولماز ؛ يعنی راهن قبل‌التسليم رهندن رجوع ايده‌بيلور .

انعقاد رهنك شرطلری. — راهن ومرتهنك عاقل اولماسی شرطدر . بالغ اولماسی شرط دكلدر ؛ حتی صبیء مميزك رهن وارتهانی جائزدر . مرهون صاتيلغه صالح برشی اولمالی‌در . مرهونك مقابلی مال مضمون اولماليدر . [***]

راهن و مرتهن . — مرتهن خودبخود عقد رهنی فسخ ايده‌بيلير . راهن ايده‌مز .

---

[*] ارتهان = رهن آلمق . راهن = رهن ويرن . مرتهن = رهن آلان . عدل = راهن و مرتهنك امنيت ايدوبده رهنی توديع ايتدكاری كيمسه . [**] « بو شيئی سكا دينم مقابلنده رهن ايتدم » « بن ده قبول ايتدم » . [***] مثلا مغصوب علی الاطلاق لازم الضمندر . فقط امانت بعضاً مضموندر بناءً عليه امانت اولان مال ايچون رهن آلمق غيرجائزدر .

مرتهن رهنی مقابلنده‌کی آله‌جغی راهندن استیفا ایدنجه‌یه قدر رهنی حبس وامساك ایده‌بیلور . بر کیمسه ایکی کشیده اولان آله‌جغی ایچون بر رهن آلسه جائز اولور ، بو رهن ایکی آله‌جغك مجموعنه مرهون اولور .

مرهونك مؤنت ومصارفی . — رهنی مرتهن بالذات حفظ ایدر ویا امینه ایتدیرر .

رهنك محافظه‌سی مصارفی مرتهنه‌در . یر کراسی ، بکجی اجرتی کبی .

رهنك بقاسی ویا اصلاح منافعی ایچون اولان مصرف راهنه‌در . حیوانك علفی ، چوبان اجرتی ، عقار ایسه تعمیری ، سقی ، تلقیح ، اوتلرك آیقلانمسی ، حرقك تطهیری کبی .

راهن ومرتهندن بری یکدیکرینه عائد اولان مصرفی خودبخود ایفا ایتسه تبرعدر . یعنی بونی طلب ایده‌مز .

رهنك حکمی . — رهنك حکمی فکنه قدر مرتهنك حق حبسی اولمق وراهنی فوت اولدقده سائر غرمادن احق اوله‌رق رهندن استیفای دین ایده‌بیلمکدر . معهذا رهنی حفظ ایله برابر مرتهن آله‌جغنی‌ده ایسته‌بیلور . وآله‌جغك بر مقداری التمقله قابلسه رهنك‌ده بر قسمی ویرلمك لازم کلز ، مکرکه شرط معین اوله .

راهن ومرتهنك وفاتیله رهن باطل اولماز .

راهن فوت اولونجه ورثهٔ کباری مقامنه قائم اولور تأدیهٔ دین ایله رهنی تخلیص ایدرلر . ورثه صغار ایسه یاخود کبار اولوب‌ده غائب یعنی لااقل ۱۸ ساعت مسافه‌لك برمحلده ایسه وصی مرتهنك اذنیله رهنی صاتوب ثمنندن تأدیهٔ دین ایلر .

مرتهن فوت اولونجه رهن اونك ورثه‌سی عندنده مرهون اوله‌رق قالور .

***

مرتهن رهنی راهنه اعاره ایده بیلور وبوحالده مرتهن رهنه ینه راهنك سائر دائنلرندن احق اولور .

ید عدل . — ید عدل ید مرتهنك عینیدر .

بیع رهن . — راهن ومرتهندن بری دیکرینك رضاسی اولمادقجه رهنی صاته‌ماز .

دینك وقت اداسی حلول ایدوبده راهن اداسندن امتناع ایدرسه حاکم رهنك بیعیله ادای دینی امر ایدر ، راهن ابا وعناد ایدرسه حاکم صاتار .

راهن غائب ایسه کذا حاکم ایجابنه باقار .

رهنك فسادندن خوف اولونور ایسه اذن حاکمله صاتیلوب ثمن ، رهن اولور .

خود بخود مرتهن صاتسه ضامن اولور .

دینك وقت اداسی حلول ایتدکده رهنی صاتمق اوزره راهن مرتهنی یاعدلی یاخود باشقا برینی توکیل ایتسه صحیح اولور ، وآرتق راهن او وکیلی وکالتدن عزل ایده‌مز . وعدل ویاخود خارجدن بری توکیل ایدلمش ایسه راهن ومرتهندن برینك وفاتیله دخی منعزل اولماز .

عدل ویا وکیل ثمن لازمی مرتهنه تسلیم ایدر ؛ اکر صاتمقدن ابا ایدرسه راهنه جبر اولونور ، اوده ابا ایدرسه حاکم صاتار .

دردنجی درس

امانات

امانت ، امین اتخاذ اولونان کیمسه‌نك نزدنده براقیلان ، براقدیریلان شیدر .

امانت یا برکیمسه‌یه حفظ اولونمق اوزره تسلیم اولونمش اولور « ودیعه » ؛ یاخود منفعتی برکیمسه‌یه مجاناً یعنی بلا بدل تملیك ایدلمش اولمق اوزره تسلیم اولونور ، « عاریت » « معار » « مستعار » . [*]

امانانه دائر احکام عمومیه . — امانت مضمون دکلدر . یعنی امینك صنع وتقصیری اولمقسزین تلف یاضایع اولدیغی تقدیرده ضمان لازم کلمز .

---

[*] ایداع = مالنك سادەجه محافظه‌سنی دیکره احاله ایتمك ؛ مودع = بو وجهله احاله ایدن ؛ ودیع ، بووجهله قبول ایدن . اعاره = عاریت ویرمك ، مالنی محافظه ایدرك قوللانمق اوزره ویرمك ؛ معیر = بو وجهله ویرن ؛ استعاره = بووجهله آلان .

برکیمسه یولده بر شی بولوبده کندیسنه مال اولمق اوزره اخذ ایتسه غاصب حکمنده اولور . اومال تلف یاضایع اولدیغی حالده کندیسنك صنع وتقصیری اولماسه دخی ضامن اولور. فقط صاحبنه ویرمك اوزره آلمش وصاحبی معلوم بولونمش اولورسه امانت اولور .

صاحبنه ویرمك اوزره آلمش وصاحبی مجهول بولونمش اولورسه لُقَطه‌در . لقطه‌ده دخی امانت حکمی جریان ایدر . بو منوال اوزره بر کیمسه نزدنده دیکرینك مالی قضارا تلف اولدیغی صورتده اکر اوکیمسه اومالی صاحبنك اذنی اولمقسزین آلمش ایسه ضامن اولور . اذن وارسه امانتدر، ضمان یوقدر. فقط سوم شرا صورتنده ثمن تسمیه اولوندیغی حالده ضمان لازم کلور .

دلالةً اذن صراحةً اذن کیدر . صراحةً نهی وارسه دلالته اعتبار اولونماز .

عقد وشرط ایداع . — صراحةً یاخود دلالةً ایجاب وقبول ایله ایداع منعقد اولور . [٠]

مودع ایله مستودعدن هر بری هر نه‌وقت دیلرسه عقد ایداعی فسخ ایدر .

---

[*] ١، « شو مالی سکا امانت ایتدم » ٢، «قبول ایتدم»؛ یاخود برکیمسه برخانه داخل اوله‌رق خانجی‌یه « حیوانمی نره‌یه باغلایه‌یم؟ » دیوب خانجی‌ده بر یر کوسترمکله اورایه باغلاسه ایداع منعقد اولور.

ودیعه‌نك وضع یده قابل وقبضه صالح اولماسی ومودع ایله مستودعك بالغ دکلسه‌ده عاقل وممیز اولملری شرطدر .

احکام وضمان ودیعه . — ودیعه امانتدر . بناءً علیه مستودعك صنع وتعدیسی [٠] وحفظده تقصیری [٠٠] اولماقسزین تلف یاضایع اولسه ضمان لازم کلمز . فقط اجرتله حفظ ایچون ایداع اولونمش ایسه مُمکن التحرز اولان برسببله تلف یاضایع اولدیغی صورتده مضمون اولور .

مثلا برکیمسه‌نك الندن ودیعه اولان ساعت قضارا دوشوبده قیرلسه ضمان لازم کلمز . فقط ساعتی چیکنه‌سه ، یاخود الندن برشی دوشوبده ساعت قیرلسه ضمان لازم کلور .

کذلك برکیمسه مالنی دیکره ایداع و حفظ ایچون اجرت اعطا ایتدکدن صوکره اومال سرقت اولونمق کبی ممکن التحرز اولان برسببدن ناشی ضایع اولسه مستودعه ضمان لازم کلور .

آت واینك وممائله‌نك نفقه‌سی صاحبنه عائددر . صاحبی غائب اولور ایسه حقنده انفع نه ایسه رأی حاکمله، او یاپیلور؛ ایجاری ممکنسه ایجار ایدیلیر ، دکلسه ثمن مثلیله صاتیلیر .

ودیعه دورمقله بوزیله‌جق شیلردن اولدیغی حالده ینه اذن حاکمله صاتیلور .

---

[*] ودیعه حقنده صاحبنك راضی اولمادیغی شیئی یاپمق تعدیدر .

[٠٠] ودیعه‌نك امثالی وجهله حفظ اولونمامسی تقصیردر، مجوهراتك صمانلقده حفظی کبی .

مستودع وديعه‌يي بلا اذن آخره ايداع ايده‌مز . ايدرزده اوراده تلف اولورسه ضامن اولور . اذن وارسه مستودعِ اول آره‌دن چيقمش اولور .

مستودع النده‌كي وديعه پاره‌دن مودعك بورجني اوده‌سه ، مودع راضي اولمازسه مستودع ضامن اولور ووير ديكي پاره تبرعدر .

مودع فوت اولدقده وديعه وارثنه ويريلور ؛ فقط تركه مستغرق بالدين ايسه حاكمه ويريلور .

وديعه‌نك تضميني ايچون مثلياتدن ايسه مثلي ، قيمياتدن ايسه ضماني موجب حالك يوم وقوعنده‌كي قيمتني ويرمك لازم كلير .

عقد وشرط اعاره[*]. — اعاره ايجاب وقبول ايله وتعاطي ايله منعقد اولور . معيرك سكوتي قبول صايلماز . بناءً عليه بر كيمسه برندن برشيء عاريت ايستيوبده صاحبي سكوت ايتديكي حالده آلسه غاصب اولور .

معير ايستديكي وقت اعاره‌دن رجوع ايده‌بيلير .

مستعار انتفاعه صالح اولمالي ؛

مستعار تعيين ويا تخيير ايدلمش اولمالي ؛

معير ومستعير عاقل ومميز اولمالي‌در .

---

[*] بر مالك « منفعتني » بلابدل تمليك ايتمك .

احكام وضمان عاريت . — مستعير بلا بدل عاريتك منفعتنه مالك اولور .

عاريت مستعير يدنده امانتدر . بناءً عليه بلا تعد ولاتقصير تلف يا ضايع اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلمز .

مستعيرك هر هانكي بر صورتله تعدي ويا تقصيري واقع اولورسه آرتق هر نه سببله اولورسه اولسون عاريت تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلير .

مستعارك نفقه‌سي مستعير اوزرينه‌در .

بناءً عليه مستعير عاريت حيوانه يولاف ويرميوبده تلف اولسه ضامن اولور . «اعارهٔ مطلقه» عرف وعادت ايله مقيددر.

مثلا بر كيمسه باركيريني على الاطلاق اعاره ايتمش ايسه مستعير اوكا ديلديكي وقت بينر و ديلديكي محله قدر كيدر ؛ چونكه نه زمان ، نه‌ده مكان ايله مقيد دكلدر. فقط ايكي ساعتلك يره برساعتده كيتمكه قالقه‌ماز .

اعاره برنوع انتفاع ايله «تقييد» اولونمش ايسه مستعير مأذون اولديغي انتفاعك مافوقنه چيقه‌ماز . بغداي يوكلته‌جكي حيوانه ده‌مير يوكلته‌مز . بينك حيوانه يوك ووراماز .

معير منفعتي تعيين ايتمكسزين مطلق اوله‌رق اعاره ايتمش ايسه مستعير ديلرسه كندي استعمال ايدر ، ديلرسه باشقاسنه اعاره ايدر.

منتفعك تعیینی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلرده معتبردر .

« شو آتی سکا اعاره ایتدم » دنیلمش ایسه مستعیر دیلرسه کندی بینر دیلرسه باشقاسنی بیندیرر .

« بو آتی سنك رکوبك ایچون سکا اعاره ایتدم » دنیلمش ایسه مستعیر او آته مثلا اوشاغنی بندیره‌مز .

فقط « سنك اقامتك ایچون شو اوطه‌یی سکا اعاره ایتدم » دنیلمش ایسه ـ اوطه مستعملینك اختلافیله مختلف اولمادیغندن مستعیر کندی اقامت ایده‌بیلدیکی کبی باشقاسنی‌ده اسکان ایده‌بیلیر .

معیرك عاریتی طلبی عقبنده مستعیرك همان ردو تسلیمی لازمدر . بلا عذر توقیف وتأخیر ایدوبده عاریت تلف یا ضایع اولسه ویا قیمتنه نقصان کلسه ضامن اولور .

نصاً یا دلالةً موقت اولان عاریتك ختام مدتده معیره ردی لازمدر ؛ فقط مکث معتاد معفودر . عاریت مجوهرات کبی اشیای نفیسه‌دن ایسه معیرك کندیسنه تسلیمی اقتضا ایدر ، ومستعیر طرفندن عاریتك ردو تسلیمنده مؤنتی ومصارف نقلیه‌سی کندو اوزرینه‌در .

بشنجی درس

— ١ . هبه —

هبه بلاعوض بر مالی اخره تملیك ایتمکدر [*] .

رکن وقبض هبه . — هبه ایجاب و قبول ایله منعقد وقبض ایله تمام اولور [**] .

تعاطی ، ارسال و قبض‌ده ایجاب و قبولدر . قبض قبول دیمکدر ؛ انجق قبضه صراحةً یاخود دلالةً اذن لازمدر .

[*] ایده‌نه « واهب » ، او ماله « موهوب » ، اونی قبول ایده‌نه « موهوب له » دینور .

اتهاب = هبه‌یی قبول ایتمك .

[**] « باغشلادم » ، « قبول ایتدم » کبی سوزلر ؛ یاخود زوجك زوجه‌سنه حلیاتدن برشی کتیروب « آلیکز ، طاقینکز . » دیه ویرمسی اونك‌ده آلوب طاقنماسی کبی حرکات .

ایجاب ؛ قبضه دلالةً اذندر.

صراحةً اذنده کرك مجلس هبه‌ده ، کرك بعدالافتراق
قبض صحیحدر . دلالةً اذن ، مجلس هبه ایله مقیددر .

صغیرك وصیسی یاخود مربیسی یعنی حجر وتربیه‌سند
بولوندیغی کیمسه کرك یدنده بولونان کرك دیکرك نزدنده‌ودیع
اولان مالنی او صغیره هبه ایدرسه مجرد ایجاب ایله او صغیر
او ماله مالك اولور ، قبضه محتاج دکلدر ؛ فقط آخر کیمس
برشی هبه ایدنجه ولیسنك یاخود مربیسنك قبضی ایله
صبیٔ ممیزك ولیسی اولسه بیله کندی قبضیله هبه تمام اولور
هبهٔ مضافه [*] صحیح دکلدر .

عوض شرطیله اولان‌هبه صحیح وشرط‌معتبردر . بناءً علی
بر کیمسه اولنجه‌یه قدر کندیسنی بسلمك شرطیله ملك‌عقارینی
برینه هبه وتسلیم ایدوب‌ده موهوب له شرط مذکور اوزر
واهبی بسلمکه‌راضی ایکن واهب نادم اوله‌رق هبه‌سندن رجوع
واو عقاری استرداد ایده‌مز .

شرائط هبه . — موهوب‌وقت هبه‌ده‌موجوداولمالی‌در .
مثلا بر باغك حاصل اوله‌جق اوزومنی یاخود بر قصراغك
دوغه‌جق یاوریسنی هبه صحیح دکلدر .

موهوب واهبك مالی اولمالی ومعلوم ومعین بولونمالی‌در .

[*] « کله‌جك آی باشندن اعتباراً شو مالی سکا هبه ایتدم کبی . »

واهب عاقل وبالغ اولمالی‌در ؛ اما صغیر ومجنون ومعتوهه
هبه صحیحدر .

هبه واهبك رضاسیله اولمالی‌در .

هبه‌دن رجوع . — موهوب له موهوبی قبض ایتمه‌دن
واهب هبه‌دن‌رجوع ایده‌بیلورسه‌ده‌بعدالقبض اصول‌وفروعدن
ویابرادروهمشیره‌دن‌ویابونلرك اولادندن‌ویاعمجه‌دایی،خاله‌تیزه‌دن
ویا زوجیت قائم ایکن زوج وزوجه‌نك یکدیکرندن‌باشقاسنه‌هبه
ایتدیکی شیئی موهوب‌له‌ده حیاتده اولمق شرطیله موهوب لهك
هر هانکی بر صورتله ملکندن چیقارلمه‌مش‌وبر زیادهٔ‌متصله [*]
حاصل‌اولمه‌مش، اسمی‌دکیشه‌جك‌درجه‌ده‌تبدله‌اوغرامه‌مش[**]
ویا واهبك مطلوبی‌اولوبده هبه ابرادن ویاخود صدقه‌دن [***]
عبارت‌بولونمه‌مش‌ایسه واهب‌موهوبی یا موهوب لهك«رضا»سی
ویا حاکمك «قضا»سی ایله استرداد ایدر. انجق‌زیادهٔ منفصله‌مانع
رجوع اولماز وزیاده موهوب‌لهده قالیر . کذا واهبه‌نك‌هبه‌دن
دولایی برعوض آلمش بولونماسی موهوبی استرداد ایده‌بیلمسنه
مانعدر .

[*] موهوب عرصه اولوبده اوزرینه بنا احداث ایدلمش ، اغاج
غرس اولونمش ؛ ویاخود زبون حیوان اولوبده سمیزلمش‌اولماسی کبی .

[**] بغدای ایکن اون یاپلمق کبی .

[***] ثواب ایچون هبه اولونان مال .

— ۲ ، غصب —

غصب بر کیمسه‌نك اذنی اولمقسزین مالنی «اخذ وضبط ایتمکدرکه ایده‌نه غاصب ، او ماله مغصوب وصاحبنه مغصوب منه دینیلور .

احکام غصب . — مال مغصوب عیناً موجود ایسه مکان غصبده صاحبنه رد وتسلیمی لازمدر ؛ عندالایجاب مکان غصبه مؤنت ردی ومصارف نقلیه‌سی غاصب اوزرینه‌در .

مغصوب تعدی ویا تقصیر ایله یاخود بلا تعدی ضایع ویا مستهلك اولدیغی حالده غاصب ضامندر ؛ یعنی مثلنی ویا قیمتنی ویرر . فقط مکان غصبده صاحبنه رد وتسلیم ایله ضماندن قورتیلور . صاحبی اخذ ایده‌بیله‌جك صورتده وشرائط مناسبه تحتنده اوکنه وضع ایتمکله رد وتسلیم ایتمش اولور .

بعدالغصب مغصوبك سعر وقیمتی تناقص ایتسه صاحبی اونی آلمایه‌رق زمان غصبده‌کی قیمتنی طلب ایده‌مز ؛ فقط غاصبك استعمالیله قیمتنه نقصان کاسه ضمان لازم کلور .

مغصوبك زوائدی صاحبنك اولوب غاصب استهلاك ایدرسه ضامن اولور .

مغصوب حیوانك غاصب النده دوغان یاوریسی ، ویردیکی سوت ، غصب ایدیلن قووانه آریلرك مغصوب ایکن یاپدقلری

بال والی اخره مغصوب منهکدر . غاصب استهلاك ایدرسه ضامن اولور .

ازالهٔ تصرفده غصبه مساوی اولان حال وکیفیت غصبدر. مثلا مستودع ودیعه‌یی انکار ایتسه غاصب و بناءً علیه انکاردن صوکره ودیعه یدنده بلا تعدی دخی تلف اولسه ضامن اولور.

غاصب الغاصب عین غاصب حکمنده‌در .

— ۳ ، اتلاف —

اتلاف یا مباشرةً ویا متسبباً اولور .

مباشرةً اتلاف . — بر کیمسه دیکرینك کرك کندیسنده کرك امینی یدنده اولان مالنی کرك قصداً کرك من غیر قصدٍ اتلاف ایتسه مغصوب منه مخیردر ؛ ایسترسه غاصبه تضمین ایتدیرر ، اوده متلفه رجوع ایدر ، ایسترسه متلفه تضمین ایتدیرر .

برینك آیاغی قایوبده آخرك مالنی اتلاف ایتسه ضامن اولور ؛ کندی مالی ظنیله دیکرك مالنی اتلاف ایتسه‌ینه ضامن اولور.

بر کیمسه دیکرك البسه‌سنی چکوبده ییرتسه تمام قیمتی

ضامن اولور ، اما البسه‌یی طوتوبده صاحبی چکمکله ییرتلس
نصف قیمتی ضامن اولور .

بر محله‌ده حریق وقوع بولمقله برکیمسه برخانه‌یی صاحبن
اذنی اولماقسزین ییقوبده اوراده حریق منقطع اولورسه ا
امر اولی‌الامر ایله ییقمش ایسه ضمان لازم کلمز ، خود بخ
ییقمش ایسه ضامن اولور .

تسبباً اتلاف . — برکیمسه‌نك فعلی بر مالك تلف
یاخود نقصان قیمتنه سبب مفضی اولسه ضامن اولور ؛ انج
بو سبب بالتصدی ، یعنی حقسز اولمق ایله مشروطدر .

مثلا برکیمسه دیکرینك اخوری قپوسنی آچوبده ایچنده
حیوان فرار ایله ضایع اولسه ، یاخود قفسنك قپوسنی آچوب
ایچنده‌کی قوش اوچسه ، یاخود برکیمسه دیکرینك تر
وباغچه‌سنك صوینی بغیر حق سدایدوبده مزروعات ومغروسا
قورویوب تلف اولسه ، یاخود صوینی طاشیروبده دیکرك ترلاس
صو باصه‌رق مزروعاتی تلف اولسه او کیمسه ضامن اولور .

فقط برکیمسه کندی ملکنده برقیو قازوبده بورایه دیکر
حیوانی دوشوبده تلف اولسه ضامن اولماز .

طریق عامده حق مرور بشرط السلامه‌در . طریق عامد
بر حمالك ارقه‌سنده‌کی یوك دوشوبده برینك مالنی اتلاف ایتس
حمال ضامن اولور . فقط برحیوانك کندیلکندن اوله‌رق ایتدیک
ضرری صاحبی ضامن اولماز ، هدردر .

آلتنجی درس

حجر واکراه وشفعه

۱ ، حجر

صنوف واحکام محجورین . — صغیر ومجنون ومعتوه
ذاتاً محجوردرلر [*] .

سفیه ویا مدیون اولان کیمسه حاکم طرفندن حجر اولونه
بیلور ؛ انجق بو حالده اعلان ایدلمك لازمدر . حاکم عندالایجاب

---

[*] صغیر غیر ممیز . ملکیتی بیعك سالب وشرانك جالب اولدیغنی
بیلمین چوجوقدر . بیلانه ممیز دینلور .

مجنون مطبق : جنونی جمیع اوقاتی مستوعب اولان ؛ مجنون غیر
مطبق ، گاه مجنون اولوب گاه افاقت بولان کیمسه‌در .

معتوه : فهمی قلیل . سوزی مشوش ، تدبیری فاسد اولان کیمسه‌در .
محجور ، تصرف قولیسندن ممنوع اولان کمسه‌در .

غیاباده حجر ایدر . محجورین کندی فعللرندن نشئت ایدنی ضرر وزیانی ضامن اولورلر .

تصرفات قولیه یا نفع محض [*] ، یا ضرر محض [**] یاخود نفع ایله ضرر آره‌سنده متردد اولور [***] .

صغیر غیر ممیزك - ولیسی اذن ویرسه بیله - تصرفات قولیه‌سی اصلا صحیح اولماز .

صغیر ممیزك حقنده نفع محض اولان تصرفی ولیسنك اجازتی اولماسه بیله معتبردر . ضرر محض اولان تصرفی ولیسنك اذن واجازتی اولسه بیله معتبر اولماز .

نفع ایله ضرر بیننده دائر اولان عقودی اجازت ولی‌یه موقوفاً منعقد اولور .

ربح قصد اولوندیغنه دلالت ایدن عقد مکررلر صغیر ممیز حقنده طرف ولیدن اخذواعطایه اذندر . بواذن صراحةً ده، دلالةً ده اولور .

صغیرك ولیسی: اولا - باباسی ؛ ثانیاً - باباسی فوت اولمش ایسه «وصیٔ مختاری» یعنی باباسنك حال حیاتنده اختیار ونصب ایتمش اولدیغی وصی ؛ ثالثاً وصیٔ مختار دخی وفات ایدرسه آنك حال حیاتنده نصب ایتدیکی وصی؛ رابعاً - جد صحیحی،

[*] قبول هبه، قبول هدیه کبی .

[**] هبه وهدیه ایتمك کبی .

[***] بیع وشرا کبی .

صغیرك باباسنك باباسی یاخود اونك‌ده باباسی ؛ خامساً، اشبو دك حال حیاتنده اختیار ونصب ایتمش اولدیغی وصی؛ سادساً، ل وصینك نصب ایتدیکی وصی ، سابعاً - حاکم یاخود وصیٔ نصوبی یعنی حاکمك نصب ایتدیکی وصی‌در .

معتوه، صغیر ممیز؛ مجنون مطبق، صغیر غیر ممیز حکمنده‌در . مجنون غیر مطبق حال افاقتنده عاقل حکمنده‌در .

برچوجوق غیر رشید اوله‌رق بالغ اولورسه رشدی تحقق یتمدکجه مالی کندیسنه ویرلمیوب کمافی السابق تصرفدن منع اولونور . [*]

سفیه محجور . — معاملاتده صغیر ممیز حکمنده‌در .

فقط ولیسی انجق حاکمدر . برمال صاتماسنده حاکمك منفعت کورمسی لازمدر . کسب صلاح ایدنجه فك حجر اولونور .

[*] رشید مالنی محافظه خصوصنده تقید ایدرك سفه وتبذیردن توقی ایدن کیمسه‌در .

حد بلوغ احتلام واحبال «کبه ایتمك»، وحیض وحبل «کبه اولمق» ایله ثابت اولوب مبدئ ارککده تام اون ایکی قیزده تام دوقوز، انتهاسی ایکیسنده‌ده اون بشدر؛ یعنی اون بش یاشنده بالغ اوله‌مشلرسه‌ده بالغ عد اولنور .

٢ ، اكراه

اكراه بركيمسه‌يى اخافه ايله رضاسى اولماقسزين بر ا[illegible] ايشلمك اوزره بغير حق اجبار ايتمكدركه ايده‌نه مجبر، ايد[illegible] مكره، اوايشه مكره‌ٔعليه، خوفى موجب اولان شيئه‌مكره[illegible] دينلور .

اكراه ملجى ، اتلاف نفسى وياقطع عضو وياخودبونلر[illegible] برينى مودى اولور ضرب شديد ايله اولان اكراهدر . اكر[illegible] غير ملجى ؛ يالكز غم والمى موجب اولور، ضرب وحبس [illegible] شيئلرله اولان اكراهدر .

اكراه قانوناً موجود عد اولونمق ايچون مجبرك تهديد[illegible] ايقاعه مقتدر اولماسى، ومكرهك مكره عليهى مجبرك ياخ[illegible] آدمنك حضورنده ايشلمش بولونماسى شرطدر . اما مجبر[illegible] ياخود آدمنك غيابنده ايشلر ايسه طوعاً ايشلمش اولور، واكر[illegible] معتبر اولماز .

اكراه ملجى تصرفات قوليه وفعليه‌ده ، اكراه غير مل[illegible] يالكز تصرفات قوليه‌ده معتبر اولور .

بناءً عليه بركيمسه ديكرينه فلانك مالنى اتلاف ايت يوق[illegible] سنى قتل ايدرم ياخود قولكى كسرم ديوبده مكره دخى اتلا[illegible] ايتسه اكراه معتبر اولوب ضمان انجق مجبره لازم كليور .

فلانك مالنى اتلاف ايت يوقسه سنى ضرب ياخود حبس ايدرم ديوبده اوده اتلاف ايتسه اكراه معتبر اولماز وضمان انجق متلفه لازم كلير .

٣ ، شفعه

شفعه بر ملك مشترايى مشترى‌يه هرقاچه مال اولديسه اومقداره اونك الندن آله بيلمكدر [*] .

اسباب شفعه اوچدر : ١ . ـ نفس بيعده مشارك اولمق ؛ ٢ . ـ حق بيعده خليط اولمق [**] ؛ ٣ . — بيعه جار ملاصق اولمشدر .

بونلردن برنجى طالب ايكن ديكرلرينك ، ايكنجى طالب ايكن اوچنجينك ، ياخود اوچنجيلرك حق شفعه‌سى يوقدر .

شفيعلر متعدد اولديغى حالده عدد رؤسه اعتبار اولونوب مقدار سهامه اعتبار اولونماز .

---

[*] شفيع ، حق شفعه‌سى اولان ؛ مشفوع ، حق شفعه‌نك تعلق ايتديكى عقار ؛ مشفوع به ، شفيعك مابه الشفعه اولان ماليدر .

[**] صو حصه‌سى ، يول حصه‌سى كبى حقوق ملكده مشارك اولمقدر .

ایکی صنف خلیطلر اجتماع ایتدکده اخصی اعمه ترجیح ایدیلور .

حق شرب حق طریقه مرجحدر .

شرائط شفعه . — حق شفعه‌نك ثبوتی مشفوعك ومشفوع بهك ملك عقار اولماسی وعقد بیعك وجودی وشفیعك بوعقده رضاسنك عدم سبقی، بدلك معلوم المقدار مال اولماسی، بایعك مبیعدن ملکی زائل اولماسی شرطدر.

حکم شفعه . — مشترینك بالتراضی تسلیمیله یاخود حاکمك حکمیله شفیع اولان کیمسه مشفوعه مالك اولور .

حق شفعه ورثه‌یه انتقال ایتمز ، تجزی قبول ایتمز ، شفعا حصهٔ شفعه‌سنی یکدیکره ترك ایده‌مز، اسقاط ایدر .

یدنجی درس

— شرکت —

شرکت فی الاصل بردن زیاده کیمسه‌لره برشیئك اختصاصی واونلرك اول شی ایله امتیازی‌در .

شرکت یا شرکت ملك ویا شرکت عقد اولور .

شرکت ملك ، اشترا واتهاب کبی اسباب تملکدن بریله حاصل اولور .

شرکت عقد ، شریکلر بیننده ایجاب وقبول ایله حاصل اولور .

شرکت ملك متشارکلرك فعللری ایله حاصل اولمش ایسه «اختیاریه» دیمکدر ؛ اشترا، اتهاب ، قبول وصیت ، خلط اموال صورتلرنده اولدیغی کبی .

متشارکلرك فعللری ایله اولمیوب باشقا برسببله حاصل اولمش

ایسه «جبریه» دیمکدر ؛ توارث ، اختلاط مالین حاللرنده اولدیغی کبی .

شرکت عقد ایکی یا زیاده کیمسه‌لر بیننده سرمایه وفائده‌سی مشترك اولمق اوزره عقد شرکتدن عبارتدر .

شرکت عقد یا مفاوضه ویا عنان اولور. مفاوضه‌ده سرمایهٔ شرکت اوله‌جق مالار ادخال ایدیلور . مقدار سرمایه وربحدن حصه‌لر مساوی اولور. بونوع شرکت مطلق کفالتی متضمندر.

مساوات تامه شرط ایدلمزسه شرکت عنان اولور . حین عقدده ذکر اولونورسه کفالت واردر .

کرك مفاوضه کرك عنان اوچ صورتله تجلی ایدر :

شریکلر اورته‌یه سرمایه اولمق اوزره مال قویوب هرهانکی بر صورتله تجارت وربحی تقسیم ایده‌جکلرسه «شرکت اموال» ؛ اکر عمللرینی سرمایه ایدوب ده آخردن ایش تقبل ایدرلرسه «شرکت اعمال» ؛ ویره‌سی‌یه سرمایه آلوب ده صاتارلرسه «شرکت وجوه» اولور .

مضاربه . — برطرفدن سرمایه دیکر طرفدن سعی وعمل اولمق اوزره برنوع شرکتدر .

سرمایه صاحبنه رب‌المال ، عامله مضارب دینلور .

شروط مضاربه . — رب‌المالك توکیله مضاربك‌ده وکالته

اهلیتلری اولماسی؛ رأس‌المالك سرمایهٔ شرکت اوله‌بیله‌جك مال اولماسی شرطدر . مثلا عروض و عقار وذمم ناسده اولان آله‌جق بوصفتلریله مضاربه‌ده رأس‌المال اوله‌مازلر .

سرمایه‌نك معلوم اولماسی مضاربه تسلیم ایدلمسی ، وعاقدینك ربحدن حصه‌لری جزؤ شایع اوله‌رق تعیین قلنمسی شرطدر.

* *

مضارب امیندر .

مضارب عملی مقابله‌سنده ربحه مستحق اولور . رب‌المالك ربحه استحقاقی مالی ایله‌در . رب‌المال ویا مضارب فوت یاخود جنون مطبق ایله مجنون اولسه مضاربه منفسخ اولور .

مزارعه . — بر طرفدن اراضی ، دیکر طرفدن زراعت اوله‌رق حاصلات بینلرنده تقسیم اولونمق اوزره شرکتدر .

مساقات . — بر طرفدن اشجار، دیکر طرفدن تربیه اولمق وحاصل اولان میوه بینلرنده تقسیم ایدلمك اوزره شرکتدر.

سكزنجى درس

— وكالت —

وكالت بر كيمسه ايشنى باشقاسنه تفويض ايتمك واو ايشده اونى كندى يرينه اقامه ايتمكدر . ايدنه موكل ، ايديلنه وكيل وايشه موكل به دينلور .

ركن وكالت . — توكيلك ركنى ايجاب وقبولدر . اذن واجازت ، توكيل ؛ واجازت لاحقه وكالت سابقه حكمنده‌در. رسالت [*] وكالت دكلدر .

وكالت بعضاً مطلق ، بعضاً مقيد ، بعضاً ده بر وقته مضاف اولور .

شروط وكالت . — موكلك موكل به اولان ايشى ياپمغه

[*] بر كيمسه تصرفده دخلى اولماقسزين بر كيمسه‌نك سوزينى ديكره تبليغ ايتمكدر . ايدنه رسول دينير .

مقتدر اولمسى شرطدر . وكيلك عاقل ومميز اولماسى وموكل بهك معلوميتى شرطدر .

احكام وكالت . — هبه ، اعاره ، رهن ، ايداع ، اقراض ، شركت مضاربه ، عن انكار صلح خصوصلرنده وكيلك عقدى موكلنه مضاف قيلمسى شرط دكلدر، قيلسه‌ده قيلمسه‌ده ملكيت انجق موكله ثابت اولور . فقط عقد موكله مضاف قلنماز ايسه حقوق عقد عاقده يعنى وكيله عائد اولور .

رسالتده حقوق عقد مرسله عائد اولور . رسوله اصلا تعلق ايتمز .

موكل وكيله اذن ويرمش ويا رأيكله عمل ايت ديمش ايسه وكيل‌ده بشقه‌سنى توكيل ايده‌بيلور . ووكيل ثانى‌ده موكلك وكيلى اولور حتى وكيل اولك عزليله ياخود وفاتيله منعزل اولماز .

وكالتده اجرت شرط ايدلمه‌مش بولونديغى حالده وكيل اجرت ايله خدمت ايدر مقوله‌دن دكلسه متبرع اولور .

خصومته وكالت . — مدعى ومدعى عليهدن هر برى ديلديكنى خصومته توكيل ايده‌بيلير ، ديكرينك رضاسى شرط دكلدر. صلاحيت وكيل ، حدود وكالت ايله محدوددر. خصومته وكيل اولان كيمسه‌نك موكلى عليهنه اقرارى اكر حضور حاكمده ايسه معتبر اولور. دكلسه معتبر اولماز، كنديسى وكالتدن منعزل

اولور. وكالتنامه‌ده عليهه اقرار استثنا ايدلمسی جائزدر وحال بويله ايكن وكيل اقرار ايدرسه صحيح اولماز، حضور حاكمده ايدرسه وكالتدن منعزل اولور.

عزل وكيل.— موكل وكيلنی وكالتدن عزل ايده‌بيلير، فقط غيرك حقی تعلق ايتمش ايسه ايده‌مز.

وكيل ده غيرك حقی تعلق ايتمش ايسه كندنی وكالتدن عزل ايده‌مز. موكلك وكيلی عزل ايتديكی خبری وكيله كلنجه‌يه قدر وكيل، وكيلدر وتصرفی صحيحدر. عكس حالده صحيحدر.

موكلك وفاتيله وكيل منعزل اولور. ووكيل فوت اولنجه وكالت توارث ايتمز. موكلك ويا وكيلك تجنن ايتمسيله وكالت باطل اولور.

طقوزنجی درس

— ١ . صلح وابرا —

صلح، بالتراضی نزاعی رفع ايدن بر عقددر كه ايجاب وقبول ايله منعقد اولور؛ عقد صلح ايدنلره مصالح، بدل صلحه مصالح عليه؛ مدعی‌يه مصالح عنه دينيلور.

ابراء اسقاط، بر كيمسه‌نك ديكرنده‌كی حقنی تماماً اسقاط ويا بر قسمی تنزيل صورتيله بری قيلمقدر.

ابراء استيفا، بر كيمسه‌نك ديكرندن حقنی قبض ايتمش اولديغنی اعتراف ايتمكدن عبارت اوله‌رق بر نوع اقراردر.

كافهٔ دعاويدن ابرايه ابراء عام، هرهانكی جهتدن بالتخصيص ابرايه ابراء خاص دينيلور.

بعض معلومات.— مصالحك عاقل اولمسی شرطدر. صبیٔ مأذونك صلحنده ضرر بين يوق ايسه صحيحدر.

بر صبینك دعواسندن ولیسی صبی‌یه ضرر بین اولماقسزین صلح اولورسه صحیح اولور . مدعینك بینه‌سی یوق ایكن صلح اولمه‌ده ضرر بین واردر.

علی الاطلاق صبی ایله مجنون ومعتوهك ابراسی صحیح اولماز.

وكیل بالوكاله یعنی نفسنه مضاف قیلارق صلح اولدقده مصالح علیه وكیل اوزرینه دكل ، موكل اوزرینه لازم كلیر . مكركه وكیل مصالح علیهه ضامن اوله .

مثلا وكیل بالوكاله شو قدر غروش اوزرینه صلح اولورسه اوپاره‌سی موكلك ویرمسی لازمدر. وكیل مطالب اوله‌ماز. فقط سن شو قدر غروشه صلح اول بن كفیلم دیسه وكیلندن آلنور، اوده موكلنه رجوع ایدر .

صلح تمام اولونجه یالكز طرفیندن بری دونه‌مز . ورثه‌ده عین حال اولویتده‌در. رضای طرفین ایله بوزلمق ایستیرسه صلح معاوضه حكمنده ایسه قابلدر . بعض حقوقك اسقاطنی متضمن ایسه بوزمالری صحیح اولماز.

*
* *

بر كیمسه دیكرینی برحقندن ابرا ایدنجه [*] اوحق ساقط اولور . ارتق اونی دعوا ایده‌مز. فقط بوابرانك مابعدینه‌ده شمولی اوله‌ماز. برخصوصه‌دائر دعوادن ابرا ، ابراء خاص‌در.

---

[*] فلان ایله دعوی ونزاعم یوقدر، فلانده حقم یوقدر، فلان ایله دعوامدن فارغ اولدم، فلاندن حقمی تماما آلدم كبی تعهدات.

كافهٔ دعاویدن بری قیلمق ابراء عام اولوب ابرادن اقدم نه جهت كفالتدن نه‌ده هیچ بر حق، دعوی ایده‌مز.

ابراء اولونان كیمسه‌لر معلوم ومعین اولمالی وابرا قبول اولونماسه دخی او مجلسده رده ایدلمامش بولونمالیدر .

وفات ایدن كیمسه‌یی ابرا صحیحدر فقط مرض موتنده بر كیمسه‌نك ورثه‌دن برینی دیننندن ابرا ایتمسی صحیح اوله‌ماز . ورثه‌دن اولمایان برینی ابرا ایتسه وصیت حكمی جریان ایدر .

— ۲. اقرار —

اقرار ، بركیمسه دیكرینك كندنده اولان حقنی خبر ویرمكدركه ویره‌نه مقر، دیكره مقرله اوحقه‌ده مقر به‌دینلور.

شرائط اقرار . — مقر، عاقل بالغ اولمالیدر . صغیر ممیز مأذون مأذونیتی صحیح اولان خصوصلرده بالغ حكمنده‌در .

مقر لهك عاقل اولماسی شرط دكلدر .

اقرار طایعاً اولمالی و مقر محجور بولونمامالی در ، ظاهر حال اقراری تكذیب ایتمه‌ملی مقرله جهالت فاحشه ایله مجهول بولونمامالی در .

جهالت یسیره اقرارك صحتنه مانع اولماز .

اقرارك وجوه صحتی . — اقرار مقرلهك قبولنه توقف ایتمز. فقط ردیله، ردی درجه‌سنده مردود اولور.

برمالدن صلحه طالب اولمقده اومالی اقرار دیمکدر. فقط برمالك دعواسندن صلحه طالب اولمق او مالی اقرار دیمك دکلدر.

برمالی شرایه، استیجاره، استعاره‌یه،.. طالب اولمقده اقراردر.

شرطه تعلیق اولونان اقرار باطلدر. فقط عرف ناسده حلول اجله صالح بر زمانه تعلیق اولونور ایسه دین مؤجلی اقراره محمولدر.

دیلسزك اشارت معهوده‌سیله اقراری معتبر ایسه‌ده ناطق اولان کیمسه‌نك اشارتیله اولان اقراری معتبر دکلدر.

احکام اقرار. — کشی اقراریله الزام اولونور، انجق حاکمك حکمیله تکذیب اولونورسه اقرار حکمسزدر.

برکیمسه‌نك صاتون آلوبده النده بولونان برشیئه اخری مستحق چیقه‌رق اونی ادعا واوکیمسه عندالمحاکمه بوشی فلانك مالی ایدی، بکا صاتدی، دیدیکی حالده مدعی دعواسنی اثبات وحاکم دخی حکم ایدنجه مشتری بایعه رجوع ایله ثمن مبیعی اوندن استرداد ایدر. کرچه حین محاکمه‌ده اول شی بایعك مالی اولدیغنی اقرار ایله مستحقك دعواسنی انکار ایتمشسه‌ده حاکم تکذیب ایتمشدر. آرتق اقرارینك حکمی یوقدر.

مقر اقرارنده کاذب اولدیغنی ادعا ایتسه مقرله اونك کاذب اولمادیغنه تحلیف اولونور.

نفی ملك ونام مستعار. — مقر مقربه‌ی یا نفسنه مضاف قیلار، ویا قیلماز. قیلارسه [*] هبه ایتمش اولوب تسلیم وقبض بولونمادقجه تمام اولماز. قیلمازسه [**] مقربهك قبل‌الاقرار مقر لهك ملکی اولدیغنی اقرار ایله نفی ملك ایتمش اولور؛ فقط بو اقراردن صوکره بعض اشیایه مالك اولسه اشبو اقراری او اشیایه شامل اولماز.

برکیمسه «باسند فلان ذمتنده اولان شو قدر غروش آله‌جق هرنقدر سندده بنم نامه محرر ایسه‌ده احمد افندینکدر. سندده اسمم مستعاردر.» دیسه مبلغ مزبورك نفس‌الامرده احمد افندینك حقی اولدیغنی اقرار ایتمش اولور.

شمدی‌یه قدر موضوع بحث اولان اقرار حال صحتده‌کی اقراره معطوفدر.

اقرار مریض. — هیچ وارثی اولمایان کیمسه‌نك یاخود زوجه‌سندن باشقا وارثی اولمایان ارککك ویاخود زوجندن باشقا وارثی اولمایان قادینك مرض موتنده [***] اقراری وصیتدر.

[*] «یدمده‌کی کافهٔ اموالم فلانکدر.»

[**] «اوزرمه لابس اولدیغم اثوابدن ماعدا بکا نسبت اولونان کافهٔ اموال فلانکدر.»

[***] مرض موت او خسته‌لقدرکه اکثریا اونده اولوم قورقوسی اولدیغی حالده خسته ذکوردن ایسه خانه‌سی خارجنده، اناثدن ایسه

بر کیمسه مریض ایکن ورثه‌سندن برینه مال اقرار ایتدکدن صوکره او مرضدن افاقت بولورسه اقراری معتبردر ، فوت اولورسه دیکر ورثه‌نك اجازتیله معتبر اولور . فقط بو ورثه او اقراری مقرك حال حیاتنده تصدیق ایتمشلرسه رجوع ایده‌مزلر. وارثه امانت اقراری هر حالده صحیحدر .

مریضك مرض موتنده اجنبی‌یه یعنی کندیسنه وارث اولمیان کیمسه‌یه کرك عین کرك دین اقراری جمیع اموالی محیط اولسه‌بیله صحیح اولور . مکرکه ظاهر حال مکذب اوله؛ بو حالده مذاکرهٔ وصیت اثناسنده‌ایسه وصیت، فالا هبه حکمی جریان ایدر وهرایکی حالده ثلث مالدن معتبر اولور .

مرض موت حالنده دائنلردن برینك دینی ادا ایله سائر دائنلرك حقوقی ابطال اولونه‌ماز ، ودیون صحت دیون مرضه مقدمدر .

بر کیمسه مرض موتنده وارثنك بورجنه یاخود آله‌جغنه کفیل اولسه نافذ اولماز . اجنبی‌یه کفیل اولسه ثلث مالندن معتبر اولور . فقط حال صحتنده ایکن اجنبی‌یه کفیل اولدیغی

خانه‌سی داخلنده اولان مصالحنی کورمکدن عاجز اولوب بو حال اوزره برسنه مرور ایتمه‌دن وفات ایده ، کرك صاحب فراش اولسون کرك اولماسین. برسنه کچر ومرضی مشتد وحالی تغیرایدرسه زمان اشتداددن بالاعتبار عین حکم جریانه باشلار .

مرض موتنده اقرار ایتسه مجموع مالندن معتبر اولور . شوقدرکه دیون صحت وار ایسه تقدیم اولونور .

اقرار بالکتابه . — یازی ایله اقرار ، لسان ایله اقرار کیدر .

اقرارینی یازمق اوزره آخره امر ایتمك حکماً اقراردر. تجارك معتدبه اولان دفترلرنده‌کی قیودی دخی اقرار بالکتابه قبیلندندر .

اوننجی درس

— ١ . دعوی —

دعوی بر کیمسه دیکرندن حضور حاکمده حقنی طلب ایتمکدر ؛ ایده‌نه مدعی دیکرینه مدعاء علیه دعوی ایدیلن شیئه مدعا ویا مدعا به دینلور .

دعوانك شروط صحتی . — مدعی ومدعاء علیهك عاقل اولملری .

مدعی علیهك معلوم وحین دعواده بالذات ویا بالوکاله بولونمق اوزره چاغیرلمش اولماسی ، مدعا بهك کذا معلوم بولونماسی ، مدعا بهك محتمل الثبوت اولماسی شرطدر .

اقرارك حکمی مقربهك ظهوری اولوب بدایةً حدوثی اولمادیغندن اقرار سبب ملك اوله‌ماز ، بناءً علیه مدعی مجرد

مدعا علیهك اقرارینی سبب طوته‌رق اوندن بر شیٔ دعوی ایتسه استماع اولونماز .

دفع دعوی . — مدعاء علیه طرفندن مدعینك دعواسنی دفع ایده‌جك بر دعوی درمیان اولونمقدر . جهت قرضدن بر دعوایه قارشو « بن اونی ادا ایتمشیدم » یاخود « سن بنی اوندن ابرا ایتمشیدك » دیمك کبی .

دفع دعوی ایدن کیمسه دفعنی اثبات ایتمکله مدعینك دعواسی مندفع اولور ، ایده‌مزسه طلبی اوزرینه اصل مدعی تحلیف اولونور .

مدعی بو حالده یا یمین ایدر ، یا ایتمز . ایدرسه دعواسی عودت ایدر ، ایتمزسه مدعی علیهك دفعی ثابت اولور .

مدعی‌ده دعواسنی اثبات ایده‌میه‌رك مدعی علیهك یمین ایتمسنی طلبی حالنده صورت حرکت معکوساً جریان ایدر .

تناقض . — تناقض مدعیدن کندی دعواسنه مناقض یعنی دعواسنك بطلاننی موجب بر سوز سبقت ایتمش اولمقدر .

تناقض ملکیت دعواسنه مانع اولور . مثلا بر مال صاتون آلمق ایستیوبده بعده او مال قبل الاشترا کندوسنك ملکی اولدیغنی دعوی ایتسه مسموع اولماز . فلانده هیچ بر حقم یوقدر دیدکدن صوکره او تاریخدن اوله عائد بر شیٔ دعوی ایتسه مسموع اولماز .

حق واحد ایکی کشیدن آیری ایری استیفا اولونه‌مدیغی کبی جهت واحده‌دن دولایی حق واحد ایکی کشیدن ادعا دخی اولونه‌ماز.

محل خفا اولوبده مدعینك معذرتی ظاهر اولور ایسه تناقض معفودر .

تقسیم ترکه‌یه ابتدار مقسومك مشترك اولدیغنی اقراردر ؛ بناءً علیه بعده مقسومی بنمدر دیه دعوی ایتمك تناقضدر. فقط مثلا «بن صغیر ایکن متوفی اومالی بکا ویرمش، وقت تقسیمده بیلمیوردم . » دینیرسه تناقض مرتفع اولور . یعنی متناقض کورونن ایکی کلامك توفیقی ممکن اولوبده مدعی دخی توفیق ایدرسه تناقض قالماز .

مرور زمان . — دین وودیعه وملك عقار ومیراث وعقارات موقوفه‌ده مقاطعه یاخود اجارتین ایله تصرف ومشروطه وتولیت وغله دعوالری کبی اصل وقفه وعمومه عائد اولمایان دعوالر اون بش سنه ترك اولونورسه ارتق استماع اولونماز. اصل وقف حقنده متولی ومرتزقه‌نك دعوالری اوتوز آلتی سنه‌یه قدر استماع اولونور .

طریق خاص ومسیل وحق شرب دعوالری ـ ملك عقارده ایسه‌لر ـ اون بش سنه مرور ایتدکدن صوکره استماع اولونماز؛ عقارات موقوفه‌ده ایسه متولینك اونلری اوتوز آلتی سنه‌یه قدر دعوایه صلاحیتی واردر .

اراضیٔ امیریه دعوالری اون سنه مرورندن صوکره استماع اولونمادیغی کبی اراضیٔ امیریه‌ده‌کی طریق خاص ومسیل وحق شرب دعوالری دخی اون سنه ترك اولوندقدن صوکره استماع اولونماز .

***

دعوانك استماعنه مانع اولان مرور زماندن مقصد انجق بلا عذر واقع اولان مرور زماندر ، یوقسه مدعینك وصیسی بولونسون بولونماسین صغیر ویا مجنون ویا معتوه اولماسی یاخود مدت سفر اولان یعنی سیر معتدل ایله لا اقل اوچ کونلك ـ ۱۸ ساعتلك ـ آخر دیارده بولونماسی ، یاخود خصمنك متغلبه‌دن بولونماسی کبی اعذار شرعیه‌دن بریله مرور ایدن زمانه اعتبار اولونماز . یعنی مرور زمانك مبدئی مدعی‌یه مدعابهی ادعا صلاحیتی کلمکله برابر دعوایه بر مانع وارسه او مانعك زوال بولدیغی تاریخدر .

— ۲ . بینات وتحلیف —

شهادت . — بینه ، حجت قویه دیمکدر . شهادت ، حجج خطیه ، قرینهٔ قاطعه، بونلرك هربری بر بینه‌در .

***

شهادت، بر کیمسه‌نك آخر برنده اولان حقنی اثبات ایچون

حضور حاكمده وخصمينك مواجهه‌لرنده «شهادت ايدرم» سوزيله خبر ويرمسيدر . بويله بيليرم ، بويله خبر ويريرم ديمك كافى دكلدر. خبر ويره‌نه شاهد، او كيمسه‌يه مشهود له، آخرينه مشهود عليه، او حقه‌ده مشهود به دينيلور . شهادتك نصابى ايكى اركك ويا بر اركك‌له ايكى قادينيدر . شهادت معتبر اولمق ايچون حضور حاكمده واقع اولماليدر . برده شاهد مشهودبهى بالذات معاينه ايتمش اولوبده او وجهله شهادت ايتمسى لازمدر ؛ «ثقه‌دن بويله ايشيتدم» سوزيله شهادت وقف ، ولايت ، موت ، نسب خصوصلرنده جاريدر .

مشهود بهى ارائه — حاضر ايسه — عقار وغائب ايسه حدودينى بيان ويا كيديلوب ارائه وغائبه ويا متوفايه دائر اولان يالكز اسم وشهرتى ذكر ايتمك كافيدر .

شروط شهادت . — «١» حقوق ناسه شهادتده سبق دعوى شرطدر . «٢» محسوسك «٣» ويا متواترك خلافنه اقامه اولونان بينه مقبول اولماز .

«٤» نفى صرفه انجق تواتر بينه‌سى اولور ؛ تواتر كذب اوزره اتفاقلرى عقلاً جائز اولمايان جماعتك خبريدر . «٥» شهادتده دفع مضرت وجلب منفعت داعيه‌سى اولمامق شرطدر.

بناءً عليه اصلك فرع وفرعك اصل لهنه واحد زوجينك ديكرى لهنه شهادتى مقبول اولماز .

كذلك بر كيمسه‌نك انفاقيله تعيش ايدن آدمنك واجير خاصنك كندى لهنه شهادتى مقبول اولماز .

دوستك دوسته لهده شهادتى بينلرنده‌كى دوستلق يكديكرك مالنده تصرف ايتمه مرتبه‌سنه واررسه مقبول اولماز .

«٦» شاهد ايله مشهود عليه بيننده عداوت دنيويه اولمامق شرطدر .

«٧» بر كيمسه هم مدعى هم شاهد اوله‌ماز .

«٨» شاهدك عادل اولماسى شرطدر . [*]

شهادتك دعوايه موافقتى . — شهادت دعوايه معنا جهتيله موافق ايسه قبول اولونور . مشهود بهك مدعا بهدن اقل اولماسى موافقتى مخل دكلدر ، فقط عكسى مردوددر . مكركه شهادت ايله دعوى بيننده‌كى اختلاف قابل توفيق اولوبده مدعى توفيق ايده .

مدعى ملك مطلق [**] دعواسى ايدوبده شاهدلر ملك مقيده شهادت ايتسه‌لر قبول اولونور ، عكسى جائز دكلدر .

شاهدلرك اختلافلرى . — شاهدلر مشهود بهده اختلاف ايتسه‌لر شهادتلرى مقبول اولماز .

---

[*] عادل حسناتى سيأتنه غالب اولاندر .

[**] ملك مطلق : ارث وشرا كبى اسباب ملكدن بريله مقيد اولمايان ملكيتدر . عكسى ملك مقيددركه ملك بسبب دخى دينيلور .

مثلا بری بیك غروش التون، دیكری بیك غروش كموشه شهادت ایتسه قبول اولونماز .

شاهدلرك مشهود بهه متعلق اولان بر شیئده اختلافلری مشهود بهده اختلافی موجب اولور ایسه شهادتلری قبول اولونماز، موجب اولمازسه قبول اولونور .

مثلا غصب ، ایفای دین برفعلدر . شاهدلردن بری بوفعله بر زمان ومكان معینده دیكری بر زمان ومكان آخرده شهادت ایتسه‌لر مردود اولور .

فقط بیع ، شرا ، اجاره ، كفالت ، حواله ، هبه، رهن ، دین ، قرض ، ابرا ، وصیت قولی در . بو بابده شهودك زمان ومكانده اختلافلرینك اهمیتی یوقدر؛ اختلاف؛ صوری، شكلیدر. مشهود بهده اختلافی دكل، قولك تأكدینی كوسترر .

تزكیهٔ شهود . — بعدالشهاده حاكم مشهود علیهدن شهودك شهادتده صداقتلرینی صورار . « بو شهادتده » صادق ویاعادل‌درلر، جوابنی آلیرسه اقرار ایدلمش اولور، واقراره بناءً حكم اولونور. «شاهد زوردرلر»، «خطاایدیورلر»، «اونوتمشلر» دینیلور ایسه حاكم حكم ایده‌مز ، شاهدلری سراً وعلناً تزكیه ایله عادل اولوب اولمادقلرینی تحقیق ایدر .

سراً وعلناً تزكیه هركسك منسوب اولدیغی یردن ؛ طابورندن ، قلمندن ، محله‌سندن الخ یاپیلور .

سراً تزكیه‌شو صورتله جریان ایدر: بر ورقه‌اوزرینه حاكم مدعی ومدعیٔ علیهك ومدعابه ایله شهودك اوصاف عمومیه‌سنی یازوب تعریف ایدر. بو ورقه‌یه «مستوره» دینیلیور: كیمه كوندریله‌جكنی علاقه‌دارانه بیلدیرمه‌مك بر وظیفه‌در. آلان ذوات‌ده‌صورولان كیمسه‌لرك اسملری التنه« عدل ومقبول‌الشهاده » یاخود «عادل دكللر» دیر، امضاایدر. نه دیدیكنی كیمسه‌یه سویله‌یه‌رك مستوراً حاكمه اعاده ایدر .

« حاللرینی بیلمیز » « مجهول الاحوال‌در» ، «الله‌بیلور» كبی برسوزیازیله‌رق،یاخود هیچ برشی یازلمیه‌رق مستورەنك اعاده‌ایدلمسی شاهدلرك ردینی موجبدر. بونك اوزرینه حاكم «باشقا شاهدك وارمی؟» دیمكله اكتفا ایدر .

شهادت مقبول ایسه علناً تزكیه‌یه ابتدار اولونور .

علناً تزكیه‌ایچون مزكیلر حضور حاكمه‌جلب ایدیله‌رك مترافعان حاضر اولدقلری حالده شاهدلر تزكیه اولونور. یاخود مترافعان برابر اولدقلری حالده شاهدلر تزكیه نائبنه[*] ترفیقاً مزكیلرك یاننه كوندریله‌رك محللرنده علناً تزكیه ایدیلور.

سراً تزكیه‌ده بر مزكی كافی ایسه‌ده لااقل ایكی اولمالیدر. تزكیهٔ علنیه شهادت دیمكدر . عین نصابده‌در .

شاهدلری مزكیلردن بعضیسی جرح بعضیسی تعدیل ایتسه جرح طرفی مرجح اولور .

---

[*] تزكیه ایچون محكمه طرفندن مأمور اولان ذات

مشهود علیه قبل الحکم بعد التزکیه دخی شاهدلره طعن ایده‌بیلور؛ انجق بالبینه طعنی اثبات ایدرسه شهادت مردود اولور.

شهادتدن رجوع — شاهدلر قبل الحکم شهادتلرندن حضور حاکمده رجوع ایده‌بیلیرلر، بو حالده تعزیر اولونورلر. بعد الحکم حضور حاکمده رجوع ایتسه‌لر حکم نقض اولونمایوب محکوم به شاهدلره تضمین ایتدیریلیر.

تواتر. — کذب اوزره اتفاقلری جائز اولمایان جماعتك خبریدر، بو سببله علم یقین افاده ایدر. خلافنه سائر بینه اقامه اولونه‌ماز، فقط تواتره تواتر ایله مدافعه اولونه بیلیر. ارتق تواترده لفظ شهادت شرط اولمادیغی کبی عدالت دخی آرانماز. شو حیثیت ایله تواترده مخبرلر ایچون بر عدد معین یوقدر، الویرر که عقل اونلرك کذب اوزره اتفاقلرینی تجویز ایتمیه‌جك مرتبه بر جم غفیر اولسون.

حجج خطیه. — یالکز خط وختم ایله عمل اولونماز. فقط شبههٔ تزویر وتصنیعدن سالم ایسه معمول به یعنی مدار حکم اولور. برات سلطانی وقیود دفتر خاقانی معمول بهدر؛ فقط قیود دفتر خاقانی دیمك الده‌کی سند خاقانی مشروحاتی دیمك دکلدر. وقفیه موثوق ومعتمد به اولان یعنی حیله وفساددن سالم

اوله‌جق صورتده طوتیلان سجل محکمه‌ده مقید ایسه معمول به اولور.

قرینهٔ قاطعه. — حد یقینه بالغ اولان اماره‌در.

برکیمسه النده قانه بولاشمش بچاق اولدیغی حالده خوف وتلاش ایله برخالی خانه‌دن چیقوبده درعقب اوخانه‌یه کیریلنجه هنوز بوغازلانمش برشخص کورلسه اوکیمسه‌نك قاتل اولدیغنه حکم اولونور.

حین توجهنده قبول واجرای یمین ویا یمیندن نکول دخی اسباب حکمدندر.

اون برنجی درس

قضا

قضا. — حکم و حاکملك معنالرینه‌در. حاکم بین الناس وقوع بولان دعوی و مخاصمه‌یی احکام موضوعه‌سنه توفیقاً فصل ایتمك اوزره طرف سلطانیدن نصب و تعیین بیوریلان ذاتدر.

حُکم، حاکمك مخاصمه‌یی قطع و حسم ایلمسیدر.

محکوم به، حکم اولونان شی؛ محکوم علیه، علیهنه حکم اولونان کیمسه؛ محکوم له، لهنه حکم اولونان کیمسه‌در.

وکیل مسخر، دعوت محکمه‌یه اجابت ایتمه‌مش اولان مدعاء علیهه حاکم طرفندن نصب اولونان وکیلدر.

حاکم. — حاکم طرف سلطانیدن اجرای محاکمه‌یه وحکمه وکیلدر. قضا، زمان و مکان ایله و بعض خصوصاتك استثناسیله تقید و تخصص ایدر.

یعنی حاکم، قاضی انجق حکمه مأمور ایکن وانجق مأمور

اولدیغی مملکتده وانجق محکمهٔ معینه‌سنده حکم ایدر. بعض خصوصات استماعیله مقید ایسه انجق مأذون اولدیغی خصوصاتی استماع و هانکی مجتهدك رأییله عمل اولونمق اوزره بالنتیجه امر سلطانی صادر اولمش ایسه انجق اونکله حکم ایدر.

باخصوص رؤیت دعواده صره‌یه رعایت ایدر فقط ورودی مؤخر اولان بر دعوانك تعجیلی ایجاب حال و مصلحتدن کورلدیکی حالده اونك رؤیتنی تقدیم ایدر. تدقیقات اجراسی، ایشی سورونجمه‌ده براقماسنه وسیله اوله‌ماز.

محاکمه. — محاکمه علی العاده صورت علنیه‌ده اجرا ایدیلیر. ایستین کیدر، دیکلر. حاکم نه وجهله حکم ایده‌جکنی حکمدن اول افشا ایتمه‌مك الزمدر.

طرفین حضور حاکمه کیرنجه حاکم اولا کاتبه دعوا عرضحالنی اوقوتر. صوکره مدعی‌یه «دعواکزی تصویر ایدیکز» دیر؛ دها صوکره مدعی علیهدن جواب ایستر. مدعی علیه یا تماماً، ویا قسماً اقرار ویا بسبتون انکار ایدر.

اقراری مقداری اقراریله الزام اولونور. انکار ایدرسه حاکم مدعیدن بینه ایستر. مدعی بالبینه اثبات مدعا ایدرسه حاکم مادهٔ قانونیه‌سنه ویا حکم شرعیسنه [*] تطبیقاً اودعوایی حکم ایدر.

[*] مع الاسف هنوز تقنین ایدلمه‌مش برچوق خصوصات وار.

اثبات ایده‌مزسه حاکم واسطه‌سیله مدعی علیهه دعواسنك عکسنه یمین تکلیف ایتدیرر .

یمین دوشوبده مدعی علیه قبول ایدرسه یاخود مدعی یمین ویردیرمزایسه حاکم مدعی‌یی اومدعی‌علیهه اوایشده معارضه‌دن منع ایدر .

مدعی‌علیه یمیندن نکول ایدرسه حاکم بو نکولی ثبوت مدعایه دلیل عد ایدرك نکولیله حکم ایدر ، بعد الحکم یمین ایتمك ایستسه و ایتسه‌ده حکمی یوقدر .

مدعی‌علیه سکوت ایدرسه ویا « اقرارده‌ایتمم انکارده‌ایتمم » دیرسه انکار عد اولونور . مدعی بینه کتیرر ...

مدعی ویا مدعی علیهدن صره هانکیسنده ایسه او سویلر ایکن دیکری دیکار . بیترمدکجه ، بیتردکدن صوکره‌ده حاکم طرفندن مساعده‌ایدلمدکجه دیکرطرف سوزه تصدی‌ایتمز . لسان رسمی‌یی بیلمین طرف ایچون محکمه ترجمان بولدیرر .

قابل اولدقجه صلح جهتنه کیدیلیر .

حاکم محاکمه‌یی اتمام ایتدن صوکره مقتضاسنی حکم وطرفینه تفهیم ایدر . حکمك سبب وشرطلری بولوندقدن صوکره حاکمك حکمی تأخیر ایتمسی جائز دکلدر .

حکم . — حاکم دعوا اولونمیان شیئی حکم ایده‌مز ، دعوی اولونان فضله‌سنی حکم ایده‌مز . تعبیر مخصوصیله

حکمده سبق دعوی شرطدر . وحکم طرفین ویا وکیللری حضورنده تبلیغ اولونور .

حکم غیابی . — محاکمه تماماً خصمك ویا وکیلنك مواجهه‌سنده جریان ایتمش ایسه وجاهی ؛ خصم ویا وکیلی هیچ اجابت ایتمز ویا بر مدت اجابت ایتمش ایکن دعوا قطعیاً حکم ایچون مذاکره‌یه قالمه‌دن قبوله مقارن اولمیان برعذر ایله یاخود بلابیان‌عذر غیبوبت‌ایدرسه حاکم مدعینك طلبی‌اوزرینه یرینه بروکیل تعیین ایدر ، وکیل مسخر دینیلن بو وکیل ایله طرفین تشکیل ایدلمش اوله‌رق محاکمه بر معتاد جریان ایدر ؛ بالنتیجه صادر اولان حکم غیابی مدعی علیهه تبلیغ ایدیلیر .

اون ایکنجی درس

— ۱ ، وصیت —

وصیت ایکی معنایه کلیر:

۱.— کرك مال کرك منفعت قبیلندن اولان برشیٔ مابعدالموته مضاف قیله‌رق بروجه تبرع[*] برکیمسه‌یه تملیك ایتمكدر. وصیت ایده‌نه «موصی»، اولونانه «موصی له»، اوماله ویامنفعته «موصی به» دینیلور.

۲.— برکیمسه‌یی وصی تعیین ایتمكدرکه ایدیلنه موصی الیه دینیلور. صفتی وصایتدر.

موصی طرفندن بعدالوفات ثلث اموالنده، ویا مَصالح اولادنده تصرف ایتمك اوزره تعیین اولونان وصی‌یه «وصیٔ مختار»، حاکم طرفندن هرهانکی بر خصوص ایچون نصب اولونان وصی‌یه «وصیٔ منصوب» دینور؛ وصیٔ غرماده وصیٔ منصوبك بر نوعیدر.

[*] تبرع بوراده ترکی قابل اولان برشیٔ بالاختیار ایشلمكدر.

— ۱ —

وصیته تعلق ایدن احکام.— بر نوع تبرع اولان وصیتك سببی لایق کوردیکنه ایصال ، یاردیم ایدرك حضور وجدان تأمین ایتمكدر. موت ایله برابر فنای ملکیت قبول اولونمشدر. انجق متوفانك مالندن اولاً تجهیز وتکفینی اجرا، ثانیاً دیون صحت ، ثالثاً دیون مرضی ایفا رابعاً ثلث مالنك وفا ایتدیکی مرتبه وصیت حکمی ادا ایدیلیر؛ اوندن صوکره‌سی محل وارسه میراث اولور. بو وجهله متوفا نوعما اموال سائره‌سی ایله علاقه‌دار دکلدر.

ایمدی «وصیتك حکمی» موصینك وقت وفاتندن اعتباراً موصی لهك وصیت اولونان شیئه مالك اولماسیدر.

وصیت شرائط محرره تحتنده ثلث ماله قدر جاریدر. بو قید، حد جریانك مجبوری الاتباع اولاتی کوسترر. یوقسه عاقل اولان ورثهٔ کبارك موصینك وفاتندن صوکره اجازتلری اولورسه بویله بر قید یوقدر.

برده موصی لهك غنی و یا فقیر اولدیغنه باقلماز.

برکیمسه کندیسنه قرابتی اولمادیغی معلوم ومعروف برکیمسه حقنده فلان بنم وارثمدر دییه اقرار ایتدکدن صوکره کندیسی بلا وارث وفات ایتسه اقراری وصیته حمل اولنور.

وصيتك صحتى. — وصيتك صحتى ايچون اولاً: موصينك وقت وصيتده تملكه اهل [١] ، وصيتده مختار اولمالى [٢] ، تركه‌سى‌ده مستغرق بالدين بولونماماليدر.

ثانياً: موصى لهك حين وصيتده تقديراً [٣] اولسون بر حيات بولونماسى ، و تملكه اهل [٤] وشخصاً ويا نوعاً معين اولماسى [٥] وموصينك قاتلى [٦] ويا وارثى بولونمامسى [٧] شرطدر.

---

[١] صبى ومجنون كبيلر تملكه اهل دكلدرلر.

[٢] جبر واكراه ايله ايديلن وصيت صحيح دكلدر.

[٣] حيات تقديريه حين وصيتده رحم مادرده موجود اولوب هنوز جان اثرى كوسترمين حمل.

[٤] « شوقدر آريه فلان كيمسه‌نك حيوانلرينه ويرلسين صورتنده وصيت صحيح اولماز. فلان كمسه‌نك حيوانلرينه انفاق وياتعليف اولونسين دينمليدر؛ بوحالده موصى‌له، اهل اولور فقط وصيتك تنفيذى حيوانلرك اونك ملكنده بولونماسنه توقف ايدر.

[٥] ثلث مالمى برينه ياخود محمدله احمددن برينه ويريكز دينلسه صحيح اولماز.

[٦] بوشق قاتلك حين قتلده مكلف يعنى عاقل ، بالغ ، وقتله مباشر اولماسى صورتنده مؤثردر؛ كرك عمداً كرك خطاءً اولسون. صبى ويا مجنون ويا متسبب ايسه وصيت باطل اولماز.

[٧] باشقا وارثى بولونمايان زوجينك برى ديكرينه ديلديكى اموالنى وصيت ايده‌بيلر. چونكه موصى لهك وارث اولمامسى موصينك باشقا وارثى بولونمقله مشروطدر. اوحالده‌ده ديكر ورثه اجازت ويررسه قيد مرتفع اولور.

ثالثاً: موصى بهك وفات موصيده عقود شرعيه‌نك بريله قابل تمليك اولماسى لازمدر ، حين وصيتده موجود اولماسى شرط دكلدر.

وصيتك ركنلرى. — ايجاب وقبولدر. موصى له موصينك وفاتندن صوكره وصيتى قبول ايتمليدر.

وصيتدن رجوع. — موصى مرض موتنده دخى وصيتدن رجوع ايده‌بيلير؛ انجق تدبير مطلق قبيلندن اولان وصيتدن نه فعلاً نه‌ده قولاً رجوع صحيح دكلدر.

تدبير مقيد اولورسه فعلاً رجوع صحيح اولور.

مالنك ثلث ويا ربعنى وصيتده يالكز قولاً رجوع صحيح اولور ، فعلاً رجوع صحيح اولماز.

رجوع قولى بن وصيتدن رجوع ايتدم كبى برشى سويلمكدر.

رجوع فعلى اوچ درلو اولور: ١. — موصى بهك اسمى دكيشه‌جك صورتده تحويليله؛ مثلا دميرى قليچ، قماشى اثواب ياپمق ايله. فقط قيون ويا دوه‌يى مجرد بوغازلمقده رجوع فعلى در؛ چونكه استيفاى ملكه دلالت وار ، چونكه لحمك موصينك وفاتنه قدر محافظه‌سى ، بقاسى نادردر.

٢. موصى بهده مانع تسليم اوله‌جق برشى زياده‌سيله اولور. وصيت اولونان عرصه‌ده بناء، اشجار ، كروم احداث ايتمك كبى؛ فقط خانه‌نك بناسنى هدم ايتمك ، ترلايه سبزه اكمك رجوع دكلدر.

٣ . زوال ملکی موجب اولان بیع ویا هبه کبی برتصرف ایله اولور . فقط اجاره، اعاره ، وصی‌یی عزل رجوع دکلدر.

وصایانك تنفیذی . — موصی‌به وارثلرك النده ودیعه‌در. بلا تعدی هلاك اولدقده ضمان لازم کلمز . فقط وارثلر استهلاك ایتمش اولورلرسه ضامن اولورلر .

موصی ثلث مالم که اون بیك غروشدن عبارتدر فلان جهت خیره صرف اولونسون دیسه ثلث مالی الی بیك غروش ظهور ایدرسه اوجهته الی بیك غروش صرف اولنور .

فقط فلان جهت خیریه‌یه بیك غروش ویرلسون که شو مقدار مالمك ثلثیدر دیسه یالکز بیك غروش صرف اولونور.

برموصی طرفندن ایکی کیمسه‌یه وصیت اولندقده اونلردن بری اهلیتنه مبنی وصیته داخل اولمش ایکن، مؤخراً فقدان شرط ـ مثلا فقیر ایکن زنکین اولمش بولونمق ـ ویا زوال اهلیت ـ مثلاموصی له ، وارث موصینك قاتلی اولمق ـ حسبیله خروج ایتسه اونك حصه‌سی دیکرینك حصه‌سنه ضم ایدلمز . فقط فقدان اهلیت ایله وصیته رأساً داخل اولمایان موصی‌لهك حصه‌سی دیکرینه ضم اولنور . ـ موصی لهلردن برینك حین وصیتده میت ویاغیر موجود اولماسی کبی . ـ

— ٢ . وصایت —

وصایت برکیمسه‌نك وصی اولماسیدر . « سنی وصی تعیین

ایتدم » یاخود « وفاتمدن صوکره اولاد صغارمی ویا امورینی سکا ترك ایتدم . » کبی سوزلرله ایجاب وقولاً ویا فعلاً قبول ایله‌ده تمام اولور . حین وصیتده رد ایله قبولك برینی اختیار ایتمیوب سکوت ایدن وصی موصینك وفاتنده مخیردر .

وصی عاقل ، بالغ ، حر ، مستقیم اولمق کبی اوصافی حائز بولونمالیدر . ولا حاکم تبدیل ایدر ؛ مکرکه قبل‌التبدیل صبی ، بالغ ؛ کوله، آزاد اولمش اوله .

تبدیل اولوندیغی حالده دخی تبدیلدن اولکی تصرفات مقبولدر .

ذکورت، صحت‌وصایته شرط اولمادیغندن وصی قادینده‌ن‌ده اولور . کذلك وصینك موصی بهه وارث اولماسی‌ده برمانعه تشکیل ایتمز .

رحم مادرده‌کی چوجوق ایچون وصایت مشروع دکلدر.

وصیٔ منصوب حاکم شرعه بیلدیرمدکجه نفسنی وصایتدن اخراج ایده‌مز ، ایتدم دیسه منعزل اولماز .

وصیٔ منصوب احوال آتیه‌ده تعیین اولونور :

٢،١ . — وفات ایدن کیمسه‌نك ولد صغیری، یاخود بورجی، آله‌جغی وارسه ؛

٣ . — موصی طرفندن صبی ویا غیرك کوله‌سی کبی اهل اولمایان برشخص وصی تعیین اولونمش ایسه ؛

٤ . — برکیمسه مفقود ایسه ؛

٥ . — ترکه‌نك هرهانکی بردینی وصیٔ مختار تصدیق ایدرسه ؛ [موقةً ، وصینك بو یولده اقراری معتبر اولمادیغندن].

٦ . — وارث مورثندن اشترا ایتدیکی برمالی اونك وفاتندن صوکره ظهور عیب ایله رد ایتمك ایسترسه ؛

٧ . — وصیٔ مختار یاخود ورثهٔ کبار متوفانك بلده‌سندن غیبوبت ایلدیکی اثناده برکیمسه طرفندن دین مطالبه ایدیلیرسه ؛

٨ . — وصی موصیدن دین ادعا ایدرسه ؛ [استماع بینه ایچون]

٩ . — ولد صغیرك پدری مسرف ومتلف ایسه [حفظ اموال ایچون] ؛

١٠ . — وارث مدت سفر بعید محلده ایسه کندی ویا وکیلی کلنجه‌یه قدر محافظهٔ ترکه ایچون .

١١ . — برکیمسه‌نك وصیتی ظهور ایدوب وصیٔ مختاری یوقسه ؛ [تنفیذ وصایا ایچون]

١٢ . — وارث ترکه‌دن بردین اعتراف ایتدیکی حالده نه‌ادایه نه‌ده ترکه‌نك بیعنه تشبث ایتمزسه ؛ [لزوم کورولن مقدار اشیانك بیعی ایچون]

١٣. — وصیٔ مختار امور وصایتی ایفادن کلیاً عاجز ایسه ؛

١٤ . — برخصوص ایچون ایکی وصی تعیین ایدلمش ایکن بری وفات ایدوب دیکری اونی استخلاف ایتمز ایسه بر وصی دها نصب اولونوب کندیسنه ترفیق اولونور. بوصورتله متعدد

اولان وصیلر حفظ اموال خصوصنده اختلاف ایتسه‌لر اموال وصیت قابل قسمت ایسه مناصفه، دکلسه زماناً مهایئه صورتیله حفظ ، یاخود امین طانیدقلری برکیمسه‌یه ایداع ایدرلر .

عزل وتبدیل وصی. — عدل وکافی اولان وصی عزل ایدیله‌مز. عجز تاویا خیانت ویا بو حاللردن یالکز بری ایله معلول اولان وصی درعقب عزل اولونور. غیر کافی فقط مستقیم وصی‌یه دیکری ترفیق ایدیلور .

عجزه وعدم کفایه‌یه حاکمك لحوق علمی‌ده کافی دکلدر . بالبینه اثبات لازمدر .

اوللری کرك وصیٔ مختارك کرك وصیٔ منصوبك حسابلرینی حاکم رؤیت ، اموری‌ده تفتیش ایدردی. الیوم حقوق یتامایی محافظةً اوصیانك حرکاتنی تفتیش ونتائجنی تعقیب ایتمك اوزره حکومتك تحت نظارتنده ایتام اداره‌لری تشکیل اولونمشدر.

هرهانکی برکیمسه‌یه هر زمان حاکم یمین تکلیف ایدرکن برجهت وماده تصریحیله مکلف اولدیغی حالده مال یتیمه خیانتله اتهام ایدیلن وصی‌یه تعیین ماده ایدلمیه‌رك یمین ویردیریله بیلمك استحساناً مشروعدر .

تصرفات وصی . — موصینك حال حیاتنده وصینك تصرف ایده‌مه‌مسی طبیعیدر ؛ وفاتندن صوکره تصرف ایدر ووصایت بلا تقیید جریان ایدر . مثلا برکیمسه وجوه

بره ثلث اموالنی وصیت ایدوب تنفیذینه برینی وصی نصب ایتسه وصی شوموصینك اولاد صغارینه‌ده وصی اولور ؛ کذلك موصینك برولد صغیری ایچون وصی نصب اولونان کیمسه کرك اونك حال حیاتنده کرك وفاتندن صوکره تولد ایدن سائر اولاد صغارینه‌ده وصی عد اولونور . فقط ثلث اموالنی وجوه بره ویامالنك برقسمنی برذاته وصیت ووصی تعیین ایدن قادین ایسه زوجی صاغ ایسه ویازوجنك وصیسی وار ایسه وصی الامك تصرفاتی جائز اولماز . بوحالده وصی الام ترکه‌دن تنفیذ وصیت ایده‌جك قدر مال آلوب چکیلور .

*
* *

وصی طرفندن برصغیرك « عقاری » بیع اولونمق مسوغات شرعیه تعبیر ایدیلان وجوه آتیه‌نك بری بولونمقله اولور :

١ . — قیمت حقیقیه‌سنی تضعیف ایتمك . بوحالده وصی مختار ایسه کندی نامنه‌ده اشترا ایده‌بیلیر .

٢. — متوفانك دیوننه اموال سائره‌سی کفایت ایتمه‌مك. [کیمك بورجی ایچون صاتیله‌جق ایسه صغیر اونی اوجهتدن تملك ایتمش اولمالی‌در .]

٣ . — صغیری انفاق ایچون لزوم حاصل اولمق .

٤ . — وصیت مرسله‌یی انفاذ ایچون لزوم کورلمك ؛

[بوده وصیتی ایفا ایچون منقولاتك کفایت ایتمه‌مسیله اولور.]

٥ . — عقارك غله‌سی صرفیات سنویه‌سنه وفا ایتمه‌مك.

٦. — آزوقت ایچنده خراب اولماسی ویانقصان قیمت طریان ایتمسی ملحوظ قوی بولونمق .

٧ . — ید غاصبدن تخلیص ایدلدیکی حالده وصینك بینه‌سی بولونمادیغی ایچون سبق ید ادعاسیله تکرار ضبطندن قورقلمق.

تنبیه . — اخیراً ذکر ایدیلان آلتی صورتك کافه‌سنده عقار عین یسیر ایله‌ده بیع اولونور .

اون اوچنجی درس

فرائض

ترکه‌یی وورثه‌نك ترکه‌ده اولان حصهٔ ارثیه‌لرینی بیلدیرن برعلمدر .

ترکه هر هانکی برکیمسه‌نك وفاتنده عیننه کیمسه‌نك حقی تعلق ایتمیه‌رك براقدیغی جمیع مالدر .

وراثت برکیمسه‌نك مالنه دیکرینك خلفیت طریقیله مالك اولماسیدر . مال صاحبنه مورث ، خلف اولانه وارث ، ماله میراث دینور .

شرط وراثت . — اوچدر :

۱ . — مورث حقیقةً ویا حکماً [*] ویاخود تقدیراً [**] وفات ایتملیدر .

[*] مفقودك دوقسان یاشنی اکمال ایتمسیله طرف حاکمدن وفاتنه حکم اولونماسیدر .

[**] غره‌یی ایجاب ایدن اسقاط جنین صورتنده معتبردر . چونکه جنین میت سقوطنده‌حی ایمش‌ده بعده‌وفات ایتمش عداولونور. بناءً علیه کندیسی مورث وغره‌سی (بدل نفس) میراث صاییلور .

۲ . — مورث وفات ایتدیکی زمان وارثك حقیقةً ویا حکماً برحیات بولونماسیدر[*]

۳ . — وارثك جهت وراثتی صحیح ومعلوم اولمقدر .

اسباب وراثت . — اوچدر :

۱ . — مورث ایله وارث بیننده قرابت نسبیه بولونمقدر. بوسببله وارث اولان اقربا اوچ قسمدر : اصحاب فرائض ، عصبه ، ذوی‌الارحام .

۲.— زوجین بینلرنده خلوت صحیحه وقوعی شرطنه معلق اولمایه‌رق نکاح صحیح ثابت اولمق ؛ شاید طلاق رجعی وقوع بولمش اولورسه عدتك انقضاسندن اول وقوع بولمق ؛ طلاق رجعی اولمایوبده بائن وزوجه موطوئه ایسه وزوجك مرض موتنده واقع وزوجه‌نك ارزوسنه غیر مقرون ایسه « زوج » وفات ایتمش وحین وفاتنده عدت تام اولمه‌مش اولمق [**]

۳ . — ولاءدر . ۱ ، ولای عتاقه ؛ ۲ ، ولای موالات .

[*] حکماً حیات مورثك حین حیاتنده هنوز رحم مادرده بولونمقدر . احتراق ویا انهدام ویاغرق سفینه ایله هلاك اولوب هانکیسی دها اول وفات ایتدیکی بیلنمین کیمسه‌لرك اموالی احیا اولان وارثلرینه ویریلیر .

[**] نکاح : باطل مثلا متعه ایسه ویا قادینده اسباب حرمتدن برشی وارسه ؛ یاخود نکاح فاسد ایسه : مثلا بلاشهود اجرا ایدلمش ویامنکوحه صغیره اولوب نکاح اذن ولی‌یه مقارن بولونمه‌مش اولورسه سبب ارث یوقدر .

موانع ارث . — مانع ، سبب وراثتك تحققيله برابر برشخصك كندى جهتندن حصول بوله‌رق استحقاقنى سلب ايدن شى ديمكدركه بو شخصده محروم دينير . شايد سلب استحقاق برباشقاسى يوزندن اولورسه بوحاله حجب و وراثتدن ساقط اولان كيمسه‌يه محجوب اطلاق اولونور .

موانع ارث دردتدر : رق ، قتل ، اختلاف دين ، اختلاف دار .

رق . — آزادسز كوله ويا جاريه اولمقدر . حر اولميان بر كيمسه ايچون ميراث يوقدر .

قتل . — مكلف اولان بروارثك مورثنى تسبيدن غيرى برصورت غير مشروعه ايله وبلا اكراه قتل ايتمسى‌در .

اختلاف دين . — مورثك وفاتى زماننده وارث ايله عين دينده اولماسى‌در .

اختلاف دار . — انقطاع عصمت حسبيله يكديكرك قتالنى استحلال ايتمك صورتنده ايكى حكومت مستقله تبعه‌سى آره‌سنده‌كى حالدر . — دول متحابه تبعه‌سندن اولانلر آره‌سنده توارث جارى اولور . واختلاف دارك مانع وراثت اولماسى‌ده

غير مسلملره معقوردر . بين‌المسلمين اختلاف دار مانع وراثت عد اولونمه‌مشدر . [*]

٨١ تركه‌يه ترتب ايدن حقوق . — تركه‌دن : اولاً ، عزيمك تضررينى موجب اولمامق اوزره تكوين وتجهيز مصارفى ادا ايديلور . ثانياً ، قضاى دين ايديلور . بوراده ديون اوچ نوعدر : دين صحت ، دين صحت حكمنده اولان دين ، دين مرض .

دين صحت . — مرض موتدن اول اقرار ايديلان ويابالبينه ثابت اولان ديندر .

دين صحت حكمنده اولان دين . — مرض موتده واجب اولمش ، فقط سبب وجوبى حاكم ويا شهود طرفندن مشاهده ايدلمش ديندر . اثناى مرضده تملك ويا استهلاك ايديلان شيلرك اثمانى كبى .

دين مرض . — مرض موت اثناسنده متوفانك اقراريله لازم كلن ديندر .

ثالثاً . — تكفين وتجهيز اجرا ، ديوندن لازم وثابت اولانلر ايفا اولوندقدن صوكره وارسه ثلث مالدن وصيتك حكمى ايفا ايديلير .

---

[*] تفصيلات ايچون «اختلاف دار» اسملى مبعوث محترم زهراب افندى طرفندن يازلمش وطرفمزدن ترجمه ايدلمش اولان اثره مراجعت ايدلمليدر .

بعده میراثك بين الورثه تقسيمنه صره كلير .

وارث زوج ايله زوجه‌نك غیری اولوب‌ده يالكز بر كشی ايسه مال موروث كاملاً اونك اولور ، تقسيمه لزوم يوقدر .

وارث متعدد ايسه ترتيب آتی اوزره وراثه كسب استحقاق ايدرلر ؟

١ .— اولا اصحاب فرائض دينيلنلره آيريلير . بونلر ١/٣ ١/ ١/٤ ، ١/٢ كبی بر سهم معين آليرلر .

٢ .— عصبه عنوانته داخل اولان كيمسه‌لردر . بونلر اصحاب فرائضدن قالانلری ، اصحاب فرائض يوقسه تركه‌يی بالتمام آليرلر .

مولی العتاقه‌يه عصبۀ سببيه اطلاق اولنور . عصبۀ نسبيه‌نك انواع ثلثه‌سندن صوكره كلير .

٣ .— مولی العتاقه‌نك ذكوردن اولان عصبه‌سيدر . متوفانك عصبه‌سی بولونماديغی حالده وراثت حقی مولی العتاقه‌نكدر .

٤ .— نسب جهتيله متوفايه تعلق بولونان اصحاب فرائضدن كيمسه‌لردر . بونلره حصۀ مقدره‌لری نسبتنده باقيدن دخی رد اولونور .

٥ .— ذوی الارحامدر . بونلر عصبه صنفنه داخل دكلدرلر . سهم معينلری‌ده يوقدر . عصبه وسهام مفروضه اصحابی بولونماينجه ذوی الارحام ايچنده قوت قرابتله مرجح اولانلر ميراث يرلر .

زوج ويا زوجه بولنوبده سهم مفروضنی آليرسه باقيی ، اونلرده بولونمازسه مال متروكك جمله‌سنی ذوی الارحامدن الك ياقين بولونان شخص ويا اشخاص اخذ ايدر .

٦ .— مولای موالات .

٧ .— مولای موالاتك عصبه‌سی .

٨ .— مقرله بالنسب علی الغير .

قريب وبعيد وارثی بولونميان كيمسه ولو مرض موتنده « فلان كيمسه بنم برادرم ويا عموجه‌مدر . » ديسه صورت عموميه‌ده اثبات نسبده كافی كورلمزسه‌ده مقرله اولان كيمسه‌نك مقر مزبوره وارث اولمسنده معتبردر . اقراردن رجوع ايتميه‌رك مقر وفات ايتسه وصيت ايتمش اولور . وارث معروفی اولميان كيمسه ايسه حتی جميع اموالنی ديله‌ديكنه وصيت ايده‌بيلير . وراثت ووصيت كبی اسباب استحقاقدن بريله مستحق بولونمايان اموال متروكه بيت الماله وضع اولونور .

*
* *

اصحاب فرائض شونلردر : اب ، جد صحيح ، اخ لام ، زوج ؛ زوجه ، بنت ، بنت الابن ، اخت لابوين ، اخت لاب ، اخت لام ، ام ، جدۀ صحيحه .

جد صحيح : جدی اولديغی كيمسه‌يه نسبتنده قادين توسطی بولونمايان جددر ، ابو الاب كبی .

جدۀ صحيحه : جده‌سی اولديغی كيمسه‌يه نسبتنده جد فاسد كيرمين جده‌در . ام الاب ، ام ابی الاب ، ام ام الام ، ام ام الاب كبی .

اصحاب فرائضك آلتی نوع سهمی واردر :

نصف ، ربع ، ثمن ؛ ثلثان ، ثلث ، سدس .

*
* *

عصبه . — عصبه ايكی قسمدر : سببيه ، نسبيه .

سببیه : ولای عتاقه صاحبنه دینیر .

نسبیه : بنفسه ، بغیرها ، مع غیرها اولور.

عصبه بنفسه : متوفایه نسبت واتصالی یالکز قادین واسطه‌سیله اولمایان ذکوردر . اب ، ابن ؛ لاب یاخود لابوین اخ کبی.

عصبه بغیرها: نسادن درت طاقم کیمسه‌لردرکه بر کشی اولونجه نصف ، بردن زیاده اولونجه ثلثان آلیرلر : بنات ، بنات الابن ، اخوات لهما ، اخوات لاب .

عصبه مع غیرها: برقادین ایله اجتماع حالنده عصوبت احراز ایدن قادینلردرکه بونلرده بنت صلبیه، بنت الابن ایله اجتماع ایدن اخت لابوین ایله اخت لاب‌در.

ملاحظه .— عصبه بغیرها ایله عصبه مع غیرهانك هربری عصوبتده شخص آخرك وجودینه محتاجدر؛ انجق نوع اولده عصوبت شخص معصب ایله مشترك ؛ نوع ثانیده ایسه مدار عصوبت اولان شخصك عصوبتده اشتراکی یوقدر .

***

حجب : برکیمسه‌نك وجودیله دیکرینی میراثدن کلیاً منع ویا نصیبنی تقلیل ایتمكدر.

حجب نقصان ، زوج ولد یوق ایکن نصف آلیر ، اولماسیله ربع آلماسی ؛ امك ولد ایله ، اخوه ایله ثلثدن سدسه حجب ایدلمسی کبی‌در.

حجب حرمان : اخ بولونماسیله ابن الاخك میراثدن محروم قالماسی کبی‌در.

***

میراثك صورت تقسیمی خصوصنده برفکر ایدینلمك وباشلیجه احوالدن بر قاچی بیلنمك اوزره امثلهٔ آتیه درج اولونور:

اب نه‌وقت میراث یر؟

ابك اوچ حالی واردر: ۱.— فرض مطلقدرکه متوفانك اوغلی ویا اوغلنك اوغلی وان سفل بولوندیغی تقدیرده پدرك حالی بودر ، بوصورتده یالکز سهم معینی اولان سدسی آلیر:

١/٦	٥/٦
اب	ابن

١/٦	٥/٦
اب	ابن الابن

۲ .— فرض مع التعصیب ، اب ایله برابر متوفانك قیزی ویا اوغلنك قیزی بولونمقدر . سدس پدره ، نصف قیزینه ویا اوغلنك قیزینه ، باقیسی ده عصوبتی حسبیله ینه پدره ویریلور .

	سدس مع الباقی
٢/٦	١/٦ + ١/٦
بنت	اب

	سدس مع الباقی
٣/٦	١/٦ + ٢/٦
بنت الابن	اب

۳ . — عصوبت محضه‌درکه ولد ، ولدالابن بولونمادیغی زمانکی حالدر . بو تقدیرجه اصحاب فرائضدن زوج ویا زوجه بولونه‌رق سهم معینی آلنجه اکر والده بولونورسه باقینک ثلثی مزبوره ، ثلثانی پدر ؛ والده بولونمازسه باقینک تکمیلنی پدر آلیر .

ثلث مابقی

۳/٦	١/٦	٢/٦
زوج	ام	اب

ثلث مابقی

١/٤	١/٤	١/٤
زوجه	ام	اب

*
* *

زوج نه‌وقت ونه مقدار میراث یر ؟

۱ .— ولد ، ولدالابن و ان سفل بولونمادیغی حالده حق نصف آلمقدر .

١/٢	باقی ١/٢
زوج	اخ لهما

۲ .— ولد ویا ولدالابن بولونورسه ربع آلیر .

١/٤	٣/٤
زوج	ابن

*
* *

زوجه نه وقت ونه مقدار میراث یر ؟

۱ . — ولد ویا ولدالابن بولونمازسه ربع آلیر .

١/٤	باقی ٣/٤
زوجه	اخ لاب

۲ . — ولد ویا ولد الابن بولونورسه ثمنی آلور .

١/	٤/	٣/
زوجه	بنت	أخ لاب

*
* *

بنت صلبیه نه وقت ونه مقدار میراث یر ؟

۱ . — ابن یوقسه صلبیه برکشی ایسه نصف آلیر .

٢/٤	باقی ٢/٤
بنت	اخ لهما

١/٤	٢/٤	باقی ١/٤
زوج	بنت	عم لهما

۲ . — عین حالده صلبیه‌لر بردن زیاده ایسه‌لر ثلثانده مشترك اولورلر :

ثمن ۳/۲٤	ثلثان ۱٦/۲٤	٥/۲٤
زوجه	بنتین	عم لاب

۳ .-- ابن وارسه، عین زمانده اصحاب فرائضدن‌ده برکیمسه

بولونورسه اونك سهمی افراز اولوندقدن صوكره باقی بالاشتراك عصبه اولان اولاد ذكور واناث آره سنده دائما ثلث وثلثان وجهله تقسیم ایدیلور :

ثمن ٥/٤٠	باقی ١٤/٤٠	٢١/٤٠
زوجه	ابن	ثلث بنات
٦/٢٤		١٨/٢٤
ست بنات		تسع بنتين

اون دردنجی درس

نكاح

دنیا هپ متاعدر . متاعنكده خیرلیسی مرأهٔ صالحه‌درکه زوجی کندیسنه نظر ایدرسه قادین اونی مسرور وامرینه اطاعت ایدر ، غیبوبتنده‌ده اونی کندی نفسنجه‌وزوجنك مالنجه صیانت ایلر .

حدیث شریف .

نكاح قصداً ملك متعه [*] یی مفید ارلور برعقددر .

قبل الاسلام تعدد وتطليق زوجه محدود دكلدی . شرع اسلامده دردده قدر زوجه طوتمق وعین زوجه یی اوچ دفعه یه قدر بوشادقدن صوكره انجق حله ایله آله بیلمك قبول اولونه‌رق تخفیف و تعدیل حال اولونمشدر .

تعدد زوجه‌نك مشروعیتی قادینلرك كثرتنه ، مطلع اسلامك

[*] ملك متعه : قادینك منفعت مخصوصه‌سنه مالك اولمق

تأثيرات اقليميه‌سنه، نفوس اسلامك سرعت تزايدى ارزولرينه؛ طلاقك مشروعيتى‌ده تلافئ ندامت ضمننده‌كى منافعه مستنددر. فقط هر حالده بو قبول ومساعده نه واجب، نه‌ده مندوبدر؛ نوعما اذن‌دن عبارتدر .

تعدد زوجه وطلاق مشقت تيسيرى جلب ايدر ، عمال اقتضايه كوره‌در، صورتنده‌كى احكامه توفيق ايدلمش‌در. ارككلر متعدد زوجه آلمغه مأمور اولمادقلرى كبى آلدقلرى تقديرده‌ده برچوق قيودايله مكلف طوتلمشلر [*] ؛ وباخصوص قادينلرده قبول اشتراك ايله باغلانمه مشاردر .

بوبابده اساسات صحيحه‌يى تقدير وفعلياته قلب ايده‌جك اولان ترقئ معارفدر .

نكاحك ركنى . — ايجاب وقبولدر . [**]

اصلاً ويا حالاً تمليك عينه موضوع اولمايان الفاظ وتعبيرات ايله ؛ ويا اعطا وقبض مهر ايله ؛ ويا حاضرك كتابتيله نكاح منعقد اولماز .

ايجاب وقبول اثناسنده مهر تسميه‌سى نكاحك ركنى ،

[*] وان خفتم أن لا تعدلوا فواحده

[**] طرفيندن برينك « نفسمى »، ياخود « موكله‌مى » ، ياخود « قيزمى » - سكا تزوج ايتدم - ديوب ديكرينك ده « بن‌ده تزوج ايتدم . » ياخود « نفسم » . « موكلم » . وياخود «اوغلم ايچون قبول ايتدم » ديمسى كبى .

شرط صحتى دكلدر . محله امامنك «عقد ايتدم» ديمسى‌ده معناسز برشى‌در . هله ايلك سواله جواب ويرن اركك ويا قادينه ويا وكيللرينه ويا بابالرينه « شوقدر غروش مهر معجل وشوقدر غروش مهر مؤجل ايله ... ى... ه نكاح ايله ويرديكزمى؟ » ياخود «....... آلديكزمى؟» ديوب جواب آلدقدن صوكره بونى ايكى دفعه دها تكرار ايدرك عين جوابك آلنمق ايستنمسى سوزك قدر واهميتنه تعدى واخلاق مليه‌يه بر دفعه ويريلن سوزه اعتماد اولنه‌ميه‌جغى صورتنده تجاوزدر .

نكاحك شرطى . — ١ ، زوج وزوجه مانع شرعيدن خالى اولمق [*] ؛ ٢، عاقدلر يكديكرينك ايجاب وقبولنى ايشتمك؛ ٣ ، حين عقدده ايجاب وقبوله دائر اولان سوزلرينى ايشيدن حر ومكلف ايكى مسلم شاهد ياخود بو وجهله برمسلم ايله ايكى مسلمه بولونمق ؛ [**]

[*] زوج حرك مانع شرعيسى درت منكوحه‌سى اولمق . ياخود غيرمسلم ، ياخود مرتد ، ياخود بى دين ياخود عدت رجال ايله معتد بولونمقدر .

زوجه‌نك مانع شرعيسى باشقاسنه منكوحه، ياخود معتده وياخود مشركه ، ياخود مرتده اولمقدر . ارتداد ، اسلامدن دونمكدر . نسباً ويا رضاعاً قرابت قريبه ويا مصاهرت بولونمق وزوجى حقنده زوجه او چ طلاق ايله مطلقه بولونمق ايكى طرف ايچون‌ده مانع شرعيدر.

[**] الله تعالى‌نك ورسولنك وياخود ملكلرك شهادتيله نكاح ايتمك صحيح اوله‌ماز .

شاهدلر طرفینك اصول و فروعندن اوله بیلیرلر .
٤ ، رضاء طرفین اولمق؛ ٥ ، زوجده کفائت بولونمقدر.

نکاحك حکمی . — حلالیت وحرمت مصاهرت ووراثتدر .

حلالیت : زوجیت قائم اولدقجه شرعاً مأذون فیه اولان وجه اوزره زوجینك یکدیکرندن مستمتع اولمالریدر .

حرمت مصاهره : زوجك اصول وفروعی زوجه‌یه وزوجه‌نككی زوجه محرم اولوب ارتق بونلرله اونلر آره‌سنده تناکح یوقدر .

وراثت ، معلومدر .

نکاحده وکالت . — عقد نکاح محضر شهودده بالذات ویا بالوکاله اجرا ایدیلور .

غیربالغك عقدی موقوف اجازتدر .

توکیل محتاج اشهاد دکلدر ؛ خوف انکاره مبنی اشهاد اولونمقده‌در . وکیلده بلوغ ، حریت ، ذکورت شرط دکلدر. ولو غیر بالغ بر جاریه اولسون .

موکلنك حضورنده عقد نکاح ایدن وکیل مکلف شاهد یرنده طوتار . بناءً علیه برشاهد دها بولونسه کفایت ایدر.

برکیمسه ایکی طرفك‌ده وکیلی ویا ولیسی اوله‌رق یاخود برطرفدن اصیل ودیکر طرفدن ولی ویاخود بر طرفدن ولی

وبر طرفدن وکیل ، یاخودهم وکیل هم اصیل اوله‌رق نکاحك ایکی طرفنی‌ده درعهده ایده بیلور . مثلا پدر کندی صغیر اوغلی ایچون کندی تحت ولایتده بولونان صغیره برادر زاده‌سنی محضر شهود ده عقد وتزویج ایدر .

ارککك تزویجه توکیل، ایتدیکی کیمسه‌یی قادین دخی تزویجه توکیل ایتدیکی حالده شخص واحد ایکی طرفك‌ده وکیلی اولمش اولور .

ولایت کندیسنه منتهی اولان عمزاده عموجه‌سنك صغیره یعنی نا بالغ قیزینی نفسنه تزویج ایتدیکی حالده کندی طرفدن اصیل ، قیز طرفدن ولی بولونمش اولور .

محرمات [*] . — اسباب تحریم : نسب ، صهریت ، رضاع ، جمع ، جمع دیکر ، حق غیرك تعلقی ، شرك ، ملك ، طلقات‌در . اوچ اولکیسی حرمت مؤبده‌در .

نسب سببیله نکاحی حرام اولان خاتونلر : انسانك آنه‌لری ، قیزلری ، همشیره‌لری ، خاله‌لری ، تیزه‌لری ، قرداش قیزلری کندینه حرامدر .

صهریت سببیله حرام النکاح اولانلر درت قسمدر :

١ — قاین والده‌لر ...

٢ — اوکی قیزلر ...

---

[*] استنکاح وتزوجلری حرام اولان قادینلر .

۳ — کایینلر ...

٤ — اوکی آنالر ...

رضاع سببیله حرام اولانلر : قرابت نسبیه وصهریه سببیله کیملر حرام النکاح ایسه رضاع دولاییسیله عین موقعده بولونانلرده حرامدرلر .

جمع سببیله محرماتدن اولانلر : بری برلرینه یبانجی بولونان قادینلردن عین زمانده دردتن فضله سنی جمعاً تزوج ایتمك جائز اولماز .

ذوات الارحامك جمعی سببیله ده حرمت واردر ، وبوراده حکم شو وجهله در : کشی یه ایکی همشیره یی نکاح ایله جمع ایتمك جائز اوله ماز . همشیره لر کرك نسباً کرك رضاعاً قرداش اولسونلر .

قاعده شودر : هانکی ایکی قادینك بری ارکك فرض اولوندیغی حالده بینلرینه نکاح دوشمز ایسه اونلری جمعاً استنکاح ایتمك ده جائز اولماز .

جمع دیکر سببیله محرماتدن اولانلر : حره ایله برابر برینك جاریهٔ مملوکه سنی نکاحلامق ، حره اوزرینه جاریه تزوج ایتمك جائز دکلدر ؛ عکسی صحیحدر .

حق غیرك تعلقنه مبنی محرماتدن اولانلر : باشقاسنه منکوحه بولونانلر ویاخود اونك وقتی ویا طلاقی وقوعنه مبنی هنوز عدت ایچنده اولانلرله نکاحلانمق باطلدر .

شرك سببیله محرماتدن اولانلر : آتش پرست ویا بت پرست اولان قادینلردر .

ملك سببیله محرماتدن اولانلر : کوله بولونانه کوره کندی سیده لریدر . سیده اوکا بلا نکاح « تمکین نفس » ایده مدیکی کبی آزاد ایتمدکجه آنکله تزوج دخی ایده مز .

طلاقات سببیله محرماتدن اولانلر : زوجندن اوچ دفعه تطلیق ایدیلن قادین حله کورمدکجه یعنی زوج دیکر کندیسنه دخول ایتمدکجه زوج اولنه حلال اولماز .

*
* *

نکاح موقت باطلدر ؛ مدت اوزون ، قیصه ، معلوم ویا مجهول بولونسین .

نکاح متعه دخی باطلدر : نکاح متعه ، محرماتدن اولمیان شهودده « شو مال مقابلنده شو قدر مدت سنکله استمتاع ایده یم . » صورتنده یا بالاصاله ویا بالوکاله ایجاب وقبولده بولونمقدر .

*
* *

کفائت [*] — قادینك ارککده آرایه جغی ولزوم نکاح ایچون معتبر اولان اوصافدر . شرفلی بر خاتون کندینك قدر

[*] مساوات ومماثلت دیمکدر .

وقيمتيله غير متناسب بر اركككه فراش اولمقدن عارلانه بيلور .

كفائت : نسب اسلام ، حريت ، حرفت ، ديانت ومال خصوصلرنده آرانير .

كفائتك اعتباری ابتدای عقدده‌كی احواله كوره‌در .

كفائت دعواسی ونكاحه اعتراض حقی عصبه‌دن اولان اوليانكدر .

كفائت دولاييسی ايله واقع اوله‌جق تفريق طلاق دكل ، فسخدر .

مهر — زوجه‌نك عقد صحيح ايله مستحق اولديغی مالدن عبارتدر .

مهر نكاحك شرطی ، ركنی دكل ؛ حكمی ، اثر مترتبيدر .
حين عقدده مهر اولمه‌مق اوزره دييه شرط درميان ايدلمش اولسه بيله عقد صحيح ومهر مسما يرينه مهر مثل مترتب اولور .

مهر مثل ومسمی — زوجه‌نك بلا تسميه قدر معروفه كوره مستحق اولديغی مهر ، مهر مثلدر .

مهر مسمی تراضی ايله تعيين وتسميه اولونانيدر . كرك حين عقدده ، كرك دها اول ويا صوكره .

مهر مثلده قادينك بابا طرفی شرفی مقياس اولور .

مهرده شرط اون درهم كموشدن ويا بونك قيمتندن دون اولمه‌مقدر ، اولورسه اتمامی امر اولونور .

مهرين . — مهر مسمی‌نك برقسمی پيشين ، ديكر قسمی وقت غايتده [*] ويرلمك عادتدر . برنجيسنه مهر معجل – آغرلق – ، ايكنجيسنه مهر مؤجل دينور . نكاح قائم ايكن مهر مؤجلی زوجندن كرهاً آلمق قابل اوله‌ماز ، چونكه‌دين مؤجلی اجلندن اول ايسته‌مك جائز دكلدر .

مهر معجلی آلنمه‌مش ايسه آلمق قابلدر وزوجه بونی آلمادقجه زوجنه نفسنی تمكين ايتمه‌يه بيلور ؛ طوعاً خلوت وحتی دخول واقع اولمغله بوحق ساقط اولماز .

مهرك هپسنی مؤجل قيلمق‌ده صحيحدر .

بعد النكاح زوجيندن هر هانكی برينك وفاتی صورتيله فراق وقوعنده قالان مهر مثل ويا مسمايی تماماً آلير . حال بوكه طلاق صورتيله فراق وقوعنده دخول ويا خلوت جهتلری آرانير : بونلردن بری واقع اولمش ايسه مهر مسمانك تمامی ، اوله‌مش ايسه نصفی لازم كلير . صوك شقده زوج مهری قبل الفراق زوجه‌يه ويرمش بولونورسه زوجه‌نك اسباب ملكدن اولان قبضی باطل اوله‌مغله نصفك عودتی قضايه ياخود رضايه توقف ايدر .

حقيقةً ويا حكماً وطئدن اول وقوعی سببيله نصف مهری موجب اولان فرقت طلاق يا فسخ طريقيله «زوجك» سببيت ويرديكی

[*] بلا تأجيل طلاق ويا موت .

فرقتدر . فرقت زوجه سببيله حادث اولمش ايسه نصف مهر دخی لازم كلمز .

دخول وخلوت . — مهرك موجبی عقد صحيحدر، بوده اوچ خصوص ايله تأكد ايدر : دخول ، خلوت، خلوت صحيحه اولوب بونلردن اول مهر ثابت الوجوب فقط محتمل السقوطدر. شو اوچ خصوصدن بری حاصل اولمغله مهردن برشی ساقط اولماز .

دخول ، زوجك زوجه‌يه مقارنتيدر .

خلوت، زوج ايله زوجه‌نك طرفلرندن اذن اولمادقجه شخص ثالثك كنديلرينه اطلاعندن امين اولدقلری بر يرده يالكز بولونمالرندن عبارتدر.

خلوت صحيحه ، زوجينك برنده وطء ومقارنته مانع بولونمامقدر . مانع ياحسی اولور : خسته‌لق ، چليمسزلك كبی؛ ياخود شرعی اولور : حيض ، نفاس ، اوروج حاللری كبی .

يانلرنده ولو اعمی و يا نائم ويا صبیٔ مميز برينك بولونماسی مانع خلوتدر؛ فقط صبیٔ غير مميز ايله؛ مجنون ويا بايغين بركيمسه مانع خلوت صاييلمه‌مشدر .

نكاح فاسد . — نكاح شروطنی جامع دكلسه فاسد اولور. مثلا شاهدسز اولورسه، عادياً شاهد واحد حضورنده جريان

ايدرسه ، اسباب تحريمك [*] بری واركن نكاح قيلمش ايسه عقد فاسددر .

نكاحك فسادی حالنده : زوجينك بينلری تفريق ايديلير؛ دخول وقوع بولمه‌مش ايسه مهر وعدت لازم كلمز ؛ بولمش ايسه : مهر ، مسمی اولديغنه كوره ، قادينه مهر مسمی ومثلدن اقلی ويريلور . مسمی دكلسه مهر مثل ويريلور . دخول وخلوته عدت ترتب ايدر .

دخولدن مجرد ايسه حرمت مصاهرت ثابت اولماز ، موجب توارث اولماز ، عقد ديكرده‌ده مانع اولماز .

فساده اطلاع اوزرينه زوجينك كرك كندی مفارقتلری، كرك حاكم طرفندن تفريق اولونمالری طلاق دكلدر . عدد طلاق عقد صحيح ايله باشلار .

نكاح فاسدده انجق دخول واقع اولمش ايسه مهر وعدت لازم وحمل وقوعنده‌ده نسب ثابت اولور .

---

[*] نسباً ويا رضاعاً قريب محرمنی آلمق؛ زوجينك بری ديكرينه مالك اولمق ؛ حره اوزرينه مملوكهٔ غيری نكاحلامق ؛ منكوحه اوزرينه خاله‌سنی ، همشيره‌سی درجه‌ده قريبنی‌ده نكاحلامق ؛ معتدهٔ غيری ، ودرت زوجه‌سی اولانه كوره اونلرك برينی تطليق عدتنده بشنجی بر قادينی نكاحلامق كبی .

اون بشنجی درس

طلاق

« فان اطعنکم فلا تبغو علیهن سبیلا »
آیت کریمه

« زوجه‌لرکز سزه اطاعت ایدرلرسه علیهلرینه
یول آرامایکز ... »

« ابغض الحلال الی الله تعالی الطلاق »
حدیث شریف

« جناب حقه اك سومسز اولان حلال، طلاقدر. »

طلاق ، قید نکاحی « لفظ مخصوص ایله فی الحال [*] ویا فی المآل» [**] رفع ایتمکدرکه ایده نه مطلق ایدیلنه مطلقه دینیر.

---

[*] طلاق بائن .

[**] انقضاء عدتدن ویا برطلاقه ایکی دها علاوه اولوندقدن صوکره دیمکدر .

طلاقك سببی . — تباین اخلاق حالنده ویا احوال مماثلهٔ سائره‌ده خلاصدن عبارتدر .

طلاقك شرطی . — زوج مکلف یعنی عاقل وبالغ ومستیقظ یعنی بیدار؛ زوجه نکاح صحیح ایله منکوحه ویاخود محل طلاق اولمغه صالح معتده بولونماسیدر .

***

تطلیقی مجرد نیت ایتمك ومهرینی ویرمك ایله طلاق اولماز، تطلیق تعبیر مخصوصنی اراده توقف ایدر . حتی دیلسز اولمایان زوجه « زوجه‌کی بوشادکمی؟» سؤالنه جواباً مجرد باشا کمکله طلاق اولماز. بوبابده استعمال اولونه‌جق تعبیر یا صریح ویامکنی « غیر صریح » اولور . « بندن بوش اول » « سنی بوشادم » الفاظ صریحه‌در . « بندن اذنسز سوقاغه چیقارسه‌ك طلاق اولور؛ چونکه بن طلاق اوزرینه یمین ایتدم» دینلسه‌وچیقلسه طلاق لازم کلمز . چونکه طلاق زوجه‌یه توجیه ایدلمه‌مشدر .

الفاظ صریح اولدقدن صوکره خطاءً دخی صادر اولمغله معنی ومقتضاسی زوجك معلوم ومقصودی اولماسه دخی زوجه بوش دوشر .

اهلکه لاحق اول! ، بندن آیرل ـ باباكك اوكه کیت !، باشکی اورت ، آزادسك ، کندیکه قوجه آرا ، کبی جمله‌لر

كنائيدر . بونلرله طلاقك وقوعى زوجك نيتنه ويا مذاكرۀ طلاق كبى قرينه‌نك دلالتنه متوقفدر.

تطليق كلمه‌سى صريح، اطلاق بومعناده كنايه‌در. تركجه‌ده بوشامق صريح، براقمق كنايه اولديغى كبى . انجق بوكون براقمق، ترك ايتمك لفظلرى‌ده متعارفاً معناى طلاقده مستعمل اولدقلرينه كوره بلانيه موجب طلاق عد اولونمقده‌در . [*]

بلانيةٍ نى نكاح طلاق دكلدر : اوليميسك ، سؤالنه بلا نيةٍ دكلم ! جوابنى ويرمك كبى .

زوجه‌يه تيزم! كبى برتعبيرله خطاب ايتمكده طلاق يوقدر، فقط شمديدن صوكره آنام ويا تيز قردشم اول دينيلورسه بائناً طلاق واقع اولور .

بركيمسه سير طلب ايدن زوجه‌سنه « بن سنى ايپله باغلامدم ، بوشسين ، كيت ! » ديسه كذا مراديله تصديق اولونور .

كذا « سكا درت يول آچيقدر » ديمكله نيت دخى ايتسه طلاق واقع اولماز ؛ « هانكيسنى ايسترسه‌ك اونى طوت ! » ده دير ونيت‌ده ايتمش بولونورسه طلاق بائن واقع اولور. غوغاده يقيل كيت! ديمكله مراد اولمادقجه طلاق يوقدر . كذلك غوغاده زوجه زوجنه مرادك نه‌در ؟ ديسه وزوج بوشامق ! ديمكله اكتفا ايتسه طلاق يوقدر .

طلاق رجعى . — زوجه‌نك عدتى باقى اولدقجه زوجك

[*] بركيمسه زوجه‌سنك پدرينه « بن سنك قيزكى ايستمم، كيمه ايسترسه وارسين ! » ديمكله طلاقى نيت ايتمش اولمادقجه تطليق ايتمش اولماز .

رجعته حقى اولان طريقدر وبوسببله رجعى دنيلمشدر. طلاقده اصل اولان رجعى اولمقدر .

رجعت قوليه: زوجۀ مطلقه حاضر، غائب، ويانائم اولسون، زوج بن زوجه‌مه مراجعت ايتدم ديمه‌سى كيدر.

رجعت فعليه: زوج ، مطلقه‌سنى لمس ، تقبيل، وطء كبى ازواج معامله‌سى ايتمسندن عبارتدر .

قبل القول رجعت مكروهدر. مراجعتك قوليسى‌ده، فعليسى‌ده نه زوجه‌نك، نه‌ده صغير اولديغنه كوره وليسنك رضاسنه وياشاهد اقامه‌سنه محتاج دكلدر. حتى زوجه‌نك رضاسنه حتى علمنه‌دخى محتاج دكلدر.

طلاق رجعى عدد طلاقى تنقيص ايدر. فقط تجديدعقدى واشتراط مهر جديدى استلزام ايتمز.

انقضاء عدتدن اول دائماً زوجيت قائم عد ايديلورزوجيندن برى بومدت ظرفده وفات ايدرسه ديكرى اوكا وارث اولور.

بوبابده زوجك طلاقى حال صحت ويامرضنده‌مى وزوجه‌نك رضاسى وحتى علمى ايله‌مى ايقاع ايتديكى آرانماز .

طلاق بائن [*]— زوجه‌نك عدتى باقى اولسه‌ده زوجك رجعته حقى اولمايان طلاقدر.

[*] ابانه == آيرمق ؛ مبانه == آيرلمش ؛ بامبتوته == منتهى طلاق ايله مطلقه ؛ بينونت == آيريلق .

بو حالده زوجیت عقد جدید ومهر جدید ایله عودت ایده بیلیر . عدتك منقضیه اولوب اولمادیغی آرانماز .

طلاق بائن اوچ ویا اوچنجی دفعه اولونجه هم ملکی هم ده حلالیتی درحال مزیلدر . ارتق رضاء طرفین ایله بر دها نکاح جائز اولماز ، مکرکه حلّهَ [١] اوله .

حله‌دن صوکره مطلقه‌زوج اولنه یکیدن زوجه اوله‌بیلور ، زوج ثانینك فعلنه تحلیل ، کندینه محلل دینور . بو عملنه حله دینمسی زوج اولدن حاصل اولان حرمت غلیظه‌یی رفع ایتمسندندر .

زوج ثانی محلل اوله بیلمك ایچون بالفعل داخل اولمش بولونمق مشروطدرکه ازواجك حق تطلیقی سوء استعمال ایتمه‌ملریچون بو بر زجر شرعیدر .

طلاق رجعی انقضاء عدت ایله طلاق بائن اولور .

---

[١] حله: حرّ ایسه اوچ، غیرحره ایسه ایکی طلاق ایله مطلقه اولان زوجه ولوکه اوغرادیغی طلاقك جمله‌سی رجعی اولسون انقضاءعدتندن صوکره نکاح صحیح شرعی ایله دیکر بر زوجه واروب اونك کندینه دخولندن صوکره یا وفاتی ویا طلاقی وقوع بوله‌رق اوندن دخی عدت چیقارمش اولمقدر ؛ انجق زوج ثانی‌یه عقد فاسد ایله منکوحه‌اولان قادین اوکا مدخول بها اولسه‌ده زوج اولنه حلال اولماز . عقد فاسده مثال: عدتی چیقمه‌دن نکاح اوله‌سی، عقدی معین بر مدته بنا ایتمه، زوج ثانینك کفء اولمیه‌رق عاراولیانی موجب‌اوله‌ی، یاخودزوج ثانینك درت منکوحه‌سی اوله‌سی کبی .

طلاقك رجعی اوله بیلمسی ایچون شونلر شرطدر :

زوجه مدخول بها اولمق ، طلاق لفظ صریح ایله اولمق ؛ عوضه مقرون اولمه‌مق ، عدد ثلاثه‌یه نه صراحةً نه‌ده دلالةً مقارنت بولونمه‌مق ، لفظ صریح طلاق بینونتی مفید بر صفت ایله موصوف اولمه‌مق .

ایمدی زوجه‌یه قبل‌الدخول ویریلن طلاق بائندر . بعدالدخول ویریلن طلاق بائن اولمق ایچون یا اول وجهله تصریح، یاخود مع‌النیه بائناً اولمسنه منوطدر .

ایقاع وتفویض طلاق — تطلیق علی العاده زوجك حقیدر ، انجق قادین حین عقدده ایجاب و اشتراط ایدرك حق تطلیقی کندینه‌ده آله‌بیلور . یاخود زوج زوجه‌سنه مقصورعلی‌المجلس اوله‌رق تفویض حق ایتمش ایسه زوجه‌بوندن استفاده ایده‌بیلیر .

حق تطلیقی زوج وکیلنه ، رسولنه ، زوجه‌نك کندیسنه ، صغیره‌نك ولیسنه ویره بیلیر .

تفویض ، مقصور علی‌المجلس ایسه حاضرده مجلس خطاب، غائبده مجلس علم دیمکدر ، تفویض، تملیك [*] دیمك اولدیغندن

---

[*] تملیك، تصرفه ابتداءً اقداردر ؛ توکیل لاابتداءً اقداردر؛ مثلازوج زوجه‌یه « کندیکی واورتاغکی تطلیق ایت » صورتنده تفویض حق ایتسه بوتفویض زوجه‌یه کندی حقنده تملیك . اورتاغی حقنده توکیلدر. تملیکده رجوع یوقدر . عزل اوله‌مز، زوجك بعدالتفویض جنونیله بطلان یوقدر.

زوجه‌سنه تفویض طلاق ایدن زوج ارتق رجوع ایده‌مز .

توکیلده ، انشاده ، تفویضده طلاق عندالاطلاق رجعی‌یه منصرفدر .

تفویضده « نه زمان ایسترسه‌ك ! » دینلمش ایسه مجلسله تقید یوقدر .

طلاقك زمانه اضافتی صحیحدر . مکانه اضافه صحیح اولمادیغندن فی‌الحال تنجیز اولور.

مخالعه — ملك نکاحی زوجه‌نك قبولنه تعلیقاً ازاله‌در .

اون التنجی درس

١ ، نفقه

منکوحه‌نك نفقه‌سی زوجنه واجب اولمق ایچون:

١. — مصلحت رجاله صالح سنده بولونماسی ؛

٢. — خسته‌لکی جهتیله زوجنه مدخول بها اوله‌مایه‌رق باباسی اونده قالمش اولماماسی ؛

٣. — مهر معجلنی آلمش بولوندیغی حالده زوجندن نشوز [*] اوزره بولونماماسی

٤. — مملوکهٔ غیر اولدیغنه گوره تبوئه ایدلمش اولماسی شرطدر؛ عکس تقدیرده زوجه نفقه‌دن ساقطدر.

نفقه صله‌در؛ زوجه‌نك نفع زوج ایچون حبس نفس ایتمش

[*] نشوز زوجه عدم اطاعت: ناشزه؛

بولونماسنه بدل برعطادر، التزام ايدلميه‌رك مدت كذران اولورسه سقوط ايدر .

نفقه‌زوجينك حالنه كوره‌در؛ فقر وغناجه مختلف بولونمالرى صورتنده زوج نفقهٔ متوسطه تأمينى ايله مكلف اولور .

*
* *

حر اولان پدر حر اولان طفل فقير صغيرينى اركك ايسه حد كسبه قدر، قيز ايسه اولنجه‌يه قدر انفاقه مجبوردر . كذا كسبدن عاجز اولان ولد كبيرينى ده پدر انفاق ايدر. شايد چوجوق فقير دكلسه نفقه‌سى كنديسنك مال حاضرينه عائد اولوب مالى غائب ايسه پدره‌در . اسباب عجزه مبنى اكتساب ايده‌مين ولد كبيرك نفقه‌سى پدره اولديغى كبى تحصيلده اولماسندن وياخود كسب خسيس ايله اشتغاله عار ايتمسندن طولايى كسبسز قالان ولد كبيرك نفقه‌سى ده پدرينه‌در.

ذات زوج اولميان قيز اولادك نفقه‌سى على الاطلاق پدره‌در. پدر تسألاً دخى كسبه قادر اولميان مُعسِر اولوبده والده‌ده موسره دكلسه چوجوقلرى انفاق اقاربه، اقارب يوقسه بيت‌الماله بورجدر.

اختلاف دين نفقهٔ ولاد وزوجيتى اسقاط ايتمز .

٢، عدت

عِدَّت قادين ايچون زوجندن مفارقتندن صوكره باشقاسنه وارەميوب آتيده كوستريله‌جك مدتلر ظرفنده تربص وانتظار اوزره بولونمقدر . اشبو انتظاره اعتداد [*] وانتظارده‌كى قادينه مُعتَدَّه دينير

عدت، رحمك ولددن برائت ويا عدم برائتى بيلنمك مقصدينه مبنى موضوعدر؛ بونكله عين زمانده ازواجك وقع و حيثيتى‌ده كوزه‌تلك ايستلمشدر .

موجب عدت: دخول ويا خلوت ويا وفات وقوعيدر.

زوجك ميتاً مفارقتنده لزوم عدت ايچون شرط اولان عقدك صحيحيدر؛ حياً مفارقتنده فرقت كرك طلاق، كرك فسخ وتفريق صورتيله اولسون لزوم عدت ايچون شرط اولان دخول ويا خلوتدر .

عدت، مدت تربص اولان قُروء، اَشْهُرْ، وضع حمل، ابعد اَجَلَينْ ايله تنوع ايدر [**].

قروء ايله عدت، ذات الحيض اولوبده زوجندن هرهانكى

---

[*] اعتداد = صايمق. معتدبه = حسابه‌قاتلمغه‌لايق.قاتيلان‌شى.

[**] قروء = حيضلر . اشهر = آيلر . ابعد اجلين = طلاق ووفات عدتلرينك اك اوزونى .

برصورتله مفارق اولان وحامل اولمیان مدخول بها و «من فی حکمها» حقنده‌در ؛ حره اولدیغنه کوره تام اوچ حیض و غیر حره اولدیغنه کوره تام ایکی حیض کورمدکجه زوج دیکره عقد اولونه‌ماز .

مدخول بها اولمیانه عدت یوقدر ، حاملك عدتی ایسه وضع حمل ایله‌در.

اشهر ایله عدت ، بری صغیره یاخود آیسه حقنده حیضه بدلدرکه ذات‌الحیض اولمیان وسناً بالغه اولوبده‌حیض کورمه‌مش بولونان غیر حامل مدخول بها قادین مطلقه اولونجه هرآی برحیض مقامنه قائم اولمق اوزره حره ایسه اوچ ، غیر حره ایسه بریجق آی عدت بکلر . دیکری زوجك وفاةً مفارقنده حمل یوقسه عقد صحیحه حره حقنده درت آی واون کون ، غیرحره حقنده ایکی آی وبش کون عدت ترتب ایدر .

نکاح فاسدده عدت وفات یوقدر .

وضع حمل ایله عدت : زوجندن حامل اوله‌رق مفارق اولان قادین وضع حمل ایتمدکجه زوج دیکره کیده‌مز ، زوجی کرك وفات ایتمش ، کرك کندیسـنی تطلیق ایتمش ، یاخود بینلرنده فسخ وتفریق ویا متارکه واقع اولمش اولسون .

معتده بالحمل اولان ایچون وضع حملدن باشقاعدت اولمایوب

قادینجغز زوجنك طلاق ویا وفاتندن برکون ویا برساعت صوکره دخی وضع حمل ایتسه منقضیة‌العده اولمش اولور .

ابعد اجلین ایله عدت : مرض موتنده فار اوله‌رق [*] بائناً ایقاع طلاق واثنای عدتده وفات ایتمش بولونان کیمسه‌نك مدخوله‌ٔ مطلقه‌سی حقنده‌در . مطلقه طلاق یاخود وفات عدتلرندن هانکیسی ابعد واطول ایله اونکله معتده اولور.

مثلا عدت طلاق اولان اوچ حیض منقضی اولوبده عدت وفات منقضی اولمازسه عدت وفاتك انقضاسنه انتظار اولونمق لازم کلیر ؛ عدت موت منقضی اولوبده عدت طلاق منقضی اولمازسه عدت طلاقك انقضاسی انتظار اولونور.

∴

علی‌العموم سبب عدت اولان طلاق یاخود وفاتی قادینك بیلمسی لازم دکلدر ؛ مدت معینه‌سنك کذران اولماسیله عدت منقضی اولور.

---

[*] خسته‌لق دماغده اولمادقجه تصرفات قولیه‌یی مانع اولمادیغندن مریضك طلاقی صحیحدر ؛ لکن مرض موتده طلاق رجعی کافی ایکن بائناً ایقاع طلاق زوجه‌یی میراثدن محروم ایتمك مقصدینه حمل اولونه‌رق او زوجه فراردن اسم فاعل صیغه‌سیله فار تسمیه اولونور ، وباقی‌العده اولان مطلقه‌سی کندیسنه توریث ایدیلیر. فقط اومدت ظرفنده زوجه دها اول وفات ایتسه زوج اوکا وارث اولەماز .

تشکیلات محاکم
و
اصول حقوقیه

---

۱۷ نجی ، ۱۸ نجی ، ۱۹ نجی درس

مندرجات

انواع محاکم
بدایت محکمه‌سی
استیناف محکمه‌سی
محکمهٔ تمییز
دعوی ناصل آچیلیر ؟
صلاحیت
اسباب حکم
حکم غیابی
حق اعتراض
اعتراض عن الغیر
طرق قانونیه
پروتستو
اشتکاء عن الحکام

انواع محاکم .— مملکتمزده الیوم باشلیجه ایکی نوع محکمه واردر: محاکم نظامیه ، شرعیه [*]

محاکم شرعیه : نکاح ، نفقه ، طلاق ، دیت ، ارش ، ترکه ، غره ، غائب ، مفقود ، قصاص ، دیت ، وصیت ، وصایت کبی هنوز تقنین ایدلمه‌مش اولان مواد حقنده‌کی دعوی‌یی رؤیت ایتمکده‌در.

محاکم نظامیه باقدقلری ایشه کوره ایکی نوعدرلر :

محاکم حقوقیه ، جزائیه .

هر ایکی نوع ایکی درجه اوزره‌درلر : بدایت ، استیناف .

بونلرك فوقنده درسعادتده بر محکمهٔ تمییز واردر .

قباحت وجنحه دعوالری قابل استینافدر .

---

[*] پطریقخانه ، قونسولوسخانه محکمه‌لریله محاکم عسکریه حقنده ایضاحات شفاهیه ویریلور .

حقوق دعوالرندن قابل استيناف اولانلری استيناف اولونه بيلور حقوق دعوالرندن هانكيلرينك قابل استيناف اولديغی آيريجه ايضاح ايديله جكدر .

جنايت دعوالری حقنده لاحق اولان حكملر انجق تمييز اولونور .

*
* *

قريه لرده اختيار مجلسلری ، ناحيه لرده ناحيه مجلسلری «دوائر صلحيه» نامی آلتنده محكمه وظيفه سی ده كورورلر ؛ انجق قرا اختيار مجلسلری يالكز صلح ايدر .

ناحيه مجلسلری يالكز صلح ايتمز ، الزاماً حكم ده ويرر . بو مياندە اصلاً يوز اللی غروشی ياخود بو مقدار قيمتی تجاوز ايتمين دعوالری قطعياً حكم ايدر . قطعياً حكم ايتمك ديمك ارتق او دعوی استيناف اولونه مه مق ديمكدر ؛ ناحيه مجلسلری يوز اللی غروشلق ياخود دها فضله ياخود قيمتجه بو مقدارك فوقنده اولان دعوالری رؤيتدن ممنوعدر .

ناحيه مجلسلرينك حكم صلاحيتی حقوق دعوالرينه انحصار ايتميوب بونلر مواد جزائيه ده ده حكم ايدر . قباحت دعوالرندن التی بشلكه قدر جزای نقدی يی استلزام ايدن جرائمه قطعياً ؛ بوندن فضله جزای نقدی يی موجب و على الاطلاق حبس جزاسنی مستلزم اولان قباحت دعوالرينه قابل استيناف اولمق اوزره

حكم ايدر . حريت ، حق پك مقدس شيلردر . بونلری حقسز يره مخل هر هانكی بر قرارك قابل استيناف اولوب اولمامسی ، قاچ كونه قدر استيناف ويا تمييز ايديله بيله جكی نقطه لری پك مهمدر .

*
* *

بدايت محكمه سی . — مركز لوا و مركز ولايت قضالری ده داخل اوله رق هر قضاده بر بدايت محكمه سی واردر . وارداتی قورويان يرلردن باشلانه رق نهايت هر قضاده بر تجارت محكمه سی بولونديرمق زمانی ده كليور . بدايت حقوق و تجارت محكمه لری بر رئيس ايله ايكی اعضادن مركبدر . تجارت محكمه سی صورت مختلطه ده تشكل ايدنجه [*] اجنبينك منسوب اولديغی دولت تبعه سندن ايكی اعضا دها علاوه اولونور .

قضا بدايت محكمه لری قباحت و جنحه درجه سنده بولونان جرائمی بدايةً ، مضافاتدن اولان ناحيه مجلسلرينك قابل استيناف اوله رق ويرديكی قرارلردن استيناف اولونانلرينی قطعياً حكم ايدر .

قضا بدايت محكمه لری جناياتك تحقيقات اوليه سنی اجرا ايتديرر ؛ بو بابده طوتيلان ياخود طوتيلان كيمسه نك يا مظنونيتنه و بناءً عليه لزوم محاكمه سنه ، وياخود منع محاكمه سنه دائر بر «قرارنامه» ياپيلور ؛ مظنونيتنه دائر ايسه مدعئ عموميلك وظيفه سنی ايفا

[*] تبعهٔ عثمانيه ايله تبعهٔ اجنبيه آره سنده متكون دعاويده .

ایدن معاون ویا پولیس بر « ادعانامه » تنظیم و « هیئت اتهامیه »یه کوندرلمك اوزره قضانك تابع اولدیغی لوا مدعی عمومی معاونلكنه، اوده بو وظیفه ایله مكلف اولان ولایت بدایت جزاسنه ویرلمك اوزره استیناف مدعی عمومیسنه یوللار .

منع محاكمه یه دائر ایسه برای تدقیق لوا معاونلكنه یوللانیر ؛ معاون اولان قضالرده بوكا حاجت یوقدر .

لوا بدایت جزا محكمه لری جنایت دعواسنه باقاركن بر رئیس ایله درت اعضادن تركب ایدر ؛ جنایت دعواسنه انجق بویله باقیلور .

∴

تجارت محكمه سی اولمیان قضالرده حقوق محكمه سی تجارت محكمه سی صورتنده بو دعوالرده باقار . ومثلا پولیچه یه دائر بر دعوا عرضحالی كندیسنه حقوق محكمه سی صفتیله ویرلمش ایكن رد و تجارت محكمه سی صفتیله قبول ایدر ؛ بو یوزدن بر چوق كونلر كچرلمسنه ومصرفلر اختیارینه سببیت ویریلیر ؛ یاخود استینافدن ، تمیزدن بو نقطه یه بناءً فسخ ویا نقض وارد اولور . بو بابده احاد ناسه مستولی اولان جهل قدر حواله مأمورلرینك یعنی باش كاتب ویا رئیسلرك ده دخلی اولدیغندن شو نقطهٔ نظردن بونلرك ده دها بیوك بر انصاف و دقت ایله حركتلری سعادت اهالی و استراحت وجدان نامنه مطلوبدر .

حقوق دعوالرینی محكمه قانون مدنیمز اولان ومجله نامیله معروف بولونان احكامه تبعاً حل ایدر ؛ تجارت دعوالری احكام خصوصیه ده تجارت قانوننه و تجارت قانونی ذیلنه تبعاً فصل اولونور . شاید بونلرده تصریح ایدلمه مش بر حال تحدث ایدرسه قانون مدنیمزه توفیق حركت ایدیلیر .

قضا بدایت حقوق محكمه سی قضا تجارت محكمه سی صفتیله رؤیت محاكمه ایتمك اوزره محكمه ده قضانك معتبران تجاری طرفندن منتخب ایكی اعضانك حضوری شرطدر .

∴

هرهانكی قضانك بدایت حقوق محكمه سی او قضایه مربوط نواحی وقراده بش بیك غروش قیمت ویا سنوی بش یوز غروش ایراد اوزرینه تكون ایدن دعوالری قطعیاً و بو مقدار قیمت ویا ایرادی تجاوز ایدن وقیمتی تعیین وتقدیر اولونمه مش بر شی اوزرینه مبنی اولان دعوالری قابل استیناف اوله رق رؤیت ایدر .

استیناف محكمه سی. — مركز ولایت اولان هر قضاده بر استیناف محكمه سی واردر .

هر ولایتك استیناف محكمه سی لوالری مركزنده بولونان بدایت محكمه لرینك مواد حقوقیه وتجاریه یه دائر قابل استیناف حكملریله مواد جزائیه دن جنحه یه متعلق حكملرینی علی الاطلاق

وحوزهٔ ولایت داخلنده بولونان هر هانکی بر قصا بدایت محکمه‌سندن حقوق عادیه‌یه متعلق رأس‌المالی اون بیك غروش قیمت ویا سنوی بیك غروش ایراد ویا قیمتی تعیین وتقدیر اولونمه‌مش برشی اوزرینه لاحق اولان حکملردن علاقه‌دارانجه استینافاً قضانك منسوب اولدیغی لوا بدایت محکمه‌سی‌برینه‌ولایت استینافده باقدیرلمسی مطلوب اولانلرینی استینافاً رؤیت ایدر. علی العاده محاکم ابتدائیه‌دن «بش بیك غروش» ویا «دهازیاده» برمبلغ اوزرینه و«اول مقدار قیمتده»، یا «سنوی بش یوز غروش» و«دهازیاده» ایراد ویرر اموال غیرمنقوله حقنده متکون دعاوی ایله «پارهجه مقداری غیرمعین» ویاخودده «تعیین حدود» کبی قیمت اوزرینه جریان ایتمین دعوالر، ویا «مرور زمان اولوب اولمادیغنه» دائر اولان قرارلر قابل استینافدر.

استانبولده درت استیناف محکمه‌سی واردر: جنایت، جنحه، حقوق وتجارت.

رئیس اول جنایتده‌در. حقوق وتجارت بریرده‌در. جنایت دعوالری قابل استیناف اوله‌رق رؤیت ایدلمیه‌جکندن بونوع دعوالرك مرجع رؤیتی یالکز ولایات استیناف محکمه‌لری ایکن لوا بدایتلرینه‌ده رؤیت ایتدیرلمکده‌در. استیناف محاکمی بر رئیس ایله درت اعضادن مرکبدر؛ جنایت محکمه‌سی تشکیلاتی‌ده عیناً بویله‌در، ذاتاً جنایاتدن صادر اولان هرحکم انجق تمیز اولونور.

طشره‌لرده استیناف اعضاسنك نصفی فخری، یعنی منتخب

اولان یرلر هنوز چوقدر. «منتخب اعضاده ایدر؛ منصوب اعضانك معلوماتی محقق ایسه منتخب اعضانك‌ده اهالیجه شایان امنیت اولدیغی قطعی‌در.» صورتنده‌کی مطالعه‌لر هرایکی جهتدن سزای تدقیقدر، هرایکی جهت محتاج اصلاحدر.

طشره‌لرده مرکزولایت تجارت محکمه‌سی بولوندیغی قضانك تجارت دعوالرینی بدایةً ولوامرکزی تجارت محکمه‌لرینك قابل استیناف اولان حکملریله قضا تجارت محکمه‌لرینك حکملرینی استینافاً رؤیت ایدر. مرکز ولایت تجارت محکمه‌لرینك مرجع استینافی درسعادت استیناف حقوق وتجارت محکمه‌سی‌در.

استانبولده برنجی مجلس تجارت دینیلن محکمه تبعه‌ایله اجانب آره‌سنده‌کی تجارت ویا بیك غروشدن یوقاری قیمتده‌کی حقوق دعوالرینه باقار؛ حکملری قطعی اولوب استیناف وتمیز ایدلمز، اجانبله بیك غروشدن آشاغی حقوق دعوالرینه حقوق محکمه‌لری باقار، یالکز اجنبینك منسوب اولدیغی قونسلوسخانه ترجمانی‌ده بولونور.

غیر منقولاتك تصرفنه ویا رقبه‌سنه عائد دعاویده اجنبیلرك هیچ بر امتیازی اولمایوب طبقی تبعه کبی تبعه اولدقلری حالده تابع اوله‌جقلری محکمه‌ده واوقانون واو اصول ایله وترجمانك وجودی اولمقسزین محاکمه اولونورلر. اجاره دعوالری بویله دکلدر، بونلر حقوق دعواسی دیمکدر.

طشره‌لرده تجارت محکمه‌سی اولمایان یرلرده تبعه‌ایله اجنبی

آره‌سنده متکون بوقبیل دعاوی‌یی‌ده بدایت حقوق محکمه‌لری رؤیت ایدر ومختلط اوله‌رق تشکل ایتمك یولسزلغی بورالرده‌ده تشمیل ایدلمز.

طشره محاکم مختلطهٔ تجاریه‌سنك ویردیکی اعلاملر درسعادت برنجی مجلس تجارتنده اصول محاکمات تجاریه احکامنه توفیق شرطیله استیناف اولونمقده‌در.

فرقلر ایسه بیوکدر، مثلا علی‌العاده حقوق وتجارت دعوالرینی شامل اولان معدل اصول حقوقیه‌مزده استیناف مدتی وجاهیلرده اولجه آلتمش برکون والیوم اوتوزکون اولدیغی حالده اصول تجارتده ١٢٠ کوندر؛ اصول حقوقیه‌ده عندالاستیناف، مستأنف حقسز چیقدیغی تقدیرده خصمنك ضرر وزیانی، مصارف سفریه‌سنی تضمین ایچون کفالت ویرر؛ اصول تجاریه‌جه برکیمسه، علیهنده‌کی حکمی استیناف ایده بیلمك ایچون اعلام مستأنف بهك اجراسنی معتبر برکفیل ارائه‌سیله تحت تأمینه آلمق مجبوریتنده‌در. الخ...

محکمهٔ تمییز. — بدایت واستیناف محاکمنك صورت قطعیه‌ده ویردکلری حکملرك صوك بر مرجع تدقیقی اولمق اوزره یالکز استانبولده بر محکمهٔ تمییز واردرکه حقوق، جزا استدعا دائره‌لرینه منقسمدر. عندالحاجه هر اوچ دائره بردن انعقاد ایدرکه بوکا هیئت عمومیه دینیر، بوراده هراوچ دائره‌ده بولونان رئیسلردن رئیس اول هانکیسی ایسه او ریاست ایدر.

حقوق دائره‌سی. — محاکم استینافیه‌دن، وصورت قطعیه‌ده اوله‌رق محاکم ابتدائیه‌دن ویریلان اعلاماتی استدعا اوزرینه؛

جزا دائره‌سی. — جنجه وقباحته دائر صوك درجه‌ده ویرلمش اولان اعلاماتی استدعا اوزرینه وجنایته متعلق اعلاماتی رأساً ورسماً تدقیق ایدر.

استدعا دائره‌سی. — حقوق وجزا دائره‌لرینه متعلق عرضحاللری لدی‌التدقیق شرائط تمییزیه‌یی حائز اولانلری دائرهٔ عائده‌سنه تودیع؛ موافق قانون اولمیانلری رد وبالذات نقض دعوی، تعیین مرجع، وظیفه وصلاحیت، مرور زمان ومفسوخیت، دعوالرینی فصل ورؤیت ایدر.

اصول حقوقیه

مقدمه. — محاکم نظامیه عائد کافهٔ دعاوئ حقوقیه اول امرده بدایت محکمه‌لرنده رؤیت اولونور. بدایت محکمه‌سی بو دعوالردن بش بیك غروشه قدر اولانلرینی قطعیاً، ماعداسنی قابل استیناف اوله‌رق حکم ایدر. استینافده رؤیت ایدیلن هر دعوانك حکمی قطعیدر، یعنی بدایةً قابل استیناف اوله‌رق حکم ایدیلوب‌ده مدتی ظرفنده استیناف ایدیلن اعلامات نتیجه استینافده قطعیت کسب ایدر. بو حالده انجق محکمه قانونی حسن تطبیق ایتمه‌مش ویا اصوله رعایتسزلك ایتمش ایسه تمییزاً نقض اولونور.

دعوالرك محاکمه وحکمنه دائر بر محکمه‌یه بر شی سویلنه‌مز؛ محکمه‌لر تماماً مستقلدر. هرهانکی بر اعلام قانون ویا اصول نقطهٔ نظرندن بوزوق کورولورسه بدایتدن صادر اولمش وقابل استیناف بولونمش ایسه مدتنده استیناف ایله فسخ ویا کذا مدتنده تمییز ایله نقض ایتدیریلر. یعنی هرهانکی محکمه‌نك حکمی محل

وارسه او محکمه‌دن اعتراض صورتیله ویاخود استیناف ویا تمییز طریقیله فسخ ویا نقض اولونمادقجه مرعی ومعتبردر.

دعاوئ حقوقیه‌یه دائر یالکز محکمه‌لردن ومحکمه معرفتیله متشکل هیئتلردن ماعدا هیچ بر مجلس هیچ بر دائره حکم ویره‌مز؛ انجق طرفینجه منتخب حکملرك مأذونیتلری دائره‌سنده ویردکلری حکملر نافذدر.

دعوی ناصل آچیلیر؟ — حقوق وتجارتده الیوم هر بر دعوی عرضحال ایله بیان اولونمق لازمدر. کوچوك دعوالرك عرضحالسز، مصرفسز، غایت قیصه بر زمانده تأمین رؤیتی ایچون برقاچ سنه دها صلح محکمه‌لرینك تشکلنی بکلیه‌جکز.

دعوی آچمق اوزره یالکز «اصولی دائره‌سنده یازلمش» عرضحالده کفایت ایتمز؛ دعوی قابل استیناف نوعدن اولوب‌ده محکمه‌جه بساطتنه‌ده قرار ویرلمزسه باشقاجه طرفین متخاصمین بیننده اولا عرضحال ایله برابر ادعایی ومتعاقباً مدافعه‌یی متضمن لوایح وعین زمانده بونلرك دلائل وبیناتنی تشکیل ایدن اوراق وسندات صورتلرینك محکمه واسطه‌سیله تعاطیسی، اصللرك‌ده محکمه‌ده حفظی مقتضیات قانونیه‌دندر، شویله‌که:

مدعی طرفندن ویریلن اساس دعوی عرضحالی ایله لایحه واوراق ثبوتیه‌نك وبونلرك مفرداتی مبین پوصله‌نك اصللری محکمه‌ده حفظ وصورتلری تصدیق اولونه‌رق مدعی علیه‌ه تبلیغ

اولونه‌جقدر . مدعی علیه اشبو صورتلرك كنديسنه تبليغی تاریخندن اعتباراً نهایت اون كون ظرفنده بالایحه جواب اعطا ومدافعاتنك دلائل وبيناتی تشكيل ايدن اوراق ايله صورتلرینی وبونلرك مفرداتنی مبين پوصله‌يی محكمه قلمنه توديع ايده‌جك ومحكمه‌جه اوراق مذكوره اصللری كذلك حفظ ومصدق بر ر صورتلری مدعی‌یه تبليغ اولونه‌جقدر . خصمنك اشبو جوابنامه‌سنه قارشی بر هفته ظرفنده مدعی طرفندن جواب ویریله‌جکی كبی مدعی علیهك دخی اشبو لایحهٔ جوابیه ایله مربوطاتنك تبليغندن اعتباراً كذلك بر هفته ظرفنده اعطای جوابه صلاحيتی اوله‌جقدر .

مدعی، مدعی علیه متعدد اولدیغی حالده هر برینه آیری آیری صورت تبليغ ايديله‌جكدر . صورتلر اصحابی طرفندن محكمه قلمنه ویریله‌جکی كبی اشبو تبليغات ايچون بر كونه خرج ولایحه‌لرك اصل وصورتلرندن واوراق ثبوتيه‌نك صورتلرندن قيديه وخرج تصديق آلنمايه‌جقدر . مصارف ضروریه‌اختیارینه مجبوریت حاصل اولان یرلرده مباشرك مصارف ضروریه‌سی استيفا ايديلور .

طرفيندن هرهانكی برينك وياهر ايكيسنك وكيللری یوقسه ضبط كاتبنه بالمراجعه هيئت حاكمه‌دن برينك حضوريله ادعا ومدافعه‌سنی ضبط وتحریر ایتدیرمكه واوراق ثبوتيه‌سی وارسه توديع ايتمكه مجبوردر . بوحالده اشبو ضبطنامه ايله اوراق

مودوعه محكمه قلمنده حفظ وبلاخرج بر صورت مصدقه‌سی كنديسنه اعطا صورت ثانيه‌سی‌ده ديكر طرفه تبليغ اولونور . مهلتلر طرز تبليغ بروجه بالادر .

مواد مستعجله‌ده ويا بسيط اولان خصوصاتده تبليغات تحريريه‌اصولنه محل اولمادیغی مدعی طرفندن درميان ايديلوبده محكمه‌جه قناعت حاصل اولدیغی تقدیرده يالكز دعوی عرضحالنك واوراق ثبوتيه‌صورتلرينك تبليغيله بالاكتفا مدعی‌علیه درحال جلب اولونه‌جغی كبی مواد سائره‌ده دخی ادعا ومدافعه‌ضمننده ايلك دفعه تعاطی قلنان اوراق محكمه‌جه كافی كورولور ويا طرفين اونلرله اكتفا ايتدكلرينی بيان ايدرلرسه ديكر تبليغاته محل قالماز .

معاملات تحريريه منوال سابق اوزره اجرا ايدلدكدن صوكره طرفيندن برينك طلب شفاهيسی اوزرينه محكمه كنديلرينی دعوت ايله اصولی دائره‌سنده دعوايی رؤيت‌وحكم ايده بيله‌جكی كبی طرفيندن بری محكمه جانبندن ويريلن مهلت ظرفنده لازم كلن جوابنامه‌یی اعطا ايتمدیكی حالده دخی ديكر طرفك اوراق موجوده اوزرينه اجرای محاكمه ضمننده خصمنی محكمه‌يه جلب ايتديرمكه صلاحيتی واردر .

طرفين متخاصمينك بربرینه تبليغ ايتديره‌جكی مواد شونلردر :

اولاً — ادعا ومدافعه‌يه سبب اتخاذ اولونان تعهدات

ووقایع یعنی ذات دعوی ومدافعه‌نك مبنی علیهی اولان مواد وحادثاتی .

ثانیاً — ادعا ومدافعه‌یه اساس اولان صور ثبوتیه‌یی .

ثالثاً — مدعینك مطالب اصلیه وفرعیه‌سنی ومدعی علیهك وظیفه وصلاحیت وسائره مثللو مدافعه‌یه متعلق اعتراضاتی ایله بالجمله اصلی وفرعی مطالبات ومدافعاتی .

رابعاً — طرفین جانبندن اشبو اصلی وفرعی ادعالری رد ایچون استناد اولونان علل واسباب ومواد قانونیه‌یی آیری آیری فقره‌لرله محتوی اوله‌جقدر .

طرفین تعیین اولونه‌جق کونده دعوت اولونه‌جق وهیئت حاکمه او کوندن اول اوراقی تدقیق ومطالعه ایتمش بولونه‌جقدر . اولا مدعی‌یه متعاقباً مدعی علیهه ویا وکیللرینه بو صره ایله سوز ویریله‌جك . طرفین کافهٔ مدعیات ومدافعاتی ، اصلی فرعی ، بلا انقطاع بیان وایضاح ایلیه‌جکدر . بعده سوز ایکنجی دفعه اوله‌رق مدعی‌یه ویریله‌جك ، او ده خصمنك دفع واعتراضلرینه جواب ویره‌جکدر . کذلك ایکنجی دفعه اوله‌رق مدعی علیهه سوز ویریله‌جك واهمیت مسئله‌نك مقتضیاتنه کوره بو حال تکرر ایده بیله‌جکدر .

اثنای مرافعه‌ده صدد داخلنده‌کی سوزلر کسیله‌مز و کسدیرلمز . رئیس وموافقتیله اعضادن هر بری مبهم کوردکلری هر نقطه‌یی تنویره مدار استیضاحاتده بولونور . محاکمه‌نك ختامیله برابر

ضبطنامه بعد القرائه مندرجاتی طرفینجه بالتصدیق هیئت محکمه جانبندن امضالنور .

تبلیغات تحریریه اثناسنده طرفینجه تبلیغ ایتدیرلمه‌مش اوراق ثبوتیه مرافعهٔ شفاهیه اثناسنده ابراز ایدیلیرسه محکمه بونی ، دیلرسه قبول ایدر . انجق اولجه ابرازینه امکان ومحل اولمادیغنه ویا عدم ابرازی بر عذر صحیحدن نشأت ایتدیکنه محکمه‌جه قناعت حاصل اولدیغی حالده قبول امر مجبوریدر . بو تقدیرده طلب وقوع بولورسه برای تبلیغ محاکمه تأخیر اولونه‌جقدر .

حکم طرفینك لایحه‌لرنده ایراد ایدیلن کافهٔ مدعیات ومدافعات حقنده بر بر اسباب رد وقبولی متضمن آیری آیری فقره‌لری واستناد ایدیلن مواد قانونیه‌یی محتوی اوله‌رق رئیس ویا اعضای محکمه‌دن بری طرفندن تحریر وزیری امضا اولوندقدن ومخالف اعضا وار ایسه اسباب مخالفتلری کندی یازیلریله ضبطنامه زیرینه تحشیه اولونه‌رق کذلك امضالریله تصدیق ایدلدکدن صوکره بالذات رئیس محکمه طرفندن قرائت ایدلمك صورتیله علناً تفهیم اولونور .

ختام محاکمه‌نك تفهیمندن اعتباراً نهایت اون کون ظرفنده بالمذاکره لازم کلن حکمك اعطا وتفهیمی مجبوریدر ؛ قرارك تفهیمندن صوکره اعلامك محکمه قلمندن تنظیم واعطاسی کیفیتی هیچ بر بهانه ایله نهایت ایکی هفته‌یی تجاوز ایتمیه‌جکدر وهر ایکی

شقك بركون دخی تأخیری حقسزلقدر ، ظلمدر .

بو قبیل حقسزلغه اوغرایوبده شکایت ایتمینلرك مملکته اولان محبتلرنده شبهه ایدیله‌بیلور . هرحالده شوراسی شبهه‌دن وارسته وحتی قطعیاً محققدرکه حقسزلق یاپانلر حقسزلغه تحمل ایدنلردن دها ایی آدملردر .

صلاحیت. — دعوانك ناصل آچیله‌جغی یوقاریده کورلدی، دعوانك برده نره‌ده آچیله‌جغی مسئله‌سی واردر ؛ چونکه هرایشه کوره محکمه اولدیغی کبی (جنحه ، جنایت ، حقوق ، شرعیه، عسکریه محکمه‌لری)، هرآدمك‌ده برمحکمه‌سی واردر، یعنی هرمحکمه هرکسی محاکمه‌یه صلاحیتدار دکلدر ؛ اوکیمسه بوحقنی بدایت امرده استعمال، ابتدای محاکمه‌ده بالتدقیق دعوایی رد ایدر . تجارت محکمه‌سی حقوق ویا جزا ایشنه باقه‌ماز ، بو وظیفه‌سی خارجنده‌در ، وظیفه اعتراضی محاکمه‌نك هرهانکی برنقطه‌سنده درمیان اولونه‌بیلیر .

اسکدارده ، ازمیتده اوطوران برآدم علیهنه بك اوغلی حقوق محکمه‌سنده حقوق دعواسی اقامه ایدیلیرسه مدعی علیهك بدایت محاکمه‌ده « طلبی اوزرینه » محکمه بودعوایی رد ایدر ، دعوا وظیفه‌سی داخلنده‌در ، حقوق دعواسیدر ، فقط صلاحیتی خارجنده‌در . چونکه دعوا علی العاده مدعی علیهك اقامتکاهی محکمه‌سنده رؤیت اولونور . صلاحیت ایله وظیفه

ارەسندەکی فرق امثلهٔ سابقه ایله اکلاشلمشدر. شمدی صلاحیت حقنده برآز تفصیلات آله‌لم :

ذمته واموال منقوله‌یه متعلق دعوالردن دولایی مدعی بولونان طرف مدعی علیهك دائمی ویا موقت اقامتکاهنك ویاخود مرکز معاملاتنك بولوندیغی، ویا دعوایه سبب اولان تعهدك اجرا قلنه‌جغی موقع ؛ یاخود بو تعهدك وقوع بولدیغی محل ایله اوتعهد مقابلنده آلنان مالك تسلیم ایدلدیکی محل برایسه اومحل محاکمندن هرهانکیسنده ایستر ایسه اقامهٔ دعوی ایده‌بیلور ؛ شاید عین دعواده مدعی علیه متعدد ایسه مدعی بونلردن برینك اقامتکاهی محکمه‌سنده دعواسنی رؤیت ایتدیره‌بیلر .

بعض تعهدات ومقاولاتك حین عقدنده آیریجه براقامتکاه اختیار اولونمش ایسه تدقیق ایدیلیر : اقامتکاه تعیینندن مقصد یالکز برطرفی الزام ایتمك ایسه تعهدات ومقاولات مذکوره‌دن منبعث دعاویده دیکر طرف مخیردر . دیلرسه متعهد مذکورك اقامتکاه اصلیسنك ، دیلرسه بروجه بالا تعیین اولونان اقامتکاه اختیارینك بولوندیغی محل محکمه‌لرندن برنده رؤیت دعوی اولونماسنی طلب ایده‌بیلر ؛ فقط مقصد هرایکی طرفی الزام ایتمك ایسه بو حالده اشبو تعهداتدن منبعث دعاوینك اقامتکاه اختیارینك بولوندیغی محل محکمه‌سنده رؤیتنی طلب وادعایه هرایکی طرفك حقی اولور .

شرکابیننده امور شرکتدن متولد دعوالر معاملات شرکتك

تصفیه‌سی ختام بولنجه‌یه قدر شرکتك مرکز معاملاتی اولان محل محکمه‌سنده کورولور . اشخاص ثالثه طرفندن شرکتك علیهنه اقامه اولونان دعوالرده تصفیه معاملاتنك ختامندن بر سنه صوکره‌یه قدرعینی محکمه‌ده باقیلیر؛ مع هذا برشخصك ویا برشرکتك مرکز تجارتندن ماعدا محال مختلفه‌ده شعبه‌لری بولوندیغی حالده اشبو شعبه‌لردن بریله اولان معاملاتدن دولایی کرك اول شعبه‌نك کرك مرکز تجارتك تابع بولوندیغی محل محکمه‌سنه مراجعت اولونه‌بیلیر.

بر تاجرك ویا برشرکت تجاریه‌نك افلاسنه متعلق دعاوینك بردن زیاده محکمه‌ده رؤیتی هیچ بر صورتده جائز اولمایوب بوکبی دعاوی مفلسك تجارتکاهی محکمه‌سنده ومتعدد تجارتکاهلری ویا شعبه‌لری بولوندیغی تقدیرده یالکز مرکز اتخاذ ایتمش اولدیغی تجارتکاهك بولوندیغی محکمه‌ده رؤیت اولونور.

اموال غیر منقوله‌یه متعلق ملکیت وتصرف دعوالری بولوندقلری محل محکمه‌سنده فصل ورؤیت اولونور. سبب واحددن منبعث متعدد اموال منقوله‌یه تعلق ایدن دعوی اموال مذکوره‌نك بولوندیغی محللردن هرهانکی برینك محکمه‌سنده اقامه اولونه‌بیلور.

برجرمدن منبعث حقوق شخصیه دعواسی محاکم حقوقیه‌ده اقامه اولونمق ایستلدیکی تقدیرده مدعی علیهك اقامتکاهی ویا

موقوف بولوندیغی ویاخود او جرمك وقوع بولدیغی محل محاکم حقوقیه‌سندن هرهانکی برنده اقامه اولونه‌بیلیر .

اسباب حکم. — هرمدعی کندی دعواسنی اثباته مجبوردر. وبو اثباتی تهیه‌یه قانوناً باشقا کیمسه مجبور دکلدر .اسباب حکم بروجه آتیدر :

١ — شاید مدعی علیه « حضور حاکمده » اقرار ایدرسه ملزم اولور. انجق خارجده‌کی اقرارك صحتنه دلالت ایدر امارات بولونورایسه اوده مسموع اولور. وکیلك یالکز حضور حاکمده اقراری معتبردر .

٢ .— مدعی علیهك امضاسیله ممضی و یا مهریله مختوم سندات [*] ایله تجارك معتدبه اولان دفترلرنده‌کی قیود دخی عیناً اقراردر ، اقرار بالکتابه اولوب تقریر شفاهی حکمنده‌در ، سبب حکمدر .

محکمه‌ده بر کیمسه سندی اولیق اوزره ابراز اولونان ورقه‌یی تصدیق ویا انکار ایتمکه مجبوردر. سکوت ایدرسه منکر عد اولونور. فقط بویله برورقه اوکیمسه‌نك یرینه قائم اولانلره کوسترلدکده بو مجبوریت یوقدر؛ اونلر، اوامضا ویا مهرك صحت وعدم صحتی کندیلرنجه مجهول اولدیغنی افاده ایده‌بیلیرلر .

سنداته ربطی عرف و عادت اولان هردرلو تعهداته ومقاولات

[*] تنظیم اولوندیغی محلده مأمورین مخصوصه‌سی طرفندن اصولی دائره‌سنده رسماً ونظاماً تصدیق اولونمش اولان سنداته « سندات رسمیه » دیکرلرینه « سندات عادیه » دینور .

ايله شركته ، التزامه ، اقراضه دائر اولوبده بشبيك غروشى متجاوز اولان ادعالر سند ايله اثبات اولونمق لازمدر . سنده قارشى درميان اولونان هردفعدهسنده ويامدعى عليهك اقرارينه ويا دفترى مندرجاتنه بنا اولونمق لازمدر . [**]

٣ . — سنده ربط اولونماسى شرط اولمايان خصوصات شاهد ايله اثبات اولور ، بوصورتله شهادتده اسباب حكمدن اولور .

٤ — ادعاسنى اثبات ايدهمين طرفه - دوشديكى حالده - تكليف ايديلن يمينى قبول ويا رد ايدلمسىده سبب حكمدر ، بويمين حضور حاكمده ومواجههٔ خصمده اولور .

٭٭٭

تدقيق خط وخاتم . — بركيمسه كنديته عزو اولونان خط وخاتمى كندى ويا عندالحاجه ورثهسى انكار ايدرسه اوكيمسه استكتاب ويا اوخط وخاتم تدقيق اولونور. تدقيق ايچون طرفينك اتفاقيله واتفاق ايدهمدكلرى حالده محكمهجه اوچ كيمسه اهل خبره اولهرق انتخاب ؛ ايشه نظارت

[**] ١ ، زوج وزوجه و اصول و فروع وبرادر وهمشيره وقاين پدر ، قاين والده بيننده‌كى معاملاتده ؛ ٢ ، برسبب اضطراريدن دولايى ياخود قانوناً مقبول اولان اسبابه مبنى سندآلمق ممكن اولمايان ادعاده ؛ ٣ ، داين يدنده اولان سندنى قضاءً ضايع ايتمش اولديغى تقديرده ؛ ٤ ، طرفينك بر قريهده بولونوب اوراده سند يازهبيلور كيمسه بولونمامسى حالنده سند آرانماز ودعوى ديكلنود.

ايتمك اوزره اعضادن بريده مامور ايديلور [*] .

آتيدهكى درت سبب كرك اهل خبرهيى كرك اعضاى محكمهدن برينى رد ايتمك ايچون مدعى ويا مدعى عليهه حق ويرر:

١ . — اعضانك ويا اهل خبرهنك دعواى واقعهده دوغرودن دوغرويه ويا دولاييسيله منفعت ماليهسى اولماسى .

٢ . — اعضانك ويا اهل خبرهنك خصميندن برينك اصول [**] وفروعندن [***] بريله قرداش ، عموجه ، دايى ، داماد ، قاين پدر ، داما باباسى كبى دردنجى درجهيه قدر قرابت وصهريتى بولونماسى .

٣ . — اعضا ويا اهل خبرهنك طرفيندن بريله عداوت دنيويهسى بولونماسى .

٤ . — اعضا ويا اهل خبرهنك طرفيندن بريله دردست محاكمه بردعواسى اولديغى حالده اواثناده ديكر طرفك محاكمهٔ دعواسنه مباشرت ايدلمش اولماسيدر .

پروتستو اولمهدن ضرر وزيان دعواسى اولماز . —

بر شيئك اعمالى ويا معلوم المقدار اشيانك بر محل معينده اعطا وتسليمى ضمننده عقد وتنظيم ايدلمش اولان برمقاولهٔ مخصوصه

[*] نائب .
[**] آبا واجداد .
[***] اولاد واحفاد .

احكامنك عدم اجراسندن وياخود اجراسنك تأخيرندن دولايى متعهددن تضمينات طلبى مرجعى معرفتيله رسماً برتنبيه‌نامه ايله اخطار وتبليغده بولونمغه منوطدر. مگركه مقاوله‌سندنده انقضاى وعدده‌ده ايفاى تعهد ايدلمه‌مش بولونيلورسه انقضاى وعده كيفيتك اخطار وتنبيه مقامنده عد اولونمسنه دائر برشرط بولونه.

اشبو عدم اجرا ويا تأخير اجرا بر حيله‌يه مستند اولماسه دخى « لازم كلن » ضرر وزيانى تضمين مجبوريدر. فقط بوحال بر سبب اضطراريدن يعنى متعهده عزو اولونه‌ميان، منى متعهدك يد اقتدارنده اولمايان برسببدن نشئت ايتمش ايسه تضمينه محل يوقدر.

متعهد تعهدينى حيله‌يه مبتنى اولمايه‌رق اجرا ايده‌مديكى حالده ويره‌جكى تضمينات ديكر طرفك دوغرودن دوغرويه ايتمش اولديغى مقدار معروف ضرر زياندن عبارتدر.

حيله وارسه، مقاوله‌نك عدم اجراسى متعهدك حيله ودسيسه‌سندن نشئت ايتمش ايسه متعهدك ويره‌جكى تضمينات ديكر طرفك اوغراديغى ضررى محروم الديغى كار ايله برابر شاملدر.

حكم غيابى . — مدعينك مراجعتى اوزرينه تعيين واخبار اولونان كونده محكمه‌يه نه‌مدعى، مدعى عليه، نه‌ده وكيللرى كلمدكلرى حالده « احضار ابطال » اولونور؛ مؤخراً هر هانكى

برى كلوبده خصمنك مجدداً جلب واحضارينى طلب ايدنجه‌يه قدر ايش قالير. آلتى آى مرورنده عرضحالده ابطال ايديلوب مجدداً عرضحال ويرلمدكجه طرفيندن هر هانكى برى يكيدن احضارده چيقارته‌مز.

طرفيندن برى كلوبده ديكرينك كلمه‌مسى موانع صحيحه‌دن نشئت ايتديكنه محكمه قناعت ايدر ايسه دعوانك رؤيتى ديكر بركونه واكر كلمينك معذرتى آغرجه بر خسته‌لق كبى بالذات كلمكه وياخود وكيل تعيين وارسال ايتمكه مانع اولور درجه‌ده بر معذرت مشروعه ايسه او معذرت اسبابنك اندفاعنه قدر تأخير اولونور. [*]

محكمه‌يه كلمه‌مسى موانع صحيحه‌دن نشأت ايتديكنه محكمه‌جه ذهاب اولونمايان وياخود معذرت مشروعه‌سندن محكمه‌يى خبردار ايتمين، ياخود ويريلن «مهل»ك انقضاسنده دخى محكمه‌يه كلمين شخص « متمرد » عد اولونور.

محكمه‌يه كلمكدن ووكيل كوندرمكدن تمرد ايدن طرف مدعى ايسه مدعى عليه بالطلب « حق محاكمه‌نك موقتاً سقوطنه »

[*] معذرت محكمه‌يه محله مختارندن ويا محله‌نك ايكى اوچ معتبرانى طرفندن برقطعه علم وخبرله بيلديريلور. طبيب راپورى بلديه‌دنده مصدق اولماليدر.

قرار ویریلیر [*] ؛ مدعی علیه ایسه مدعی حکم غیابی ویرلمسنی طلب ایتدیکی تقدیرده آرتق محکمه غیاباً محاکمه ، یعنی مدعیدن دعواسنی و ادله‌سنی دیکلر ، آلیر ، حکمنی ویرر که ایشته بوکا حکم غیابی دینیر . محکوم‌علیه آرتق رفع دعوی ایده‌بیلیر ، شاهدی اولمایان ویا اولوبده شاهد استماعی جائز اولمایان ، سنده مستند بولونمیان دعاوینك غیاباً رؤیتنده مدعی « عند الاعتراض مدعیٰ علیهك یمیندن نکولنه تعلیقاً » حکم طلب و استحصال ایدر . « اعتراض وقوعنده اثبات ایدلمك اوزره » صورتنده حکم اعطاسی جائز دکلدر .

اعتراض علی الحکم ومدتی . — مدعی علیه حقنده غیاباً حکم لاحق اولدیغی حالده اعلام غیابی مدعی علیهه تبلیغ ایدلمدکجه بویله برحکم یوق حکمنده‌در ؛ انجق اعلامك محکوم علیهك ذاتنه ویا اقامتکاهنه تبلیغی تاریخندن اعتباراً اعتراض مدتی ایشلمکه باشلار ، و تمام اون بش کون ختامنده تمام اولور . یعنی آرتق او محکمه ، ویردیکی او اعلامی محکوم علیهك طلبیله ، محکوم‌علیهده هردرلو ادله وبراهین بولونسه‌ده بوزه‌مز .

---

[*] حق محاکمه‌نك موقةً سقوطی دیمك مدعی طرفندن ویریلن استدعانك ابطالی ومدعی علیه طرفندن طلب وقوع بولدیغی حالده وقوعنی اثبات ایده‌بیله‌جکی ضرر وزیانك تضمینی دیمکدر . یوقسه مدعی یکیدن دعوی آچه‌بیلیر .

حتی تدقیق ایده‌مز . قطعیاً ویرلمش ایسه همان وقابل استیناف ایسه استیناف مدتی‌ده کچر کچمز قطعیت کسب ایدر .

اعتراض استدعاسی کرك حکمی ویرن محکمه‌یه ، کرك معترضك بولوندیغی محل محکمه‌سنه ویریله‌بیلیر ؛ صوك شقده اورادن اصل محکمه‌یه سوق اولونور وعندالمحاکمه اول امرده اعتراض استدعاسنك مدتنده ویریلوب ویرلمدیکی تدقیق ایدیلیر .

محاکمدن غیاباً ویریلن حکملرده وجاهی حکملر کبی لازم الاجرادر ؛ انجق اجرای موقت قرارینی متضمن اولمایان احکام غیابیه علیهنه اعتراض اولوندیغنه دائر وثیقه ابراز ایدلدیکی صورتده اعلامك اجراسی تأخیر اولونور ، بوکا بدلده مدعینك حق حجزی درکاردر .

معترض اعتراض استدعاسیله برابر لایحهٔ متقابله‌سنی واوراق ثبوتیه‌سنی محکمه قلمنه تودیع ایدرك بونلرك برصورتنی خصمنه تبلیغ ایتدیردکدن و تبلیغات تحریریه جریان ایلدکدن صوکره محاکمهٔ وجاهیه‌یه مباشرت ایدیلیر . اعتراض استدعاسی تفصیلات وایضاحات لازمه‌یی جامع اوله‌رق کافهٔ مدافعاتی محتوی اولورسه آیروجه لایحه اعطاسنه لزوم کورلمز .

اعتراض الغیر . — بردعواده طرفیندن اولمایان یعنی کرك اصالةً کرك وکالةً محکمه‌یه جلب واحضار اولونمه‌مش ، کندیسی دخی داخل اولمق اوزره استدعا تقدیم ایتمه‌مش اولان برشخص

ثالثك غيابندن حقوقنه دوقونور بر حكم صادر اولديغى حالده اوشخص بو حكم عليهنه ايستر بدايتدن ايستر استينافدن صادر اولسون اعتراض ايده‌بيلور .

حكملرك حكمى حكم نصب ايدلدكلرى طرفندن غيريسنه تأثير ايده‌ميه‌جكندن بونلره اعتراض جائز دكلدر .

اعتراض الغير اصلى وياطارى اولور.

اعتراض اصلى، عليهنه اعتراض اولونان حكم واعلامه نائل اولان كيمسه ايله شخص ثالث بيننده بر كونه دعوى سبق ايتمه‌مش ايكن مجدداً واقع اولان اعتراضدن عبارتدر :

بر داينك آلاجغى كفيلدن تحصيلنه دائر بر حكم واعلام استحصال ايتديكنى مديونك بالاستخبار كنديسنى ابرا ايتديكندن بحث ايله او حكم واعلامه اعتراض ايتمسى كبى .

اعتراض طارى ، بر دعوانك رؤيتى اثناسنده طرفيندن برى جانبندن اثبات مدعايه دليل اولمق اوزره ابراز اولونان بر اعلام سابق عليهنه واقع اولان اعتراضدر :

بر ملكى مشتركاً آلمش اولدقلرى حقنده مدعينك واقع اولان ادعاسنه مقابلة مدعى عليه ملك مذكوردن دولايى مقدما باشقا بر آدم ايله بالمحاكمه ملك مذكور تماماً كنديسنك اولديغنه دائر استحصال ايتمش اولديغى بر حكم سابق اعلامنى ابراز ايلدكده مدعينك ذكر اولونان اعلام عليهنه اعتراضه قيام ايتمسى كبى .

∴

اعتراض اصلى جرح ايدلمسى مراد اولونان حكم وقرارى ويرمش اولان محكمه‌يه ويريلير .

اعتراض طاريده يكيدن عرضحال تقديمنه وطرفينك احضارينه حاجت يوقدر . فقط محكمه جرحى مراد اولونان اعلامى ويرن محكمه‌دن دون اولديغى تقديرده معترض طرفندن عرضحال اولونه‌رق اعلامى ويرن محكمه‌يه حواله ايدلمك واوراده طرفين اصولى وجهله جلب واحضار ايدلمك لازمدر.

شخص ثالث طرفندن اعتراض الغير دعواسى حقوقى - مرور زمان ايجابنجه بالاجرا - ساقط اولمادقجه جائزدر .

استيناف .— مدت استينافيه اوتوز بر كوندر . انجق مستأنفك بولونديغى محل ايله استيناف محكمه‌سنك بولونديغى محل آره‌سنده‌كى بعديته نظراً بهر آلتى ساعته قدر مسافه ايچون بر ر كون ضم وعلاوه اولونور ، واستيناف عرضحالى مطلقا استيناف محكمه‌سنه ويرلمك لازم كلمز ، مستأنفك اقامت ايتديكى محل محكمه‌سنه دخى ويريله‌بيلير . بو تقديرده مستأنفك اقامتكاهى بر قريه‌ده اولوبده تابع اولديغى قضا محكمه‌سندن ده بر مسافهٔ معينه بعديتى حائز ايسه كذلك آلتى ساعته قدر مدت ايچون مدت استينافه بر كون ضم ايديلير .

استيناف استدعاسى باشقا بر محكمه‌يه ويرلمش ايسه او محكمه

استدعاني قيدايدرك درحال اوراق متفرعه‌سی وخرج ورسومیله محكمهٔ استينافه ارسال ايدر .

مستأنف ، حقسز چيقارسه مستأنف عليهك استيناف محكمه‌سی مصرفيله قانوناً تصديق اولونه‌جق مصارف سفريه وضرر وزيانك تضمينه قدر بر كفيل كوستريلوب موقع رسميدن مصدق كفالت سندينك عرضحاله ربطی لازمدر؛ بو صورتله كفالت سندی ويريله‌مديكی حالده بونك يرينه محكمه‌جه تقدير اولونه‌جق معين بر مبلغ ده‌پوزيتو ايتمك ويا مستأنفك عهدهٔ تصرفنده بولونان ياخود ارثاً انتقال ايدوب هنوز معاملهٔ انتقاليه‌سی اجرا قلنمه‌مش اموال غير منقوله اوزرينه حجز وضعی صورتيله تأمينات اعطا ايتمك صورتلری دخی قبول اولونمشدر .

مستأنف استيناف استدعاسنده ولايحهٔ استينافيه‌سنه اعلام ابتدائی ايله بدايةً تعاطی اولونان اوراق ولوايح وصور ثبوتيه وياخود دعوی و دفع دعوی ضبطنامه‌لری صور مصدقه‌سنی ربط ايله محكمه‌يه توديع ايده‌جك ومحكمه دخی كما في السابق استيناف استدعاسی ولايحهٔ استينافيه ايله كفالت ويا ده‌پوزيتو آقچه‌سی اوراقنی مستأنف عليهه تبليغ ايليه‌جكدر .

مستأنف عليه استدعا ولايحهٔ استينافيه‌يه قارشی جواب لايحه‌سی اعطا ايده‌جك وبوصورتله محاكمهٔ شفاهيهٔ استينافيه‌يه شروع اولونه‌جقدر . بو محاكمه نتيجه‌سنده استيناف محكمه‌سی اعلام ابتدائی‌يی اصول واساس نقطهٔ نظرندن موافق قانون

كورديكی تقديرده اولابده‌كی اعتراضات واسباب استينافيه‌نك بر بر اجوبهٔ رديه‌سی ايراد اولونه‌رق يعنی حكم ابتدائی‌يه قارشی هرنه نقطه‌دن تعرض ايدلمش ايسه بونلر اسباب موجبهٔ قانونيه ايراديله رد ايديله‌رك اعلام ابتدائی‌يی تصديق ايده‌جك وبالعكس شكلاً واساساً بعض نواقص وخطيئات موجود اولديغی تقديرده قاعدهٔ سابقه دائره‌سنده اولا اعلام مذكورك فسخی وبعده دعوانك استينافاً رؤيت وتدقيقی ايجاب ايتميوب بو نواقص، خطيئاتی اكمال و اصلاح ايتدكدن صوكره نواقص وخطيئات مذكوره‌نك ذات حكمه تأثيری اولمش ايسه حكمی اصلاح ايده‌جك وذات حكمه مؤثر اولمه‌مش وحكم ، نتيجه اعتباريله موافق قانون بولونمش ايسه كذلك اعلام ابتدائی‌يی تصديق ايده‌جكدر .

بدايت اعلامنده دعوی اساسه كيريشلمكسزين رد اولونمش وياخود محكمه خلاف صلاحيت حكم وقرار ويرمش بولونورسه استيناف محكمه‌سی دعوايی عائد اولديغی محكمه‌يه كوندره‌جكدر. شويله‌كه بدايةً دعوی عدم صلاحيت درميانيله رد ايدلمش ويا اساسه كيريشلمكسزين خصومت توجه ايتميه‌جكندن ويا مرور زماندن بحث ايله رد اولونمش بولونديغی حالده محكمهٔ استيناف اعلامی فسخ ايتديكی تقديرده اساسه حكم ويرملك اوزره محكمهٔ بدايته اعاده ايده‌جك ، وكذلك بدايت محكمه‌سنك حكمی صلاحيت خارجنده ويرمش اولديغی كورديكی تقديرده

اساسه حکم ویرلمش اولسه دخی خلاف صلاحیت ویرلمش اولدیغی ایچون محکمهٔ استیناف اساسی رؤیت ایتمیه‌رك اعلامی بالفسخ ایشی عائد اولدیغی محکمه‌یه ارسال ایده‌جکدر .

اعلامات غیابیه‌نك مدت اعتراضی ظرفنده‌ده استینافی تجویز ایدلدیکنه کوره بویولده صدور ایدن اعلاماتده طرفین متعدد اولوبده ویا حکم واعلام طرفین ایچون قناعت بخش اولمایوبده برطرفدن اعتراض دیکر طرفدن استیناف ایدلدیکی اکلاشلدیغی تقدیرده اعتراض طریقی ابتداءً حق مدافعه‌نك استعماله تعلقی اعتباریله دها طبیعی دها اساسلی برطریق قانونی اولمق ومحکمهٔ استینافك ویره‌جکی حکم ایله بدایت محکمه‌سنك اعتراضی اوزرینه اعطا ایده‌جکی حکم آره‌سنده اختلاف وتباین حصولیله یکیدن اعلام ابتدائی استیناف اولونمق وسائره کبی بر چوق محاذیر تولدندن توقی ایچون محکمهٔ استینافجه رؤیت دعوی محاکمهٔ اعتراضیه‌نك نتیجه‌سنه تعلیق ایدلمسی موافق عد اولونمشدر .

اعادهٔ محاکمه — اعادهٔ محاکمه ایچون درت سبب واردر :

۱ — برمحکمهٔ ابتدائیه ویا استینافیه‌دن بر دعوی حقنده اعلام ویرلدکدن صوکره طرفینك ذات وصفتلری تبدل وتغیر ایتمدیکی وادعالری اسکی دعوالرندن عبارت بولوندیغی والحاصل او اعلامه مغایر مجدداً براعلام صدورینه قانوناً سبب اوله‌بیله‌جك برماده ظهور ایتمدیکی حالده ینه او محکمه‌جه او اعلامك حکمی خلافنده حکم وقرار ویرلمسی .

ثانیاً — دعوانك اثنای رؤیتنده صاحب استدعانك خصمی طرفندن ظهور ایتمش ومحکمه‌نك حکم وقرارینه تأثیری اولمش برحیله‌نك وقوع بولماسی .

ثالثاً — حکم وقراره اساس اتخاذ اولونمش اولان اوراق وسنداتك بعدالحکم ساخته اولدیغی اقرار ویا اثبات اولونمش اولماسی .

رابعاً — حکمه مدار اولوب خصمی طرفندن کتم اولونمش ویا ایتدیرلمش بعض اوراق وسنداتك بعدالحکم محکمه‌یه ابراز اولونماسی .

* * *

اعادهٔ محاکمه مدتی استیناف ایچون معین اولان مدتدر . حیله ، ساخته‌لك واوراق مکتومه ظهوری حالنده بومدت حیله‌نك وساخته‌لکك تحققی ؛ اوراق مکتومه‌نك ظهوری حالنده ظهور تاریخندن اعتبار اولونه‌جق وبویله برحالده اعلام محکمهٔ تمیزدن مصدق اولسه دخی اعادهٔ محاکمه استدعاسی قبول ایدیله‌جکدر .

اعادهٔ محاکمه برطریق فوق‌العادهٔ قانونیه‌در .

محکمهٔ تمیز — تمیز دعوالری ده عرضحال تقدیمیله آچیلور . بوده یا دوغرودن دوغرویه تمیزه ویریلیر ویا بولونیلان یرك بدایت ویا استیناف محکمه‌لرینه ویریلیر ، ویریلن قید تاریخی ده دعوای

تمییزه مبدأ عد اولونور. بو محکمه‌ده دعوانی علناً رؤیت و تدقیق ایدر. طرفیندن هر هانکیسی استدعا ویا لایحه‌سنده محکمه‌یه جلب اولونماسنی طلب ایدر ایسه کون تعیین اولونه‌رق یوم مذکورده طرفینك ویا مصدق وکیللرینك محکمه‌ده حاضر بولونماسی و عکس تقدیرده غیابنده تدقیقات تمییزیه‌یه مباشرت ایدیله‌جکی ورقهٔ دعوتیه ایله بیلدیریلیر.

طرفینك طلبلرینه بناءً محکمه‌یه دعوت اولونمالری ویرمش اولدقلری استدعا ولایحه‌لرده‌کی افاده واعتراضلرینی ایضاح مقصدیله‌در.

طلب ایدلمه‌مسنه بناءً کیمسه چاغیرلمادیغی ویاخود اجابت اولونمادیغی تقدیرده غیاباً تدقیقات تمییزیه‌یه مباشرت ایدیلیر؛ شوقدرکه طرفینك مقررات تمییزیه‌یه قارشی هیچ بر سببله هیچ بر صورتله اعتراضه صلاحیتی یوقدر.

کفالت حقنده استینافجه مرعی اصوله توفیق حرکت اولونور. لایحه ومرافعه اصوللری‌ده کذا بدایت واستینافده اولدیغی کبیدر.

تمییز مدتی آلتمش کوندر. تمییزی استدعا اولونان اعلام حکم وجاهی‌یی متضمن ایسه اصولنه توفیقاً تبلیغی تاریخندن، حکم غیابی‌یی متضمن ایسه اعتراض علی الحکم مدتنك منقضیه اولدیغی کوندن، واستیناف اولونمه‌مش بر بدایت اعلامی ایسه

مدت استینافك ختامی کونندن بدأ ایدر؛ فقط تمییز استدعاسنده بولونمقسزین مدت مذکوره ظرفنده وفات ایدن طرفك وارثلری شو اعلام کندیلرینه وایچلرنده یتیم وار ایسه وصیسنه تبلیغ اولونوبده آلتمش کون کچمدکجه تمییز دعوی حقی ساقط اولماز.

برده اعلام ممیزبهك صورتی مستدعئ تمییزه محکمه معرفتیله تبلیغ اولونمیوب مستدعینك محکمه‌یه مراجعتله اخذ ایتمش اولماسنك قانوناً تبلیغ عد اولونماسی مقرر فهدر.

تعیین مرجع. — مدعی ومدعئ علیه وجهت دعوی ومدعا به بر اولدیغی ودعوی آیری آیری ایکی محکمه حضورنده دردست رؤیت بولوندیغی؛

یاخود هر ایکی محکمه‌ده دعوانك وظیفه وصلاحیتی خارجنده اولدیغنه حکم ایتدیکی تقدیرده بو صورتله برنجی حالده ایجابی، ایکنجی حالده سلبی اوله‌رق بر اختلاف حاصل اولمش اولورکه بو اختلافِ مرجعك رفعی ضمننده طرفیندن هر بری عائد اولدیغی محکمه‌یه مراجعت ایده بیلیر، شویله‌که:

اختلاف مرجع بر استیناف محکمه‌سنه تابع بدایت محکمه‌لری بیننده وقوع بولورسه او استیناف محکمه‌سنه؛ بالعکس آیری آیری استیناف محکمه‌سنه تابع ایکی بدایت محکمه‌سی ویا بری بدایت دیکری استیناف ویاخود ایکی استیناف محکمه‌لری بیننده

وقوع بولورسه تمیز محکمه‌سنه مراجعت اولونور وتعیین مرجع استدعاسنك عائد اولدیغی استیناف ویا تمیز محکمه‌سنه اعطا ایدلدیکنی مشعر علم وخبر ابراز اولونمسیله همان محاکمه‌نك تأخیری لازمدر .

تعیین مرجع دعوالری مواد مستعجله‌دن اولوب استیناف وتمیز محکمه‌لرنده سائر دعوالردن اول بر کونه شرط ومدته تابع اولمایه‌رق وطرفین جلب ایدلمیه‌رك بالتدقیق تحت قراره آلنمق اقتضا ایدر .

اسباب قانونیه‌دن دولایی محکمه‌نك تشکلی قابل اوله‌مامق ویاخوددعوانك اومحکمه‌ده رؤیتی آسایش مملکتی اخلال ایتمك احتمالی بولونمق سببلرندن دولایی دوغرودن دوغرویه مدعیٔ عمومیلرك ویاخود بر کونه شرط ومدته تابع اولمایه‌رق احدطرفینك مراجعتی اوزرینه محکمهٔ تمیزدن ویریله‌جك قرار ایله ایش اودرجه‌ده دیکر بر محکمه‌یه نقل اولونه‌بیلیر .

∴

تعیین مرجع ونقل دعوی اموری محکمهٔ تمیزك استدعا دائره‌سنده تدقیق اولونور .

اشتکاء عن الحکام.— هر هانکی بر دعواده طرفیندن برینه محکمه رئیس ویا اعضاسندن بری ویا بر قاچی ویاخود

هیئت مجموعه‌سی جانبندن قصداً ایدیلن غدر وظلمدن شکایت ایدیلیر ومطلق ایدلملیدر .

بویله بر دعوا قانوناً ایکی سببله آچیلیر .

۱.— حاکم یا محاکمه‌یه ویاحکم اعلامه حیله وخدعه ایله فساد قاریشدیرمش ، یاخود رشوت آلمش بولونور .

۲.— احقاق حقدن استنکاف ایدر ، دورور .

حیله وخدعه‌دن مقصد حاکمك طرفیندن برینی تصاحب ویا نفسانیت و بالنتیجه عدله مغایر و قانون و نظامه مخالف عمل وحرکتده بولونماسیدر . مثلا مدعی علیهك ویا استماع اولونان شاهدلرك افاده‌لرینی تبدیل و تغییر و یا اوراق وسندات موجوده‌دن حکمه مدار اوله‌جق برینی ویا بعضیسنی کتم واخفا ایتمش ، ویا کذب اولدیغنی بیلدیکی احوال وکیفیاتی صحیح ومحقق طانیمش ویاخود سهو وخطادن اولمایه‌رق « قصداً »« غدر ایتمك ارزوسیله ، نظامه مغیر حرکتده بولونمش » اولماسیدر .

قانونك افاده‌لری بوبابده عیناً آلنمشدر . شوحالده قانون حاکملردن شکایت ایدیله‌میه‌جك صورتده تقییدات قویمشدر . انشاءاله مادهٔ متعلقه [*] عن قریب تعدیل اولونور. یالکز صوك فقره : ۱ ، « سهو وخطادن اولمایه‌رق » ؛ ۲ ، « قصداً » ؛ ۳ ،

---

[*] اصول حقوقیه ، ماده ۲۵۷

« غدر ایتمك ارزوسیله » قیود متابعه‌سی قانونك بوبابده نه‌درجه التزام مالایلزمده بولوندیغنی کوستر . [*]

بوحالده برشیلر یاپمق مستحیلدر . حاکملرده انساندن باشقا برشی اولمادقلری حالده علیهلرنده اندراً تعبیریله‌دخی تماماً افاده

[*] « درسعادتده » بك اوغلی ایکنجی حقوق محکمه‌سی انقلاب عثمانینك دردنجی سنه‌سنده -١٣٢٧- تموزك یکرمی برنجی کونی قرق بیك لیرا قیمتنده بر راقی فابریقه‌سنك کدکنك یوز یکرمیده یوز بشنه وملکنك تمامنه صاحب اولان بر موکله نامنه طرفمزدن مهایئه طلبنی حاوی اقامه ایدلمش اولان بر دعوایی مجله‌نك ١١٨٤ نجی ماده‌سنه مستنداً رد ایتمشدر :

بوماده عیناً دیرکه : (سفینه ودکرمن وقهوه‌خانه وخان وحمام کبی عمومك اجرتله « منتفع » اولدیغی عقارات مشترکه اهلنه ایجار ایله اجرتی حصه‌دارلر بیننده حصه‌لرینه کوره تقسیم اولونوروا کرحصه‌دارلردن بری حصه‌سنی ایجاردن امتناع ایدرسه مهایئه‌یه جبر اولونور . فقط برینك نوبتنده غله‌سی یعنی کراسی زیاده اولورسه اول زیاده حصه‌دارلر بیننده تقسیم اولونور .) بز بورانك راقی فابریقه‌سی اولدیغنی ، میخانه اولدیغنی ، بز حصه‌مزی ایجاردن امتناع ایدر اولدیغمزی ، قطعیاً امتناع ایدر اولدیغمزی . مطلقامهایئه ایستدیکمزی سویلدك ، اکلاتدق ، ینه اکلاتدق . استدعامز بویولده ، ضبطلر بویولده ایدی؛ محاکمه یدی آی سوروندکدن صوکره مهایئه استدعامز تصریحاً شو ماده‌یه بنا اولونه‌رق - نره‌سنه بیلنه‌مز !- رد اولوندی . خصممك وکیللری مبعوث ماموپولو افندی‌ایله شریکی میخائیلیدی افندی ایدی . بوماده‌یه ایلك فقره‌سنه میخائیلیدی افندی استناد ایدیوردی ، مخاصم محترممز قانونك تطبیقنده ، مهایئه اجراسنده عدالت اوله‌میه‌جغنی تشریع ایدیور . . . مرحمت طلب ایدیوردی .

ایدیله‌میه‌جك درجه‌ده دعوی آچلدیغی یوقدر . حالبوکه حاکمه ویرلمش اولان امتیاز دنیاده کیمسه‌یه ویرلمه‌مشدر : اك مقدس اولان حریتکزی یالکز اوآلیر ، سزی بر سوزیله حبس ایدر ، آصار ، کسر .

برکون مالکزه ، ملککزه تعدی ایدرلر ، دنیاده مادام الحیات قازاندیغکز هرشی بردقیقه‌ده اونك ایکی دوداغی آره‌سندن چیقه‌جق برسوزه باغلیدر . کندیسنه بوقدر بیوك امتیاز ویریلن؛ اموال واملاك ، جان ، ناموس ملت برکلمهٔ تقدیریه‌لرینه باغلی اولان

محکمه‌نك کرسیٔ رحم و شفقت اولمادیغنی ، اوراسی عدالتك تجلیکاهی بولوندیغنی؛ واویله قالمق لازم کلدیکنی ، مرحمتی هرهانکی برکیمسه کندی کیسه‌سندن یاپه‌بیله‌جکنی ، مخاصم محترممك هیئت محکمه‌یه توجیهاتده . واضع قانونلق اسنادی صورتیله مماشاتده بولونماسی داعیٔ اشتباه اولدیغنی . اوراده یکانه عدالت قانونك اصولی دائره‌سنده تطبیق اولدیغنی صایوب دوکدکدن صوکره « باشقه برشی آرامغه حاجت یوق ، بوماده‌یی تطبیق ایدیکز ، فقط یالکز ایلك فقره‌سنی دکل تکمیلنی اوقویه‌رق !» دیدك . محکمه‌نك قراری عیناً شودر : بوتك برمثالدر!

« ایجابی لدی المذاکره بالاده تفصیلاً بسط وبیان اولندیغی وجهله مدعیه . . . خانم وکیلی بك موکله‌سنه اضافتله دعوته اجابت ایتمین واسیل ایله یانی علیهلرینه بروجه محرر مهایئه طلب ایتمکده ایسه‌ده مدعیه مدعابه محلك یوز بش سهمنه ومدعی علیهمادن یانی اون سهمنه وغائب عن المجلس واسیل بش سهمنه متصرف اولدیغی مبرز سند خاقانی ودفتر خاقانیدن مورود

بو ذوات علیهنه عندالحاجه چالنور تهلکه‌سز بر شکایت قپوسی آچیق بولوندیرمق لازم دکل، الزمدر. اویله یالکز استیناف ویا تمیز مملکتك عطش عدالتی سوندیرمکدن پك اوزاقدر.

*
* *

احقاق حقدن استنکاف ایتمك نظاماً قبوله شایان اولان براستدعا ویا عرضحالی بلا موجب رد ایتمك ویاخود بردعوی رؤیتـه حاضر بولونمش وصره‌سی کلمش ایکن برطاقم اعذار واهیه بیانیله «حقیقةً سوء تصدیدن ناشی» رؤیته تشبث ودوام ایتمه‌مکدر.

حیله واخذ رشوت ماده‌لرینك اثباتی انجق سندات واوراق

قید صـورتندن منفهم اولمسنه وطرفین شو صـورتله متصرف اولملری حسبیله مهایئه‌ده وجه عدالت بولنه‌مامسنه وثانیاً مدعیه قادین اولمق حسبیله بالذات اقامت ایتمك جهتیله انتفاع ایده‌میوب مهایئه‌سی طلب اولنـان محلی اخره ایجاره ویرمك مجبوریتنده بولنمسنه ومجله‌نك ١١٨٤ نجی ماده‌سی موجبنجه مهایئه‌سی طلب اولنـان محلی حصـه‌دارلر اهلنه ایجاره ویرمك وبدل ایجارینی حصص قانونیـه‌لری نسبتنده آره‌لرنده تقسیم ایتمك صـورتیله طرفینك انتفاعی قابل اولمسنه مبنی عقار مشترك مزبوری طرفین اول وجهله ایجاره ویره‌رك حصه‌لری نسبتنده هرسـنه استیفا ایتملری لزومنه ومصارف محاکمه‌نك طرفینه عائدیتنه قرار ویرلدی.»

معتبره ابرازی ویاخود بیغرض کیمسـه‌لرك شهادتلریله برابر قرینهٔ قاطعه‌نك وجودیله اولور.

احقاق حقدن استنکاف اولوندیغنك اثباتی دخی مشتکی طرفندن حکامه حواله مأموری واسطه‌سیله متسلسلاً اوچ کره احقاق حق اولونماسی ضمننده مخطره ویریلوبده ینـه دعوایه باقلمه‌مش اولماسیله اولور. بو اوچ مخطره‌نك هر برینك آره‌سندن ایکیشر هفته مدت کچمدکچه اعطا اولونه‌ماز!

بدایت محکمه‌سی علیهنه دعوی، بدایتك منسوب اولدیغی استیناف محکمه‌سنده؛ استیناف علیهنه وقوعه کلن دعوی تمیز محکمه‌سنده آچیلور.

اشـتکاء عن الحکام دعواسـنی اثبات ایده‌مین مدعیدن مصارف وضرر وزیان وتفرعاتندن باشقاجه بش یوز غروشدن ایکی بیك بش یوز غروشه قدر جزاده آلنیر.

حجز. — هر داین النده‌کی سندات رسمیه موجبنجه مدیونك کندی کندیسنده ویاشخص ثالث النده بولونان اموال منقوله وغیر منقوله‌سنی مطلوبی ایفا اولونجه‌یه قدر حجز ایتدیره‌بیلیر. داینك یدنده سند اولمایوبده صحیحاً مطلوبی اولدیغنه دائر اوراق معتبره ویا دلائل قویه ابراز ایدرك محکمه‌یه او بابده قناعت کتیره‌بیلیرسه تخمین وتقدیر اولونه‌جق مطلوبی مقدارینه کوره ینه حجز وتوقیف جائزدر.

دعوای عینده مدعی علیه ویا شخص ثالثده بولونان

منقول ویا غیر منقول مدعی بهی نتیجهٔ محاکمه‌یه قدر احتیاطاً حجز ایتدیره‌بیلیر .

حجز معامله‌سی یاپلق ایچون مدعی اولا محکمه‌یه حجزنامه تقدیم ایدر ، بونده « مثلا فلان یرده کائن فلان فلان وفلان دکانلر بمدر ، اثباتی‌ده شودر شودر شودر ، مثلا محکمهٔ اوقافده دعوامز دردست رؤیتدر ، نتیجه‌یه قدر کرالرك حجز ایدلمسنی واشبو حجزنامه‌نك بر قطعه‌صورت مصدقه‌سنك فلان فلان وفلان و فلان محللرده فلان وفلان و فلان نومرولرده ساکن مذکور دکانلر مستأجرلرینه واشبو دکانلره ادعای تصرفده بولونان متوفی فلان پاشا زاده فلان یرده ساکن فلان بکلره تبلیغ ایدلمسنی طلب ایدرم » دیر .

محکمه‌یه استدعا ایله برابر وارسه وکالتنامه و مثال سابقده اولدیغی کبی داینك مطلوبی لازم‌الاجرا اولان یعنی قابل استیناف وتمیز اولمایان بر اعلامه مربوط اولمیوب یکیدن محاکمه واثباته احتیاج مس ایدیورسه برده کفالتنامه ویریلیر .

حجزك اجراسنده دینك مقداری معلوم ویا محکمه‌جه مقدر اولماسی ، دینك معجل اولماسی ، ـ مؤجل دین وعده‌سی انقضاسنده معجل اولور ـ وبر شرط ایله مقید بولونمامسی لازمدر .

حجز اولونه‌میان شیلر . — ۱، مدیونك تعیش واداره‌سی ایچون محکمه جانبندن تعیین اولونان مقدار وارداتی ؛ ۲ ،

مدیونك اولاد وعیالنك تعیش وتلبسی وبیتوتتلرینه کافی اشیاسی ؛ ۳ ، صنعتنك اجراسی ایچون ماکنه والات وبوکا متفرع اشیای سائره‌سی ؛ ٤ ، مدیون زراعدن ایسه چیفت وزراعت ادواتی ایله هنوز انباره ادخال اولونمایان حاصلاتی وحاصلاتك حصهٔ میریه‌سی وشریکی اولدیغی حالده اونك‌ده حصه‌سی ؛ ٥ ، هنوز دوشیرلمیوب اغاجی اوزرنده اولان هر نوع اثمار ؛ ٦ ، علی العموم موظفین معاشلرینك ربعندن زیاده‌سی ؛ ۷ ، مأمورین ملکیه و عدلیه وعسکریه‌نك البسهٔ رسمیه‌سی ؛ ۸ کرك منقول کرك غیر منقول اموال واشیای امیریه ؛ ۹ تجار بیننده متداول اولان پولیچه ومدیونك امرینه یازیلان سپارش تحویلاتی وحامله تأدیه‌سی مشروط اولان آچیق بونولر بدلاتی.. حجز وتوقیف اولونه‌ماز ؛ مگر که‌دین حجزی ایستیلن اشیا واوراق اثمانندن نشئت ایتمش ویا مذکور سندات تجاریه ضایع اولمش ویا حاملی افلاس ایتمش ، یاخود عدم تأدیه‌سندن دولایی علیهنه پروتستو اولونمش ، یاخود محکمه‌ده حامللری کیملر اولدیغی اعلان وتعیین ایدلمش یعنی تداولدن قالمش بولونورسه حجز وتوقیف اولونه‌بیلور .

حجزنامه‌نك تبلیغی تاریخندن اعتباراً داین ومدیون ایله شخص ثالثك اقامتکاهلری بر محلده ایسه سکز کون ، محال سائره‌ده ایسه کرك مدیونك محلندن داینك محلنه کرك شخص ثالثك اقامتکاهنه قدر بهر آلتی ساعت ایچون مذکور سکز

كون اوزرينه بر كونده‌ها ضم ايله ابلاغ اولونه‌جق كونلر ظرفنده حجز وتوقيف خصوصلرنده كرك مديونك كرك شخص ثالثك بر ديه‌جكى واشبو حجز كيفيتنى تصديق ويا جرح ايدر صورتده بركونه اعتراضلرى وارايسه باعرضحال ا⸗ده ايتمكه مجبوردرلر.

حجز وتوقيف خصوصنده حقلى اولديغى اثبات ضمننده داين طرفندن مدت مذكوره‌ده استدعا اولونمادينى وبو استدعانك بر صورتى كرك مديونه وكرك شخص ثالثه صورت رسميه‌ده تبليغ ايتديرلمديكى حالده كأن لم يكن طوتيلور. شخص ثالثده النده بولونان اموال ونقود متحجزه‌يى آخرينه تسليم ايتسه مسئول اوله‌مايه‌جغى كبى متحجزك دخى اشبو اموال ونقودى شخص ثالثدن طلبه صلاحيتى اولور. حجز اولونان مقدار مالك يدنده موجود اولوب اولماديغى عين مدت ظرفنده شخص ثالث طرفندن بيان اولونماليدر.

حاجزك متحجز ذمتنده مطلوبى تبين ايتديكى تقديرده حجز بالتصديق اول مطلوبك نظاماً لازم كلن كذشته سنك وحجزك مصارفيله برابر تحصيلنه حكم اولونه‌جغى كبى شخص ثالثك دخى متحجزك ذمتنده آله‌جغى اولوبده او صرده دعوى واثبات ايتديكى حالده اوكاده حكم اولونور.

مديونك اموال غير منقوله‌سى ده حجز اولونه‌بيلور. وبونلرك

حجزى تسويهٔ دين اولونجه‌يه قدر آخره فراغ ويا فروخت اولونماسنى منع ايتمكدن عبارتدر. او بابده داين طرفندن ويريله‌جك حجزنامه اموال غير منقوله‌نك معاملهٔ فراغ وانتقالنى اجرايه مأمور اولان ذاته بالتبليغ موجبنجه عقار محجوزك قيدينه شرح ويريلير. شوقدركه مديونك نقود واموال منقوله‌سندن استيفاى دين ممكن اوله‌مدينى حالده محجوز اموال غير منقوله‌نك فروختنه قرار ويرلمك لازمدر.

مديونك ساكن اولديغى خانه ايله بوخانه‌يى اداره ايده‌جك قدر اراضئ اميريه‌يى صاتيله‌ماز، حجزده اولونه‌ماز.

حجز وتوقيف اولونان اموال منقوله وغير منقوله حقنده الك اول حجز ايتديرن شخص ايچون بو يوزدن هيچ بر امتياز يوقدر. يعنى حجز اولونمش اولان پاره ويا اشيانك قيمتى حجز ايتديرنلر متعدد اولوبده جمله‌سنك آله‌جغنه وفا ايتمزسه اوحالده غرامةً بينلرنده توزيع وتقسيم اولونور. واشبو توزيع وتقسيمك اجراسندن اول حجز ايتديرنلردن باشقا الاجقلى ظهور ايدوبده مطلوبى محكوم بولونور ويا مديونك افلاسى تبين ايدر ايسه جمله اصحاب مطلوب قسمت غرمايه داخل اولورلر.

مرهون اولان اموال منقوله‌نك حجزى حالنده اول امرده مرتهنك مطلوبى ايفا اولونور، برشى قالرسه حاجزه‌دردر.

اوچنجی کتاب

حقوق وقانون جزا

و

اصول جزائیه

۲۰ نجی، ۲۱ نجی، ۲۲ نجی، ۲۳ نجی درس

مندرجات :

حقوق جزا وقانون جزا .
جرم نه‌در ؟
جرائمك تقسیمات قانونیه‌سی .
جرائمك تقسیمات نظریه‌سی .
قصد واقسامی
تقصیر
تشبث
اجتماع جرائم
تکرر
احوال مشدده ومخففه
اسباب معافیت، اسباب برائت

*
* *

ساخته‌کارلق، امنیتی سوء استعمال.
اخلاق نقطهٔ نظرندن ساخته‌کارلقله امنیتی سوء استعمال .
دولاندیریجیلق . سرقت
رشوت

*
* *

اصول جزائیه
تشکیلات جزائیه
مستنطقلر ، هیئت اتهامیه
مدعیٔ عمومیلر
اسباب تعویقیه ، سقوطیه
مدعیٔ عمومیلرك صلاحیتی
قباحت دعواسنی رؤیت ایدن محاکم
جنحه » » »
جنایت » » »
حکم غیابی
تعیین مرجع
نقل دعوی
اعادهٔ محاکمه ومرور زمان

۱ . حقوق وقانون جزا

حقوق جزا ایله قانون جزا موضوعلری اعتباریله یکدیکرندن تفریق اولونور . حقوق جزانك موضوعی، جرائم ومجازاتك علت وحکمتنی شاملدر .

قانون جزانك موضوعی ، تعریفات قانونیه ایله جرائمك اسامیسی ومجازاتك نوع ومدتلرندن عبارتدر .

حقوق جزا: حق مجازاتك ماهیت ، اساس ومستنداتنی تدقیق ایله بو حقك کیمه عائد اولدیغنی، جرم ومسئولیت جزائیه‌نك معناسنی وکیملره تعلق وترتب ایده‌جکنی ارائه ایدر.

قانون جزا: اصول موضوعه‌سنه توفیقاً وحقوق طبیعیهٔ بشریه‌یی ومصلحت عامه‌یی مخل اولمامق شرطیله بعض شیٔ یاپمق وبعض شیٔ یاپمامق اوزره قوهٔ قانونیه‌دن صادر اولوب اعلان ایدیلن

وتاريخ تطبيقندن اعتباراً جمله‌جه معلوم عد اولونان اوامر ويا نواهيدر .

جرم: برشيء ياپمق وياخود ياپمامق اوزره آسايش و انتظام اجتماعيي محافظه ضمننده اولاً قانونه درج وتحرير وتهديد جزائي ايله تأييد ايديلن بر تنبيهك خلافنده جواز قانوني اولمقسزين وقوع بولان فعل وحركتدر.

جرائمك تقسيمات قانونيه‌سی

مجازات: مجازات ترهيبيه، مجازات تأديبيه، مجازات تكديريه ناملريله اوچ قسمدر . بواوچ قسم مجازات اوچ نوع جرائمه تقابل ايدر : قباحت ، جنحه، جنايت .

مجازات ترهيبيه‌يي استلزام ايدن افعال ممنوعه‌يه جنايت ؛ مجازات تأديبيه‌يي استلزام ايدن افعال ممنوعه‌يه جنحه ؛ مجازات تكديريه‌يي استلزام ايدن افعال ممنوعه‌يه قباحت دينور.

مجازات ترهيبيه: اعدام، مع‌التشهير مؤبداً وياموقتاً كورك، قلعه‌بندلك ماده‌لريله نفي ابد ، مؤبداً رتبه و مأموريتدن محروميت وحقوق مدنيه‌دن اسقاطدن عبارتدر.

مجازات تأديبيه: برهفته‌دن زياده حبس، موقتاً نفي ومأموريتدن طرد وجزاي نقدي ماده‌لريدر .

معاملهٔ تكديريه: يكرمي درت ساعتدن بر هفته‌يه قدر حبس ونهايت يوز غروشه قدر مجازات نقديه‌در.

اشبوجزالر بعضاً يالكز، بعضاً‌ده برابر اوله‌رق حكم اولونور.

⁂

مؤبداً كورك: بعدالتشهير دولتجه تعيين اولونه‌جق كورك محللرنده جانينك اياقلرنده ده‌مير اوله‌رق الى وفاته خدمات شاقه‌ده استخدام اولونماسيدر .

موقتاً كورك: كذلك بعدالتشهير دولتك تعيين ايده‌جكي يرلرده اوچ سنه‌دن اون بش سنه‌يه قدر تيمور بند اوله‌رق خدمات شاقه‌ده قوللانلمقدر .

مؤبداً قلعه‌بندلك: دولتجه تعيين اولونان قلعه‌لرك برنده مجرمك الى وفاته محبوساً توقيف اولونماسيدر .

موقتاً قلعه‌بندلك: دولتجه تعيين اولونان قلعه‌لرك برنده اوچ سنه‌دن اون بش سنه‌يه‌قدر محبوساً توقيف ايدلمكدر.

نفي مؤبد: بر شخصك دولتجه تعيين اولونان بر محله كوندريلوب مؤبداً اقامت ايتديرلمسيدر .

نفی موقت : برشخصك دولتجه معین برمحله كوندریلوب اوچ آیدن اوچ سنه‌یه قدر تغریب ایدلمسیدر .

مؤبداً رتبه ومأموریتدن محرومیت : مجرمك ارتق دولتجه كرك دوغریدن دوغری‌یه وكرك التزام طریقیله بیوك وكوچك برخدمتده بولونمقدن، رتبه ومعاشه نائل اولمقدن، نشان طاقمقدن محروم اولمسی واصحاب رتبه ومأموریتدن ایسه اول امرده رتبه ومأموریت معاشنك رفع اولونمسیدر .

حقوق مدنیه‌دن اسقاط : اولا، مؤبداً رتبه ومأموریتدن محرومیت جزاسنه مستحق اولمق؛ ثانیاً، كافهٔ حقوق بلدیه‌دن یعنی مملكتجه وملتجه واصنافجه برمأموریت رسمیه‌ده بولونمقدن محروم اولمق؛ ثالثاً، برمكتب خواجه‌لكنده قوللانلمامق؛ رابعاً اجرای تحقیقاتده قوللانلمامق؛ بردعواده كندیسندن استیضاح كیفیت لازم كلدیكی تقدیرده افاده‌سی بیاغی معلومات حكمنده قبول اولونوب دعواجه حكمسز طوتلمق بر دعواده وكالت ایده‌مامك؛ خامساً وصی اوله‌مامق؛ سادساً سلاح طاشیمغه صالح اولمامق خصوصلرندن عبارتدر .

حبس : دولت حبسخانه‌لرنده مدت محكومه ایچنده الیقونمقدر .

مأموریتدن طرد : مأموریتی اولانلرك قانون جزا حكمنجه مأموریتلرندن چیقارلمسی ومأموریته مخصوص معاشلرینك قطع اولونماسیدر .

مجازات نقدیه : برشخصدن قانونك تعیین ایتدیكی اوزره پاره آلنمسیدر .

جرائمك تقسیمات نظریه‌سی. — جرائم: ایجابات اخلاقیه، مادةً شكل وقوع، هدف، قوانین عمومیه ویاخصوصیه‌ده مندرج بولونمق نقطهٔ نظرندن باشقا باشقا تقسیم اولونور .

ایجابات اخلاقیه نقطهٔ نظرندن: جرائم قصدیه، جرائم غیر قصدیه قسملرینه آیریلور .

قصد: برفعل وحركتی اولجه قورمش بولونمقدر. برچوق زمان دوشونولور، تصور و تصمیم ذهنده صاپلانور، برعزم متمادی شكلنی آلیرسه بوحاله تعمد دینور .

جرائم قصدیه : جبر واكراه واقع اولمقسزین اراده واختیار ایله ایقاع ایدیلان جرمدر .

شكل ایقاع نقطهٔ نظرندن: جرائم اجرائیه وجرائم اهمالیه قسملرینه آیرلدیغی كبی جرمك تمام اولوب اولمامسی

اعتباریله جرم تام ، جرم ناقص وجرائم آنیه وجرائم متمادیه قسملرینه آیریلور .

قتل ، ضرب ، جرح ، سرقت ، امنیتی سوء استعمال کبی افعال جرائم اجرائیه‌دندر .

حیدودلق ، نهب وغارت ، قایق وکمی قضاسی کبی فریاد عمومی اوزرینه طلب اولونان معاونتدن استنکاف جرائم اهالیه‌دندر .

جرائم آنیه: وقوع بولدیغی آنده ختام بولان جرمدر . قتل ، سرقت فعللری کبی .

جرائم متمادیه: ماهیتی اعتباریله برخیلی مدت دوام ایدن جرائمدر . محبسدن فرار ایدن کیمسه‌یی بیله‌رك کتم واخفا ایتمك ، بر کیمسه‌یی نا مشروع صورتده حبس ایتمك کبی .

ینه شکل ایقاع نقطهٔ نظرندن جرم : جرائم مرکبه ، جرائم غیر مرکبه ، جرائم اعتیادیه ، جرائم مرتبطه ، جرائم مشهوده ، جرائم غیر مشهوده قسملرینه آیریلور .

جرائم مرکبه: درجهٔ مجازاتی تشدید وتغییر ایده‌جك احوالك انضمام ایتدیکی جرمدر ، سرقت فعلنك کیجه وقتی مسلح ومتعدد کیمسه‌لر طرفندن ایقاع ایدلمسی کبی .

جرائم غیر مرکبه : درجهٔ مجازاتی تشدید وتغییر ایده‌جك احوال انضمام ایتمیان جرائمدر ، عادی سرقت کبی .

جرم اعتیادی: قانوناً جرم اوله‌بیلمسی اعتیادك ثبوتنه مشروط اولان افعالدر .

جرائم مرتبطه : مختلف اشخاص طرفندن ، مختلف زمان ومحللرده ، انواع مختلفه‌ده ایشلنیلان ویکدیکرینه بر مناسبت اصلیه ایله مرتبط اولان جرائمدر .

مثلا شکل حکومتی تغییر واسطه‌سیله بر شخصك بر محلده مأمورین حکومتدن برینی تهدید دیکر بر شخصك‌ده اهالی‌یی عصیانه دعوت ، بر اوچنجینك‌ده عین مقصدله عسکرك محفوظ اولان سلاحلرینی سرقت ایلمسی کبی مختلف جرائمك بر مقصد ایچون ایشلنمسیدر .

جرائم مشهوده : اجرا اولونمقده و یاخود هنوز اجرا ایدلمش اولان جرم جرم مشهود اولدیغی کبی اولان وولولهٔ ناس اوزرینه جرمك ارتکابنی متعاقب آنك فاعلی یاخود فاعلنك شریکی اولدیغی مؤید اشیا واسلحه و ادوات ایله طوتیلان شخصك ارتکاب ایتدیکی جرم ، جرم مشهوددر .

هدف اعتباریله جرائم: اشخاصه قارشی ، امواله قارشی یاخود عادیه ، سیاسیه قسملرینه آیریلور .

اشخاصه قارشی اولان جرائم یا شخص انسانه و یاخود عرض وناموس وحریته تعلق ایدر .

شخص انسانه تعلق ايدن جرائمك اك آغيرى قتلدر . [*]
قتل : مشروع ويا غير مشروع اولور .

قتل مشروع : مدافعهٔ نفس و مدافعهٔ اجتماعيه حالنده وقوعه كلن قتللردركه بوكبى افعال موجب مجازات دكلدر .
قتل غيرمشروع : يا اختيارى ياخود غير اختيارى اولور.
قتل اختيارى : ياتعمداً اولور، ياخودمن غيرتعمد اولور .

حريت شخصيه هردرلو تعرضدن مصون اولديغى حريت شخصيه‌يه قارشى تجاوزده مستلزم مجازاتدر .

خلاف اصول حبس و توقيف اشخاص كتم كبى صبى جرملر حريت شخصيه‌يه وقوعبولان تجاوز جرملرينى تشكيل ايدر.

قتل غيراختيارى: تقصير نتيجه‌سنده واقع اولان قتللردركه تقصيرلرده انواعى واردر ومختصراً كوستريله‌جكدر .

نفى انسانه تعلق ايدن جرائم سائره‌ده جرح وضرب قطع وتعطيل عضو ، تهديد ، افشاى سر ، اسقاط جنين كبى شيلردر.
عرض وناموس حيات قدر معزز اولديغندن قانون عرضه قارشى وقوعبولان تعدياتى‌ده تجريم ايتمك صورتيله عرض وناموسى حمايه ايتمشدر .

جبراً عرضه وقوعبولان تعديات جنايت درجه‌سنده تجريم ايديلور. اونبش ياشى اكمال ايتمين چوجقلرك رضاسنك حكمى

[*] قتل سلاح ايله ، تسميم ايله ويامماثل برصورت اخرى ايله برشخصى حياتندن ايتمكدر .

اولميوب انلره قارشى رضالريله اولان تعدياتده جبرعد اولنور. فاعلى كورك جزاسنه چارپيلور. حريت شخصيه هردرلو تعرضدن مصون اولديغى ايچون حريت شخصيه‌يه قارشى تجاوزده مستلزم مجازاتدر. خلاف اصول حبس وتوقيف اشخاص، كتم صبى كبى جرملر حريت شخصيه‌يه وقوع بولان تجاوز جرملرينى تشكيل ايدر.
امواله تعلق ايدن جرائم : سرقت ، دولانديريجيلق ، امنيتى سوء استعمال كبى افعالدر .

قتل غير اختيارى : دوغريدن دوغرى‌يه هيئت اجتماعيه عليهنه وقوع بولان جرائمدر . بر دولتك اموال واعتبارينه قارشى ايقاع ايديلن جرائم كبى .

جرائم سياسيه : دولتك خارجى وداخلى انتظام سياسيسنى اخلال ايتمك قصد منفرديله ايقاع ايديلان جرائمدر .
جرائم عاديه: قصدسياسى اولمقسزين ايقاع ايديلان جرائمدر.

قوانين خصوصيه‌ده مندرج جرائم خصوصيه ايكى قسم اولوب برى برصفت ويامأموريت معينه‌يى حائز اولانلره مخصوص قوانين ونظاماته عدم اطاعتدن حاصل اولان جرائم خصوصيه‌در. وظائف عسكريه‌نك خلافنده حركت كبى .

ديكرى‌ده فعلك نوعى اعتباريله برقانون خصوصيده مندرج احكامه عدم رعايتدن حاصل اولان جرائمدر . مطبوعاته ، صيد و شكاره ، اورمانه ، علامت فارقه‌يه و اختراع براتلرينه متعلق نظاماته عدم رعايت كبى .

انواع قصد

قصد : نفس فاعل یعنی صاحب قصد ، وبرده نفس فعل یعنی آثار قصد اعتباریله ایکی قسمدر .

نفس فاعل اعتباریله قصد : قصد عادی، قصد جرمی، قصد اضراری، قصد محتمل قسملرینه آیریلور .

قصد عادی : قوهٔ ممیزه صاحبنك جبر و اکراه وقوع بولمقسزین کندی اراده واختیاریله ایقاع ایتدیکی فعل جرمه دینور : برکیمسه‌نك بردین سندی تنظیم ایده‌رك زیرینه دیکر شخصك امضاسنی تقلیداً وضع ایتمسی کبی .

قصد جرمی : برفعلك ممنوع اولدیغنی بیله‌رك اوفعل ممنوعی اختیاریله ایشله‌مکدر : طبیب وآووقاتلرك مسلکلری اعتباریله مطلع اولدقلری سری افشا ایتملری کبی .

قصد اضراری : برفعلك ممنوع اولدیغنی بیله‌کله برابر اضرار قصدیله ایشلنیلان فعلدر .

قصد محتمل : قصد مخصص نتیجه‌سنده بعض ضررایقاعی محتمل بولونان قصددر : حامله قادینی ضرب کبی .

نفس فعل اعتباریله : جرمك هدفی معلوم ویا مجهول اولماسنه کوره قصد معین، قصد غیرمعین قسملرینه آیریلور .

قصد معین : فاعلك کندی دشمنی قتل، ضرب، جرح ایتمسی کبی برقصددر .

قصد غیر معین : اتلاف نفس قصدیله غلبه‌لق یرده سلاحنی اتش ایده‌رك غلبه‌لق ایچندن لاعلی التعیین برینك اتلافنی موجب اولمسی کبی بر قصددر .

* *

تقصیر : تقصیر، تحرزی ممکن اولان شیدن احتراز ایتمامکلکه دینور. ایکی قسمدر : ١، کشف وتفرسده تقصیر؛ ٢، دقت واحتیاطده تقصیردر. کشف وتفرسده تقصیر مثلا برکیمسه‌نك کندیسنی یالکز ظن ایتدیکی اوطه‌ده تعلیم ایچون تفنك آتمسی کشف وتفرسده تقصیردر . چونکه بر شخصك او اوطه‌یه داخل اولمق وبر تضا ظهور ایتمك احتمالی واردر.

اوطه‌ده تفنك تعلیم ایدن شخص خارجدن برینك کله‌بیله‌جکنی تأمل ایتمسی اوزرینه قپویی کلیدله‌مك لازم کاورکن مسامحه ایده‌رك کلیدله‌مزسه بوده دقت واحتیاطده تقصیردر.

مسئولیتی تولید ایدن خطالر بش نوعدر:

برنجیسی مهارتسزلکدرکه یا مادی ویا معنوی اولور. مثلا بردیوارجی‌نك دیواره وضع ایتمك اوزره النده طوتدیغی طوغله‌یی یره دوشوروب برینك مجروحیتنه سبب اولمسی مادی مهارتسزلکدر.

معمار ، طبيب ، اجزاجى ، قابله كبى ارباب اختصاصك اجراى صنعتلرى حسبيله بر كيمسه‌نك وفاتنه سبب اولملرى معنوى مهارتسزلكدر.

ايكنجيسى تدبيرسزلكدركه ، فاعل فعلنك نتيجه‌سنده بر ضرر حاصل اوله‌بيلمك احتمالنى بيلديكى حالده ايجاب ايدن تدبيرى اتخاذ ايتمامسيله حاصل اولور : بر سود انانك برابرنده ياتيرديغى چوجغك اوزرينه دوشوب وفاتنه سبب اولمسى كبى.

اوچنجيسى دقتسزلكدر .

دردنجيسى تسيبدركه احتياطاً اتخاذى لازم كلن دقت وتقيدده قصور ايدلمسى‌در.

بشنجيسى نظاماته رعايتسزلكدر.

∴

تشبث جرم : تشبث ، تصميم اولونان جنايتك اجراسنه بدأ ايتمكدر .

برجرمك تصور وتصميميله ايقاعى آره‌سنده داخلى وخارجى اولمق اوزره بر طاقم افعال وحركات واردر .

حركات داخليه : برجرمك ايقاعنى قصد ايدن كيمسه‌نك تصور وتصميميدر. الىٔ فضله‌پاره كيرمك طمعيله صيغورطه‌ده بولونان خانه‌سنك احراقنى تصور وتصميم ايتمسى وبونقطه‌ده

توقف ايدوب هيچ بر حركت خارجيه‌ده بولونمامسى دركه موجب مجازات دكلدر .

افعال خارجيه : حركات اعداديه وحركات اجرائيه اولمق اوزره ايكى قسمدر .

حركات اعداديه : بر جرم تصور وتصميم ايدلدكدن صوكره تداركات لازمه‌ده بولونمغه دينوركه بوده موجب مجازات دكلدر . بر شخصك برسرقت فعلنى تصور وتصميم ايتدكدن صوكره خانه‌يه دخول ايچون امكان ووسائطى تحرى وقپويى آچمق ايچون لازم اولان انختارى استحضار ايتمسى كبى افعالدر؛ چونكه بوكبى آلاتك تداركيله سرقت وقوع بولمش اولماز.

حركات اجرائيه : حركات داخليه ايله حركات اعداديه ختام بولدقدن صوكره جرمك اجراسنه دوغريدن دوغرى‌يه وهمان تعلق واتصال ايدن افعال وحركاته دنيور .

مثلا مرديون قوره‌رق وياقپويى قيره‌رق بر كيمسه‌نك برمنزله كيرمسى حركات اجرائيه‌دندر . هنوز هيچ برفعل وحركتى مسبوق اولماسه بيله دردست ايدلديكى وقت تجزيه ايديلور .

حركات اجرائيه بعضاً اسباب مختلفه‌دن ناشى ناقص وناتمام قالير ، بعضاده حركات اجرائيه تمام اولمقله برابر برطاقم موانع حدوثيله جرم وجوده كلمز. بوشكللرده اولان افعالك كافه‌سنه « تشبث » دينور .

تشبث ، تام وغیر تام نامیله ایکی قسمدر .

تشبث تام ، فاعلك یداختیارندهاولمیان بعض اسباب مانعهدن دولایی قصد وعزمنی اکمال وجرمی ایقاع ایدهمهمسنه دینور. فاعل رووولورینی استعمال ایتدیکی حالده اصابت ایتدیرهمامسی کبی تشبثك بودرجهسی موجب مجازاتدر .

تشبث غیر تام ، ایکی قسمدر بری برکونا مانع اولمدیغی حالده فاعلك صرف کندی اراده واختیاریله ایقاع جرمدن ندامت ایتمسی که موجب مجازات دکلدر .

دیکری فاعل فعلی اتمامه سعی ایتدیکی حالده یداختیارنده اولمیان اسباب مانعه حیلولیتله جرمی ایقاعه مقتدر اولهمامسیدرکه تشبثك بودرجهسی موجب مجازاتدر .

اجتماع جرائم: بر کیمسهنك ایشلمش اولدیغی بر جرمدن دولایی بر کونا محکومیت ومجازاته اوغرامهدن دیکر بر جرم دها ایشلمسنه « اجتماع جرائم » دینور. اجتماع جرائمی جزانك تقسیمات نظریهسی بحثنده ذکر اولونان جرم متمادی واعتیادیدن تفریق ایتمك لازمدر.

اجتماع جرائم ایکی شکلده حاصل اولور.

برنجیسی ، فاعل بر فعل ایله متعدد جرم ایقاع ایدر . بر قورشونله برینی اللاف دیکرینی جرح ایتمك کبی

ایکنجیسی ، فاعل مختلف زمانلرده یکدیکرینه مناسبتی

اولمایهرق وهیچ بریندن دولایی محکومیت ومجازاته اوغرامایهرق بر ویا مختلف نوعلردن جرم ایقاع ایتمسنه دینور .

مثلا بر کیمسهنك برکون دولاندیریجیلیق، دیکر کون سرقت، بشقه برکون قتل ایقاع ایتمسی کبی .

تکرر جرم : بر جرم ایشلیوب محکوم اولدقدن « وبعض رأیه کوره جزاسنی چکدکدن » صکره ایکنجی بر جرم ایشلمکه « تکرر جرم » دینور. تعریفدن مستبان اولدیغی اوزره تکررك ایکی شرطی واردر. برنجیسی اولجه محکوم اولملی، ایکنجیسیده یکیدن بر جرم ایشلهمش بولونمالیدر. محکومیتك « تکرره » سبب اتخاذ اولونماسی محکومیتك مجرمی انتباهه دعوتی متضمن ومقتضی اولماسندندر، بوقسه مجرمی زجر وتنکیل ایتمك ایچون دکلدر. برنجی جرمدن محکوم اولوبده متنبه اولمیان کیمسهیی تکرار بر جرم ایشلینجه خفیف جزا ایله جزالاندیرمق موافق عدل وحقانیت اولمیهجغندن ایکنجی جرمدن طولایی مجرمه ویریلهجك جزا تشدید اولنور وحتی ایکی مثلنه قدرده ابلاغ ایدیلور . تکرر جرمك حصولی ایچون اولکی جرمله ایکنجی جرمك عین نوعدن اولمسی ویا اولمامسی حقنده ارباب حقوقك آرای مختلفهسی واردر . بزم یکی قانون جزامز عین نوع اولمغی قبول ایتمش اولدیغی کبی جنایتلرده برنجی جرم ایله ایکنجی جرم آرهسنده اون سنه مرور ایتمامسنی و جنحهلرده بش سنه مرور ایتمامسنی شرط قویمشدر .

اولجه محکومیتدن مقصد، محکومیت جزائیه‌نك کسب قطعیت ایتمش وحکم اول ایله حکم ثانی عین دولت محاکم عدلیه‌دن صادر اولمش بولونمقدر.

برکیمسه ممالك اجنبیه‌ده برجرم ایقاع ایتدکدن صوکره ممالك عثمانیه‌ده بر جرم دها ایشلسه مکرر عد ایدیله‌میه‌جکی کبی اولجه جرائم خصوصیه ایچون محکوم اولوبده بعده جرائم عادیه ایشلسه ینه مکرر عد ایدیله‌مز.

اصل جرائم: جنایت، جنحه‌لردن عبارت اولدیغندن، قباحتلر ایسه خلاف تنبیه حرکتدن معدود بولوندیغندن قباحتلر تکرره اساس اوله‌ماز. برنجی محکومیت ایله ایکنجی محکومیت آره‌سنده مرور ایدن مدت مکررلکه مانع اولمادیغی کبی اولکی ایله صوکره‌کی جرم یکدیکرینك عینی اولمقده لازم دکلدر.

احوال مشدده ومخففه: جرائمك انواعنه کوره قانونده مندرج اولان مسئولیت و مجازات، جرمدن متحصل ضرر وتهلکه‌یه، فاعلك فعلندن زیاده احوال خصوصیه‌سنه، جرمك ایقاعنده مشهود اولان فساد اخلاقیه، وتهلکهٔ اجتماعیه‌یه نظراً حد اعظمی وحد اصغری اولهرق تعیین اولونمشدر.

واضع قانون مجرمینك درجاتی تخفیف وتشدید ایدن احوالك مهملرینی قانونه درج وماعداسنی حکامك تقدیرینه ترك ایلمشدر.

قانونده مندرج مسئولیت ومجازاتی تشدید ایدن احواله احوال مشددهٔ «قانونیه»، تخفیف ایدن احواله احوال مخففهٔ «قانونیه» دینور.

تشدید ویا تخفیفی حکامك تقدیرینه محول اولان احواله احوال مشددهٔ ویا مخففهٔ «تقدیریه» دینور.

احوال مشددهٔ قانونیه‌نك برنجیسی تعمددر. تهوراً قتل اون بش سنه کورك جزاسنی موجب اولدیغی حالده تعمداً قتل اعدام جزاسنی موجبدر.

ایکنجیسی مکاندر، خرسزلغك طریق عامده ویا مساجد ومعابدده اولمسی کبی سرقت عادیه اوچ آیدن اوچ سنه‌یه قدر حبس جزاسنی مستلزم ایکن خرسزلغك طریق عامده ومساجد ومعابدده وقوعی تشدیدی باعثدر.

اوچنجیسی زماندر خرسزلغك کیجه وقتی اولمسی کبی.

دردنجیسی فاعلك صفتی، هدفه قارشی وضعیتیدر. اسقاط جنینده فاعلك طبیب ویا اجزاجی اولمسی؛ فحشیاته تحریکده فاعلك فاعله هدف جرم اولان شخصك ولی ویا وصیسی اولمسی کبی.

بشنجیسی جرمك صورت اجراسیدر. قطع طریقده اشکنجه ایتمك، خرسزلقده مسلح اولمق، جبر وشدت استعمال ایتمك کبی.

اسباب مخففهٔ قانونیه. — اسباب مخففه، یابتون معافیتی ویا تخفیف مجازاتی موجب اولان احوالدر. معافیتی موجب

اولان احوال بعض جرائمده فاعلك جرمده شريكلرى تحرياته شروعدن اول خبر ويرمسى ، كنديسنك كلوب تسليم نفس ايتمسى ومدافعهٔ نفس وعرض ايچون متجاوزى ضرب وجرح وقتل ايتمسى كبى احوالدر.

معذرت دخى محارمندن برينك فعل شنيع زناده بولنديغنى كوروب قتل ايتمسى كبى شيلردر .

اسباب معافيت . — ١، صغير غير مميز اوله‌رق قبول ايدلمش اولان اطفال ؛ ٢ ، مجانين ؛ ٣ ، اكراه ملجى ايله ايقاع جرم ايدنلر جزادن معافدر .

يعنى بونلرك ايقاع ايتدكلرى جرم ، جرم صفتنده‌در ؛ جرم واردر ، فقط مجرم دها دوغريسى ، مجرميت يوقدر . فاعل ايچون مجرميت اولمه‌مقله برابر فاعليت موجوددر وبوسببله ضايع ايتديكى حقوق شخصيه تحت ضماننده‌در .

١ . — صغر سن حقنده‌كى احكام جزائيه جزا قانوننك قرقنجى ماده‌سنده تدقيق اولونمشدر [*] ، مطالعه‌سندن

---

[*] ٤٠ نجى ماده — حين ايقاع جرمده اون‌اوچ ياشنى اكمال ايتمامش اولانلر قوهٔ مميزه‌دن محروم عد اولنوب ايشلدكلرى جرمدن مسئول اولمازلر. آنجق جنحه محكمه‌سى حكميله وكنديلرندن تعهدنامه آلنمق صورتيله ابوين ويا ولى ووصيلرينه تسليم وياخود سن رشدينى تجاوز ايتميه‌جك بر مدتله براى تربيه وتوقيف بر اصلاحخانه‌يه ايصال اولنورلر. ابوين ويا ولى ويا وصيلرينه با تعهدنامه تسليم اولنان چوجقلر اون بش ياشنى اكمال ايتمكسزين تقيد ونظارتده تسيبله برجرم ايقاع

اكلاشيلدكه بزده اصل اهليت جزائيه اون آلتى ياشك ابتداسنده وجود بولور .

٢ . — جنت ، اسباب معافيتدن اولمق ايچون حين ايقاع جرمده موجود اولماليدر . اثناى محاكمه‌ده عارض اولورسه محاكمه توقيف ومجنون بيمارخانه‌يه تسليم ايديلير ؛ مرور زمان مدتندن اول اعادهٔ شعور ايدرسه محاكمه‌يه دوام اولونور .

بعد الحكم تجنن واقع اولورسه محكوم مدت جزانك ختامنه قدر مجنونيت زمانلرنده بيمارخانه‌يه ، افاقت زمانلرنده حبسخانه‌يه القا اولونور .

٣، اكراه حقنده حقوق مدنيه قسمنده معلومات ويرلمشدر. (ص : ٤٨)

ايتملرينه ميدان ويريلور ايسه محافظه‌سنه مأمور اولنلردن بر ليرادن يوز ليرايه قدر جزاى نقدى آلنور .

حين ايقاع جرمده اون اوچ ياشنى اكمال ايتمش اولوب‌ده اون بش ياشنى اتمام ايتمامش اولانلر حقلرنده ايشلدكلرى جرمدن دولايى بروجه آتى جزا تعيين اولنور .

اكر جرمى اعدام ويا مؤبد كورك ويا قلعه بندلك ويا نفى ابد جزالرينى مستلزم اولان جنايات قبيلندن ايسه اصلاح نفس ايچون بش سنه‌دن اون سنه‌يه قدر حبس اولنور . واكر موقت كورك ويا موقت قلعه‌بندلك ويا نفى موقت جزالرينى موجب اولان جزائمدن ايسه كذلك اصلاح نفس ايچون جرمنك مستلزم اولديغى جزا مدتنك ربعندن نهايت ثلثى مقدارى مدته‌دك حبس اولنور وبوايكى صورتده دخى بش سنه‌دن يدى سنه‌يه قدر ضبطيه نظارتى آلتنه آلنه‌بيلور. واكر جرمى حقوق

اسباب برائت . — اسباب معافيتى شامل اولان احوالده جرم واردر ، مجرميت يوقدر ، يعنى فاعل جرمه جزا ترتب ايتمز ؛ حالبوكه ديكر بعض احوالده يالكز جزا مرتفع اولماز ، يعنى مجرميت قالقمقله قالماز ، بلكه جرميت دخى قالقار ، يعنى ايشلنيلن ووهلةً جرم عد اولونان فعلك جرميتى ده برطرف اولور كه بو احواله اسباب برائت ديرز .

تعبير ديكرله اسباب معافيت جزايى اسقاط ايدر وكيمك حقنده وارد ايسه يالكز اونى مستفيد ايدر ، شخصيدر ، شريك جرملر بوندن استفاده ايده مز ؛ اسباب برائت ايسه شخصه

مدنيه‌دن اسقاط جزاسنى موجب ايسه كذلك اصلاح نفس ايچون التى آيدن اوچ سنه‌يه قدر حبس اولنور . اكر ذكر اولنان جزالك مادوننده برجزايى موجب ايسه اول جزانك ثلث مدتنى تجاوز ايتمامك اوزره بر مدت معينه ايله كذلك اصلاح نفس ايچون حبس اولنور . اكر مجازات نقديه‌يى مستلزم ايسه نصفى تنزيل ايديلور . حين ايقاع جرمده اون بش ياشنى اتمام ايتمش اولوبده اون سكز ياشنى اتمام ايتمامش اولنلر اعدام ويا مؤبد كورك ويا مؤبد قلعه بندلك ويا مؤبد نفى جزالرينى مستلزم اولان احوالده اصلاح نفس ايچون يدى سنه‌دن اون بش سنه‌يه قدر حبس اولنور . وموقت كورك ويا موقت قلعه بندلك وياخود نفى موقت جزالرينى مستلزم احوالده كذلك اصلاح نفس ايچون مجازات اصليه مدتنك نصفندن ثلثانى مدتنه قدر حبس اولنور . وهرايكى صورتده دخى بش سنه‌دن اون سنه‌يه قدر ضبطيه نظارتى آلتنه آلنه‌بيلور واكر جرم ذكر اولنان جزالرك مادوننده ايسه جزاى اصلينك ربعى بعد التنزيل حبس جزاسى تعيين اولنور .

دكل ، فعله متوجه‌در . اسباب برائتدن برى اولديغى زمان بذاته ايقاع ايديلن فعلده جرميت يوق ديمكدر ؛ بوحالده بوفعل ايله علاقه‌دار ، بوفعله معين وياشريك اولانلر هرقاچ كشى وهركيم اولورلرسه اولسونلر برى الجزا وبرى الذمه‌درلر . واوفعل بحق ايفا ايدلديكندن «حقوق شخصيه» جهه‌دن مسئوليت يوقدر .

اسباب برائت شونلردر :

١ ، مدافعهٔ نفس وعرض ؛ ٢ ، حكم قانونى ويامرجع قانونيسندن اصدار اولونوب اجراسى وظيفةً ضرورى بولونان امره توفيق حركت . ٣ ، جبر وشدت اجراسيله وقوع بولان نهب وسرقت اثناسنده وياخود برشخصك اراده واختيارينى خللدار ايده‌جك درجه‌ده بر ضرر عظيمى مؤدى اولان سرقتلرده سارق وناهبلرك صور سائره ايله دفعى ومالك استردادى ممكن اولماديغى حالده كنديسنى مدافعه وفى الحال مالنى ويا يد محافظه‌سنده بولونان اموالى محافظه وتخليص و استرداد ايچون ايقاع ايديلن افعال جرم عد اولونماز .

محكوم اعدام بركيمسه‌نك مرجعندن صادر اولان امر اوزرينه آصيلمسى ، ضابطه‌نك مستنطق طرفندن ويريلن بر توقيف مذكره‌سى اوزرينه برشخصى توقيف ويا امر وتبليغ اوزرينه بركيمسه‌يى مجازات محكومه‌سنى چكمك اوزره حبسه القا ايتملرى كبى شق ثانى‌يه عائد امثله غايت كثير وواضحدر . شق اوله كلنجه : بر كيمسه مدافعهٔ نفس ويا عرض موقعنده بولونمق ايچون

تعرضه اوغراملی و بوتعرض ١، شدید؛ ٢، حقسز؛ ٣، منعی غیر قابل اولمالیدر.

١، برینك قتلنه ویاهتك عرضنه تصدی ایتمکی قانون تعرض شدید عدایدر، چونکه نتیجه‌یی مضر وناقابل تعمیر بولمشدر. بوبابده حکام جزائیه‌نك صلاحیت تقدیریه‌لری عظیم بر وظیفه ایفا ایتمکده‌در.

ماله قارشی وقوع بولان تجاوزی دفع هله بزده اسباب برائتی تأمین ایتمز، چونکه بوضرر قابل تلافیدر؛ کفر وتحقیر کذا بویله‌در؛ محکمه واردر، کیدیلیر، متعرض جزاسنی بولور، صورتنده اجتهاد ایدلمشدر.

٢.— بر تعرض شدید فقط حقلی اولورسه، اوکا مقاومت دکل برائتی، حتی معافیتی دخی استلزام ایتمز. مثلا متعرض عد اولونان بر مأموردر، اجرای مأموریت حالنده‌در، اجرای وظیفه حالنده بر مأموره مقاومت ایسه بذاته بر جرمدر.

٣.— تعرض وهجومك شدید وحقسز اولماسی‌ده کفایت ایتمز: متعرض علیه بوهجومی باشقا درلو دفع ایده‌مه‌ملیدر، فالا مسئولدر.

بناءً علیه مدافعهٔ مشروعه‌یه مراجعتله منعنه مجبوریت کورولن مضرت: ١، اکسزین ظهور ایتمش؛ ٢، حال حاضرده وجوده کلش؛ ٣، نتیجه‌سی محقق بولنمش اولمالیدر.

قانون جزا [*]

ساخته‌کارلق: اقسام کذبدندر. کذب اخلاقاً ممنوع وفقط مطلقا مستلزم مجازات دکلدر. واضع قانون یالانه الدانمامغی مخاطبك درایت وفراستنه ترك ایدر؛ فقط مستقلاً جرم تشکیل ایتمین کذب برطاقم مادی ومعنوی افعال ایله آلدانیله‌جق رادهٔیه چیقاریلیرسه او زمان جزا محیطنه کیرر. ساخته‌کارلق، قصد اضرار ایله تحریراً تغییر حقیقت دیمکدر. تغییر حقیقت اوچ صورتله تصور اولونه‌بیلیر: برنجیسی تحریراً اولمقدر، بوکا ساخته‌کارلق دینور. ایکنجیسی قولاً اولمقدر، بوکا یالان شهادتی دینور. عندالتوجه یالان یره یمین ایتمك‌ده بویله‌در. اوچنجیسی فعلاً تغییر حقیقتدر. بوکاده قلبزنلق دینیر.

[*] باشلیجه جرائم ومجازات کوسترلشدر. معلم قباحت وجنحه‌لرله جرائم سیاسیه حقنده توسیع افکار ایدر.

١، اوامر دولت عثمانیه‌یی تقلید ایدن و ایتدیرن، مأمورین دولتك صح و امضاسنی تقلید ایدن و ایتدیرن، دولت علیه مأموریتلرینه و مأمورلرینه مخصوص بر مهری تقلیداً ساخته بر مهر اعمال و بونی استعمال ایدن، بالجمله خزائن و مال صندوقلرینك متداول اولان اسهام و تحویلات و سرکی و سائر نوع سنداتنی تقلید ویا ساخته‌کارلقله تغییر ایدن و بویله ساخته قوائم و سندلر استعمال ویا ممالك عثمانیه‌یه ادخال ایدن، مأموریندن هر کیم اولورسه اولسون حین اجرای مأموریتنده مقدما یاپلمش اولان اعلام و مضبطه و سائر سنداتك ویا دفتر و جریده و سائر سجلاتك کرك سطوری آره‌سنه علاوه و کرك خط و خاتم ویا امضانی تغییر ایله ویا بر شخصك اسمی یرینه دیکر بر شخصك اسمنی قویان [*]؛

٢، میری‌یه متعلق اولان هر نوع طغرالی تمغالردن برینی تقلید ایدن [**]؛

٣، بویله طغرالی میری تمغالردن برینی بر تقریب اله کچیروب ده اونی دولت و مملکته مضر اوله‌جق صورتده قوللانان «مستعمل پوللری بیله‌رك قوللانمقده بو قبیلدندر [***]».

[*] اون سنه‌دن اشاغی اوله‌مق اوزره موقت کورك ویا قلعه‌بندلك اعلام و مضبطه و سائره‌یه دائر اولان فقره‌یی مأمورینه‌دن اولمایان بری یاپارسه یدی سنه‌یی تجاوز ایتمه‌مك اوزره موقت کورك ویا قلعه‌بندلك ویریلیر. بونلری بیلرك استعمال ایدنلرده ساخته‌کاردر.

[**] اون سنه‌یی تجاوز ایتمه‌مك اوزره موقت کورك ویا قلعه‌بندلك

[***] اوچ سنه حبس.

٤، هر نوع امتعه و اشیا اوزرینه دولت علیه نامنه باصلمغه ویاخود کرك مأمورینه کرك دولتك رخصتیله بر شرکته یاخود بر تجارت اوینه مخصوص اولان هر نوع مهر و تمغا و نشانلری تقلید ویا او مقوله ساخته تمغا و نشانلری استعمال ایدن؛

٥، مجالس و محاکمده و سائر امور عامه رؤیت اولونان محللرده ارباب مصالح ایچون یاپیلان هر نوع سندات و اوراق رسمیه‌یی مأموریتی اقتضاسنجه تنظیم ایدرکن کرك صاحب مصلحت اولانلرك تقریر و افاده‌لرینی باشقه درلو یازه‌رق، کرك کیفیت غیر صحیحه‌یی صحیح یرینه ویاخود اعتراف اولونمایان بر حال و کیفیتی اعتراف اولونمش حکمنه قویه‌رق حیله‌کارلقله اصل ماده‌یی ویا احوال متفرعه‌سنی تغییر ایدن [*]؛

٦، یول امری و مرور تذکره‌سی ویا پاسپورطلره ساخته اسم یازدیران، یاخود بو مقوله حیله ایله یول کاغدلرینی استحصال ایچون کفالت ایدن [**]؛

٧، شخص آخر نامنه ویریلن یول امریله مرور تذکره‌سنی تغییر و تحریف ایتمکسزین مجرد او شخصك نامنی طاقنه‌رق استعمال ایدن، و اوراق مذکوره‌یی نام مستعار ایله استعمال اولونه‌جغنی بیله‌رك آخره اعطا ایدن [***] ویا پاسپورطلری بو صورتله استعمال

[*] بیله‌رك استعمال ایدنده ساخته‌کاردر.

[**] آلتی آیدن ایکی سنه‌یه قدر حبس.

[***] بر هفته‌دن بر آیه قدر حبس.

ویانام مستعار ایله استعمال اولونه جغنی بیله‌رك شخص آخره ویرن [*] ساخته‌کاردر .

* * *

جنایت دعوالرنده یالان شاهدلکی ایدن کیمسه کورك ، جنحه‌وقباحتده وحقوق‌دعوالرنده یالان شاهدلکی ایدن کیمسه حبس ایله جزالندیریلیر .

امنیتی سوء استعمال . — ۱ ، هر کیم بر صبیٔ ممیزك احتیاجات وضعف وهواسنی سوء استعمال ایله ضررینه‌اوله‌رق پاره اقراضنه و اشیا اعاردسنه و یا تجارت و سائر صورتله اوراقك اعطاسنه دائر تعهد ویا ابرایی متضمن الندن حیله‌ایله هر ناصل یاپلمش اولور ایسه اولسون بر سند آلیرایسه [**] ؛

۲ ، برشخص کندیسنه امنیةً تودیع وتسلیم اولونان مهرلی ویا امضالی بیاض کاغدی سوء استعمال ایله وسرقت صورتنده اشبو مهرلی ویاامضالی کاغدك اوست طرفنده برتعهدی ویا ابرایی

- بو قبیل مهرلی ویا امضلی کاغد کندیسنه امنیةً تودیع وتسلیم اولونمیوب برصورتله اله‌کچیریلرك ساخته‌شیلر یازلمش ایسه ساخته‌کارلق جرمی تولد ایدر . -

---

[*] آلتی آیدن ایکی سنه‌یه قدر حبس .

[**] ایکی آیدن ایکی سنه‌یه قدر حبس اولونور ، ضرر تضمین ایتدیریلیر ، جزای نقدی‌ده برابر آلنیر . یاپان ولی ویا وصی ایسه شو صفت سبب مشدد طوتیلور .

متضمن عبارات ایله دولدیرر ، ویاصاحب مهر وامضایی ذاتاً اتهام ومالاً اضرار ایده‌جك بر سند تنظیم ایدرسه [*] ؛

برکیمسه امانت و وکالت طریقیله ، یاخود ابراز واعاده ، یاخود معین اولان برصورت ایله استعمال ایتمك اوزره ، اجرتلی اجرتسز برخدمت صفتیله کندیسنه اعطا وتسلیم ایدلمش اولان اموال واشیا ونقود وتحویلات وسائر هردرلو تعهدات وابرایی متضمن سندات و سائره‌یی اصحابنی اضراراً کتم یاخود یوق ایدرسه [**] ؛

امنیتی سوء استعمال جرمی ارتکاب ایدلمش اولور .

دولاندیریجیلقده موجب مسئولیت عد اولونان حال ابتداءً ، امنیتی سوء استعمالده ایسه مؤخراً وقوعه کلیور .

اخلاق نقطهٔ نظرندن ساخته‌کارلقله امنیتی سوء استعمال . — ساخته‌کار کندیسی ایچون بیطرف اولان بر کیمسه‌یه ، برشیئه هجوم ایدر ؛ امنیتی سوء استعمال ایدن ، کندینه تسلیم اولان برحقی تکمه‌لیور دیمکدر .

---

[*] آلتی آیدن اشاغی اولمه‌مق اوزره حبس وبش لیرادن اللی لیرایه قدر جزای نقدی آلنر .

[**] ایکی آیدن ایکی سنه‌یه قدر حبس وتضمینات وجزای نقدی . بو جرمی موظف خدمتکار و چیراق و یازیجی و عمله طاقمندن بری کندی آمر ویا استادینی اضراراً ارتکاب ایدرسه حبس جزاسی بر سنه‌دن اشاغی اوله‌ماز .

مع ذلك يوقاروده كوستريلن جزالرك تدقيقندن ده اكلاشيله جغى اوزره قانونن ساخته كارلغى دها بيوك برشدتله قوغالايور.

بر بياض كاغد اوزرينه امضا كزى قويوب امينكزله صرافه يوللايورسكز ، قاچ غروش آليرسه اوسته يازه جقدر؛ امينكز اونى صرافه ويرميور ، تنبيهكز وجهله حركت ايتميور ، اورايه كنديسنه بش يوز ليرا بورجكز اولديغنى يازيوركه امنيتى سوء استعمال ايديور ديمكدر .

ديكر بر ذات مهركزى چاليور ، يته عينى سندى ياپيور. هر ايكيسى ده محكمه ده . برى امنيتى سوء استعمال ايتمش ، ديكرى ساخته كارلق ايتمشدر .

ساخته كارلغى قانونك دها شدتله تعقيبى جمعيت بشريه يه دها زياده مضرتلر ايقاع ايتمسندندر .

مهرى چالانده ، مهرى تقليد ايدندن تجاوز دها زياده در ، عقورانه برحالده هركسه صالمغه حاضرلانمش ديمكدر . بوكا بر كم وورمق دها مبرم ودها مستعجلدر . بالخصوص امنيتى سوء استعمالده يالكز امنيت ايدلديكى نقطه ده تجاوز واردر و بونده بر مقدار مسؤليت ده امنيت ايدنه عائددر .

دولانديريجيلق . — دولانديريجيلق حيل ودسائس اعماليله برآدمك پاره ويا املاك ويا تحويلات وسنداتنى آلمقدر [*].

[*] اوچ آيدن اوچ سنه يه قدر حبس وبر التوندن اللى آلتونه قدر جزاى نقدى .

صفت مأموريت سبب مشدد عد اولونه رق موجب طرددر.

دولانديريجى مال صاحبنى حيل ودسائسله اغفال ايدر . امنيتى سوء استعمال ايدن كنديسنه كوستريلن اخلاصه ، كنديسنه تسليم اولونان حقه تعدى ايدر .

سرقت . — غيرك مالنى قصد اضرار ايله ، فكر تملكله خفيةً آلمقدر .

سرقت مادةً وجودى اولان شيلرله اموال منقوله حقنده جارى اولور .

مادةً وجودى اولميان شيلر مثلا بعض حقوق ، افكار ومطالعات سرقت اولنه ماز چونكه اشيرمق شرطى يوقدر فقط بو افكار ومطالعات بركاغد اوزرينه يازلديغى تقديرده آشيرمق شرطى تحقق ايده جكندن خرسزلق واقع اوله بيلور.

كذا غير منقول اولان اموال منقول حالنه افراغ ايدلدكجه سرقت ايديله مز. چونكه سرقت يد مبطله نك اثباتى ويد محققه نك ازاله سيله واقع ومال مسروقى آشيرمقله تمام اولور .

غيرك مالى ديمك : آشيريلان شى قابل تملك اولمقله برابر بركيمسه نك ملكنده محرز برحالده بولنملى واوكيمسه سارقدن بشقه برى اولمالى ديمكدر .

زوج زوجه اصول وفروع بيننده واقع اولان سرقتلرده اعتياد تحقق ايتمدكجه مستلزم مجازات اولماز .

سرقتك انواع مختلفه‌سی وارسه‌ده الڭ مهملری عادی سرقت، اسباب مشدده‌لی سرقت ، سرقت موصوفه نامیله اوچ قسمدر.

عادی سرقت : علی العاده وقوعبولان سرقتلر دیمکدرکه یانکسیجیلك بونك الڭ بسیط بر مثالیدر . بو نوع سرقتلر جنحه درجه‌سنده‌در.

اسباب مشدده‌لی سرقت : عادی سرقته بعض احوالڭ انضمامیله جرمك نوعی دکشمکسزین جزاسی تشدید اولونان سرقتلردر . سرقتك کیجه وقتی اولمسی کبی .

سرقت موصوفه : سرقته بعض احوال انضمام ایتمکله برابر جرمك نوعی تبدل ایدن یعنی جنحه‌دن جنایته منقلب اولان سرقتدر .

زیرده محرر بش حالڭ جمله‌سی برابر اوله‌رق اجرا اولونان سرقتك جزاسی مؤبداً ویاخود اون بش سنه‌دن اقل اولمامق اوزره موقتاً کورکدر . اشبو احوال خمسه‌نك (١) نجیسی خرسزلغك کیجه وقتی اولمسی ، ایکنجیسی ایکی ویا دها زیاده اشخاصك برلکده بولونماسی، اوچنجیسی بونلرك ویاخود ایچلرندن بر ویا برقاچنك خفی ویا جلی مسلح اولمسی، (٤) برخانه ویا مشتملاتنه ویا بر اوطه‌سنه و لحاصل ایچنده آدم اوطورير هر نوع محله دیواری ییقه‌رق ویا نردبان ایله آشه‌رق ویاخود قپوسنی قیره‌رق ویا برآلت ایله کلدینی آچه‌رق ویا دولت مأموری زی وقیافتنه

کیره‌رك ویاخود ضابطان طرفندن ساخته امر کوستره‌رك کیرلمسی ، (٥) معامله‌ٔ شدت وتشهیر سلاح ایله اخافه‌ده بولونماسی کبی بش حالك جمله‌سی برابر اوله‌رق ایشلنورسه جرمك نوعی تبدل ایتمکله برابر جزاسی مؤبداً و یاخود اون بش سنه‌دن اقل اولمامق اوزره کورکدر .

رشوت .ـ حکامك وعلی الاطلاق وظائف وخدمات رسمیه‌یی درعهده ایلیان بالجمله مأمورینك ومنتخب ومنصوب بالجمله مجالس رسمیه اعضاسنك وافراد ناسدن اولوبده حکم واهل خبره کبی بر وظیفهٔ رسمیه ایله مکلف بولنان اشخاصك ودعوی وکیللرینك قانوناً ونظاماً یاپمغه مجبور اولدیغی شیٔی یاپمق ویا یاپمامق ویاخود یاپمامغه مجبور اولدیغی شیٔی یاپمق ویا یاپمامق ایچون اخذ ایلدکلری آقچه وهدیه نامیله آلدقلری اشیا وتأمین ایتدکلری سائر منافع رشوت اولدیغی کبی بو مقصده مبنی دون ویا زیاده بهایه اشترا وبیع ایتدکلری اموال واملاکك قیمت حقیقیه‌سیله ثمن مسمی بینده‌کی فرق فاحش دخی رشوتدر.

رشوت آلانه مرتشی، ویره‌نه راشی، بونلر بیننده واسطه اولان کیمسه‌یه رائشی دینور.

رشوت آلانك جزاسی موقتاً قلعه‌بندلك اولوب ایفا ایلدیکی معامله برحقك اخلالنی موجب ایسه بش سنه اقل اولمامق اوزره قلعه بندلك جزاسی ویریلور. ومرتشیدن آلدیغی پاره ایکی قات

اوله‌رق استرداد ویاخود تعهد اولونان نقود و منافعك بر مثلی جزای نقدی آلنور.

رشوت ویره‌نك جزاسی ویرمش ویاخود تعهد ایتمش اولدیغی مبلغ جزای نقدی اوله‌رق آلنور و بو رشوتی اخلال حق ایچون ویردیکی ثابت اولورسه موقتاً قلعه بندلك ؛ رشوت جزالرندن دها آغر بر جزایی ایجاب ایدن بر جنایت عظیمه‌یی ارتکاب ایچون ویردیکی ثابت اولورسه ابتدا مرتشی‌دن او پاره آلنور صوکره راشی ، و مرتشی ، ورائش‌دن هر بری او جنایتی ایشلین ، ایشلتن و واسطه اولانلر حقنده‌کی جزایی کورورلر.

٣ ، اصول جزائیه

اصول محاکمهٔ جزائیه : دوائر جزائیه‌نك صورت تأسس وتشکیلی، مأمورین عائده‌سنه ترتب ایدن وظائفی تعیین ایدر.

دوائر جزائیه تأسیسندن مقصد: بر جرم ارتکاب اولوندیغی زمان فاعلنی تجزئه ایچون عادلانه وبیطرفانه واختصاص ایله تأمین مقصد ایتمکدر.

تشکیلات جزائیه : بر جرمك دلائل واماراتنی تحری وضبطه مجبور ضابطهٔ عدلیه ؛ ولزوم محاکمه و اتهامه و یا منع محاکمه‌یه و یا عدم مسئولیته قرار اعطاسنه مأذون مستنطق وهیئت اتهامیه ؛ حقوق عمومیه دعواسنی اقامه‌یه مأمور مدعی عمومی ؛ مظنون ویا متهمك محکومیت و یا برائتنه حکم ایدن محاکم جزائیه‌دن عبارت اولمق اوزره درت قسمدر.

بر جرم وقوعنده ایکی حق تولد ایدر. بری هیئت عمومیه‌یه ، عموم ملته عائد اولان حق جزا ، دیکری شخص متضرره عائد اولان حق طلب تضميناتدر .

بونلردن برنجیسی « حقوق عمومیه » ایکنجیسی « حقوق شخصیه » دعواسی تشکیل ایدر . حقوق عمومیه ایله حقوق شخصیه بر فعلدن نشأت ایدرسه‌ده بینلرنده فرق قانونی واردر.

حقوق عمومیه دعواسی : جرمك قانونه منافع مشترکهٔ اجتماعیه نقطهٔ نظرندن مغایرتنه مبنی اقامه اولونور .

حقوق شخصیه دعواسی : منافع خصوصیه اعتباریله جرمدن متولد ضررك ازاله‌سی ایچون اقامه اولونه‌بیلور .

حقوق عمومیه دعواسنك اقامه‌سی مدعی عمومیلره ، حقوق شخصیه دعواسنك اقامه‌سی شخص متضرره عائددر .

∴

تشکیلات جزائیه‌دن برنجیسی ضابطهٔ عدلیه اولوب بوده ایکی قسمدر .

برنجیسی : ضابطهٔ ملکیه « ضابطهٔ اداره » درکه ضابطهٔ مانعه‌دخی دینور ، وظیفه‌سی بر جرمی وقوعندن اول خبر آلوب منع ایتمکدر .

ایکنجیسی : « ضابطهٔ عدلیه » درکه ضابطهٔ مانعه‌نك وظیفه‌سی

ختام بولونجه یعنی بر جرم ایقاع اولونجه ضابطهٔ عدلیه وظیفه‌سی باشلار ؛ ضابطهٔ عدلیه شونلردر :

ناحیه مدیرلری ، قسماً پولیسلر ، مدعی عمومیلر ، مستنطقلر ، ژاندارمه ، کوی مختارلری ، اختیار مجلسلری اعضاسی ، کوی واورمان بکجیلری . بتون بو مأمورلر بو وظیفه‌لرندن دولایی عبارت اولوب جنایت محکمه‌سنك نظارتی آلتنده‌درلر .

والیلر ، متصرفلر ، قائممقاملر ، پای تختده والی وپولیس مدیریت عمومیه‌سی جنایت ، جنحه ، قباحتك ثبوتنه مدار اولان معاملات لازمه‌یی بالذات ویاخود جرمك درجه‌سنه کوره عائد اولدیغی ضابطهٔ عدلیه مأمورلری واسطه‌سیله اجرا ، فاعللرینی محکمهٔ عائده‌سنه سوق ایده‌بیلیرلر . چونکه مملکتك امنیت وآسایشنی محافظه بونلره مودوعدر .

مستنطقلر . — ضابطهٔ عدلیه‌یه متفرع وظائفی رؤیت ایچون تعیین اولونورلر ؛ علی العاده وظیفه‌لری تحقیقاتدر .

اخبار وشکایت وقوعی ، ویا مدعی عمومینك طلبی اوزرینه مطلع اولدقلری جنایت ، جنحه ، قباحته دائر جرائم حقنده تحقیقات اولیه اجراسی ایچون « جلب ویا احضار مذکره‌سیله » مظنون علیهی ؛ « جلبنامه ایله » شاهدلری دائرهٔ استنطاقیه‌یه دعوت ایده‌رك شاهدلری تحلیف وهویتلرینی تدقیق ایتدکدن صوکره افاده‌لرینی ضبط ورقه‌سنه درج ، مظنون علیهك مرتکب جرم

اولدیغنه قناعت وجدانیه حاصل ایده‌مزسه منع محاکمه‌سنه عکس، تقدیرده لزوم محاکمه‌سنه قرار اعطا و نتیجهٔ تحقیقاتی مدعی عمومی‌یه بیلدیررلر .

جرائم مشهوده‌ده وظیفه‌لری: یا بالذات ضبط کاتبیله و یا مدعی عمومی ایله محل جرمه کیده‌رك اوراده حاضر بولونانلرك فرارینی منع ایچون لازم‌کلان تدابیری اتخاذ، مظنون اولان یرلرده تحریات وکشفیات اجرا، ثبوت جرمه مدار اوله‌جق اوراق واشیایی ضبط وتختیم، حاضر بالمجلس اولانلری بلا تفریق استجواب، ضبط ورقه‌سنی تنظیم، جلب [١] ، احضار [٢] ، موقت [٣] ، غیرموقت [٤] توقیف مذکره‌لری اصدار، وبونلری لدی الایجاب استرداد ایدر . مظنون علیه فرار ایتمش ایسه جلب، احضار، موقت، غیرموقت توقیف مذکره‌لرینی بولندیغی محل مستنطقلغنه کوندریر .

کشفیات اجراسی ایچون نزدنده لزوم مقدارده اهل وقوف واهل خبره بولندیرر.

---

[١] جلب، عادی دعوتیه ورقه‌سندن عبارتدر. شاهدلره کوندریلنه جلبنامه دینیر .

[٢] احضار مذکره‌ی بعدالاستنطاق ویریلور، هرحالده جبری متضمندر .

[٣] موقت توقیف مذکره‌سنك حکمی اوتوز کوندر.

[٤] غیر موقت توقیف مذکره‌سنك حکمی حکم ایدنجه‌یه‌قدردر: محکمه رئیسنك رأیی آلنمادقجه، مدعی عمومی استماع اولونمادقجه ویریله‌مز.

هیئت اتهامیه — لوا بدایت محکمه‌سی اعضاسندن واوچ کشیدن مرکبدر . ایچلرندن بری ریاست ایدر .

وظیفه‌سی: ١، مستنطق جنایت درجه‌سنده کوردیکی افعالی مدعی عمومی واسطه‌سیله هیئت اتهامیه‌یه کوندریر. مدعی عمومی دخی حاضر اولدیغی حالده ضبط کاتبی هیئت اتهامیه حضورنده مستنطقك تحقیقاتی قرائت ، مدعی عمومی‌ده تقریرینی وممضی اتهامنامه‌سنی هیئته تقدیم ایتدکدن صوکره ضبط کاتبیله برلکده اوطه‌دن چیقار . هیئت اتهامیه کندیسنه حواله اولونان جنایت فعلنی مظنون علیهك ارتکاب ایدوب ایتمدیکنی، اتهامنه مدار اوله‌رق ایلروسورولن دلائل وامارانك اتهامه مدار اوله‌جق درجه‌ده اولوب اولمادیغنی خفیاً تدقیق، وکفایتنه قناعت حاصل ایتدیکی تقدیرده اتهام ایدر . متهم بشقه حبسخانه‌ده ایسه جنایت محکمه‌سنك بولوندیغی محل حبسخانه‌سنه نقلنی امر ایدر، و بالعکس اکر تدقیقاتی نتیجه‌سنده مرتکب جرمك ایشله‌مش اولدیغی افعالی جنحه ویا قباحت درجه‌سنده کورورسه عائد اولدیغی محکمه‌یه سوق ایدر . دلائل وامارات قوی اولمادیغی یعنی ادعا اولنان فعل مظنون علیهه قابل اسناد اولمادیغی تقدیرده مستنطق قرارینی فسخ ایدر . ٢، مستنطقك وظیفه حقنده وعدم تخلیه حقنده ویردکلری قرارلره مظنون طرفندن اعتراض وقوع بولورسه تدقیق ایدر . کذلك مدعیٔ شخصی‌نك و بدایت

استيناف مدعئ عموميلرينك مستنطق قرارلرينه قارشى اعتراضاتنى تدقيق ايدر وايجابنه كوره مستنطق قرارنامه‌سنى تصديق ويا فسخ ايلر .

مدعى عموميلر . — قوۀ اجرائيه‌دن اولمقله برابر محاكمك اجزاى متممه‌سندندر .

وظيفه‌لرى: حقوق عموميه دعواسنى اقامه وتعقيب ايتمكدر.

اقامۀ دعواده مدعى عموميلرك مقياس حركتى قناعت وجدانيه‌لرى ايسه‌ده بعض احوالده اقامه ويا عدم اقامۀ دعواده حق اختيارلرى يوقدر :

محكمۀ استينافيه‌دن وياخود آمر ما فوقدن امر تبليغى اوزرينه وياخود مدعى شخصى طرفندن حقوق شخصيه دعواسى اقامه اولونديغى زمان مدعى عموميلر اقامۀ دعوايه مجبوردرلر .

عائله بيننده‌كى خرسزلق اعتياد درجه‌سنى بولمه‌مش ايسه ، قيز قاچيرلدقدن صوكره عقد نكاح ايله كسب مشروعيت ايتمش ايسه ، جرم ممالك عثمانيه خارجنده ايقاع اولونمش ايسه، بوكبى جرائمده جرميت بولوناماز ، جرمك جرميتنه مانعه واردينور؛

تعقيبات قانونيه‌نك ارادۀ سنيه ويا رخصت رسميه استحصاله منوط بولونماسى ، مسئله مستأخره ، استرداد مجرمين ، مظنون عليهك حال جنتده بولونماسى كبى افعال دعوايى موقتاً تأخير ايدر ، بوبابده « اسباب تعويقيه » وجود بولمش اولور ؛ مظنون

عليهك وفاتى ، مرور زمان وقوعى ، عفو عالى صدورى؛ قضيه محكمه حصولى كبى افعال جرمى تماماً ازاله ايدر، بوكا « اسباب سقوطيه » دينور؛ اسباب سقوطيه ايله « اسباب مانعه »ده مدعى عمومى اقامۀ دعوادن عاجزدر . اسباب تعويقيه‌ده سبب تعويقك زواليله برابر حقوق عموميه دعواسى اقامه اولونمق لازمكلور.

فعل زنا، اطالۀ لسان ، ذم وقدح ، صيدوشكار جرائمى، علامت فارقه نظامنامه‌سنه مغاير اولان تقليد جرمى ، تبعۀ عثمانيه‌نك ديار اجنبيه‌ده جرم ايقاعى، جبر وحيله ايله قيز قاچيرمق فضاحتى، مبايعات اميريه‌ده واقع اولان ارتكاب كبى جرائمده مدعى عمومى شكايت اوزرينه اقامۀ دعوى ايدر ، خودبخود ايده‌مز؛ چونكه بوكبى افعالده حقوق شخصيه حقوق عموميه‌دن دها زياده علاقه‌داردر .

مدعى عموميلرك محاكمه قارشى صلاحيتلرى :

حكام محاكمه‌يه ، مدعى عموميلر تعقيباته مأموردر ؛ اقامۀ دعوى ايله حكم اعطاسى بر مأموره ويريلورسه او مأمورك هم حاكم هم مدعى اولمسى لازم كليردى كه جائز اولمامسى پك طبيعيدر.

مدعى عمومينك ادعاده وثبات ويا تبديل ادعاده مقياس حركتى قناعت وجدانيه‌سيدر ، حاكم امر ويره‌مز .

محاكم جزائيه كنديلرينه عرض اولونان دعوايى محاكمه ايله حكم اعطاسنه مأموردر، مدعى عمومينك ادعاسيله مقيد دكلدر.

مدعی قبل الحکم جریان ایده‌جك مذاکره اثناسنده حاضر بولونماز. حکام طرفندن ویریلان حکملری قانونه موافق کورمدیکی تقدیرده استیناف وتمییز ایدر .

قباحت دعواسنی رؤیت ایدن محاکم . — قباحت دعواسی محاکم ابتدائیه‌ده رؤیت اولونور. بدایت محکمه‌لری بر رئیس ایله ایکی اعضادن متشکل اولوب نزدنده حقوق عمومیه دعواسنی اقامه‌یه مأمور مدعی عمومی معاونی واردر، اولمایان قضالرده بو ایشه پولیس باقار .

محکمه ضبط ورقه‌سیله کشاد ایدیله‌رك طرفین ـ مدعی شخصی ومظنون علیه ـ حضورنده وعلنی اوله‌رق اجرای محاکمه اولونور.

مدعی عمومی ویا مدعی شخصی طرفندن شاهد اقامه اولونمش ایسه شاهدلر فضله ویا اکسیك اولمیه‌رق حقیقت حالی سویلیه‌جکلرینه محکمه حضورنده تحلیف؛ اسم وشهرت ومحل اقامتلری تحقیق [١] شهادت واقعه‌لرینك حکملی فقره‌لری ضبط ایدیلور. اولا مدعی عمومی وشخصی بعده مظنون علیه دها صوکره مدعی عمومی الك صوکرده ده مظنون علیه «وکیلی» مدافعه‌سی دیکلنور. اکر محکمه ادعا اولنان فعلك قباحت، جنحه قبیلندن اولمدیغی کوریرسه برائته، مادهٔ قانونیه‌دن برینه تماس ایتمیورسه عدم مسئولیته حکم ایدر .

[١] «تدقیق هویت»

شاهدلرك شهادتیله ویا دلائل وامارات تك، راپورك قوی اولمسیله مظنون علیهك جرمك مرتکبی اولدیغی اکلاشیلورسه قابل تمییز اولمق اوزره محکومیتنه حکم ایدر .

جنحه دعواسنی رؤیت ایدن محاکم . — جنحه دعواسی بدایت محکمه‌لرنده رؤیت اولونور، شویله‌که :

مستنطق خبردار اولدیغی جرم حقنده‌کی تحقیقاتنی جنحه درجه‌سنده کورورسه اولبابده تنظیم ایتدیکی ضبط ورقه‌سنی عائد اولدیغی محکمه‌یه ـ جنحه محکمه‌سنه ـ کوندریر؛ قباحت دعواسنده اولدیغی کبی طرفینك حضورنده ضبط ورقه‌سی اوقونوب شاهدلر تحلیف واستماع ایدیلور. مدعی عمومینك ادعاسی طرفینك مدعیات ومدافعاتی دیکلنور. مظنون علیهك مرتکب جرم اولمادیغی آکلاشیلورسه برائت ویا عدم مسئولیته، عکس تقدیرده قابل استیناف اولمق اوزره محکومیتنه حکم ایدیلور .

جنایت دعواسی . — جنایت محکمه‌سنده رؤیت اولونور. بوراده محکمه بر رئیس ایله درت اعضادن برده مدعی عمومیدن متشکلدر .

دها محاکمه کونی کلمه‌دن هیئت اتهامیه‌نك اتهام مضبطه‌سی و مدعی عمومینك اتهامنامه‌سی و سائر اوراق واشیا جنایت محکمه‌سی اوراق قلمنه کوندرلدکدن صوکره رئیس متهمه هیئت اتهامیه مضبطه‌سی حقنده مفسوخیت ادعاسنده بولونه‌بیله‌جکنی

و كنديسنى مدافعه ايچون بر وكيل تعيين ايتمسنى اخطار ايدر . وتعيين ايتمديكى حالده محكمه نزدنده وكيللردن برينى وكيل مدافع تعيين ايدر .

متهم مفسوخيت ادعاسنده بولونماديغى ويا بولونوبده اسباب فسخيه‌دن برشى اولمامسنه مبنى تمييزجه رد ايدلديكى تقديرده محاكمه‌يه ابتدار اولونور ، رئيس متهمى حضور محكمه‌يه كتيره‌رك هويتنى تحقيق ، ووكيله وجداننك وقانونه لازم اولان رعايتك خلافنده برشى سويلمه‌مسنى بيان ، متهمه اوقونه‌جق ضبط ورقه‌سنى دقتله ديكله‌مسنى اخطار ايدر .

هيئت اتهاميه‌نك اتهام مضبطه‌سيله مدعى عمومينك اتهامنامه‌سنى ضبط كاتبى قرائت ايدر .

رئيس متهمه خطاباً « ايشته سكا شو جرمى ايتمشسك ديورلر وايتديككى ده باقناصل اثبات ايديورلر » دير ؛ بوآنده مدعى عمومى آياغه قالقار ومتهمك اتهامنه سبب اولان ماده‌يى تشريح ايدوب بتيردكدن صوكره شهود پوصله‌سنى رئيسه تقديم ايدر . رئيس شاهدلرى محكمه حضورينه جلب ايده‌رك هويتلرينى بعدالتحقيق « خوف وخشيته ، وغرض وخصومته مبنى آرتق اكسيك اولمه‌رق حقيقت حالى سويليه‌جكلرينه » دائر يمين ايتديردكدن صوكرا صورغو باشلار . صورت شهادتلرنده استنطاقده‌كى افاده‌لرندن زياده نقصان و تغيرات وتبدلات وارسه اسبابنى استيضاح ايدر .

متهمك اهل عرض ومستقيم و حركات ممدوحه اصحابندن بولونديغنه دائر اقامه ايتديكى ، ايده‌جكى شاهدلر وارسه ديكلنور . مدعئ عمومينك اقامه ايتديكى شاهدلره « حقوق عموميه » و متهمك اقامه ايتدكلرى شاهدلره «مدافعه» شاهدى دينور . برده اظهار حق شاهدى واردركه بو رئيس محكمه طرفندن جلب ايتديريلور . جنايت رئيسلرينك پك واسع صلاحيتلرى واردر . بوصورتله شاهد جلبى بو صلاحيتك بخش ايتديكى حقدر . اظهار حق شاهدلرينه يمين ايتديرلمز .

جرمك ثبوتنه مدار اوله‌جق كافهٔ اشيا واوراق متهمه ارائه وبونلرى طانيوب طانيماديغى سؤال اولونور . تركجه بيلميورسه وياخود صاغر ، ديلسز اولوبده اوقومق يازمق بيلميورسه ترجمان تعيين وتوسيع تحقيقات ايچون طرفينك برديه‌جكى اولوب اولماديغى رئيس طرفندن سؤال ، اولماديغى حالده تحقيقاتك بوندن عبارت اولديغى رئيس طرفندن تفهيم اولونور . صوكره مدعئ عمومى جريان ايدن محاكمه‌ده متهمك فاعل اولديغى ويا بيكناه بولونديغنى اسباب و دلائليله ايضاح و فاعل ايسه مجرميتنى ، دكلسه برائتنى طلب ايدر .

بعده حقوق شخصيه مدعيسى ويا وكيلى قالقار ، تهمت واقعه‌يى تأييد ايده‌جك دليللرينى تفصيل ايدر ، متهم ويا وكيلى ده بونلره جواب ويرر ؛ مدافعه‌سنى درميان و صوك سوز متهمك اولديغندن اونك برديه‌جكى اولوب اولماديغنى سؤال ايدر .

جواب آلدقدن صوكره رئيس محاكمه‌نك ختام بولديغنى بيان ايده‌رك يالكز اعضالريله برلكده مذاكره اوطه‌سنه چكيليرر .

ضبط ورقه‌لرينى ، مدعى شخصينك ادعاسنى ، متهمك مدافعه‌لرينى تدقيق ايله متهمك مرتكب جرم اولوب اولماديغنه [مجرميت وياعدم مجرميتنه] دائر رأى طوپلار . متهم حقنده مجرميت قرارى رئيسده داخل اولديغى حالده اعضاى موجوده‌نك اكثريت ثلثانك مجرميت رأينده بولونماسيله حاصلدر . عكس حالده برائتنه قرار ويريلور وسبب آخردن طولايى موقوف دكلسه سبيلى تخليه اولونور ؛ اكثريت ثلثان ويا اتفاق آرا ايله مجرميتنه قرار ويرلمش ايسه مدعى عمومى تعيين مجازات ادعانامه‌سنى ، مدعى شخصى‌ده استرداد اموال وتضمينات استدعاسنى محكمه رئيسنه ويرير . مدعى شخصى مطالبات شفاهيه‌ده ده بولونه‌بيلور .

رئيس متهمه ويا وكيلنه مدعىٔ عمومينك درجهٔ جزايه‌متعلق ادعاسنه قارشى مدافعه ايچون سويليه‌جكى برسوز اولوب اولمديغنى صورار . كرك متهم كرك وكيلى آرتق جرمك اصلى اولمديغنه ياخود متهم كنديسنك فاعل جرم بولونماديغنه دائر ادعاده بولونمقدن ممنوعدر ؛ يالكز فعلك فعل ممنوع اولماديغنى ، قانوناً جرائمدن معدود بولونماديغنى ، ويا اسباب مخففه وسائره اولديغنى ادعا ايدرلر .

هيئت محكمه تكرار مذاكره اوطه‌سنه چكيله‌رك ادعا

اولونان فعل مادهٔ قانونيه‌دن هيچ برينه تماس ايتميورسه عدم مسئوليته ، عكس تقديرده قابل تمييز اولمق اوزره محكوميته حكم ايدر .

حكم ، رئيس طرفندن قرائت ، ضبط كاتبى طرفندن ضبط اولونور ؛ نتيجه‌ده رئيس مجرمه صبر و متانت كوسترمسى ، تصحيح مسلك ايتمسى مركزنده بر ايكى سوز سويلر .

حكم غيابى. — قباحت دعوالرنده حكم غيابى: جلبنامه ايله محكمه‌يه مدعو بولنان كيمسه يوم معينده حضور محكمه‌ده حاضر بولونماديغى تقديرده ويريلور. محكوم عليه اعلامك تبليغى تاريخندن اعتباراً اوچ كون ظرفنده اعتراض ايتمزسه اعتراض مدتى كچر، فقط استيناف [١] وتمييز حقى ساقط اولماز . استيناف مدتى على الاطلاق اون تمييز مدتى سكز كوندر .

جنحه دعوالرنده حكم غيابى: مظنون عليه مدت معينه‌سنده محكمه‌يه كلمزسه دعوتنامه‌نك اقامتكاهنه تبليغى تاريخندن اعتباراً اوچ كون مرور ايتمدكجه حكم غيابى ويريله‌مز . اكر مظنون عليه كلمكدن امتناع ايدرسه غياباً محكوم اولور. بش كون ظرفنده اعتراض ايتمزسه ويا ايدوبده يوم معينده محكمه‌يه كلمزسه اعتراض كأن لم يكن عد ايديله‌رك استيناف وتمييز دعوى حقى باقى قالور.

[١] قباحته دائر ناحيه مجلسلرندن ويريلان حكملر قابل استينافدر قضا ولوا بدايت محكمه‌لرندن ويريلان حكملر قابل استيناف دكلدر.

استيناف مدتی اون كوندر، غيابيده حكمك محكوم عليهك ذاتنه ويا اقامتكاهنه تبليغ اولونديغی كوندن اعتباراً بهر ميريا مترو يعنی بهر ايكی ساعت مسافه ايچون بر كون علاوه اولونمق اوزره اون، تمييز مدتی سكز كوندر .

جنايت دعوالرنده حكم غيابی: مظنون عليهك دائرهٔ اتهاميه دن اتهامنه حكم اولوندقدن صوكره دردست ايديله مزسه اتهام حكمنك اقامتكاهنه تبليغندن اون كون صوكره محكمه رئيس ويا وكيلی طرفندن اون كون دها مهلت ويريلور . بومدت ظرفنده ده محكمه يه كلمزسه غياباً محاكمه سنه باقيله جغی ومعاملات سائره نك ايفا ايديله جكی غزته لرله بعد الاعلان غياباً محاكمه سی رؤيت اولونور. مجرميت ويا برائتنده ده حكم اولونه بيلور. مرور زمان واقع اولمادقچه حكم غيابی حقنده كی اعتراضی ساقط اولماز .

تعيين مرجع .— جنايت ، جنحه، قباحت ويا بونلرله مشترك بر جرم حقنده يكديكرينه مربوطيتی اولميان يعنی آيری آيری استيناف محكمه لرينه تابع اولان محاكم ومستنطقلر بيننده ايجابی [۱] ويا سلبی [۲] بر اختلافی محكمهٔ تمييز، بر استيناف

[۱] ايكی محل محكمه ويامستنطقلری بردعوا حقنده هر بری كنديسنك صلاحيتدار اولديغنی ادعا ايدرسه بو اختلاف ايجابی در .

[۲] ايكی محل محكمه ويا مستنطقلری بر دعوا حقنده كنديلرينك صلاحيتدار اولماديغنی ادعا ايدرلرسه بو اختلاف سلبی در .

محكمه سنه تابع ايكی بدايت محاكمه سی ويا مستنطقلری آره سنده اختلافی محكمهٔ استيناف ، محاكم عدليه ايله محاكم اداره بيننده عطفی [۱] اختلافی شورای دولت تعيين ايدر .

نقل دعوی .— آسايشی وامنيت عموميه يی محافظه ايچون وياخود شبهه يی داعی اسباب مقبولهٔ نظاميه يه بناءً دعوايی محكمهٔ تمييز بر محكمه ويامستنطقلكدن قالديروب اودرجه ده ديكر بر محكمه ويا مستنطقلكه نقل ايتديره بيلير .

آسايشی وامنيت عموميه يی محافظةً نقل دعوايی طلبه صلاحيتدارباش مدعی عموميدر. محلی الك بيوك ملكيه مأموری ده اشعاراتده بولونه بيلور.

شبهه يی داعی اسباب مقبولهٔ نظاميه يه بناءً نقل دعوايی طلبه صلاحيت طرفينجه - مدعی يعنی ومدعی عليه - نفوذلی بر كيمسه نك ايشده علاقه دار اولديغی ومحكمه نك بی طرفلغنی محافظه ايده ميه جكی آكلاشيلورسه ، ويا حاكم ايله طرفيندن برينك بر محكمه ده دعوالری بولونورسه ، و يا طرفين بينلرنده قرابت صهريه ويا عداوت دنيويه.وياخودده اشتراك منفعت كورولورسه وارد در .

اعادهٔ محاكمه .— بر حاكم معاملات جاريه يی احكام قانونيه

[۱] محاكم عدليه ايله محاكم اداره بيننده كی اختلاف عطفی در .

واصوليه يه توفيق ايتمكله برابر برسهو مادى اوزرينه برمعصومك
محكوميتنه خطاءً حكم ايدرسه خطاء واقع اعادهٔ محاكمه صورتيله
تصحيح اولونور. اكر متهمك برائتنه حكم اولونمش ايسه او
كيمسه‌نك اكتساب ايتمش اولديغى بوحقوق ناقابل تعرضدر.
اكر معصومك محكوميتنه حكم اولونمش ايسه بوحال محكومك
مغدوريتنى موجب اوله‌جغندن عدليه ناظرينك دلالتى اوزرينه
اعادهٔ محاكمه صورتيله مغدوريت رفع اولونور.

محكوميتى ادعا اولنان كيمسه‌نك بر حيات بولنمسى، عين
جرم ايچون بشقه بشقه كيمسه‌لرك فاعل جرم اوله‌رق محكوم
ايدلمسى ويكديكرينه تضادايكى اعلام ويريله‌رك اعلامذكوردن
برى محكوملردن برينك معصوميتنه دلالت ايتمسى، بر جرم
حقنده شاهدلردن برى شهادت كاذبه‌ده بولونوب يالان شهادت
ايتديكى تبين ايتمسى ومحكوم اولمسى كبى افعال اسباب اعاده‌دندر.

مرور زمان. — جهت حقوقيه وجهت جزائيه‌ده اولمق
اوزره ايكى قسمدر.

جهت حقوقيه‌ده‌كى مرور زمانده ايكى نوع اولوب برى
مجله‌ده‌كى برحقى اسقاط ايدن، ديكرى‌ده اراضى قانونده‌كى
برحقى توليد ايدن [*] مرور زماندر.

جهت جزائيه‌ده‌كى مرورزمان اسقاط حقدن بشقه برشى

[*] حق قرار مرور زمانى

دكلسه‌ده بوراده برحق دعوى برده ويرلمش مجازات مرور
زمانى واردر وبونلر مدتلرى اعتباريله يكديكرندن فرقلى اولديغى
كبى برجرمدن ايكى حق تولدايتمسى اعتباريله يعنى حقوق شخصيه
وحقوق عموميه نقطهٔ نظرندن دخى فرقليدرلر.

حقوق شخصيه ايله حقوق عموميه دعواسى جزا محكمه‌سنده
رؤيت اولونمش ايسه هر ايكيسى‌ده عين مرور زمانه تابعدر.

حقوق شخصيه حقوق محكمه‌سنده رؤيت اولنمش ايسه
بونك مرور زمانى جهت حقوقيه‌ده‌كى مرور زمانه تابعدر.

دعوى مرور زمانك مدتى: جرمك وقوعندن اعتباراً
جنايتلرده اون، جنحه‌لرده اوچ، قباحتلرده برسنه‌در. بو
مدتلرك مروروندن صوكره هر هانكى بر قباحت، جنحه
وجنايتدن دولايى دعوا ديكلنمز.

مجازات مرور زمانى: حكمك لايتغير حالى اكتساب
ايتديكى تاريخدن اعتباراً جنايتلرده يكرمى، جنحه‌لرده بش
قباحتلرده اوچ سنه‌در؛ بومدتلرك مروروندن صوكره ياقه‌لانان
وياتسليم اولان محكومه جزا ايديلمز.

جرائم خصوصيه مرور زمانلرى نظامات مخصوصه ايله
معيندر.

وظيفه وصلاحيت. — جهت جزائيه‌ده وظيفه وصلاحيت

مأمورين عدليه‌نك نه كبی جرائمدن دولایی ، کیملر علیهنه ، ونره‌لرده اجرای معامله‌یه مأذون اولدقلرینی تعیین ایتمکدر .

صلاحیت جزائیه : شخص ، فعل ، موقع اعتباریله اوچ قسمدر .

صلاحیت فعلیه : کافهٔ افعال ممنوعه‌یه شاملدر . یالکز جرائم خصوصیه بوندن مستثنادر .

صلاحیت شخصیه : ممالك عثمانیه‌ده‌كی کافهٔ اشخاصه شامل اولوب بوندن وکلای دولت ومحکمهٔ تمیز رؤسا واعضاسی ، وظیفهٔ مأموریه‌سندن دولایی مأمورین ملکیه ، اوصاف حاکمه‌یی حائز اولانلرله سفارات اجنبیه ومعیتلرنده بولونان مأمورین اجنبیه مستثنادر .

صلاحیت موقعیه : قباحتلرده بشقه ، جنحه وجنایتلرده بشقه‌در .

قباحتده : جرمك ارتکاب اولوندیغی موقع مستنطق ومحاکمی اجرای محاکمه‌یه صلاحیتداردر .

جنحه وجنایتلرده : جرمك وقوع بولدیغی ، مظنون علیهك اقامت ایتدیکی ، دردست ایدلدیکی محل مستنطق وحاکملری اجرای محاکمه‌یه صلاحیتدار اولوب بو اوچ موقع خارجنده‌کی مستنطق ومحاکم صلاحیتدار دکلدر .

دردنجی کتاب

حقوق اداره

٢٤ نجی، ٢٥ نجی، ٢٦ نجی، ٢٧ نجی درس

مندرجات

قوای عمومیهٔ دولت :
قوهٔ قانونیه
قوانینك نشری
قوهٔ عدلیه
قوهٔ اجرائیه .
ادارهٔ مرکزیه
شورای دولت
مأمورین محاکمه‌سی
ادارهٔ ولایات
والینك وظائفی، ادارهٔ ملحقات
مجالس اداره
مجالس اداره‌نك وظائفی
دیون عمومیه نه‌در ؟
استقراضات ، بوکونکی حال
بلدیه‌لر
اغنام ویرکیسی
تمتع ویرکیسی
املاك ویرکیسی
امور معارف
اورمانلر
معدنلر
طاش اوجاقلری
اعشار
استملاك

قوای عمومیهٔ دولت. — دولتك قوای عمومیه‌سی اوچ قسمدر : ۱ ، قوهٔ قانونیه ؛ ۲ ، عدلیه ؛ ۳ ، اجرائیه .

۱ ، قوهٔ قانونیه . — قوهٔ قانونیه حکومات مشروطه‌ده اصل مجالس تشریعیه‌دن عبارتدر . فی الحقیقه هر حکومت مشروطه‌ده قانونلر اول امرده مجلس مبعوثان واعیانده مذاکره واتفاق ویا اکثریت ایله قبول واعیانجه‌ده تصدیق ایدیله‌رك قانونیتی کسب ایدر . یاخود مجالسك منعقد اولمادیغی برصره‌ده مسارعةً اتخاذی لازم کلن بر قانون با اراده اتخاذو مجالسك انعقادی ایله برابر ینه تودیع اولونور .

بودجه‌نك ، سیاست داخلیه وخارجیه‌نك مراقبه‌سی کاملاً قوهٔ قانونیه‌یه عائددر .

هرهانکی برمسئله‌نك قوهٔ تشریعیه‌جه بلا ایضاح واستیضاح

قبولی قوهٔ اجرائیه‌نك مبنی علیهی ، مستند الیهی‌ده قوهٔ قانونیه اولماسندن منبعثدر .

بزده قوهٔ تشریعیه کندینه کوندریلن قوانینی تدقیق ایدر ، کندیسی هرهانکی برمسئله حقنده‌کی قانون لایحه‌سنی تنظیم وکندیسنه کوندرلمسنی ایستر ، یاخود کندیسی دوغرودن دوغرویه چیقارر .

مجالس تشریعیه‌دن کچن هرهانکی بر قانون لایحه‌سی اعیان ریاستی طرفندن قوهٔ اجرائیه ریاستنه کوندریلیر واورادن مابین باش کتابتی واسطه‌سیله حضور همایونه عرض اولونور . اجرای احکامنه ارادهٔ سنیه تعلق وشرف صدور بیورلدیغنه دائر تذکره ایله برابر اوراق طاقمیله باش کتابتدن اعاده ودائرهٔ صدارتدن باب عالیده بردائرهٔ مخصوصه اولان دیوان همایون مدیریتنه اعطا اولونور . اوراجه قید ودرحال لزومی قدر صورت چیقارلدقدن صوکره زیرلرینه اراده تاریخی وضع واصلنه مطابق اولدیغی مدیر طرفندن تصدیق وامضا ورسمی مهرله تختیم اولونه‌رق قانونك اجراسنه مأمور نظارتلره اعطا واصلی اولبابده‌کی اراده‌سی واوراق متفرعه‌سی ایله برابر عدلیه نظارتنه ارسال اولونور .

عدلیه نظارتنه ارسال اولونان قوانین ونظامات بلا امهال تقویم وقایع ایله نشر ایتدیرلدکدن ودستوره درج وعلاوه‌سنه مقتضی

معامله ایفا اولوندقدن صوکره دیوان همایونه اعاده ، اورادنده خزینهٔ اوراقه تسلیم ایدیلور .

نظارت عائده‌سی آلدیغی نسخهٔ مصدقه‌نك صورتلرینی مقدار کافیده اوله‌رق دوائر وولایات ومستقل وملحق الویه وقضالره‌دوغریجه‌سوق‌وارسال ایدر. اورالردنده نواحی‌یه‌توزیع وولایت غزته‌لریله وصورمناسبهٔ سائره ایله‌اهالی‌یه اعلان‌ایدیلور.

برقانون ونظامك مرعیت حکمی تقویم وقایع ایله‌نشرندن بالاعتبار شوقدر زمان صوکره اولمق اوزره دروننده‌صراحت وارسه‌اوزماندن اعتبارا‌ً ممالك‌عثمانیه‌نك هرطرفنده مرعی‌اولور. بر وقت کوسترلمه‌مش ایسه تقویم وقایع ایله نشرندن اعتباراً آلتمش‌کون‌صوکره مرعی اولور. هیچ برقانون ونظامك‌حکمی ماقبلنه شامل اولماز . مکرکه مخفف جزا اوله .

٢، قوهٔ عدلیه . — قانون همان همان عمومیتی اعتباریله قوهٔ عدلیه طرفندن تطبیق ایدیلر. عقللی ادملرهرشیئی حسن تربیه‌دن، ترقی معارفدن بکارلر. بو ایکی مزیتدن هرهانکی برینه نقصان عارض اولمسیله نظام و انتظام او نسبتده مختل اولور و هرهانکی بر حقسزلغه قارشی سپر اولمق اوزره قانونه التجا ایدیلور . بو حالده کوزل ، محیط ، مفید قانونلر قدر او قانونلرك تطبیقی خصوصی‌ده مهمدر ؛ حتی چوق کره قوانینی تطبیق و تمثیل ایده بیلمك قوانینده اصابت خصوصندن دها

مهمدر. بر مملکتده عدالتی تأسیس ، رفاه و سعادتی تقریر خصوصلرنده قانونك موقعی نه‌ایسه، قانونی وضع وحسن‌تطبیق خصوصلرنده تربیهٔ عمومیه‌نك، استعداد محلینك استلزام‌ایتدیکی موقع اوندن دها یوکسکدر .

مجرد قوانین ایله ایش بیتسه ایدی، الك متمدن الك مرفه عد اولونان ممالکك مطاعی اولان قوانینی آلوب‌فقیر، پریشان، بدبخت ملتلره تطبیق ایدیویرمکدن باشقا برشیئه‌لزوم اولمازدی. حال بوکه هرهانکی بریرده ایی، فائده‌لی برقانون اویرده الك قوللای‌قابل‌تطبیق اولان قانون‌در. قانونك‌جهت تطبیقیه سنده‌کی بو اهمیت عظمایه مبنی قوهٔ عدلیه‌نك مأمورین تطبیقیه‌سنه یعنی حکامه :

١ . — استقلال تام ویرلمشدر . حکام مستقلدر . مسائل حقوقیه‌ده قانوندن ، مسائل جزائیه‌ده قانوندن و زمان زمان کندی تلقینات وجدانیه‌سندن باشقا برشیئی دیکله‌مز .

یالکز عدلیه نظارتنك دکل، هیچ بردائره‌نك و هیچ بر فردك حکام اوزرینه اجرای نفوذ ایده بیلمسی‌قبول‌اولونه‌ماز. استانبوله برحرکت اردوسی‌کیرر، برساعت اول غوغای حریت اغورنده ترك حیات ایتمکی کوزه آلمش بولوندیغی حقیقی درکار ایکن، برساعت صوکره ظلم و ظلمتندن امین اولدیغی بر آدمی انجق محکمه‌یه (دیوان حرب عرفیه) تودیع ایدرك حکم صادر اولورسه آصوب ، کسه بیلیر .

۲ . — عین اسبابدن دولایی حکامك لاینعزللکی اساسی قبول یدلمشدر . حاکم علیهنه اولابده بر حکم قانونی ترتب ایتمهدن عزل اولونهماز، یاخود اولونماق لازم کلیر .. حکامك نصب وتعیین ورتبه ودرجهلری حقنده قانون مخصوص واردر.

حاکم کیمك علیهنه اولورسه اولسون حقلی بر حکم ویردیکی زمان هیچ برضرر کورمیهجکندن امین اولمالیدر .

بیوك فرهدریق بتون آوروپایی صارصهجق برقوت ومکنت، بر مهابت و مهارتله تدویر مشیت ایدر و قوجه پروسیانك الك صاغلام تملرینی وضع ایدرکن پوتسدام سراینده سکون‌خوابنی رنجیده ایدن بردکرمنی صاتماسی ایچون صاحبنه القای مجبوریت ایدهجك صورتده ادارهٔ لسان ایتمسیله دکرمنجیدن « دکرمنمی آلیرسك ، فقط برلینده حاکملر واردر! » جوابنی آلمش و تأیید شان وشرفنی بحق اثبات ایدر صورتده فکر عدالتی تقریر ایدهبیلدیکندن دولایی سویلمشدر .

دنیانك الك قانلی بر اختلالی اولان فرانسه اختلال کبیری صرهلرنده فرانسهده فکر عدالتك درکهٔ پستیسنی اوزمان پك زیاده زبانزد اولمش اولان شو افاده کوستریر :

« اکر سنی (نوتردام کلیساسنی چالدی ، جیبندهدر) یوللو اتهام و محکمهیه سوق ایتسهلر ینه او محکمهدن قاچمغه باق!»[*]

[*] تنسیقاتدن صوکره بزدهیالکز محکمهٔ تفتیشده ایکی کره اصولسز بر صورتده حاکم دکیشدیرلمشدر : نوری بکله حسن افندی . بوندن عمومی خصوصی نهدرجهضرر تولد ایتمش، اولدیغنی آووقاتلر پك ایی بیلیرلر.

۳ . — هرکس انجق حاکم نظامیسنه تابعدر . بناءً علیه کیمسهیی کیمسه کندی محکمهسندن باشقا بر محکمهیه سوروکلیهمز. و هیچ بر کیمسهیی محکمهسی هیچ بر سببله رد و دعواسنی رؤیتدن امتناع ایدهمز .

٤.— محاکمه علنی اولهرق جریان ایدر . محاکمات علنیدر، هرکس کیدر ، هر محاکمهیی دیکلر ؛ مکرکه عرض وناموسه، ونظام وانتظام مملکته متعلق بر دعوا اولوبده خفیاً جریانی محکمهجه مقرر اوله؛ حکم ینه علنی اولهرق تبلیغ ایدیلور .

اثنای محاکمهده محکمه قپولری آچیق دورور .

محاکماتك علنیتی افرادك کلوب کورمسی ، مبعوثلرینك یاپدیغی قانونلرینك ناصل تطبیق ایدلدیکنی ، حاکملرك جریان محاکمهیی تعقیب واحاطهایدوب ایتمدکلرینی کورمك [*] وامنیت واعتماد ایله یاشامق اسبابنی استحصاله خادمدر .

٥.— حکم یالکز محکمهدن ویریلیر. خصوصی قومیسیونلرك حکم ویرمسی بیلدیز محکمهلری وسائره اثر ظلمدر .

بوکبی قومیسیون وباخصوص محکمهلرده استخدام اولونان

[*] انکلتره استیناف محاکمنده اعضای محکمهنك هربری ختام مرافعهده دعوایی آیری آیری جهراً خلاصه ورأینی بیان ایدرکه بوحالك ملته دها بیوك بر اعتماد وتسلیمیت وتسلی ویرهجکنه وهرحالده اعضانك کوز آچیق ویا قپالی اولهرق اویقویه دالالرینی منع ایدهجکنه شبهه یوقدر .

مأمورينك مأمورين رسميه‌دن انتخاب اولونماسی مسئله‌نك ماهيت وخامت واساس قانون شكنانه‌سنی تغيير ايتمز .

٦. — مدافعه سربستدر. مظنون عليه، متهم ويا مدعى عليه حضور محكمه‌ده هر هانكی بر واسطهٔ قانونيه ايله صورت قانونيه‌ده امر مدافعه‌سنی تأمين ايدر .

حق مدافعه مقدسدر وبوكا انسانلر ادوار اوليه‌دن بری رعايت ياخود رعايت مجبوريتنی تقدير ايتمكده‌درلر .

٣ ، قوهٔ اجرائيه . — قوهٔ تشريعيه‌نك اتفاق ويا اكثريتله مظهر اعتمادی اولمش اولان هيئت وكلا وبونلرك مأمورلرندن عبارتدر .

بالجمله قوانك منتهاسی ذات حضرت پادشاهی اولوب شخص همايونلری هردرلو مسئوليتك فوقنده‌در . اذقضا يولسز اراده‌لر صادر اولسه ويا بويله اراده‌لر استحصال ايدلسه هيئت وكلا ايچون ياپيله‌جق شی همان استعفا ايتمكدن عبارتدر . حكمدار بالذات هيچ بر شی ياپمايه‌جغندن ايادئ اجرائيه‌سی اولان هر هانكی بر دائره رئيسی فالغه آلت اولمايوب استعفا، ويرينه كلن‌ده وديكر رفقاسی‌ده بومنوال اوزره حركت ايتدكجه فالغلك اوكی آلنمق طبيعيدر .

قوهٔ اجرائيه مأمورلری باشليجه اوچه منقسمدر :

١ . — وكلا ، ولات ، متصرفين ، قائمقاملر ، ناحيه

مديرانی ورؤسای دوائردركه بونلرك هربری كندی دائره‌لرنده قوهٔ عدليه كبی مستقلدركه بوقسمك هيئت مجموعه‌سنه «قوهٔ اداره» دينور .

٢ . — قوهٔ اداره‌نك اوامرينی تبليغ ورؤيت ايده‌جكلری معاملاتی تهيئه واحضار ايدر . امور تحريريه مديرندن الى اوفق كاتبه قدر بالجمله مأمورين صنفنی تشكيل ايدر .

٣ . — آلدقلری اوامری عيناً اجرادن باشقا بر صلاحيتی اولمايانلردركه بونلرده عسكر وضابطه‌در .

ادارهٔ مركزيه . — ممالك عثمانيه‌نك هر نقطه‌سی مركزه صيقی بر رابطه ايله باغليدر . بغداد واليلكی مأذونيتی بر آره‌لق آز چوق توسيع ايدلمش ايسه‌ده اليوم اوده تعلل ايتمشدر . بوصورتله ادارهٔ عثمانيه باشليجه‌لری دوغرودن دوغرويه وكلانك زير اداره‌سنده اولمق اوزره نظارتلره تقسيم ايدلمشدر .

نظارتلرك هربری مستقلدر ، وكلا صدر اعظمك رياستی آلتنده اجتماع ايدركه بوكا « مجلس وكلا » دينير .

صدر اعظم كنديسنه عرض اولونان موادن محتاج مذاكره اولانلری مجلس وكلاده مذاكره‌يه وضع ومقتضاسنه كوره اختيار حركت ايدر .

اليوم وكلای دولت شونلردر :

صدر اعظم ، شيخ الاسلام ، حربيه ناظری ، عدليه

ومذاهب ناظری ، بحریه ناظری ، شورای دولت رئیسی ، داخلیه ، مالیه ، معارف ، اوقاف ، تجارت ونافعه ، اورمان ومعادن ، پوسته وتلغراف ناظرلری .

رسومات امانتی مالیه‌یه ، شهر امانتی داخلیه‌یه ، ملکیه وعسکریه وعلمیه وتقاعد صندوقلری نظارتی معاشات ذاتیه مدیریتی نامی آلتنده مالیه‌یه ، امنیت عمومیه قلم مخصوص صورتنده داخلیه‌یه ، دفترخانه نظارتی صدارته مربوط واستانبول امور ضابطه‌سی پولیس مدیر عمومیلکندن مسئولدر .

شورای دولت . — ناظرلری تسهیل ایتمك اوزره یانلرینه مناسبناملرله بر مجلس استشاره ویرلمشدر . شورای دولت نوعما صدر اعظمك مجلس اداره‌سی‌در . بو رادهٔ اول امرده صدر اعظم طرفندن حواله ایدلمك شرطیله مالیه ومعارف ونافعه‌یه ، تنظیماته ، بالجمله امور ملکیه‌یه عائد معاملات تدقیق وتنویر وقوانین اداره تفسیر ایدلدیکی کبی دیکر بر دائره‌سنده‌ده «مأمورین ملکیه‌نك مأموریتلرینه متعلق اوله‌رق محتملاً مستوجب جزا» فعل وعمللرندن دولایی لزوم کورولن محاکمه‌لرینه بدایةً ، استینافاً ، تمیزاً یاقق اوزره محاکم وبو محاکم نزدنده لزومی قدر مستنطق وبدایت ، استیناف وتمیز مدعئ عمومیلری واردر .

قسم عدلی تشکیلاتی محاکم نظامیه تشکیلاتی کبیدر .

قسم اداریده هر دائره‌ده بر رئیس ثانی ، وعموم دوائر

معاملات تحریریه‌سنه نظارت ایدر اعضا پایه‌سنده بر باش کاتب واردر .

شورای دولت رئیسی ملکیه دائره‌سنده وهیئت عمومیه‌ده ریاست ودوائر سائره‌یه نظارت ایدر .

هر هانکی بر دائره‌ده اعضانك نصفندن زیاده‌سی بولونمادقجه مذاکره‌یه ابتدار اولونماز ، وقرار اکثریت آرا ایله ویریلور .

شورای دولته مقام صدارتدن بر کره تودیع اولونان ایش حقنده آرتق علاقه‌داران طرفندن اولبابده ویریلن هر نوع اوراق تدقیق وعندالایجاب دوائر متعلقه‌سی ایله مخابره اولونور .

شورای دولتك قسم اداریسی الیوم ١ ، تنظیمات ؛ ٢ ؛ مالیه ومعارف ونافعه ؛ ٣ ، ملکیه ناملریله اوچ قسمدر .

١ ، تنظیمات دائره‌سنك وظائفی :

قوانین ونظامات لایحه‌لرینك تنظیم وتدقیق وتفسیری ودوائر سائره‌یه تودیع ایدلمش اولان اوراقك قوانین ونظاماتك تفسیرینه تعلق ایدن اقسامی حقنده بیان مطالعه . مجدداً قانون تنظیمی (لدی الایجاب) .

٢ ، مالیه ومعارف ونافعه دائره‌سنك وظائفی :

امور تجاریه وزراعیه وصناعیه‌یه متعلق امتیازات ، مکتب ومعارفه متعلق خصوصات ، بودجه قانوننك تطبیقاتنده امور مالیه‌یه متفرع استیضاحات ، معادن ایشلری ، مخصصات ذاتیه‌نك یعنی متقاعدین ومعزولین وایتام و ارامل معاشاتنك صورت

تخصیصندن دولایی واقع اولان شکایات، ترقین قیدو اموال امیریه ذمماتی طرق و معابر و تیمور یوللری حقنده‌کی مسائل .

٣، ملکیه دائره‌سنك وظائفی :

قوانین و نظامات و اوامره مخالف معاملاتك تدقیقی. جواز استخدام قراری اعطاسی مؤسسات مذهبیه‌یه عائد ایشلرك حلی. تنسیق ایشلرینك درجهٔ نهائیه‌ده حل و فصلی . امور ملکیه متفرع کافهٔ خصوصاتك رؤیتی . تابعیت مسائلی . مأمورین حقنده لزوم و عدم لزوم محاکمه قراری اعطاسی .

هیئت عمومیه وظائفی :

قوانین و نظامات و تفسیره متعلق مواد ایله امتیازاتك و دوائر مذکوره‌دن درجهٔ اهمیتی اعتباریله تکرار تدقیقنه با مضبطه لزوم کوستریلن خصوصاتك درجهٔ ثانیه‌ده تدقیقی ضمننده هفته‌ده ایکی دفعه اوچ دائره اعضاسنك مشارکتی ایله انعقاد ایدر .

مأمورین محاکمه‌سی

مأمورین محاکمه‌سی. — بر مأمورك وظیفهٔ مأموریتندن دولایی تحت محاکمه‌یه آلنمسی منسوب اولدیغی نظارت و یا ولایتك لزوم کوسترمسنه متوقفدر. شاید مأمورك موقع مأموریتی اعتباریله با اراده منصوب مأموریندن ایسه محاکمه‌سی خصوصنده‌ده اراده استحصال ایدیلیر. طشره‌ده بولونان اداره مأمورلرینك محاکمه‌سی منسوب اولدقلری قضا مجلس اداره‌لرنده اجرا ایدیلیر. بر قضا

و یا ملحقاتنده ایسه او قضا مجلس اداره‌سنده ، بر لوا و یا ولایت مرکزنده ایسه لوا و یا ولایت مجلس اداره‌سنده محاکمه اولونور. درسعادتده‌کی مأمورین اداره‌نك محاکمه‌سی شورای دولت بدایت محکمه‌سنده اجرا ایدیلیر .

قضا اداره مجلسنك بدایةً ویردیکی قرارلر لوا اداره مجلسنده، لوا اداره مجلسنك بدایةً ویردیکی قرار ولایت اداره مجلسنده، و ولایت اداره مجلسی ایله شورای دولت بدایت محکمه‌سنك بدایةً ویردکلری قرارلر شورای دولت استیناف محکمه‌سنده استیناف اولونورلر .

مجالس اداره‌دن و شورای دولت استیناف محکمه‌سندن استینافاً ویریلن قرارلر شورای دولت تمیز محکمه‌سنده تمیزاً رؤیت اولونور .

نقل دعوی استدعالرینك مرجع رؤیتی‌ده بو هیئتدر .

ادارهٔ ولایات

ادارهٔ ولایات . — ممالك عثمانیه ولایاته؛ ولایتلر سنجاقلره؛ سنجاقلر قضالره؛ قضالر نواحی‌یه؛ نواحی‌ده قرایه تقسیم اولونمشدر.

ولایات دوغرودن دوغرویه داخلیه نظارتنه مربوطدر ، بعضی سنجاقلرده موقعنك نزاکتنه ، اهمیتنه ، اك یاقیننده‌کی مرکزینه، بعدیتنه ، دائره‌سنك وسعتنه مبنی مستقل عد اولونمش و دوغرودن دوغرویه کذا داخلیه‌یه ربط ایدلمشدر .

کوندن کونه مستقل متصرفلقلرك عددی آرتمق و ولایت

تقسيماتى دارالمق مقتضاى مصلحتدر. بونك آدى ايستر توسيع مأذونيت اولسون ، ايستر عدم مركزيت .

* * *

ادارۀ عسكريه خصوصنده ممالك عثمانيه يدى اردويه تقسيم اولونمشدركه استانبول برنجى، ادرنه ايكنجى، مناستر اوچنجى، ارزنجان دردنجى ، شام بشنجى ، بغداد آلتنجى ، صنعا يدنجى اردو مركزيدر .

والينك وظائفى . — ولايتك امور ملكيه وماليه ونافعه سى ومعارفى وضابطه سى دوغرودن دوغرويه والى يه عائددر . دوائر عدليه تماماً مستقلدر . امور حقوقيه يه دائر اعلاماتك اجراسى اجرا دائره لرينه ، امور جزائيه يه دائر اعلاماتك اجراسى مدعئ عموميلره عائددر .

والى امور ملكيه يه عائد خصوصاتده داخليه نظارتيله ، شعبات ادارۀ سائره يه عائد خصوصاتده دوائر متعلقه سيله مخابره ايدر .

ولايت قانونى موجبنجه واليلرك باشليجه وظائفى : قوانين ونظامات مؤسسه نك اجراآتنه نظارت ، ولايتك امور اداره سنى واحوال مأمورينى تفتيش ايتمك ؛ بر مأمورك قصورينى كورديكى حالده بو قصور موجب عزل درجه ده دكلسه تصحيح ، ايجابنه كوره اصولنه توفيقاً توبيخ وتكدير وعزل ايتديرمك واجراى محاكمه سنى تأمين وتعيينى كنديسنه عائد اولان مأمورينى اصول

ونظامنه توفيقاً نصب وتعيين ايتمك وولايتك كافۀ واردات وتكاليفنك تحصيلنه واموال مستحصله نك ادارۀ عموميه سنه وامور تحصيليه مأمورلرينك حركات ومعاملاتنه نظارت ايتمكدر .

ولايتك امور ضابطه سى دوغرودن دوغرويه كذا واليدن مسئولدر . والى مساعدۀ قانونيه دائره سنده نه ياپوب ياپه جق آسايش مملكتى تأمين ايده جكدر. احوال فوق العاده ده باب عاليدن استيذان ايدر ، وعند اللزوم مسئوليتى درعهده ايدرك اهالينك امنيت جان ومال وعرضنى مسارعةً استحصال ويا تأمين ايتمك اوزره مركزدن اذن واجازت ورودينى بكلمكسزين موقتاً اتخاذ تدابير ايدر.

بو كبى احوالده مصارف فوق العاده اختيارينه وحتى قوۀ ضابطه سنى ناكافى كورورسه محلى قوماندانه بر سند رسمى اعطاسيله ولايتك قوۀ نظاميه سنى ده استخدامه صلاحيتداردر ؛ چونكه حكومتك حكمت وجودى هرشيدن اول اهالينك جاننى ، مالنى ، ناموسنى وقايه در .

والى بر كيمسه نك حكم نظاميدن فضله محبوس قالماسى وياخود بغير حق حبس ايدلمش اولماسى ايچون حبسخانه لرى صورت دائمه ده تفتيش وحبسخانه لرك طهارت وانتظام وحسن اداره سنى تأمين ايدر .

هر والى كندى قلمرو ولايتنده تعليم وتربيۀ عموميه نك وتجارت وزراعتك وصناعتك ترقيسى وطرق عموميه انشا

وتعمیری ولیمان وریختملرك انشاسی وجدوللر كشادی ونهر وكوللرك وبطاقلقلری تطهیری واعمار اراضی وخستەخانەلر وفابریقەلراحداث وتأسیسی واورمانلرك محافظەسیلە تكثیرمنافعی والخ منافع علمیە ونافعەنك تعمیم وتكثیری ایلە مكلفدر.

***

ادارۂ ملحقات . — والی حقندە بیان اولونان وظائفك لوایە تعلق ایدن جهتلرنجە متصرفك مسئولیتی والی ایلە؛ قضایە عائد اموردە قائممقاملرك مسئولیتلری متصرفلرلە مشتركدر.

سنجاقدە كافۂ اجراآتك مرجعی متصرفدر ، متصرف والی طرفندن نظامات موضوعەداخلندە وقوع بولەجق تنبیهات ووصایایی تنفیذ ایدر .

لوادە والی‌یە نسبتلە متصرف نەایسە قضادەدە متصرفە نسبتلە قائممقام اودر .

مجالس ادارە . — قوۂ اجرائیەنك وظائفنی تسهیل ایتمك اوزرە مركزدە هرناظرە بر مجلس استشارە ترفیق ایدلدیكی كبی ولایت ، لوا وقضالردەدە والی ، متصرف وقائممقاملرە اساساً كندی ریاستلری آلتندە منعقد بر رمجلس ادارە ویرلمشدر. مركز ولایتلردە دائمی اولان اشبو مجالس ادارەدن باشقاجە سنەدە بركرە بردە مجلس عمومیٔ ولایت انعقاد ایدر . مجلس

ادارۂ ولایت « اعضای طبیعیە » اولان حاكم ، مفتی ، محاسبە وتحریرات مدیرلری ، ورؤسای روحانیە وبالذات مركز ولایتدن « منتخب نصفی مسلم نصفی غیر مسلم درت اعضا » دن مركب اولدیغی حالدە مجلس عمومی اعضاسی مركز وملحقات ولایتدن بالانتخاب كلیر .

مجلس عمومیلر بدایت انقلابدن بری منتظماً انعقاد ایدە‌بیلمكدەدر . وظائف اساسیەسی شونلردر :

١ . — طرق ومعابرك تنظیم وتسهیلی ،

٢ . — معارف عمومیەنك تأمین انتشاری ،

٣ . — تكالیف ومرتبات امیریەنك توزیع واستحصالندە احكام مرعیەنك استحصال وسائط مصونیتی .

مجالس ادارەیە اعضای منتخبەنك صورت انتخابی بروجە آتیدر :

مركزولایتدە والینك ، لوادە متصرفك، قضادەقائممقامك ریاستی آلتندەبرر انجمن انتخاب، مجلس تفریق تشكیل اولونور. بونك اعضاسی محلی مجلس ادارەنك اعضای طبیعیەسندن عبارتدر. مجلسجە تبعەدن وخلقك اعتماد ووثوقنی جلب ایتمش ذواتدن وغیرمسلم اولانلرك نسبتی كوزەتیلەرك هریردە انتخاب اولونەجق اعضانك اوچ مثلی عدددە « نامزد » انتخاب وولایت نامزدلرینك اسامیسی نوایە ، لوانامزدلری اسامیسی قضایە ، قضا نامزدلری اسامیسی‌دە قرایە ارسال ایدیلیر .

اسامی حقنده کیتدیکی یرلرده خلق رأی ویرر ؛ قراده اختیار مجلسلری واردر. مجلسی تفریق هر یر ایچون الکچوق رأی قازانانلردن لازم اولان اعضانك ایکی مثلی تفریق وولایته اعلام ایدر. ولایت کندی مجلس اداره‌سی اعضاسنی سچر و اسامیسنی باب عالی‌یه عرض ایدر. لوا ایچونده ایکی مثلی حاوی اولان جدولدن سچر، بیورلدیلرینی‌ده بالذات یوللار. لواره مربوط قضا مجلس اداره‌سی اعضاسی حقنده‌کی بیورلدیلر متصرف طرفندن تسطیر ایدیلیر.

*
* *

تشکیلات عدلیه‌سی تمام اولمایان یرلرده منتخب اولان محکمه اعضاسنك امر انتخابی‌ده بو منوال اوزره جریان ایدر، انجق انجمن تفریقده اوزمان ولایتده محکمهٔ استیناف وبدایت رئیسلریله استیناف مدعیٔ عمومیسی ولواده جزا دائره‌سی رئیسیله مدعی عمومی معاونی دخی حاضر بولوندیریلیر.

مجالس اداره‌نك وظائفی. — ایکی قسمدر. ۱، دعاویٔ اداره ؛ ۲، امور اداره.

۱. — دعاویٔ اداره‌دن مقصد مأمورین اداره‌نك امور مأموره‌سنه متعلق افعالندن دولایی مجلس اداره‌جه لزوم کوستریلن محاکمه‌سی دیمکدر. بوبابده برقانون ویا اصول مخصوص یوقدر. قانون جزا واصول جزا تطبیق ایدیلیر.

ریاست ؛ محلی الك بیوك قوهٔ اجرائیه مأمورینه عائددر. غیابنده اعضادن برینه وکالت ایتدیرر.

مدعیٔ عمومیلك وظیفه‌سنی تحریرات مدیرلرینك ایفا ایتمسی تعامل حکمنده کیدر.

برمأمورك تحت محاکمه‌یه آلنمسی ایچون نه‌کبی معامله جریان ایده‌جکی شورای دولت فصلنده کوسترلمشدر (ص : ٢٢٨)

٢ — امور اداره‌دن مقصد ازجمله شونلردر: حکومته متعلق هرنوع مبایعات و مقاولاتك عقد وتنظیمی، واردات عشریه ورسومیه ایله میری اورمانلرینك مزایده واحاله‌سی، علی العموم اورمان ومعادن ایشلرینك تدقیقی، ابنیهٔ امیریه انشاآتیله عساکر ضبطیه وصورت فوق العاده‌ده استخدام اولونان هیئت مستحفظه و ضابطه‌یه عائد مخصصات و صرفیاتك و مصارف و واردات عمومیه‌نك تفتیشی، حکومته عائد اموال منقوله وغیر منقوله‌نك محافظه‌سی، طرق لازمه‌نك انشاآتی، زراعت وتجارت وصنایعك تسهیلی، تأسیسات خیریه ونافعه احداثی، پنایر وپازار یرلری وقبرستان محللری تعیین و تخصیصی، محلی الك بیوك اجرا مأمورلغندن حواله ایدیلن هرنوع موادك تدقیق ومذاکره‌سی.

دیون عمومیهٔ عثمانیه واردات مخصصه اداره‌سی

دیون عمومیه اداره‌سی نه‌در ؟ نه ایچون ، نه وقت ، نه صورتله تشکل ایتمشدر ؟ بورجمز نه‌در ؟ بوکونکی حالی ؟

بو اداره‌یی اکلامق ایچون ملغا رسوم ستّه اداره‌سندن بحث ایتمك ؛ بونك ایچونده تاریخی ، قیصه بر مقدمه یازمق لازم .

دولت عثمانیه‌ده اجنبیدن ایلك استقراض سلطان مجید دورنده باشلار . سلطان مجید خزینه‌یی قرق ملیون لیرا بورجلی براقمشدر . سلطان عزیز مرحوم دورنده بو بورج ایکی یوز یکرمی ملیون لیرایه چیقمشیدی .

بو بورجلرك فائضلریله رأس الماله محسوباً تأدیه‌سی مقتضی مرتبات ایچون سنوی اون اوچ ملیون لیرا لازمدی . حالبوکه او تاریخلرده دولتك واردات عمومیه‌سی اك حقیقی بر حساب ایله

انجق اون یدی ملیون لیرادن عبارتدی . بر طرفدن‌ده روم ایلئ شرقی ، صرب ، قره طاغ ، بلغارستان اختلاللری ؛ متعاقباً روسیه محاربه‌سی دولتی مشکلات مالیه‌نك پك الیم درجه‌لرینه کتیرمشدی . بو مشکلات سائقه‌سیله دیون مذکوره فائضلرینك نصفی تأدیه ایدیله‌مدی ، بو ایسه بر افلاس دیمکدی .

روسیه محاربه‌سنی متعاقب انعقاد ایدن برلین قونغره‌سنده بو بحث‌ده آچلدی . صورت تسویه‌سی مرخصلرمزدن صورلدی . مرخصلرمز « داینلرله ائتلاف ایچون مذاکراتده بولونیله‌جغی » جوابنی ویردیلر . برسنه صوکره دولت داینلرینی مذاکره‌یه دعوت ایتدی . آوروپالی داینلر بربرلریله اویوشه‌مدقلرندن دولت استانبولده‌کی آلاجقلیلره بر صورت تسویه کوستردی . یرلی آلاجقلیلر عثمانلی بانقه‌سیله فوسنرو امیل دوو ، فون خاس ژورژ ظریفی وصلامون ورفقاسندن عبارت ایدی .

بونلره دخان ، طوز انحصارلری ، پول ، مسکرات رسم میری وبیعیه‌سی ، درسعادت وبلاد ثلثه صید ماهی رسومی ، ودرسعادت ملحقاتیله ادرنه ، بروسه ، صامسون حریر اعشاری ترك اولوندی .

ایشته « رسوم ستّه » دینیلن ملغا اداره بو یرلی آلاجقلیلر طرفندن شو وارداتك جبایتی ایچون ١ کانون ثانی سنه ١٢٩٥ تاریخنده تشکل ایتمشدی .

بو واردات مهم تأمیناتدی . آوروپالی آلاجقلیلر بونی

ایشیدیر ایشتمز بینلرنده همان ائتلاف حاصل ایتدیلر . استانبوله وکیللر کوندردیلر . مذاکراته باشلاندی . نهایت ٢٦ محرم سنه ١٢٩٩ تاریخلی قرارنامه‌ده‌کی [*] شرائط تقرر ایتدی. بوکا «محرم قرارنامه‌سی» دنیلمسی عقدی او آیه تصادف ایتمسندندر.

مذکور قرار نامه بورجلرمزك عمومی اعتباریله یعنی رسوم سته اداره‌سنی تشکیل ایدن یرلی آلاجقلیلرك مطلوباتی ایچونده شرائط وتأميناتی حاوی بولندیغی ایچون رسوم سته اداره‌سی لغو ایدیله‌رك یرینه دها واسع مقیاسده اولمق اوزره فی ١ کانون ثانی سنه ١٢٩٧ تاریخنده «دیون عمومیه اداره‌سی» اقامه ایدلدی. رسوم سته‌یه مودوع واردات دیون عمومیه اداره‌سنه کچدی. بوندن بشقه زیرده کوستریلن وارداتده ویرلدی :

١ — تجارت معاهده‌نامه‌لرینك یکیدن تدقیقی حالنده مقدار رسومك تعدیلندن کمرك وارداتنجه حاصل اوله‌جق فضله.

٢ — پاتنته نظامنامه‌سنك علی العموم موقع اجرایه وضعندن تمتع ویرکوسنك شمدیکی وارداتنه نسبتله حاصل اوله‌جق فضله.

٣ — بلغارستان ویرکوسی بوویرکو برلین معاهده‌نامه‌سی امضا ایدن دولتلر سفراسی طرفندن تعیین ایدیلنجه‌یه قدر حکومت سنیه بوکا مقابل دخان واردات عشریه‌سندن تحصیل اولونمق اوزره سنوی یوز بیك لیرا اعطاسنی درعهده ایتمش؛ ونهایت تعیین ایدلمدیکی ایچون دیون عمومیه دخان عشرینی

[*] ایکنجی ذیل دستورك ١٣٢ نجی صحیفه‌سنده‌در.

المش، برزمان صوکره رژی اداره‌سنه بربدل مقطوع مقابلنده ویرمشدر .

٤ — قبریس جزیره‌سی فضلهٔ وارداتی. انکلتره‌یه مزسه دولت بوکا مقابل سنوی یوز اوتوز بیك لیرا ویره‌جکدر .

٥ — سنوی ایکی یوز قرق بیك لیرادن عبارت بولونان روم ایلیٔ شرقی ویرکوسی.

٦ — تنباکو حاصلاتندنده سنوی اللی بیك لیرا تأدیه ایده‌جکدر .

محرم قرارنامه‌سی ایله بورجلرمز اوچ قسمه آیرلمش اولدی.

١ — انکلتره، فرانسه دولتلرینك کفالتلریله عقد ایدیلن استقراض ،

٢ — استانبولده‌کی داینلرك مطلوباتی ،

٣ — برنجی قسمده‌کی استقراضك خارجنده اوله‌رق عقد ایدیلوب ، اجنبی سرمایه‌دارانه عائد بولونان استقراضات -برنجی ترتیب استقراض- اون اوچ ملیون لیرادر. برقسمنك فائضی یوزده اوچ بچق دیکرینك درتدر. بونك رأس المالنه محسوباً تأدیاتده بولونمیورز . یالکز هرسنه فائضی ویریلیر . قارشولغی ٧٦٥ بیك لیرادن عبارت بولونان مصر ویرکوسیدر. مصر حکومتی بو پاره‌یی هرسنه طوغریدن طوغری‌یه انکلتره بانقه‌سنه تأدیه ایدر. محرم قرارنامه‌سی ایله دیون عمومیه‌یه تخصیص اولنان وارداتك بوبورجه تعلق یوقدر .

ایکنجی ترتیب بورجکه یرلی داینلره عائددر . مقداری طقوز ملیون سکز یوز بیك لیرا ایدی . بوداینلر دیون عمومیه‌دن اول رسوم سته‌یی تشکیل ایدرك الاجقلرینی تأميناته ربط ایتمش ایکن اخیراً دیون عمومیه‌نك تشکیلیله اوواردات آوروپالی داینلر وکیللرینك تحت اداره‌سنه کچمش بولوندیغی ایچون یرلی سرمایه‌داران مطلوباته ممتاز برشکل ویرلمکله اقناع ایدلدیلر . بودینك فائضی یوزده بشدر . بونك اطفاسی ایچون دیون عمومیه‌یه مودوع وارداتدن اول امرده سنوی بش یوز طقسان بیك لیرا تفریق ایدیلیر .

آوروپالی داینلره عائد اوچنجی قسم بورجك فائضی یوزده بردر . دینك مقدار صحیحی تحویلاتك پیاسه‌ده‌کی قیمتلری اعتباریله اساسلاشدیرلدی. اووقت پیاسه فیئاتی تحویلاتك قیمت حقیقیه‌سندن همان‌همان یوزده قرق ، اللی راده‌سنده نقصان ایدی. بوحساب واعتبارایله محرم‌قرارنامه‌سی موجبنجه بورجك‌مقدار حقیقیسی یوز اون‌یدی میلیون لیرایه تنزل ایتمشدی .

بو بورجلردن بعضیلرینك فائضلری ودرجهٔ امتیازلری اعتباریله زمان‌تأدیه‌لری تخلف ایتدیکی ایچون تحویلات بونقطه‌ده برترتیبه تابع طوتلدی . (آ) ترتیبی (ب) ترتیبی (ث) ترتیبی کبی قسملره تفریق ایدلدی‌که مقصد برنجیسی أطفا ایدلدکدن صوکره ایکنجیسنه وصوکره اوچنجیسنه باشلامقدی .

دیون عمومیه اداره‌سی جبایت ایتدیکی وارداتدن مصارفاتی

چیقاردقدن صوکره اوست طرفیله فائض ومرتبات سنویه‌نك تأدیاتنه باشلادی .

١٣١٩ سنه‌سنه قدر یکرمی بر بچق میلیون لیرا تأدیاتده بولوندی. اوسنه دولت توحید دیونه تشبث ایتدی . اوتاریخه قدر اطف ایدلمه‌مش اولان مختلف ترتیبده‌کی تحویللرك یرینه تحویل جدید چیقاردی . بونلرك قیمت اعتباریه‌سی اوتوز ایکی میلیون یدی یوز کسور بیك لیرادر . بو معامله‌ده پیاسه فیئاتندن مهم برفائده تأمین ایدلمش اولدی . فقط فائض یوزده برایکن درده چیقدی . شمدی دیون عمومیه اداره‌سی مخصص وارداتیله ایشته بوتحویلات جدیده‌نك اطفاسنه چالیشیور .

شوایضاحاتدنا کلاشیلیرکه دیون عمومیه‌یه مودوع واردات یرلی آلاجقلیلرك مطلوباتیله برابر **١٢٧** میلیون لیرایه‌قریب‌مبلغی تأمین ایچوندی .

موقع مالی وسیاسیمزك الك متزلزل بولندیغی اوصره‌لرده بوواردات اوقدر بورجی تأمین ایتمشدی .

بوکون ایسه بو بورج یکرمی یدی میلیون راده‌لرنده‌در . تأمینات،ماهیتی‌اعتباریله ینه اوتأميناتدر. قیمتی ایسه‌پك فضله‌در. چونکه تخصیص ایدلدیکی زمانده‌کی مقدارینه نسبتله پك تزاید ایلمشدر . اکثری برمثلی فضله‌در .

یوقاریده دیون‌عمومیه اداره‌سی، تحویلات‌جدیده‌نك‌اطفاسنه مخصص وارداتله‌چالیشیور، دیدك. سببی دیون‌عمومیه اداره‌سنك

اخيراً خزينه‌دن تفريق ايدلمش باشقا وارداتله بشقه بورجلرك تسويه‌سنه‌ده توسط ايتمسيدر .

اخيراً عقد ايديلن استقراضلر شونلردر :

١ — ١٣٠٦ سنه‌سنده بانق عثمانى واسطه‌سيله عقد ايديلن ٧٠٨٢٧،٢٤٠ انكليز ليرالق استقراض. فائض ومرتبات سنويه‌سنه قارشولق بروسه، قره‌حصار، قره‌سى، قيرشهر، قيصرى، يوزغاد سنجاقلرى حبوبات عشرندن وكمركلر حاصلاتندن سنوى اوچ يوز اون بر بيك ليرادر .

٢ — ١٨٩٦ سنه‌سنده بانق عثمانيدن آلنان يوزده بش فائضلى اوچ مليون ايكى يوز يتمش ايكى بيك يدى يوز يكرمى ليرالق استقراض. قارشولغى آيدين، خداوندكار، سلانيك ولايتلرينك اغنام رسمى، بروسه، قره حصار، قره‌سى، ازمير، صاروخان، منتشا، دكزلى، بيغا سنجاقلرينك پلاموط، آفيون زيتون اعشارى .

٣ — ١٩٠٣ ده دويچ بانقدن يوزده درت فائضلى التمش مليون فرانقلق استقراض. قارشولغى شونلردر: ديون عموميه‌يه محرم قرار نامه‌سيله ترك اولنان محللرك غيرى صيديه رسومى، قره ودكز آوجيلرى تذكره‌لرينك اثمانى، كذلك ديون عموميه‌يه مودوع محللرك غيرى مواقع حرير عشرى، تنباكو بيعيه‌سى، ازمير سنجاغى حبوبات اعشارندن سنوى اوتوز بيك ليرا .

٤ — ١٩٠٤ سنه‌سنده بانق عثمانى ومختلف فرانسه بانقه‌لرندن

ايديلن ايكى مليون يدى يوز الاى بيك ليرالق استقراض. قارشولغى تحويلات موجوده مرتبات سنويه‌سى فضله‌لرى وينه آنلردن متولد احتياط آقچه‌لرى .

٥ — ١٩٠٥ ده دويچ بانقدن ايديلن يوزده درت فائضلى التمش مليون فرانقلق استقراض . قارشولغى تجهيزات عسكريه اوزرينه مخصص يوزده التى رسم منضم وينه تجهيزات عسكريه ناميله كمركارجه تحصيل اولونان رسومدن سنوى يوز اوتوز بيك ليرا .

٦ — بغداد تيمور يولنك تأميناتى ايچون يوزده درت فائضلى برنجى ترتيب استقراض كه مقدارى ٢،٣٧٦،٠٠٠ ليرادر ؛ قارشولغى آيدين ، بغداد ، دياربكر ، موصل ، حلب واورفه اعشارى اوزرينه مرتب سنوى يوزالتى بيك ليرادر .

٧ — بغداد تيمور يولنك يوزده درت فائضلى ايكنجى ترتيب استقراضى . « ٤،٧٥٢،٠٠٠ » ليرالق .

٨ — بغداد تيمور يولنك اوچنجى ترتيب استقراضى. « ٥،٢٣٦،٠٠٠ » ليرالق.

قارشولغى ديون عموميه‌يه مخصص واردات صافيه فضله‌لرندن، سنوى ٤٢٠،٠٠٠ ليرادر .

٩ — يوزده درت فائضلى ١٩٠١-١٩٠٥ استقراضلرى ٥،٣٠٦،٦٦٤ ليرا .

قارشولغی آیدین، حلب، سرفیجه، رقه، جانیك سنجاقلری اعشارینه مرتب سنوی ۸۲۷,۰۰۰ لیرا .

۱۰ — یوزده درت فائضلی ۱۹۰۸ سنه‌سی استقراضی ۴,۷۱۱,۱۲۴ لیرا .

قارشولغی رسومات اماتتی حاصلاتندن سنوی ۱۸۰,۰۰۰ لیرا.

دیون عمومیه اداره‌سی بو استقراضلرك قارشولقلرینی جبایت ایدرك هرسنه عائد اولدقلری مؤسساته تأدیه ایدر. بونك ایچون یوزده بش مصرف آلیر . کرچه بونلر دیون عمومیه‌نك سبب اصلی تشکلی دکلدر . فقط هر استقراض وقوع بولدقجه قارشولق کوستریلن وارداتی طوغریدن طوغری‌یه بو دائره‌نك جبایت ایدرك داینلره تأدیاتده بولنمسی بر مراقبهٔ مالیه‌دن باشقا برشی دکلدی. بو مراقبه توسع ایده ایده البته برکون واردات عمومیهٔ دولتی استغراق ایدردی .

کچن و اولکی سنه عقد ایدیلن صوك ایکی استقراض ایچون دیون عمومیه‌نك توسطندن تحاشی ایدلمش اولماسنك اسباب حقیقیه‌سی شبهه‌سز بو مراقبه‌نك توسعه میدان ویردیرمامك املیدر .

دیون عمومیه‌نك تشکیلاتی

دیون عمومیه اساساً عثمانلی واجنبی داین وکیللرندن مرکب بر مجلسك تحت اداره‌سنده‌در .

مجلسك اعضاسی شونلردر .

انکلیز داینلر وکیلی	« لوندره‌ده اجنبی اصحاب تحویلاتی مجلسی، بولونمازسه انکلتره بانقه‌سی مدیری یاخود تحویلات حامللری متینغی طرفندن بش سنه مدتله انتخاب اولونور .
فرانسه داینلر وکیلی	« پارس بانقه‌لرینك سندیقه‌لری طرفندن بش سنه مدتله انتخاب اولونور.
آلمانیا داینلر وکیلی	« برلین بانقه‌لرینك سندیقه‌لری طرفندن بش سنه مدتله انتخاب اولونور.
آوستریا-مجارستان داینلر وکیلی	«ویانه » » »
ایتالیا » »	ایتالیا تجارت اوطه‌لرینك سندیقه‌سی طرفندن بش مدتله سنه انتخاب اولونور.
عثمانلی داینلر وکیلی	شهر امینی طرفندن دعوت ایدیلن عثمانلی تحویلات حامللری مجلس عمومیسی طرفندن بش سنه مدتله انتخاب اولونور .

دولت علیه قومیسری مجلسده استشاره طریقیله بولنور. مجلسه برسنه انکلیز برسنه فرانسز داینلر وکیلی ریاست، رئیسك غیبوبتنده الك قدملی اعضا وکالت ایدر .

اجنبی وکیللری سنوی ایکیشر بیك، عثمانلی وکیلی ایله

قومیسر بیك ایكیشر یوز انكلیز لیراسی آلیر. حكومت طرفندن مجلسه اجرا ایدیله‌جك تبلیغاته، مجلس طرفندن حكومته وقوع بوله‌جق اشعاراته قومیسرلك توسط ایدر.

مجلس دیون عمومیه ایچون مرجع اولمقله برابر امر اداره‌یی بر مدیر عمومی‌یه تودیع ایتمشدر.

مدیر عمومی مركزده شعبه مدیریتلری، طشره‌ده باش و مركز مدیریتلری، مدیریتلر، مأموریتلر تشكیل ایدرك وارداتك جبایتی، معاملاتك سلامتی بونلرله آرار.

باشقاجه محرم قرارنامه‌سیله حق تفتیش اساساً حكومته عائد اولدیغی حالده حكومت سابقه بوجهته اهمیت ویرمدیكی ایچون دیون عمومیه مركزده بر مفتش عمومی، متعدد باش مفتشلر، طشره‌ده مفتشلر و معاونلر بولوندیره‌رق هرسنه اداره‌لری صیقی بر تفتیش آلتنده بولندیرمقده‌در. دیون عمومیه‌نك «مأمورین تعلیماتی» شدتلیدر.

وارداتك صورت جبایتی. — دخان انحصاری ٢٠ رجب سنه ١٣٠٠ تاریخلی شرطنامه موجبنجه دیون عمومیه اداره‌سی سنوی یدی یوز اللی بیك لیرا بدل مقابلنده بر عثمانلی آنونیم شركتی اولان رژی اداره‌سنه دور ایتمشدر.

بوندن باشقا تمتعاتك بش یوز بیك لیرایه قدر اولان قسمنك یوزده اوتوز بشی دیون عمومیه‌یه، یوزده اوتوزی حكومت

عثمانیه‌یه، بوندن فضله اولورسه بر ملیون لیرایه قدر اولان قسمنك یوزده اوتوزدردی دیون عمومیه‌یه، یوزده اوتوز طقوزی حكومت عثمانیه‌یه عائد اوله‌جق؛ حاصلی تمتعات آرتدقجه دیون عمومیه حصه‌سی تدریجاً تنزل ایدرك حكومت سنیه‌نك حصه‌سی آرته‌جقدر. ایشته رژی بو صورتله وجود بولمشدر.

رژی اداره‌سی توتون زراعت ایتمك ایسته‌ین زراعه‌خانه تماتندن اولوبده اطرافی دیوار ایله محاط حولیلردن ماعدا هرحالده یاریم دونمدن اشاغی اولمیان محللر ایچون رخصت مطلوبه‌یی اعطایه مجبوردر.

زراع هرسنه یتیشدیردیكی محصولی رژی انبارینه تودیع وتسلیم وممالك عثمانیه‌ده صرف اولونه‌جق مقدارینی بینلرنده بالرضا قرارلشدیریله‌جق فیأت اوزرینه رژی اداره‌سنه فروخت ایتمكه مجبوردر.

اخراجاته مخصوص توتوندن ماعداسی آخره صاتیله‌ماز. اكر شركت ایله زراع بیننده فیئات اوزرینه اتفاق حاصل اوله‌ماز، اخراجات ایچونده مشتری ظهور ایتمزسه طرفیندن انتخاب ایدیله‌جك برر مخمن واسطه‌سیله متفقاً واتفاق حاصل اوله‌مدیغی تقدیرده طرفیندن تعیین ایدیله‌جك بر اوچنجی مخمنك انضمام رأییله توتونلری رژی اداره‌سی بحق آلیر. توتونلرك انباره تسلیمندن ایكی سنه صوكره‌یه قدر اصحابی مراجعت

ایتمیه‌جك اولورسه کندیلرینه اخطار واون بش کون مهلت اعطا اولونه‌رق ختام مهلده مجلس ادارهٔ محلیه‌جه منتخب مأمور مخصوص حضوریله توتونلر اخراج ایچون اك زیاده فیأت ویرنلره فروخت اولونور واثمان حاصله متراکم انبار رسومی تنزیل ایدلدکدن صوکره توتون صاحبنه ویریلور. مشتری ظهور ایتمدیکی ویا نتیجهٔ مزایده‌ده تقرر ایدن فیأته صاحبی راضی اولمادیغی حالده بالاده‌کی تخمن اصولنه مراجعت ایدیلور.

رخصت لازمه استحصال ایدلمکسزین توتون مبایعه وفروختی وزرع واعمالی وهرنه صورتله اولورسه اولسون قسماً ویاکلیاً کتم واخفا ایدلمسی، ورژینك علامت فارقه‌سنی حاوی ظرفلر درونده اولمامه‌رق قچاق صورتیله صاتلسی ممنوع اولوب طوتیلورسه مصادره اولونمقله برابر هر کیلوسی ایچون قرق غروش جزا آلنور.

بلا رخصت هر کیمك نزدنده توتون هاوان وبچاغی کبی قچاقچیلغه مخصوص آلات وادوات طوتیلورسه متجاسرندن بش لیرادن اللی لیرایه قدر جزای نقدی آلنور. واشبو آلات ضبط اولونور.

رژی اداره‌سی توتون یوزندن جزادیده اولماسی لازم کلنلرله صلحاً تسویهٔ مصلحته مأذون ایسه‌ده قابل اولمازسه تسریعاً للمصلحه بدایت جزاده اقامهٔ دعواحق قبول اولونمشدر، انجق بش بیك غروشی متجاوز حکملرك استینافی قبول، ومدت

استیناف اوله‌رق صورت مخصوصه‌ده موضوع اون بش کونك‌ده مسافه اعتباریله عندالایجاب تمدیدی ترویج ایدلمشدر.

«طوز» انحصاری دیون عمومیه اداره ایدر. بو بابده ۲۶ شوال سنه ۱۲۷۷ تاریخلی طوز تعلیماتی تطبیق ایدیلور. بو تعلیماته ۱۲۸۸ سنه‌سنده ایکی فقره؛ ۱۲۹۱ و ۱۲۹۴ سنه‌لرنده اوچ فقره علاوه اولونمشدر. باشقا تعدیلات کورمامشدر. مملکتمزه خارجدن طوز ادخالی ممنوعدر.

طوز وارداتی سنوی بر ملیون یوز آلتمش بیك لیرا راده‌سنده‌در. طوزك بهر کیلوسی ایچون موضوع فیٔ میری اون آلتی پاره‌در. کمرك رسمی یوقدر. فقط عملیات اخراجیه ونقل مصرفلری فیأته ضم ایدیله‌رك صاتلدیغی ایچون هر محلده فیأت تخلف ایدر. چونکه هر محلك عمله ونقل اجرتی بر دکلدر.

یرلی اجنبی طوز قچاقچیلغی طوتلدقده ضبط وایکی مثلی جزا آلنور.

«پول» دیون عمومیه‌یه ویرلدیکی زمان کانون اول سنه ۱۲۹۸ تاریخلی تمغا قانونی موجود ایدی. مؤخراً ۲۰ نیسان سنه ۱۳۲۰ تاریخلی بر قانونامه یاپلدی ایسه‌ده تطبیق ایدیله‌مدی. شمدی ۶ شباط سنه ۱۳۲۱ تاریخلی قانون مرعیدر.

پول نسبی، مقطوع، منضم اولمق اوزره اوچ نوعدر.

نسبی پوللر، سندات کبی بر مبلغی احتوا ایدن اوراق اوزرینه او مبلغك نسبتی دائره‌سنده الصاق اولونور.

برغروشدن یوز غروشه قدر اولان سندك اون، یوزبر غروشدن بيك غروشه قدر يكرمى پاره‌لق . بيك بر غروشدن ايكى بيك غروشه قدر بر غروشلق. والحاصل سندك محتوياتى آرتدقجه تابع بولونديغى رسم ده او نسبتده تزايد ايدر .

مقطوع پوللر اكثرى معين بر مبلغى احتوا ايتميان اوراقه تعلق ايدر . مضابط ، اعلامات ، عرضحال ، مقاولات كبى .

منضم پوللر اخيراً احداث ايدلمشدر. بونلر اكثرى دوائر رسميه‌ده افراده ويريلن اوراقه ياپشديريلير .

بو واردات ديون عموميه‌يه سنوى درت يوز سكسان بيك ليرا راده‌لرنده بر مبلغ تأمين ايلر .

«مسكرات» رسم ميرى وبيعه‌سى، بونلر باشقه‌باشقه شيلردر.

رسم ميرى داخلده اعمال اولونان شرابلردن آلنان يوزده اون بش رسمه دينلير .

قورى اوزوم ، انجير و اوزومدن ياپيلان عرقدن ، آرپه صويندن‌ده بو نسبتده رسم آلينير .

ممالك اجنبيه‌دن كلن اسپرتولرله داخلده راقى ياپيليرسه برقيه‌سى ايكى قيه راقى اعتباريله بهر قيه اسپرتو قرق سكز پاره رسمه تابع طوتيلير . بو خصوصده ٢٢ تموز سنه ١٢٩٧ تاريخلى مسكرات رسم ميرى نظامنامه‌سى احكامى تطبيق اولونور .

رسم بيعه مسكرات صاتيلان محللرك سنوى ايجارلرى اساس طوتيله‌رق، سنوى يوزده يكرمى بش غروش اولمق اوزره

استيفا ايديلير. فقط مسكرات محللرنده سائر ارزاق واشياده صاتيليرسه بونلر اوچ صنفه تفريق اولونور. برنجيسى مسكراتدن زياده سائر ارزاق و اشيا صاتان؛ ايكنجيسى هرايكى قسم صاتيشى مساوى بولونان؛ اوچنجيسى مسكراتى سائر ارزاق و اشيادن آز صاتاندر. بوتقديره كوره برنجيدن اساساً اجاره‌يه نسبتله آلنمق لازم كلن يوزده يكرمى بش رسم بيعه‌نك تمامى، ايكنجيدن نصفى، اوچنجيدن ثلثى استيفا ايديلير. ١٥ اغستوس سنه ١٢٨٣ تاريخلى مسكرات رسم بيعه نظامنامه‌سى احكامى بو يولده‌در .

مسكرات رسم ميرى و بيعه‌سى سنوى ايكى يوز طقسان بيك ليرا واردات كتيريور .

صيد برى و بحرى رسومى :

بو وارداتى ديون عموميه بعض محللرده امانته، بعض موقعلرده ملتزملره احاله ايدرك اداره ايدييور .

درسعادت و توابعى بالقخانه‌سى ايچون باشليجه بر نظامنامه واردر. اسمى « درسعادت و توابعى بالقخانه اداره‌سنه دائر نظامنامه‌در» كه ١٩ نيسان سنه ١٢٩٨ تاريخليدر . بو نظامنامه درسعادت وجوارنده‌كى بالقجيلره ويريله‌جك رخصت تذكره‌لرينك خرجلريله بالقلردن آلنه‌جق يوزده يكرمى رسمدن باشقا صرف بالقخانه‌يه مخصوص اوله‌رق انبارجيلق و تحصيلداريه اوله‌رق آلنان آلتمشر پاره‌دن اوچ غروش خرجه تعلق ايدر .

عموم ممالك و ابحار عثمانيه ايچون «ضابطهٔ صيديه نظامنامه‌سی» احكامی جاريدر. تاريخی ١٨ صفر سنه ١٢٩٩ در .

بو نظامنامه صيدی ايكی نوعه آييرر : صيد بری ، صيد بحری . بونلر ايچون برچوق احكام موضوعدر .

آيروجه ايكنجی جلد دستورده برده ٦ رجب سنه ١٢٨٨ تاريخلی استريديه نظامنامه‌سی واردر. بو واردات سنوی ايكی يوز بيك ليرايه قريبدر .

صيد ايچون رخصت تذكره‌سی آلمق مجبوريدر ؛ يالكز كنديلری ايچون صيد بحريده بولونان سفن حربيه وتجاريه قپودان وطائفه‌لری مستثنادر .

حيوانات بحريه‌نك قطع عرقنی موجب اوله بيله‌جك صورتده ومثلا كرك بوغازلرده ، كرك ليمان وقره صولرنده واپور ويلكنلی صندالر واسطه‌سيله سورتمه اصوليله ويامواد كيمويه استعماليله اجرای صيد ممنوع اولديغی كبی ماكنه‌لی قايقلرله سونكر صيدی ممنوعدر .

قره‌لرده كنديسی تحت تصرفنده بولونميان يرده آوجيلق ايتمك ايچون بيوك شهرلرده قرق . كچوكلرده اون غروش خرج ويريلور ، موسمی ديون عموميه تعيين ايدر .

حرير عشری :

بو قسم اعشار ايچون اوچنجی جلد دستورده مندرج غره ربيع الاول سنه ١٢٩٣ و ١٥ مارت سنه ١٢٩٢ تاريخلی تعليمات باقيدر. ديون عموميه اداره‌سی اخيراً بروسه‌ده برحرير دار التعليمی تأسيس ايدرك بورادن نشأت ايدنلر واسطه‌سيله ايپكجيلك صنعتی ترقی

ايتديرمكده‌در. بونك ايچون حرير تخمی استحصال وفروختنه دائر ١٠ مايس سنه ١٣٢٤ تاريخلی بر نظامنامه نشر اولونمشدر. بو نظامنامه‌يه كوره‌يدنده شهادتنامه اولميانلر ايپك تخمجيلكی ياپه‌ماز. بوندن مقصد معلول تخملردن فناقوزه حصوله كتيرمه‌مكدر . حرير عشری شمدی سنوی ايكی يوز اوتوز بش بيك ليرا قدر واردات تأمين ايدييور .

حصوله كلن حريرلر محصللر طرفندن محلی ديون عموميه اداره‌سنك كوستره‌جكی ميزان محلنه كتيريلور ، مزايدهٔ علنيه ايله فروخت ومزايده فيأتی اوزرندن عشری اخذ وجبايت اولونور . قچاق حرير ميری‌نامنه ضبط ايديلير ، اسكله‌دن اسكله‌يه نقلنده كمرك رسمنه تابعدر .

مصارفات . — بو دائره‌نك ١٣٢٥ سنه‌سنده متحقق مصارف عموميه‌سی ٥٩٥,٠٠٠ ليرا راده‌لرنده‌در .

١٣٢٧ سنه‌سی بودجه‌سنده مصارف عموميه‌سی ٧٢٣,٨١١ ليرا اوله‌رق كورونيورسه‌ده سنه ختام بولمامش اولديغی ايچون متحقق عد ايديله‌مز .

مع هذا ادارهٔ مذكوره محرم قرارنامه‌سی موجبنجه حكومته هر سنه ميعادنده بودجه تقديمنه مجبوردر . ذاتاً بو مكلفيت قانونيه‌سنی ده هر سنه ايفا ايتمكده‌در .

— باشلیجه ویرکیلر —

تمتع ویرکوسی .— ولایت ولوا وقضا مرکزلرنده ونفوس عمومیه‌سی ایکی بیکدن زیاده اولان محللرده ارباب تجارت وصنعت وحرفت تمتع ویرکوسیله مکلفدر.

شمندوفر استاسیونلرنده واسکله‌لرده وولایت مرکزلری آراسنده‌کی شوسه‌لر اوزرنده بولونان خان وقهوه‌خانه وغازینو ومسافرخانه‌لرایله حماملردن و امتعه وذخیره انبارلرندن وقسم مقطوعه تابع اولان ارباب صنعت وتجارت وحرفتدن وهرنره‌ده اولورایسه اولسون کافهٔ مؤسسات صناعیه‌دن «تمتع ویرکوسی» آلنیر.

مستثنیات : طرف دولتدن اداره اولونان مکاتبده ومأذونیت رسمیه ایله آچیلان مکاتب خصوصیه‌ده علوم وصنایع والسنه تدریس وتعلیم ایدنلرله مکتبلرك مستخدمین سائره‌سی؛ مؤلفلر؛ وقضا وناحیه وقراده بولونان اطبا واجزاجیلر وبالعموم بیطارلر ونسواندن اولان قابله‌لر ایله رسمی وخصوصی خسته‌خانه

وایتاخانه مأمورین وخدمه‌سی ؛ بلدیه‌جه مقید طلومبه‌جیلر، وانشاآتده مستخدم رنجبرلر باشقه‌جه رسم ویرمکله مکلف بولونان مسکرات عامللری، مسکرات وتوتون و پول بایعلری، آوجیلر ، بالق صیادلری ، کمیجیلر ، قایقجیلر.— رسم بحری ویرمین قاپودان، یازیجی، رئیس، چرخجی کبی منسوبین بحریه مکلفدر.— معدن صاحب امتیازلری ، معدن ایشلتمه شرکتلری دکان ومغازه آچمقسزین محصولاتنی چفتلکنده یاخود شهر وقصبه‌لرده ویا پازاریرلرنده فروخت ایدن چفتلك اصحابی کندی حیواناتنی بسلین ماندره صاحبلری شهر وقصبه‌لرده بولونان بالعموم زراع ایله چوبان وباغجیلر وباغچوانلر وبا امتیاز مخصوص تشکل ایدن شرکتلر مستخدمینی میانده اوچ یوز غروشدن دون آیلغی اولانلر ایله سنی اون بشدن دون اولان بالعموم ایشجیلر تمتع ویرکوسندن مستثنادر. فقط بونلردن دیکر بر تجارت وصنعت وحرفتی اولانلر آکا مخصوص ویرکو ایله مکلف طوتیلورلر. [سنه ایچنده ترخیص اولونان افراد نظامیه وردیفه او سنه تمتع ویرکوسیله مکلف اولمادیغی کبی مأمورین وضباط عسکری.— [بلغار ، یونان ، رومانیا، قره‌طاغ،صرپ، ایران] دولتلرینك تجارت وصنعت وحرفتله مشغول اولان تبعه‌لرندن ماعدا دولتلر تبعه‌سندن دخی تمتع ویرکوسی استیفا ایدلمز.

تمتع ویرکوسنك طرحنده دارالصناعه وتجارتکاهلرك عددی نظراعتباره آلنوب شرکانك تعددی هربرندن باشقا باشقا ویرکو

التمسنی ایجاب ایتمز. متعدد تجارت وحرفت وصنعتده بولونانلره آیری آیری ویرکو طرح اولونور. شرکتلرك شعبه‌لری‌ده آیری آیری مکلف اولور.

تمتع ویرکوسی ایکی تقسیطده استیفا اولونور. تقسیط مدتلرینك ایلك آیلرنده ویرکولرینی ادا ایتمینلر ویرکولرینی یوزده یکرمی ضمیله ادایه مجبوردرلر. تجارتخانه و دار الصناعه‌لر میعادنده سرمایه‌یه شریك اولمیان مستخدمینك دفترینی ویرمکه مجبوردر. ویرمینلرك کمرك اداره‌لریله محاکم نظامیه‌دن ماعدا کافهٔ شعبات ودوائر حکومتده ایشلری دفترلری اعطاسنه‌قدر تأخیر اولونور، ومستخدمینك نامنه طرح اولنه‌جق ویرکولر شخصدن طلب ایدیله‌رك اعتراضی قطعیاً مسموع اولماز . صنعت وتجارتی دکیشدیرنلر و یاخود ترك ایدنلردن تحویل و یا ترك تجارت تاریخنی تعقیب ایدن تقسیط ویرکوسی کذا تجارتنه کوره تعدیل ویا ترقین اولونور. یالکز بومعامله‌یی حکومته اصناف کهیالغندن ویاخود تجارت اوطه‌سندن ویاخود اوچ تاجر طرفندن ویریله‌جك شهادتنامه ایله اثبات واخبار ایتمك لازمدر.

تمتع ویرکوسی تذکره‌سی تجارت وصنعت وحرفت ایچین رخصتی متضمندر. هرنصلسه نامنه ویرکو طرح ایدلمین مکلفین بالمراجعه تذکره آلمازلر ایسه تذکره‌سز اجرای صنعت وتجارت ایتدکلرندن طولایی ایکی قات رسم آلینر.

یابانجی وکاوب کچیجی ارباب صنعت وتجارت وحرفت یالکز

برتقسیط ویرکو ویررلر. برتقسیطه مخصوص تذکره ایله ایکنجی تقسیط مدتنده اجرای معامله ایدنلردن ایکنجی تقسیط ایکی قات استیفا اولونور.

تمتع ویرکولرندن یالکز یوزده آلتی نسبتنده تجهیزات حصه‌سی ضماً آلنیر. یعنی نامنه یوز غروش تمتع طرح ایدیلن بر مکلف (١٠٦) غروش ادا ایدر.

تمتع ویرکوسی هرسنه بولونیلان محلك الك بویوك مال وویرکو وتحصیل مأمورلری طرفندن طرح ایدیله‌رك سنه کیرمزدن اول کانون اولك اون بشنه‌قدر دفترلر مرئ ناس اولان محللره تعلیق اولونور. کانون ثانینك اون بشنه‌قدر اعتراض ایدنلرك اوراقی بدایةً تدقیق وایتمینلرك ایسه ویرکولری کسب قطعیت ایدر. تدقیقات اعتراضیه‌یی تجارت وبلدیه اوطه و دائره‌لری هیئتلری بالاتحاد ایفا ایدر . آنجاق بومعامله‌یه‌ده توزیع قومیسیونلری ـ که تمتع ویرکوسنی طرح ایدن مأمورین ـ وکرك اصحابی اعتراض ایدرایسه اومحلك مجلس اداره‌سی صورت قطعیه‌ده تدقیق وتحت قراره آلیر . مع هذا بواك صوك قرارلره کرك قومیسیون وکرك مکلفین؛ ویرکویی طرح ایدن محل قضا ایسه‌لوا؛ لوا ایسه ولایت مجالس اداره‌لرنده وولایتده ایسه مجلس مالیه‌ده تدقیقات تمییزیه اجرا ایدیلمك اوزره اعتراض ایده بیلیرسه‌ده بو جهت ویرکونك استیفاسنه مانع اولاماز . نتیجه‌ده فضله آلنان اعاده ، نقصان آلنان استرداد اولونور .

املاك ويركوسى .— على العموم اراضى و مسقفاتك قيمتلرندن هر سنه آلنان ويركودر . بعدالتحرير مسقفات ويركولرى ايجار اوزرندن استيفا ايديله جكدر .

نسبت : مسقفاته عائد نسبت ختام تحريره قدرباقيدر.

			قيمتنك نسبتى بيكده غروش
اراضى	١	اراضى وعرصه‌لر وعشره تابع اولان باغچه‌لر قيمتندن	٤
	٢	عشر ويرمين اراضيدن	١٠
مسقفات	٣	چيفتلكلرده اصحابنك اقامتنه مخصوص قله وقوناقلر وشهر وقصبه‌لرده‌كى مسكن خانه‌لرك يكرمى بيك غروشه قدر اولانلرندن	٥
	٤	يكرمى بيك غروشى متجاوز اولانلردن	٨
	٥	چفتلكلرده يازيجى خانه‌لرى	٤
	٦	چفتلكلرده اخور و صمانلق وانبار وآغيل وقيشلاقلردن	٤
عقار	٧	مسكندن فضله اولان خانه‌لر، صنعت وتجارته مخصوص بنالر وبوجكخانه‌لردن	١٠
	٨	على العموم ايجار ويرن مسقفات وآپارتمان ياد اولونان املاكدن	١٠
	٩	خزينهٔ اوقافه خرج محاسبه ايله مكلف مسقفات ومستغلات موقوفه عقارندن	٤

مستثنيات :

١ — مقاطعه‌يه ربط اولونان املاك دن دائرهٔ اوقاف ، قيمتنك بيكده اونى نسبتنده مقاطعه بدلى آلير ، خزينهٔ ماليه هيچ

برشى استيفا ايتمز . آنجاق بوكبى املاك مقاطعه‌يه ربطنى اقتضا ايلين شرائط داخلنده استعمال اولونمق شرطدر. تونلك موقف وماكنه محلى ، مكاتب اجنبيه بوقبيلدندر .

٢ — دولته عائد بالجمله مسقفات .

٤ — موازنهٔ عموميه‌ده (خاندان آل عثمانى فصلنده) اسملرى محرر خاندان سلطنت اعضاسنك تحت تصرفده اولوب بالذات اقامت ايلدكلرى مسقفات .

٥ — بلديه‌لره وقصبه وكويلره عائد اولوب عموم طرفدن استعمال اولونان وايراد كتيرمين مسقفات.

٦ — دائرهٔ عائده‌سنجه مصدق تكيه وزاويه‌لر وحكومتجه معروف اولان اديان مختلفه‌يه مخصوص عبادتخانه‌لر ومناسترلر و بونلرك حريملرنده‌كى متمماتى .— بالاستيجار تدارك ويا ايجار ايدلمه‌مش اولمه‌لرى مشروطدر . —

٧ — وقفيه‌لرنده مصرح اولمق شرطيله خدمه وسجاده نشين ومتوليلرك اقامتلرينه مخصوص ايجار و استيجار ايدلمين مسقفات.

٨ — مدارس ومعارفه وامور خيريه‌يه عائد اولوب جانب حكومتدن رخصت ويرلمش مؤسساته مخصوص ايجار واستيجار ايدلمش مسقفات.

٩ — معاهده وفرمانلر و ياخود دولتلر طرفدن تعاطى

اولونان شرطنامه‌لر موجبنجه ویرکودن مستثنا طوتیلان مسقفات.

دولتلری نامنه مقید قونسلوسخانه‌لر ، رژی اداره‌سنك توتون اعمال وحفظنه مخصوص فابریقه ودهپولری ، بانق عثمانی مؤسسه‌لری کبی.

تفرعات مهمه :

ارائه ایدیلن نسبتلر اوزرینه حساب ایدیله‌جك ویرکولرك یوزده اون بری نسبتنده تجهیزات ومعارف حصه‌سی نامیله بر مبلغ‌ده استحصال اولونورکه بونك آلتیسی حصهٔ تجهیزیه ، بشی معارفدر. اجارهٔ واحده‌لی املاکدن ایسه یالکز ویرکو آلنه‌رق تجهیزات و معارف آلنماز. املاك و اراضی [١٢٩٠] سنه‌سنده اجرا ایدیلن تحریر عمومی ایله تثبیت ایدلمش وهرسنه وقوعه کلن انشاآت وافرازات ، ومحترقات ، شرف وامتیازات کبی تبدلات دخی مأمورین عائده‌سی طرفندن بالتعقیب معدل بر صورتده ارجاع اولونمشدر. مع هذا مأمورین مالیه‌نك بو خصوصده مساعیٔ لایقه صرف ایتدکلری قبول ایدلسه بیله تشکیلات اداریده‌کی منطقسزلق و وظیفه و مسؤلیت اساساتنك غیرقابل تحمل بر حاله صوقلمش اولماسی یوزندن مأمورین تعقیبات و تعدیلاتك یوزده اون نسبتنده ایجاباتنی استکماله یتیشه‌بیلیرلرکه حکومتك بوصورتله هرسنه مهم ضررلر ایتمکده اولدیغی شبهه‌سزدر.

املاك ویرکوسی نظامنامه‌سنك آلتنجی ماده‌سی موجبنجه هر بش سنه‌ده بر تعدیل عمومی اجراسی مجبوری ایسه‌ده مع التأسف همان عموماً شو نقطهٔ مهمه تطبیق ایدلمه‌مش وبوسببله‌یك دکرلی املاك [٤٦] سنه‌اولکی قیمتلرینی محافظه ایتمکده بولونمشدر!

تبدلات و تعدیلات یوزندن تناقص و تزاید ایده‌جك قیمتلری مجالس اداره و بلدیه‌دن تعیین اولونان مخمنلر بدایةً وضع ومجالس بلدی استینافاً ومجلس اداره تمیزاً تدقیق ایدرلر. قیم موضوعه‌یه اصحابنك حق اعتراضی صیانةً کیفیت بالاخبارنامه تبلیغ اولونور.

مسقفات قانونی — بوقانون موجبنجه هرسنه مسقفاتدن استیفا ایدیلن ویرکو وحصهٔ تجهیزیه ومعارف یرینه بعدالتحریر ایرادلری نسبتنده یالکز ویرکو استیفا ایدیله‌جکدر. انجاق معارف ومنافع محلیه ایچین اشبو ویرکونك اصلنه حداعظمیسی هرسنه بودجه قانونیله تعیین ایدلمك اوزره ضمائم اجرا ایدیله‌بیله‌جکدر. اراضی وعرصه‌لر ویرکوسی کماکان باقی ایسه‌ده دپو واعمالاتخانه وسائر صورتله تجارت وصنعت ایچین استعمال اولونان بناسز وسقفسز عرصه‌لر و بنانك اهمیتی نسبتنده‌کی باغچه‌لر مسقفاتدن عد اولونور. [١]

[١] ایجار غیرصافینك بهر اون بیك غروش دکری ایچین بر عتیق دونم - ٩١٩ - یکی آرشون مربعی محل تخصیص ایدلمشدر.

مستثنیات — املاك ویرکوسنده‌کی کیبدر . یالکز قانون جدید موجبنجه فضله اولارق :

[١] بالذات زراعت ایدن رنجبر و چیفتجیلرك وچیفتك واراضی وحیواناتك بکجی وقوریجیلرینك اقامت ایتدکلری خانه‌لر وحیواناتك بارینديرلمه‌سنه ومحصولاتك حفظنه مخصوص محللر وآلات وادوات زراعیه‌ده‌پولری ؛ [اشبو مسقفاتك کافه‌سی بر قریه ویا چیفتلك اراضیسنك ایشلنمه‌سنه مخصوص اولمق اوزره زراعت اراضیسندن تفریق ایله ایجار ایدلمه‌مش بولونمق شرطدر.]

[٢] آغیل وماندیره‌لر وخارلر، منحصراً بوجك یتشدیرمکه مخصوص محللر ؛

[٣] واردات غیرصافیه‌سی ایکی یوز اللی غروش ویااوندن دون ومتصرفنك اقامتنه مخصوص بولونان خانه‌لر ویرکودن معافدر.

مستثنیات موقته :

[١] انشالرینك ختام بولدیغی سنه‌یی تعقیب ایدن بش سنهٔ مالیه ظرفنده دکرمن وفابریقه واعمالاتخانه‌لر.

[٢] انشالرینك ختام بولدیغی سنه‌یی تعقیب ایدن اون سنهٔ مالیه ظرفنده عشائر سیاره وبش سنه ظرفنده مهاجرین اسکانی ایچین کرك طرف حکومتدن وکرك کندولری طرفندن انشا ایدیله‌جك مسکنلر.

[٣] ختام بولدیغی سنه‌یی تعقیب ایدن ایکی سنهٔ مالیه ظرفنده کارکیر ویالکز بر سنهٔ مالیه ظرفنده اخشاب مسقفات ویرکودن مستثنادرلر.

اشبو معافیت موقته انشا آتك باشلاندیغی تاریخدن اعتباراً ایکی آی ظرفنده مأمورین مالیه‌یه بابیاننامه اخبار ایله قطعیت کسب ایدر . اخبار ایتمینلر اشبو معافیتدن استفاده ایده‌مزلر . ختام انشا بنانك قابل استعمال برحاله کلمه‌سی ، قسماً ویا تماماً ایجار ایدلمه‌سیله آکلاشیلیر .

شونلرده انشاآت جدیده‌در :

[١] موجود بنالره وقوعبولاجق علاوه‌لر .

[٢] دپو واعمالاتخانه اوله‌رق استعماله تخصیص اولونان عرصه‌لر .

[٣] مسقفات موجوده‌دن دکرمن وفابریقه واعمالاتخانه‌یه تحول ایدنلر .

یانمش ویيقلمش وقوللانیلمیه‌جق برحالده خراب اولمش مسقفات صاحبنك مراجعت ایتدیکی سنه‌نك تقسیطنی تعقیب ایدن تقسیطدن اعتباراً اراضی وعرصه قانونینه توفیقاً ویرکو ویریر . بر دکرمن وفابریقه واعمالاتخانه لااقل بر سنه فاصله‌سز وتماماً ایشله‌دیلمدیکی تقدیرده متصرفلرینك ایشله‌مین مدت ایچین ویرکونك اوچ ربعنده معافیت موقته‌یه حقلری اولاجقدر . بوکبی مسقفات متصرفلری معطلیتك بدایتنده وبو تاریخدن اعتباراً مرور ایده‌جك بر سنه نهایتنده بر بیاننامه ویره‌جکلردر .

معافیت موقته‌نك حکمی برنجی بیاننامه‌نك تاریخی تعقیب ایدن تقسیطدن اعتباراً معطل اولارق مرور ایتمش اولان تام برسنه‌نك ختامنه مصادف تقسیط دخی داخل اولدیغی حالده آراده‌لکه‌جك زمان ایچین مرعی اولاجقدر. بونلریکیدن ایشلدلمکه باشلاندیغی متعاقب برآی ظرفنده بیاننامه ایله اخبار کیفیت ایتمین متصرفلر برسنه‌لك معافیتدن استفاده ایده‌میه‌جکلردر. معطلیت برقاچ سنه دوام ایدر ایسه بیاننامه هرسنه تجدید ایدیله‌جکدر.

نسبت :

ویرکونك نسبتی [فقط بونك یوزده یاریمنه معادل برمقدار هرسنه معارف محلیه‌یه مخصوص اولارق معارف بودجه‌سنه وضع ایدیله‌جکدر] واردات غیر صافیه‌نك یوزده اون ایکیسی اولارق تعیین ایدلمشدر. دکرمن وفابریقه واعمالاتخانه‌لر ایله اقامتکاه اولان اخشاب خانه‌لره واردات غیر صافیه‌لرینك ربعی تنزیل اولوندقدن صوکره باقیسنك ینه یوزده اون ایکیسی نسبتنده ویرکو طرح ایدیله‌جکدر. آلات وادوات مخصوصه‌یی محتوی اولوب برصنعتك اجراسنه حصر وتخصیص ایدلمش اولان مسقفات فابریقه واعمالاتخانه عد اولونور. اطراف دیوارلری تخته وآغاج ویاطوله ویا بغدادی اولان بنالر ــ ولوکه تمللریله سطح ارضدن ایکی مترو ارتفاعه قدر بنانك قاعده‌سی کارکیر اولسون ــ اخشاب اعتبار اولونور. کرپیج بنالر دخی اخشاب

قبیلندندر. واردات غیر صافیه‌سی ایکی یوزاللی غروش وآندن دون اولان اقامتکاه‌خانه‌لرك ویرکودن معافیتی بالاده ذکر اولونمش ایدی. واردات غیر صافیه‌سی سنوی ایکی یوز اللی غروشدن زیاده وبیك غروشدن دون اولان اقامتکاهلرك ایرادندن ایکی یوز اللی غروشی کذا ویرکودن معافدر.

مسقفاتك ایراد غیر صافیسی صورت عمومیه‌ده محلنده جاری اولان اجاره‌لر نسبتنه، عینی نوعدن بولونان بنالرك ایرادینه، بنانك موقعنه، ابعادینه، قاتلرینك وهرقاتده‌کی اوطه‌لرینك عددینه، مواد انشائیه‌سنك نوعنه، حسن محافظه نقطهٔ نظرندن حال حاضرینه وصورت استعمالنه نظراً تخمین اولونور. دکرمن وفابریقه‌لر ایله اعمالاتخانه‌لرك ایراد غیرصافیسنك تخمینی ایچین درونلرنده‌کی وسائط ثابتهٔ اعمالیه دخی نظر اعتباره آلنه‌جقدر.

بربنانك واردات غیرصافیه‌سنی تخمین ایده‌بیلمك ایچین وسائط کافیه بولونه‌مدیغی تقدیرده بنانك قیمت حقیقیه‌سی تعیین ایدیله‌رك اکر اوبنا دکرمن وفابریقه واعمالاتخانه ومتصرفلرینك اقامتکاهی اولان اخشاب خانه ایسه قیمتنك یوزده سکزی، ودیکر مسقفاتدن ایسه قیمتنك یوزده آلتیسی، واردات غیر صافیه اولمق اوزره تقدیر اولونور.

مسقفات قانونینك تطبیق احکامی، بالعموم مسقفاتك یکیدن تحریر وایرادلرینك تخمیننه وابسته‌درکه بوده‌دردستدر.

تخمين معاملاتنك ختامنى تعقيب ايدن سنهٔ ماليه ابتداسندن اعتباراً احكام قانونيه‌نك تطبيق وايفاسى لازم كله‌جكدر .

مكلفيت : ١ ، مسقفاته متصرف ويا ذى‌اليد اولانلر وبونلر بولونماديغى تقديرده آنى اشغال ايدنلر مسقفات ويركوسنك تأديه‌سيله مكلفدرلر .

٢ ، بر ملكده مشاعاً متصرف اولانلر حصهٔ شايعه‌لرى نسبتنده ويركو ايله مكلف اولورلر . وفات ايتمش بر شخصك اوزرنده‌كى مسقفات؛ طاپو اداره‌سنجه مقيد بر تقسيم معامله‌سى اجرا اولونمدقجه وياخود وارثلرى كاملاً ويا قسماً كنديلرينى حقوق ارثيه‌دن اسقاط ايلدكجه هنوز تقسيم ايدلمه‌مش املاكدن معدود اولوب حقلرنده برنجى فقره موجبنجه معامله اولونه‌جقدر .

اغنام رسمى . — سنه‌سى ايچنده‌كى قوزى واوغلاقلر مستثنا اولمق اوزره قيون وكچى وتفتيك وقوچ وتكه‌لردن حاصلى قوچ قويون وكچى فصيله‌سنه منسوب حيواناتدن هر سنه استيفا اولونور .

نسبت . — اغنام رسمى مع تجهيزات ٥,٨٣ غروشدر . ٥,٥ رسم اصلى ، بونك اوزرندن يوزده آلتى حسابيله ٠,٣٣ غروشى‌ده حصهٔ تجهيزيه‌در .

اغنام : هر سنه قضا اعتباريله قسم ، قسم تعيين اولونان مأمورلر « تحصلدارلر » واسطه‌سيله تعداد اولونور . موسم

تعداد بعض ولايتده اولكى سنه‌نك شباطى و بعض ولايتده‌ده اصل سنه‌نك مارت ويا نيسان آيى ابتدالريدر .

تعداد ميعادندن اون بش كون قدم قرى مختارلريله اختيار مجلسلرى موجود قويون وكچينك مقداريله اصحابنك اساميسنى مبين تنظيم ايده‌جكلرى دفترى مركز قضا مجلس اداره‌سنه توديع ايدرلركه تعداده اشبو دفتر اساس اولديغى كبى معاملاتى‌ده تسهيل ايدر . چونكه بالاخره لغرض كتم وقوعى اكلاشيلير سه تجزيه ايديله‌جكلردر؛ تعدادده تخمين ممنوعدر . هانكى قضايه عائد اولور ايسه اولسون سوريلر هانكى منطقه داخلنده بولونور ايسه اوراده تعداد ايديلور . تعداد مدتى يكرمى كوندر . تعدادك ختامندن صوكره اوقضانك معين منطقه‌لرينه سوق ايديلن تعداد قوللرى بر عكس ديكر قوللره تقسيم واعزام ايديله‌رك يوقلمه معامله‌سنه ابتدار اولونور . بونك مدتى‌ده يكرمى كوندر . تعداد مأمورلرى حين تعدادده اغنام اصحابنك يدينه تعداد تذكره‌لرى ويريرلر . بعده يوقلمه اثناسنده مأمورلر تعداد تذكره‌سنى آله‌رق يرينه يوقلمه تذكره‌سى اعطا ايدرلر .

يوقلمه معامله‌سى اثناسنده اغنامدن برقاچنك تعداد اثناسنده ثبت ايدلمه‌مش اولديغى تبين ايدر ايسه او كبى اغنامك ايكى قات اوله‌رق صاحبندن رسمى استيفا اولونور .

كمرك رسمنى بالايفا ديار اجنبيه‌دن ممالك عثمانيه‌يه ادخال اولونمش اغنام وكچيدن سنه‌سى ايچنده باشقه‌جه رسم طلب

اولنماز . انجاق امرار ایدیلن اغنام اوسنه‌نك میعاد تعدادندن اول کچیرلمش ایسه کمرك رسمنك سنهٔ سابقه‌یه عائدیتی تصدیق اولونه‌رق رسم ایله مکلف طوتیلور .

اغنام معاملاتنی تعقیب وتفتیش ، تحصیل مأمورلریله اوقضانك مال واك بیوك ملکیه مأمورینك وظیفه‌سیدر . اغنام تعداد ویوقلمه‌سنك هرسنه مجلس اداره‌لردن حساب قطعیلری عائد اولدقلری لوا وولایت مجلس اداره‌لرینك نظر تدقیقندن کچدکدن صوکره خزینه‌یه ارسال اولونور .

اغنام رسمی ، اوچ متساوی تقسیط ایله -- تعداده بدأ اولوندیغی آی ایله ایکنجی واوچنجی آی نهایتلرنده استیفا اولونور. اشبو تقسیط مدتلرنده دینی ایفا ایتمینلره برهفته مهل ایله براخبارنامه تبلیغ ، ینه ادا ایدلمز ایسه اغنامك فروختی صورتیله معاملهٔ اجرائیه ایفا ایدیلور . اغنامك صاتیلمش بولونمسی ویاخود دینك اداسنه کافی کله‌مه‌مسی رسومك استیفاسنه مانع اوله‌ماز ، چونکه تحصیل اموال قانونی موجبنجه حکومت مکلفك اموال منقوله وغیر منقوله‌سنه‌ده مراجعت ایدر .

اغنام؛ دینك اداسی اوغورنده صاتیله‌بیلیرسه‌ده بوخصوصده حکومت تفتیك کچیلریله دامیزلق حیواناتی تحصیله باشلاندقدن برماه صوکره‌یه قدر براقا بیله‌جکی کبی سائر قویون وکچیلردن دخی هرحالده دین میرینك تسویه‌سنه کافی مقداری فروخت

اولونمق اوزره اصحابنه داها نافع کوردکلرینی تفریق وتوقیفه صلاحیت بخش ایدر .

کچیجی ویاباناجی اغنامك رسومی تعداد اولوندقلری محللرده قالمایه‌جقلر ایسه — حین تعداده کاملاً استیفا ایدیلیر . اغنام رسمنك میعاد تعداددن اعتباراً دردنجی آیك اون بشنجی کوننه قدر کاملاً تحصیلی مشروطدر . بو وقته قدر نه قدر جزئی اولور ایسه اولسون بقایا قالدیغی حالده ملکیه ومال مأمورینك نصف معاشلری قطع اولونور. بوجزایه مکرراً مستحق اولانلر عزل اولونور وکندیلرینه عائدات تحصیلیه ویرلمز .

اغنام رسمنی مالصندوقلری قبض ایدر . صور سائره ایله تحصیلی قطعیاً ممنوعدر .

عائدات تحصیلیه ۱۰۰ غروشده بر بوچوق غروشدر؛ صورت تقسیمی کاملاً وقتنده تحصیل ایدلمك شرطیله شودر :

پاره	
۵	ناحیه مدیرینه
۵	قائمقامه
۵	مالمدیرینه
۱۰	امام وپاپاسلره
۱۰	مختارلره
۲۵	اختیار مجلسی اعضالرینه

امر تعدادده استخدام اولونان تحصیلدارلره برمعاش نسبتنده اکرامیه‌ده ویریله‌بیلیر .

جانوار : جانوار تعدادی‌ده طبق اغنام تعدادی کبیدر. یالکز تعداده ایلول ابتداسنده مباشرتله نهایتنه قدر تعداد ویوقلمه‌سی اکمال ایدیلور. رسمی ایلول وتشرین اول وثانی نهایتنه قدر اوچ تقسیطده استیفا اولونور.

طریق بدلی. — سنوی ـ متساویاً ـ یکرمی یاشندن آلتمش یاشنه قدر اولان تبعهٔ عثمانیه‌دن استیفا ایدیلن شخصی بر ویرکودر. هرفرد سنوی درت کون طریق عملیاتنده خدمت ایتمکله مکلفدر. چالیشمق ایستمینلر مال دائره‌لرینه بولندقلری محللره بودجه قانونیله متخصص طریق بدلنی ادا ایدرلر. بدناً چالیشه‌جق اولانلر نقد مقامنده متعهد حسابنه چالیشدیریلور. باب عالیدن امر اولمادقجه اون ایکی ساعتدن زیاده مسافه‌ده‌کی بر یوله کیمسه سوق اولونه‌ماز.

مستثنیات : امامل و مذاهب مختلفه پاپاس و خاخاملری و مکتب و درس خواجه‌لری، علیل الوجود اولانلر، امرا و ضابطان و سلاح آلتنده بولونان عساکر نظامیه و ضبطیه، طلبهٔ علوم، خطیب و تکایا و زوایا پوست نشینلری، کوی بکجیلری افراد ردیفه و مستحفظه، کوکالی افراد، مکاتب عسکریهٔ عثمانیه طلبه‌سی.

جنایتله متهم اوله‌رق محبوس و محکوم اولان اشخاص؛ مدت محکومیتی اثناسنده طریق بدلندن مستثنادر.

نسبت :

هر سنه بودجه‌سنده مصرح اولدیغی اوزره طریق بدلی ولایات عمومیه ایچین مساوی دکلدر. درسعادتده هر شخصدن یالکز یکرمی غروش استیفا ایدیلیر. بعض ولایاتده بو مقدار تناقص ایدر. بو ویرکو هر شخصك تولد ایتدیکی مملکتده طرح، و تحصیل اموال قانونه توفیقاً تحصیل اولونور.

بدل عشر. — باطاپو تصرف اولونان اراضی اوزرنده مأمورینك اذنیله اشجار غیر مثمره غرس ایدرك قوری اتخاذ ایدن و خدایی نابت اولوب احتطاباً باعن جد، یاخود اخردن تفرغاً تصرف اولونه کلن قوریلر و چیفتلك مرعالری، اراضیٔ موقوفه و امیریه اوزرینه انشا اولونان بنالر بدل عشر ایله مکلفدر. بدل عشر ایله مکلفیت املاك و اراضی ویرکوسیله عدم مکلفیتی انتاج ایتمز.

بدل عشر، اراضیٔ موقوفه‌دن قیمتنك بیکده اونی؛ و عشرلی اراضیٔ امیریه و موقوفه ایله مقاطعه‌لی مسقفات موقوفه قیمتنك بیکده اوتوز پاره‌سی اوله‌رق تخصیص اولونور.

اراضیٔ امیریه و موقوفه و مقاطعه‌لی مسقفات موقوفه‌دن آلنان اشبو رسمه صره‌سیله « بدل‌عشر » و « اجارهٔ زمین » ، « مقاطعهٔ زمین » دینیر .

بلدیه‌لر. — هرشهر وقصبه‌ده بر بلدیه مجلسی تشکیل وبیوك شهرلرده ایجاب ووسعته کوره هردائره قرق بیك نفوس اعتباریله متعدد دوائر بلدیه تأسیس ایدلمسی، مقتضیات قانونیه‌دندر . بلدیه دائره‌لری اسمندن‌ده اکلاشیله‌جغی اوزره بلده‌نك عمرانی خصوصنده ایفای وظیفه ایله مکلفدرلر. شو وظائف ١، یوللرك توسیع وتطهیر وتنظیم وتنویری ، قالدیریملرك ، لغملرك ، صو یوللرینك تعمیر وانشاسی ؛ ٢ ، وسائط نقلیه‌نك وسیر محللرینك تنظیم وترتیبی ، اصنافك بیع وشرا معامله‌لرنده نظافته ودوغرو اوزان واکیال ومقیاسات قوللانلمالرینه اعتنا ؛ مخل صحت مأکولات فروختنی منع ، سوقاقلرده مرور وعبوری تصعیب ایدن شیلری رفع والحاصل صحت وتنظیفات وتسهیلات عمومیه‌یی تأمین « ضابطهٔ بلدیه » ؛ ٣ ، اعما وبیوایه چوجوقلرك تربیه‌سی وفقرا وغربانك تداویسی ایچون صنایع مکتبلری وخسته‌خانه وغرباخانه کبی مؤسسات خیریه احداثی وذل سؤالك رفعی ؛ ٥ . واردات بلدیه‌نك تحصیل وصرفی وخصوصات سائره‌دن عبارتدر .

بلدیه هیئتی اهالی طرفندن منتخب بر بلدیه مجلسی ایله بر کاتب،

برده صندق امیننډن ولزومی قدر « بلدیه چاوشی » تعبیر اولونان تالی مأمورلردن مرکبدر . مجلسده اعضا یرینه کوره آلتیدن اون ایکی یه قدر اولور . اعضالق درت سنه ایچوندر . ایکی سنه ده بر نصفی تبدیل اولونور .

اعضالق فخریدر . اعضای مجلسدن بری بلدیه حاصلاتندن موظف اولمق اوزره ریاسته تعیین اولونور . مملکتك مهندسی ایله بیطر وطبیبی بلدیه نك اعضای مشاوره سندندر .

واردات بلدیه . — ١، دولتجه اولبابده تخصیص اولونان رسومدن؛ ٢، عادی وفوق العاده بلدیه ویرکیلرندن؛ ٣، تنظیمات وتسویهٔ طرق ومعابردن فضله قالوبده طالبنه صاتیله جق یرلرك أثمانندن وشو تنظیماتدن مستفید اوله جقلردن آلنه جق شرفیه دن؛ ٤ ، اخذینه مأذون اولدیغی جزای نقدیدن ؛ ٥ ، قونطوراتو وذبحیه رسومیله حیوان آلیم وصاتیمندن آلنان رسوم متنوعه دن؛ ٦ ، ادارهٔ بلدیه یه وقوع بوله جق اعانه وهبه لردن عبارتدر .

دوائر بلدیه یه مدیون اولانلر اصحاب املاك وعقاردن ایسه لر املاکنی حین ایجارده مستأجرك اشیاسنك نقلنه رخصت ویرلمه مك واملاکنك فراغ وانتقالی ایچون ویریله جك علم وخبر توقیف ایدلمك صورتیله دیون بلدیه نك تحصیلنه مساغ واردر .

کیملر اعضا انتخاب ایدر ؟ . — بو حق اهالینکدر ، فقط مطلق دکلدر. انتخاب ایتمك حقنی کیملره ویرمك لازم

کله جکی دوشونلش ؛ مملکتده ، عمران مملکتده ، صحت عمومیه ده ، اقبال استقبال وطنده دها زیاده علاقه دار و بو طوپراغه مادةً ده مربوط کیمسه لر ترجیح ایدلمشدر .

شو صورتله بر کیمسه بر یرك مجلس بلدیه سنه اعضا انتخاب ایده بیلمك ایچون :

١ — او بلدیه مجلسنك بولندیغی شهر وقصبه ده متمکن ،
٢ — یکرمی بش یاشنی اکمال ایتمش ،
٣ — حقوق مدنیه و شخصیه سنه مالك اولمق؛
٤ — تبعهٔ عثمانیه دن اولوب هیچ بر جزا ایله محکوم بولونمه مق؛
٥ — شهر داخلنده کی املاکی ایچون سنوی لااقل اللی غروش ویرکی ویرمك لازمدر .

کیملر اعضا اولور ؟ . — اعضا اوله بیلمك شرطی شونلردر :

١ — اعضا انتخاب ایده بیلمك شرائطنی جامع ،
٢ — ترکجه تکلمه مقتدر ،
٣ — ویرکیسی لااقل یوز غروش اولمالی ؛
٤ — بر مأموریتده بولونمامالی؛
٥ — حکومته متعهدلك ، کفالت کبی بر علاقه سی بولونمامالی؛
٦ — بر صورتله محکوم اولمامالی؛
٧ — حمایهٔ اجنبیه امتیازینی حائز بولونمامالی .

انتخاب ناصل اجرا ایدیلیر ؟. — یرینه کوره امام، پاپاس، مختاران واسطه‌سیله هر محله‌دن حق انتخابی حائز ایکی کشی جلب ولااقل یکرمی کشی‌یه بالغ اولدقلری حالده دائرهٔ بلدیه‌ده جمع ایله ایچلرندن اون کشی انتخاب ایتدیریلیر . بونلر بلدی رئیسنك تحت ریاستنده اوله‌رق بر انجمن انتخاب تشکیل ایدرلر .

انجمن ویرکی دفترینه مراجعتله نظاماً مجلس بلدی اعضالغنه انتخاب اولونه بیله‌جك ذواتك اسامیسنی حاوی بر جدول تنظیم ایدرك محلاته تعلیق ایتدیرر. جدولك مندرجاتنه اعتراض ایدن اولورسه اعتراضلرینی هفته‌سی ایچنده انجمنه بیلدیرمسی وانجمنك بو بابده درحال برقرار ویرمسی لازمدر. بوقرار مجلس، بدایت محکمه‌سنده استیناف اولونه بیلر .

بعده شباط ابتداسندن انتخاباته باشلانوب انتخاب ایتمك حقی حائز اولانلردن هر بری قاچ عدد اعضا انتخاب ایدیله‌جکسه او مقدار ذواتك اسملرینی بر کاغده تحریر وزیرینی امضا ویا تختیم ایدرك مخصوصاً وضع ایدلمش اولان بر صندوقه آتار .

صندوق شباطك اونده انجمن انتخاب واسطه‌سیله آچیلوب رأیلر تعداد اولونه‌رق الك زیاده رأی قازانانلردن مطلوب اولان عدد اعضا بالانتخاب مجلس اداره‌یه بیلدیریلیر .

انجمن انتخاب الك زیاده رأی قازانانلردن مطلوب عدد اعضانك ایکی مثلی مقدارده ذواتك اسامیسنی بر جدول مخصوصه

قید ایدر. اعضادن وفات و یا استعفا ایدنلر اولورسه بو جدولده الك زیاده رأی قازاندیغی کوستریلن ذات اونك یرینه کچیریلیر و سلفنك مدت متباقیه‌سی ختامنه قدر ایفای مأموریت ایدر .

درسعادت ادارهٔ بلدیه‌سی . — وظائف طشره ایله طبقی طبقنه‌در . استانبولك وسعتنه و کثرت نفوسنه مبنی اون سکز دائرهٔ بلدیه‌یه آیرلمش بولونیور .

الیوم شهر اماتنی ایله استانبول والیلکی آیری آیری وظیفه‌لری حائز ایکی مأموریتدر .

شهر اماتنی مجلس اداره‌سی مجالس بلدیه کبی یالکز رئیسنه دکل، اعضاسنه ده آیلق ویرر و بونلرك جمله‌سی ده طرف دولتدن منصوبدر .

اورمانلر

اورمانلر . — اورمانلردن اودون کسیلیر؛ تحفظ اولونور؛ کراسته کسیلر ، مبانی ومراکب بحریه یاپیلیر .

اورمانلر ، تفرجگاهدر ؛ سوسدر ؛ جیادت هوایی تأمین وقوراقلغی برطرف ایدرك صحت عمومیه‌یه، زراعته فائده ویرر.

درت نوع اورمان واردر : ١، دوغرودن دوغرویه دولته عائد اورمانلر ؛ ٢ ، اوقافه مربوط اورمانلر ؛ ٣ ؛ قری و قصباته مخصوص بالطه لقلر ؛ ٤، اشخاص عهده‌سنده بولونان قوریلر.

— اشخاص عهده‌سنده بولونان قوریلر ملك ایسه‌لر مجله ، طاپویه مربوط ایسه‌لر اراضی قانونی احکامنه تابعدرلر . —

١، میری اورمانلر. — بونلری اورمان مأمورلری اداره ایدر.

دائما گنج آغاجلر کسیله کسیله اورمانده‌کی اشجارك مقدارینه خلل گتیرلمیه‌جك صورتده قطعیات اجراسی لازمدر . بومقصدی تأمین ایتمك اوزره هرسنه شایان قطع اولان آغاجلره نشان قونور [*] ، وبونك جنس ومقداری ثبت دفتر ایدیلیر .

[*] میری چکیجی دنیلن آلت ایله .

یاپراغنی دوکن اشجار آغاجدن صولرك چکلدیکی زمان کسیله بیلوب، قیشین یاپراغنی دوکمین اشجار هروقت کسیله بیلور.

میشه آغاجنك قبوغی صویلمق ایچون رخصت مخصوصه ایله هر زمان قطعی جائزدر .

کراسته‌نك قطعی دخی قطعیاً مأمور مخصوصنك اذننه وابسته، وبو حالده‌ده مخرجی معلوم اولمق اوزره مأموری طرفندن دامغالانمق لازمدر .

میری اورمانلردن اشجار قطعی مناقصه ایله بالمقاوله طالبنه احاله اولونوب تعهدات واقعه‌لرینك اجراسنی وکندیلریله عمله حقلرنده حکم اولونماسی محتمل بولونان جزای نقدینك تأدیه‌سنی تأمین ایچون کفالت آقچه‌سی وایجابنه کوره معتبر کفیل‌ده اخذ اولونور .

اورمانك یالکز « بر قطعهٔ معینه‌سی » داخلنده‌کی اشجارك قطعی دخی طالبلرینه احاله اولونه بیلیر .

کویلیلر خانه، آنبار، آغیل کبی ابنیه‌لرینی ویا آرابه وسائره‌لرینی انشا واعمال ایتمك واحتیاجات بیتیه‌لری نسبتنده کمور واودون یاپمق اوزره میری اورمانلردن مجاناً قطعیاته مأذوندر ؛ فقط تجارت ایچون اجرا ایده‌جکلری قطعیاتك محل آخره نقل وفروخت ایده‌جکلری کرك کراسته‌نك، کرك اودون وکمورك رسمنی سائر تجارت اربابی کبی اورمان مأمورینه تأدیه‌یه مجبوردرلر.

من القديم اودون وكومور جيلكله تعيش ايتدكلرى حالده بالطه لقلرى قالمايان قرى اهاليسنك ميرى اورمانلرندن آغاج كسملرى جائزدر. بوبابده منسوب بولونيلان لوايه استدعا ويريلور. اورمان مفتشى ده حاضر اولديغى حالده مجلس اداره طلب واقعى تذكر وبالنتيجه قبول ويا رد ايدر. قبول ايدرسه بو مساعده يالكز كويليلرك تأمين معيشتلرى وحوايج ضروريه لرينك تداركى خصوصلرينى تأمين ايده جك درجه ده طوتيلور.

قرى اهاليسى ميرى اورمانلرنده سوريلرينى ده رعى ايتديره بيليرلر: مختار حيواناتك مقدارينى، وجنسنى مبين بر دفترى اورمان مأمورينه ويرر؛ اوده رعيك زمانى، حدودينى، صورتنى تعيين ايدرك ايجابنه توفيق حركت اولونور.

قرى اهاليسنه عائد اولمايان سوريلرده مأمورك مساعده سيله رعى ايديله بيلورسه ده بونلر رسمه تابعدر.

*
* *

چام آغاجلرندن ساقز اخراجى خصوصى اورمانلرك باشليجه حاصلاتندندر. بوبابده جارى اولان احكام شودر:

١. — كسملك اوزره آلنان آغاجلردن ايستلديكى وجهله ساقز چيقارلمسى جائزدر.

٢. — چوروك وتلف اولمق اوزره بولونان آغاجلردن ايستلديكى كبى ساقز اخراج ايدلمك اوزره بونلر طالبنه فروخت اولونور. بونلره ميرى چكيجيله ايكى اشارت وورولور.

٣. — كنج آغاجلره براشارت وورولور واغاجى تلفدن وقايه شرطيله ساقز اخراجنه مساعده ايديلير. — بو حالده ساقزك آلنه جغى موسم، آچيله جق جريحه نك مقدار وصورتى. آغاج تلف اولديغى حالده تضمينات آلنه جغى وخصوصات سائره قونطوراطويه ربط اولونور. —

٤. — تجار ايستديكى حالده كسلمسى جائز اولان اغاجلرك كراسته سى ده ساقزى ايله برلكده احاله ايديلوب بو حالده متعهد ايستديكى كبى ساقز چيقاره بيلير.

چام آغاجلرينك قبوغنك پلاموط مقامنده استعمال ايدلمك اوزره صاتلمسى اشجارك محافظه سنجه مضرتنه مبنى ممنوعدر.

٢، **اوقافه مربوط اورمانلر**. — اداره جه ميرى اورمانلرك عينيدر. حاصلات حقنده شرط واقفه رعايت اولونه رق [*] مشروط لهه صرف ايديلير:

١. — اجارتين ايله افرادك تحت تصرفنده اولان اورمانلردن چيقان كراسته ومحصولات سائره ايله معمولاتندن خصوصى اورمانلر محصولاتى كبى عشر، وحطب وكموردن پول رسمى آلنوب اورمان حقى ناميله باشقا برشى آلنماز.

٢. — اوقاف ملحقه ومضبوطه محصولاتندن دخى ميرى

[*] اوقاف، اقسامى، هربرينك حكمى، انتقالى، محلوليتى، اجارهٔ واحده، اجارتين، مقاطعه، توسيع انتقال حقنده معلمين طرفندن تفصيلات متقدمه اعطا بيورولور.

اورمانلری کبی اورمان حقی وپول رسمی آلنور .

٣. — اوقاف اورمانلرندن آلنان عشر ایله پول رسمی خزینهٔ مالیه‌یه عائددر . اورمان حقنه کلنجه بونك مقداری اورماندن چیقاریلان محصولاتك قیمت نقدیه‌سنك ربعی نسبتنده اولوب اساساً بوقیمتك عشری خزینهٔ مالیه‌یه عائد بولوندیغندن آلنان اورمان حقندن اشبو عشر بالتنزیل متباقیسی اوقاف اداره‌سنه عائد اولور . بوندن اورمان اداره‌سی مصارفنه مقابل اونده بری ادارهٔ مذکوره‌یه ایراد اولونمق اوزره آلنوب باقیسی سندات واوراقیله اوقاف محاسبه‌جیلکنه تسلیم ایدیلور.

— یوز غروشلق محصول چیقارلسه یکرمی بش غروش اورمان حقندن اون غروش عشر خزینهٔ مالیه ایچون، بربچق غروش ده مصرف مقابل اوله‌رق اورمان اداره‌سی ایچون تفریق ایدیلدرك متباقی اون اوچ غروش اوقافه ویریلور.

قصبات وقری بالطه‌لقلری . — بر ویا برقاچ قصبه ویا قریه‌یه احتطاباً وانتفاعاً ترك ایدلمش اولان قوری وبالطه‌لقلر اورا اهالیسنه مخصوص وكرك اراضی كرك اشجار اعتباریله منحصراً اشخاص منفرده طرفندن تصرفلری ممنوع واراضئ متروکه‌دن معدوددرلر [*]

بونلردن ایدیلن احتطاب بر رسمه تابع دکلدر، یالکز تجارت ایچون قطع اولونان کراسته‌دن اصولاً عشر اخذ واستیفا ایدیلیر.

[*] معلم طرفندن اراضئ مملوکه ، متروکه ، امیریه ، موقوفه ، موات حقنده تفصیلات ابتدائیه اعطاسی .

افراده عائد اورمانلر . — هرکس اورمانی ایستدیکی کبی اداره‌ده، حتی ترلایه تحویل خصوصنده حردر. انجق حصهٔ شایعه ایله تصرف اولونان اورمان بوزیله‌رق ترلا ایدلمسی ایچون حصه‌دارانك اتفاقی شرطدر.

اورمان رسومی . — اولاً اورمان حقی‌که، یالکز میری اورمانلریله وتخصیصات قبیلندن اولان اوقاف اورمانلرندن کسیلن کراسته‌دن وبونلردن چیقاریلان اودون وکموردن آلنوب نقل اولونه‌جق مسافه ایله معکوساً متناسب تعرفه‌سی موجبنجه مقداری متخالفدر . کراسته ایچون اك یوکسك درجه‌سی ربع مقداریدر . اشجارك مزایده ایله قطعنده آلنان بدل مقطوع‌ده اورمان حقی دیمکدر.

ثانیاً . — عشردر. قری وقصبات وافراده عائد اورمانلردن برای تجارت چیقاریلان محصولك قیمتی اوزرندن اونده بر حسابیله استیفا ایدیلیر .

ثالثاً . — پول پاره‌سیدرکه چیقاریلان حطبك یوز قیه‌سندن یکرمی پاره وکمورك یوز قیه‌سندن بر غروشدر .

محاکمات ومجازات . — اورمان جرائمی اکثریتله زمان مرورندن صوکره اثباتی کوچ شیلر اولدیغندن اقامهٔ دعوی وحکم اعلاملرینك اجراسی ایچون اوچ آیدن عبارت مرور

زمان مدتنه تابع طوتلمشلردر . انجق بوحالده تأخیر دعوی
واجرایه سبب اولانلر متهم وخسار واقعی تضمینه محکوم اولورلر.
اورمان جرائمنك مرجع رؤیتی محاکم نظامیه‌در . الك آغر
جزا اورمانی قصداً احراق ومیری چکیجنی تقلید ایدنلر ایچوندر.
ـ مؤبد وموقت کورك، حبس. بو احوالك غیری اورمان جرائمی
ومثلا بلارخصت اورمانده حیوان رعی ایتمك، رخصتسز آغاج
کسمك ، کمور یاقمق وسائره‌یه یالکز جزای نقدی ویریلیر .
جزای نقدی ویره‌مینلر حبس ایدیلیر .

ادارهٔ عرفیه

ادارهٔ عرفیه. ادارهٔ عرفیه حکومت ملکیه یرینه بعض
احوالده حکومت عسکریه‌نك قائم اولماسی وبرطاقم حقوق
سیاسیه‌نك تعطیلی دیمکدر. ارادهٔ سنیه ایله اعلان اولونور. هرشیدن
اول ادارهٔ عرفیه‌نك جریان ایده‌جکی حدود لایقیله تعیین ایدیله-
جکدر. ادارهٔ عرفیه دیمك قطعیاً قانونسزلق یاخود ادارهٔ کیفیه
دیمك دکلدر؛ تحدیده مجازاتده قوانین عسکریه، اونده موجود
اولمایان موادده قوانین ملکیه ایله حکم ایدر. محاکمه‌لری دیوان
حربه عائد اصحاب جرائم واحوال جنائیه شونلردر :

١ . — دولتك داخلی و خارجی امنیتی اخلال ایده‌جك
بالجمله جنحه وجنایتلرك اصل فاعللری ،

٢ . — حکومت مأمورلرینه اجرای مأموریتلری اثناسنده

تهور ومخالفت ایدرك بوحرکتلری ادارهٔ عرفیه‌نك اعلانی
موجب احواله تعلق ایدنلر ،

٣ . — منع وزجری سلامت عمومیه‌یه عائد ودیوان حربه
محول جنحه وجنایتلره دوغرودن دوغرویه تعلق اولان جنحه
وجنایتلر .

٤ . — قرار نامه‌نك اعلانندن اول جنحه وجنایت ارتکاب
ایدرك مؤخراً اله کچنلر ،

٥ . — بالجمله خفی جمعیتلر ،

٦ . — ادارهٔ عرفیه‌نك اعلانی موجب احوالده ذی مدخل
اولوب ده ادارهٔ عرفیه‌نك اعلان اولوندیغی محلده اوطورمیانلر.

عادی جنحه وجنایتلرك محاکمه‌سیله دیوان حربك تشکلندن
اقدم بردرجه باقلمش ایشلرك اکمال تدقیقی محاکم عدلیه‌یه عائددر.
ادارهٔ عرفیه‌نك اعلان ایدلمش اولماسی اوزرینه حکومت
عسکریه :

١ . — لزوم کوردیکی اشخاصك خانه‌لرینی لیلاً ونهاراً
تحری ایدر .

٢ . — حکومتك شبهه‌لی وسابقه‌لی کوروب اخذ وکرفت
ایتدیکی ویا ادارهٔ عرفیه آلتنه آلنان محلده اقامتکاهی اولمایان
اشخاصی محل اخره تبعید ایدر .

٣ . — ادارهٔ عرفیه منطقه‌سنده‌کی اهالینك بالجمله اسلحه وجبخانه‌سنی طوپلار .

٤. — تخدیش اذهانی موجب نشریاتده بولونان غزته‌لری تعطیل ایدر .

استملاك

استملاك. — کیمسه کیمسه‌نك مال وملکنه تعدی ایده‌مز. جان وناموس کبی مال وملك‌ده مقدس ومصون التعرضدر . حکومت‌ده کیمسه‌نك ملکنه دوقونه‌ماز، مکرکه نفع عام ایچون واصول قانونیه‌سی دائره‌سنده اوله. بوحالده عمومك ضررینی دفعاً ویامنفعتنی تأميناً افرادك انجق اموال غیرمنقوله‌سنی اوزرنده‌کی حقوق تصرفیه‌سی — مقصود علیهك بدلی ویرلمك صورتیله — عندالحاجه رفع اولونه‌بیلیر . بومعامله‌یه لسان حقوقده « استملاك » تعبیر اولونور. منافع عمومیه ایچون استملاك اصولی ضرورت ویالزوم حسبیله مشروع قیلان مواد باشلیجه سوقاق ، میدان ، پازار یری، اسکله محلی توسیع وکشادی، مملکت باغچه‌لری، مسیره‌لر، صو ودمیر یوللری وچشمه‌لر ویانغین حوضلری وخسته خانه وقیشله انشاسی؛ طرف دولتدن ویا بر جماعت طرفندن عمومی مکتبلر تأسیسی ؛ حفظ صحت ودفع مضرت بلده ایچون اقتضا ایدن محللرك تنظیم وتطهیری وسائر بونلره مماثل منافعی عمومه شامل بالجمله عملیات وانشاآتك اجراسی خصوصندن عبارتدر.

استملاك اولونه‌جق یر بر ولایت داخلنده ایسه او ولایت مجلس اداره‌سی، ایکی ولایت آره‌سنده ایسه شورای دولت کیفیت استملاکك منافع عمومیه‌یه موافقتنی تصدیق ایتملی وشق ثانیده ارادهٔ سنیه‌ده استحصال ایدلملیدر.

قواعد استملاکیه . — منافع عمومیه ایچون استملاکنه لزوم کورولن اراضی وابنیه‌نك اول امرده رسم وخریطه‌لری تنظیم وقیمتی اهل وقوف ویمینلی مخمنلر طرفندن تخمین اولونور.

املاکك اسملری اصحابنك اسامیسیله تقدیر اولونان قیمتلری اوزرنده محرر اولدیغی حالده معابد ودوائر بلدیه قپولرینه تعلیق وغزته‌لرله اعلان اولونه‌رق سکز کون ظرفنده اصحاب املاك طرفندن وقوع بوله‌جق اعتراضات بلدیه مجلسنجه تدقیق ومضبطه‌سی بالتنظیم والیٔ ولایته تقدیم ایدیلیر. جواب آلندقدن صوکره اکر استملاکه قرار ویرلمش ایسه املاکك نه زمان ضبط وتسلیم ایدیله‌جکی اصحابنه اخطار وغزته‌لرله اعلان اولونور؛ تاریخ اعلاندن اعتباراً اون بش کون قدر اصحاب املاك تکلیف اولونان مبالغی قبول ویا ادعالرینی بیان ایتمکه مجبوردر .

تقدیر اولونان بدلی قبوله راضی اولانلرك آقچه‌سی تأدیه ایدلدکدن صوکره معاملهٔ فراغیه‌سی اجرا اولونور . ملك صاحبی ویاخود استملاك ایده‌جك اولان دائره ویا هیئت تقدیر

اولونان مبلغی قبول ایتمدیکی حالده محکمه‌یه کیدر. [٭]

محکمه برحکم انجمنی تشکیل ایدر. انجمن ملکك بولوندیغی دائرهٔ بلدیه داخلنده او سنه بلدیه اعضالغنه انتخاب اولونان اعضالردن صوکره اکثریت قازانمش یدی نهایت اون برکشیدن ترکب ایدر.

ملکك صاحب ومستأجرلری واو ملکی رهن صورتنده قبول ایدوب صاحبنه پاره اقراض ایتمش اولانلر انجمن اعضالغنه قبول ایدلمز.

انجمن استملاك اولونه‌جق ملکك بدلندن دولایی ظهور ایدن منازعه‌یی حل ایدر. اعضاسی اول امرده حضور محکمه‌ده تحلیف اولونور. انجمن ایجاب ایدن تدقیقاتی اجرا واکمال ایتدکدن صوکره تقدیر ایتدکلری قیمتك مقداری حقنده تنظیم ایدیلن مضبطه‌یی محکمه‌یه ویرر، محکمه‌ده مفاد مضبطه‌یه نظراً معاملهٔ تسجیلیه‌یی یاپار.

انجمنك قراری قابل استیناف دکلدر. طرفین حضور محکمه‌ده استماع اولونمادیغندن اعلامه‌ده اعتراض ایدیله‌مز. انجق

[٭] بومعاملات ایفا اولوندقدن صوکره صاحب ملك تعیین اولونان قیمته راضی اولمازسه قیمت مخمنه احتیاطاً یوزده یکرمی فضله ایله بانقه‌یه ویا قانوناً تعیین ایدیلن محله تسلیم اولونوب آلنان مقبوض سندی حکومته اعطا اولوندقدن صوکره استملاکی ایجاب ایدن ملك جانب حکومتدن طالب اولان طرفه تسلیم ایتدیریلور. بو معامله طرفینك قانوناً حائز اولدقلری حقوقه خلل ویرمز.

اعلامك تاریخ تبلیغندن بالاعتبار اون بش کون ظرفنده تمییز اولونه‌بیلور.

بالنتیجه صاحب ملك یا اعلام تعیین ایدلمش اولان بدلی قبولدن امتناع ایتدیکی صورتده درسعادتده بانق عثمانی‌یه، طشره‌ده بانق شعبه‌سی بولونمیان یرلرده مال صندقلرینه تودیع اولونه‌رق ملکه وضع ید ایدیلور.

منافع عمومیه ایچون لااقل ربعنك قطعی لازم کلن ابنیه صاحبی طلب ایدرسه بتون مبایعه اولونور.

لااقل نصفی قطع اولونان عرصه‌لرك اتصالنده صاحبنك دیکر عرصه‌سی بولونماز وقالان پارچه ایشه یارامیه‌جق حالده قالیر، واکسیلن عرصه‌نك تماماً آلنمسنی صاحبی طلب ایدرسه تماماً مبایعه اولونور.

منافع عمومیه ایچون استملاکه دائر وضع ایدیلن اشبو قواعدك بعض استثناآتی جاریدر. بونلرك برنجیسی طریق توسیع وکشاد ایتمك ایچون آلنان یرلردرکه «طرق ومعابر» و «ابنیه قانونی» احکامنه تابعدر؛ دیکری قلعه واستحکام انشاآتیدرکه الیوم جاری اولان وبوندن صوکره اتخاذ قیلنه‌جق اولان اصول ونظاماته تابعدر.

معادن

معادنك اقسامی . — کرك زیرزمینده کرك سطح ارضد

بولونان معادن اصول اعماللری اعتباریله اوچ قسمدر: اصلیه، سطحیه، طاش اوجاقلری .

طاش اوجاقلرندن آیروجه بحث اولونه‌جقدر .

معادن اصلیه زیرزمینده ارضك درینلکنه دوغرو یا دامار یا طبقه، یاخود ییغین حالنده بولونور: آلتون، کموش جیوه، ده‌میر، باقر، قلای، قورشون، معدن کموری نفت، بو حالده‌در .

معادن سطحیه سطح ارضده بر صورت غیر منتظمه‌ده بولونان وعملیات سطحیه ایله استحصال اولونه بیلان پیریتلی قوملی، آلبومینلی طوپراقلر وعتیق جروف وطورب تعبیر اولونان محروقات کبی مواد معدنیه‌در .

معادنك ایشلتلمسی . — ارادهٔ سنیه صدورینه متوقفدر

بعض نوع ۹۹ سنه مدتله، بعض نوع ۹۹ سنه‌دن زیاده

سنه‌دن اکسیك اولمه‌مق اوزره احاله اولونور . مدت احاله ظرفنده آخره فروخت ایدیله‌بیلور . توارث طریقیله دور وانتقال معاملاتی معادن اداره‌سنجه تشکیل طرفین ایله دفتر مخصوصنه قید ومقابلنده علم وخبر اعطا ایتمك صورتیله اولور .

معدن اراضیٔ مملوکه ویا اراضیٔ موقوفهٔ صحیحه‌ده‌ده ظهور ایتدیکی تقدیرده‌ده عین احکام جریان ایدر؛ انجق بونلردن استیفا اولونه‌جق رسم نسبیدن خمسی اداره‌یه، ماعداسی اراضی صاحبنه ویا وقفه اعطا ایدیلور .

معادنك اصول تحریسی . — بر کیمسه کندی اراضیسنده معدن تحری ایتمك ایچون « علم وخبر » آلیر ؛ دیکر برینك اراضیسنده ویا اراضیٔ امیریه‌ده تحریات اجرا ایتمك ایچونده « تحری رخصتنامه‌سی» آلیر. کرك علم وخبر، کرك رخصتنامه آلمق ایچون اویرك مربوط اولدیغی ولایته ویا مستقل متصرفلغه بر عرضحال ویریلیرکه، بو عرضحاله برده قروکی مربوط بولونور. عرضحال ویرلمسیله برابر مخصوصاً طوتیله‌جق دفتره قید اولونوب مقابلنده مقبوض علم وخبری آلنورکه مستدعینك عندالحاجه حق تقدمی بوصورتله ثابت اولور .

متعاقباً تحقیقات یاپیلور ومحل تحری ١، پازار یری، باغچه میدان کبی عمومه عائد بر یر ایسه؛ ٢، یاخود مرعی وقوری کبی عمومه عائد بر یر اولوبده قریه ویا قصبه اهالیسنك احتیاجاتی

حصر وتضییق ایده‌بیلیرسه؛ ٣، ویا محل تحری قرب وجوارنده اماکن سنیه ومؤسسات امیریه وعمومیه ومذهبیه وقلاع واستحکامات وسائر اماکن عسکریه بولونوبده تحری عملیاتنك بونلره مضرتی اوله‌جغی اجرا ایدیله‌جك « تحقیقات وکشفیات» نتیجه‌سنده تبین ایدرسه نه علم وخبر، نه‌ده رخصتنامه ویرلمز. عکس تقدیرده هم ویریلور، هم‌ده عین زمانده تلغرافله واو تاریخله. بعده تحریرات ایله درحال اورمان ومعادن وزراعت نظارتنه معلومات ویریلیر. نظارت عندالتدقیق نظامه موافق کورورسه نهایت درت آیده قبول وتصدیق حاوی محلنه تبلیغاتده بولونور؛ مخالف بولمش ایسه اسباب موجبه‌سیله برابر ینه نهایت مدت مذکوره‌ده باب عالی‌یه یازار واوراق محلیه‌یی‌ده بوتذکره‌سنه ربط ایدر. باب عالیده نهایت درت آی ظرفنده بر قرار اتخاذ — وعتبهٔ علیایه‌ده عرض معلومات؟ — اولونور. شو سکز آی ظرفنده اشبو معاملات اثنا وتصدیق وابطاله دائر محلنه برشی انبا اولونمادیغی حالده محلنجه ویرلمش اولان علم وخبر ویا رخصتنامه مرعی اولور وتحریاته ابتدار ایدیلور.

طلب رخصتی حاوی ویریله‌جك عرضحاللر اوزرینه اجرا اولونه‌جق تحقیقات ولایت ویاغیر ملحق لواجه تاریخ عرضحالدن اعتباراً نهایت آلتی آی ظرفنده اکمال وقراره ربط ایدیلور.

تحقیقات معدن تحری اولونه‌جق محلك کائن اولدیغی قضا ویا لوا مجلس اداره‌سندن تعیین اولونه‌جق ومحلی هیئت اختیاریه‌سندن آله‌جغی

برر اعضا ویا مختار ایله ولایت معدن مهندسندن مرکب بر هیئت معرفتیله معدنك بولوندیغی محلده ، رخصت طلب ایدن شخصك ویا مصدق وکیلنك حضورنده اجرا ایدیله‌جکدر . بالنتیجه هیئتك نامه آله‌جغی اوراق قضا ویا لوا مجلس اداره‌سنجه بالتدقیق نتیجهٔ تدقیقاتی متضمن قلمه آلنه‌جق اوراق قضا ویا لوا مجلس اداره‌سنجه تذکر ومضبطه‌سی والی‌یه ویا مستقل متصرفه کوندریلور . ومستقل لوا ویا ولایت مجلس اداره‌سنجه بالاده کوستریلن اسباب مانعه بولونمازسه مستدعیدن کفیل آلنه‌رق تحری علم وخبری ویا رخصتنامه‌سی ویریلیر.

خرج. — علم وخبرلردن ٣ الی ٥، رخصتنامه‌لردن ٥ الی ١٥ ایرا خرج آلنور . دور وفراغ معامله‌سنده ایسه رخصتنامه خرجنك نصفی مقداری خرج آلنور وبو معامله ایچون تعیین اولونان سکز آی بر دفعه‌یه مخصوص اولمق شرطیله فراغی اجرا اولونه‌جق تحری رخصتنامه‌سی مدتنه ضم ایدلمش عد اولونور .

مدت . — تحری رخصتنامه‌لری مرعی اولدقلری تاریخدن بالاعتبار برسنه ظرفنده تشبثات جدیده‌ده بولوندیغی تحقق ایدرسه عین مدتله بر دفعه‌لق تمدید اولونور .

ابطال . — تحری رخصتنامه‌سی عرضحالنك تاریخ اعطا وقبولندن بالاعتبار آلتی آی مدت تعقیب ایدلمزسه اخباره حاجت قالمقسزین ابطال ایدیلیر.

هر بر معامله‌سی اتمام ایدیلن رخصتنامه‌یی ولایت ویا مستقل متصرفلقدن مقاولات محررلکی واسطه‌سیله وقوع بوله‌جق تبلیغك ،یاخود مستدعینك اقامتکاهی معلوم اولمامسی وبولونمه‌مسی حسبیله تبلیغ قابل اوله‌مدیغی حالده جریده ایله واقع اوله‌جق

اعلانك تاريخندن اعتباراً ايكى آى ظرفنده مراجعت ايدوب آلميان مستدعينك دخى حقى ساقط اولهرق قيدى بالاسنه او وجهله شرح ويريلور. بوبابده مستدعى ايله ولايت ويا منصرفلق آرهسنده تكون ايدهجك اختلاف بدايةً معدن نظارتنده ودرجهٔ ثانيهده شوراى دولتده حل اولونهجقدر.

معادنك شرائط احاله واعمالى . — ممالك عثمانيهده تصرف املاك حقى اولان هرفرد قوانين حاليه ومستقبلهٔ دولته رعايت ايتمك شرطيله بحق طالب رخصت اولهبيلور؛ على الاطلاق مأمورين واقربا وتعلقاتى دائرهٔ مأموريتلرى داخلندهكى محللرده معدن امتيازى آلهماز.

برمعدنك اعمالنه رخصت ويرلهدن اوچ نقطهنك تدقيقى لازم كلير: ١، كشف اولونان معدنك ايشلهدلمسى ممكن اولمالى؛ ٢، اومعدنك جوارنده ديكر معدن اولوبده اونك تعطيلنه سبب اولمامالى؛ ٣، اعمالاتك دائرهٔ اجراسنده قلاع واستحكامات بولونوبده اونلره مضرتى اولمايهجغى تحقق ايتمليدر.

حق تحرىيه نائل اولوبده بالتحرى كشف واخراج ايتدكلرى معدن ايچون احاله استدعاسنده بولونانلر اول امرده معادن ادارهسنه استدعا ويرهجكلردر. [*]

[*] استدعا وتفرعاتى ايچون عندالايجاب معدن نظامنامهسنك ٣٣ نجى و ٣٤ نجى مادهلرينه مراجعت واورادهكى تعريفاته توفيق حركت اولونماليدر.

استدعالرك معادن ادارهسى طرفندن قيد وياخود — اصولنه موافق دكلسه — اعادهسى سرعت ممكنه ايله اجرا اولونمق لازمدر.

قبولى ودفتره قيدينى متعاقب مصارفى اصحاب استدعايه عائد اولمق اوزره كيفيت احاله يعنى معدنك موقع وحدودى، معدنك نوع وجنسى ايله احاله اولونهجق ملتزمك اسمى ومدت احاله درسعادتده برتركجه برده فرانسزجه غزتهايله وآيروجه اوراق مخصوصه وولايت غزتهسيله ايكى آى اعلان ايتديريلور. ومطبوع اعلان ورقهلرى علاقهدار قضانك بالجمله قريهلرنده مناسب محللره تعليق اولونور.

اعلان مدتنك ختامنده براعتراض وقوع بولوب بولماديغى، بولمش ايسه اعتراضنامه ايله معدن مهندسنك ملاحظاتنى حاوى تقريرى وولايتك رأى ومطالعاتى ايكى آى ظرفنده معادن ادارهسنه اشعار اولونور. انقضاى مدتدن صوكرهكى اعتراضات قبول اولونماز.

اداره، فن اوطهسنك مطالعهسنىده آلدقدن صوكره عندالتصويب استدعانامهنك دفتره قيد اولونديغى تاريخدن اعتباراً آلتى آى مرورنده فرمانك صدورينه متعلق معاملاتك اجراسنى تعجيل ايدهجكدر. شويلهكه شرطنامه ومقاولهنامهسى معادن ادارهسندن بالتنظيم نظارتدن باب عالىيه ارسال وشوراى دولته حواله اولونهرق بعدالتدقيق لدى العرض با اراده احالهسى

اجرا ونهایت برسنه ظرفنده اشبو شرائط ومعاملاتك جمله‌سی بالاکمال فرمان عالیسی اعطا اولونه‌جقدر .

معادن ملتزملرینك حقوق ووظائفی . — فرمان صدورنده بر دفعه‌یه مخصوص اوله‌رق اللیدن ایکی یوز آلتونه قدر خرج ویریلیر. معدنی اعمال وایشلتمه مدتنجه‌ده ایکی نوع رسم واردر :

بری معدنك حدودی داخلنده‌کی اراضینك بهرجریبی [*] ایچون « رسم مقرر » نامیله هرسنه استحصال اولونور، دیکری معادن حاصلاتندن « رسوم نسبیه » نامیله استیفا ایدیلور .

رسم مقرر اعمال واخراج اولونان معدنك سطح مستوئ افقی اعتباریله بهرجریبندن هرسنه مارت ابتداسنده اون غروش اوله‌رق آلنور . اعمالات تعطیل اولونسه بیله احاله فسخ ویا ملتزم طرفندن رسماً ترك قصر ید ایدلمدکجه هرسنه اعطاسی مشروطدر .

ملك ویا وقف صحیح اولان یرلرك رسم مقرری صاحبلرینه، اراضئ امیریه ایله تخصیصات قبیلندن اولان اراضئ موقوفه‌نك رسم مقرری دولته عائددر .

رسوم نسبیه بعض معدنلرك حاصلات غیر صافیه‌سندن یوزده بردن بشه ، دامار حالنده اولمیوب ییغین حالنده اولان

---

[*] اون بیك مترو مربعی یر .

بعضلرندن یوزده اوندن یکرمی‌یه قدر استیفا اولونور .

بوبابده عین معدنك ممالك اجنبیه‌ده اعلان اولونان فیئاتی وتنزیلی لازم کلن مصارف نقلیه‌سی وقالواذابه مصارفی نظردقته آلنور .

معدن ملتزملری هرسنه مارت ایچنده سنهٔ سابقه‌ده وقوع بولان اعمالات واخراجاتك کمیات وکیفیاتنی حاوی مفرداتلی ایکی قطعه حساب جدولی تنظیم وبر نسخه‌سنی معادن ادارهٔ عمومیه‌سنه دیکرینی محلی معدن اداره‌سنه ویا ولایته ویرمکه مجبور اولوب بونی میعادنده اعطا ایتدکلری حالده ۵ الی ۲۵ لیرا جزا آلنور.

فرمان صدورنده معدنك خریطه‌سنده معین حدودی مهندس حاضر اولدیغی حالده حکومت محلیه جانبندن ملتزمه تعیین وتسلیم وبومعامله‌یی حاوی اوله‌رق بری محلی حکومتنده دیکری معادن اداره‌سنده، اوچنجیسی ملتزمده قالمق اوزره اوچ نسخه ضبط ورقه‌سی تنظیم وزیرلری جانب ولایتدن تعیین اولونان مأمور ومهندس وملتزم ویا وکیلی طرفلرندن مشترکاً تختیم ایدیلور.

ملتزم معدنك بووجهله تسلیمندن اعتباراً ایکی سنه‌یه قدر کشف واعماله مباشرت ایتمکه مجبوردر . باشلامدیغی صورتده اسبابی کندیسندن تحریراً سوال اولونه‌رق سرد ایده‌جکی اعذار معادن اداره‌سنجه شایان قبول کورلدیکی حالده تمدیدی جائز اولمه‌مق

اوزره يالكز آلتى آى دها مهلت ويريلور وهمان ايشه باشلامسى لزومى كنديسنه تحريراً اخطار اولونور واخطارنامه‌نك تبليغ اولونديغنه دائر علم وخبر آلنور.

آلتى آى مدتك ختامنده اعمالاته مباشرت ايتمديكى حالده احاله‌نك فسخ اولونه‌جغى كنديسنه كذا تحريراً تبليغ اولونور. وفسخ بامضبطه باب عالى‌يه عرض اولونمقله برابر برديه‌جكى وارسه اوچ آيه قدر شوراى دولته مراجعت ايتمكده مختار اولديغى آيروجه‌رسماً وتحريراً اخطار ايديلور واخطارنامه‌نك تبليغنه دائر كنديسندن كذلك علم وخبر النور. مدت معينه ظرفنده ملتزم مراجعت ايتمزسه، ياخود معذرتى قبول اولونمازسه شوراجه احاله‌نك فسخنه قرار ويريله‌رك بالاستيذان ايجابى اجرا اودرسعادتده ومعدنك بولونديغى محلده غزته‌لرله اوچ دفعه اعلان ايتديريلور.

معادن اعمالاتى وعملياتى ايچون استخدام اولونه‌جق مأمورلردن مهندس واوسته باشيدن ماعدا سائر مأمورين وعمله‌نك تبعهٔ عثمانيه‌دن ومعدنك بولنديغى ير اهاليسندن اولماسى مشروطدر. ملتزملر بوشرطه مخالف حركتده بولوندقلرى حالده ايلك دفعه‌سى ايچون يوز آلتون جزاى نقدى آلنور. تكررى حالنده فسخ اونولور.

معادن سطحيه. — معادن سطحيه اطلاق اولونان معدنلرى اصحاب اراضى بافرمان عالى استحصال رخصتله بلامدت

ايشلتمكده مختاردر. اشبو فرمان ايچون درت عثمانلى آلتونى خرج آلنور.

معادن سطحيه بونى ايشلتمين وياخود برمدت قليله ايشلتوبده تعطيل ايدن حكومتدن غيرى بريده‌ده بولونديغى حالده طالبنه احاله ايديلور. أنجق اراضينك قيمتى اهل خبره معرفتيله تقدير ايدلدكدن صوكره قيمتك ايكى مثلى، اكر ابنيه وسائر تأسيسات وارسه اونلرك‌ده قيمت حقيقيه‌سى پيشين اوله‌رق يكى ملتزملر طرفندن اراضى صاحبلرينه ويريلور.

معادن سطحيه ايشلدنلر هر سنه اعمالاتك احوالنى وبر سنه‌لك محصولات واعمالاتك كميات وكيفياتنه دائر ايكى نسخه اوله‌رق مفردات دفترينى تنظيم وبر نسخه‌سنى والئ ولايته وديكرينى معادن اداره‌سنه اعطا ايده‌جكلردر. يوقسه كنديلرندن اون عثمانلى آلتوندن يوز عثمانلى آلتونه قدر جزاى نقدى آلنور.

*
* *

معادنك اصول تصرفيه‌سندن متحدث اختلاف ادارةً وبونك غيرى دعاوى محاكم عاديه معرفتيله حل ايديلير. ملتزم تبعهٔ اجنبيه‌دن اولديغى حالده‌ده درعهده ايده‌جكلرى معادندن تحدث ايده‌جك دعاوى حقوق استملاكيه‌لرندن نشأت ايدن دعاويده جارى اصوله توفيقاً محاكم عاديه‌ده كورولور.

بر یرده معدن تحریدی وبالامتیاز معدن اعمال واخراجی ماده‌سی او یرك حقوق اصلیهٔ تصرفیه‌سنه تأثیر ایده‌مز . ومتحرینك وملتزمنك تحری وامتیاز مدتلری ظرفنده معدن تحری واخراجندن باشقا او محلده بر صفت وصلاحیتی یوقدر . شاید اراضیٔ خالیه امیریه‌دن ایسه حکومتك وصاحبلی اراضیدن ایسه صاحبنك موافقتی اولمقسزین متحری وملتزم اوراده زراعت وغرس اشجار ایده‌مز . ونظامنامه‌ده محرر ومعین وصرف معدنه مخصوص مبانیدن غیری مبانی انشا واحداث ایده‌مز . معدندن خالی اولان محللرده زراعت اولوندیغی واشجار مثمره وغیر مثمره سندن استفاده ایدلدیکی حالده منافع حاصله‌سی حکومته یاخود متصرفه عائددر .

طاش اوجاقلری

طاش اوجاقلری نام عمومیسنك شامل اولدیغی موادك باشلیجه‌سی شونلردر : صماکی ، آلچی ، کرچ ، چاقماق ، قالدیرم ، دکرمن ، لیطوغرافیا ، چاقل ، انواع مرمر طاشلریله تباشیر ، استوبج ، کیل ، چمنتو وامثالی مواد .

اوجاقلر هانکی نوع اراضیده ظهور ایدرسه کشاد واعمال ایدلملری حقی او اراضی صاحبنه عائددر . مثلا برکیمسه تحت تصرفنده بولونان اراضیده ظهور ایدن اوجاقلردن فقط انشاآت وعملیات ذاتیه‌سنه مخصوص موادی حکومته اخبار کیفیت وهیچ بر خرج وویرکی ویرمکه مجبور اولمقسزین اخراج واستعمال ایده‌بیلیر . انجق ینه کندیسنك متصرف اولدیغی وياخود صاحبنی ارضا ایتدیکی اراضیده «لاجل التجاره» اوجاق کشاد واعمال ایتمك ایستدیکی حالده حکومت محلیه‌یه با استدعا اخبار کیفیت ایتمکه مجبوردر .

اراضیٔ امیریهٔ خالیه‌ده اوجاق کشاد واعمالی صاحب ارض اولمق اعتباریله حکومتدن رخصت استحصالنه منوطدر .

مستدعیلر تعدد ایدرسه اره‌لرنده بالمزایده الڭ یوکسك رسوم نسبیه ایله عهده‌سنده تقرر ایده‌نه رخصت ویریلور .

عمومه عائد اراضئ متروکه‌ده اوجاق کشاد واعمالی ایچون رخصت اعطاسی اوکوی ویا قصبه اهالیسنك احتیاجاتی تضییق ایدلمه‌مکله مشروطدر .

هرهانکی نوع بر اورمانده اوجاق کشاد واعمالی استدعا ایدیلنجه اوجاغك کشادنده «اورمان» و « معدن » ك منفعتلری بالمقایسه اورمانجه محذور اولمادیغی محلی اورمان مأمورلرندن بالتحقیق اکلاشلدقدن صوکره کشادی ایستیلن اوجاق میری اورمانده ایسه رخصتنامه ، ماعداسنده ایسه مطبوع قوچانلی برعلم وخبر ویرلمکده‌در .

اوجاقلرك صورت کشاد واعمالی .— لاجل التجاره اوجاق کشادواعمالی ایچون حکومت محلیه‌یه اصولی دائره‌سنده [*] براستدعا ویریلیر. بواستدعایه اوجاغك کشاد واعمالندن طولایی ترتب ایده‌جك ضرر وزیان تضمین اولونه‌جغنه دائر بر قطعه کفالت سندیله اراضی اخر برکیمسه‌نك تحت تصرفنده اولدیغی حالده رضاسی تحصیل اولوندیغنه ونه‌قدر بدل ویا اجرت تعیین ایدلدیکنه ونه مدتله عقد مقاوله اولوندیغنه دائر صاحب اراضی طرفندن مختوم ومقاولات محررلکندن مصدق بر سند ربط

[*] طاش اوجاقلری نظامنامه‌سی ، ماده : ٩

ایدیله‌جك وکشاد واعمالی استدعا ایدیلن اوجاقلردن اخراج اولونه‌جق موادك کرك خام کرك معمولندن ایکیشر پارچه نمونه‌سی دخی برلکده تقدیم اولونه‌جقدر .

اوجاغك اجراسی اعمالاتی ایچون تحت الارض قیو ومغاره کشادی لازم کلدیکی تقدیرده زیرده بیان اولوندیغی وجهله تنظیم ایدیله‌جك خریطه‌نك [*] اوچ نسخه‌سی استدعایه ربط ایدلمك اقتضا ایدر .

رسوم وخرج .— اوجاق حاصلاتنك واپور ویاشمندوفر اسکله‌سنده ویا اوجاق محلنده‌کی قیمتندن مصارف نقلیه‌سی ومعمول اولدیغی حالده مصارف اعمالیه‌سی تنزیل اولوندقدن صوکره یوزده بش رسم نسبی استیفا اولونور . فقط آمیانت وقرمزی عقیق وصماکی طاشلری مستثنادر . بونلرك رسوم نسبیه‌سنك مقداری یوزده یکرمی‌یی تجاوز ایتمه‌مك اوزره اورمان ومعادن وزراعت نظارتنجه تعیین اولونور .

آیروجه علم وخبر ایچون بش لیرا ، ورخصتنامه ایچون موادك جنسنه وتعیین اولونه‌جق مدته کوره بش لیرادن یکرمی بش لیرایه قدر؛ ودیکر یکرمی بش سنه‌دن فضله مدتلی رخصتنامه‌لر ایچون یکرمی بش لیرادن یوز لیرایه قدر خرج آلنور.

[*] بش یوزده برمقیاسنده .

اوجاقلر اوزرنده‌كی رخصتنامه حقوقی فراغ وانتقال اولونه‌بیلور.

..

علی‌العموم اوجاقلرك كیفیت تصرفندن ویاخود رسوم عائده‌سنك صورت تعاطی وتسویه‌سندن دولایی تكون ایدن اختلافات بدایةً اورمان ومعادن وزراعت نظارتجه واستینافاً شورای دولتجه حل وفصل اولونور.

تنباكو رژیسی

تنباكو رژیسی. — ممالك عثمانیه داخلنده صرف اولونه‌جق تنباكینك ممالك اجنبیه‌دن جلبی وداخل مملكتده فروختی امتیازی اوچ یوز سكز سنه‌سی مارتندن اعتباراً یكرمی بش سنه مدتله انحصار صورتیله بر عثمانلی آنونیم شركتنه تودیع ایدلمشدر، شویله‌كه:

ممالك عثمانیه‌یه ورود ایدن تنباكیلرك كافه‌سی رژینك قورشونلرینی حاوی اولوب عكس تقدیرده قاچاق عدیله كمركجه ضبط اولونور.

ممالك عثمانیه‌یه ادخال ایدیلن تنباكیلردن تعرفهٔ حاضره موجبنجه دوقوز سنه یوزده اوچ، وبودوقوز سنه‌نك ختامندن

دیگر دوقوز سنه‌نك ختامنه قدر یوزده درت، وبوندن صوكره متباقی مدت امتیازیه ظرفنده دخی یوزده درت بچق رسم كمرك آلنه‌جقدر؛ رسوم حین ادخالاتده شركت طرفندن تأدیه اولونور؛ آیروجه شركت سنوی درت میلیون كیلویه‌قدر ادخال ایدیلن تنباكینك كیلوسی ایچون حكومته آلتون قرق پاره، واوندن یوقاریسی ایچونده اللی پاره انحصار رسمی تأدیه‌ایتمكی تعهدایتمشدر. انجق ادخالاتدن حكومته عائد رسم انحصار نه‌مقدارده اولورسه اولسون شركتك سنوی ویره‌جكی رسم انحصار قرق بیك عثمانلی لیراسندن دون اولمیه‌جقدر.

تنباكی بایعلرندن شمدی آلنمقده اولان بیعیه رسمیله بو رسمك تحصیلی وایجاب ایدن تذكره‌لرك اعطاسی خصوصلری كمافی‌السابق حكومته عائددر.

شركت ادخال ایتدیكی مختلف‌الجنس تنباكیلری صاتیجیلر معرفتیله حد اعظمی اوله‌رق دولتجه قرارلشدیریلن فیاتدن زیاده‌یه صاتدیره‌مز. انقضای مدتده دولت تنباكی امتیازینی دیلدیكی شروط واصول ایله اداره ویا احاله ایتمكده مختاردر.

پاساپورط قانونی

ممالك عثمانیه‌دن دیار اجنبیه‌یه كیدنلر پاساپورط اخذنده

مختاردر. پاساپورطك حكمى بر سنه ایچوندر؛ بومدت مرورنده عندالایجاب مجدداً آلنمق اقتضا ایدر. خرجى اللى غروشدر . فقط هم حدود ممالك اجنبیه یه كیده جك عمله یه مخصوص اولانلردن یالكز اون غروش آلنور وفقر حالنى محللرى دوائر بلدیه سندن مصدق علم وخبرله اثبات ایدنلره مجاناً ویریلیر .

پاساپورط حدود عثمانیه ده حكومتجه تعیین اولونه جق موقعلرده، سواحلده اسكله لرده، داخلده تیموریول كذركاهندن كذلك حكومتجه تعیین اولونه جق موقعلرده بولوندیریله جق مأمورلر طرفندن اعطا اولونور. مدتى منقضى اولمه مش پاساپورطى حامل اولانلر ممالك عثمانیه دن تكرار ممالك اجنبیه یه كیده جك اولدقلرى حالده پاساپورطلرینى، بونى اعطایه مأذون اولان مأمورلره ویزه ایتدیره بیلورلر . اللى غروشلقدن اون واون غروشلقدن ایكى غروش ویزه خرجى آلنور.

ضابطه نظارتى آلتنده اولانلرله محاكم طرفندن عزیمتى منع اولونانلره پاساپورط اعطا اولونماز.

صنوف عسكریه یه داخل بولونانلره، منسوب اولدقلرى اخذ عسكر شعبه لرینك ورقهٔ رسمیه سى اوزرینه نفوس مأمورلرى طرفندن معاملات قیدیه بالایفا هویت جزؤدانلرینه شرح ویرلمدكجه پاساپورط اعطا اولونماز.

دیار اجنبیه دن ممالك عثمانیه یه داخل اوله جق هر شخص پاساپورط ابرازینه مجبوردر.

دولت عثمانیه ایله حال مسالمتده بولونان دول اجنبیه تبعه سیله ممالك اجنبیه ده بولونان تبعهٔ عثمانیه دن ممالك عثمانیه یه داخل اوله جقلرك اصولنه موافق صورتده حامل اولدقلرى پاساپورطى دولت عثمانیه شهبندرلرندن برینه ویزه ایتدیرملرى لازمدر . ایتدیرمینلر ویزه خرجنك ایكى مثلنى تأدیه ایده جك ، وفقط حركت ایتدكلرى محلده عثمانلى شهبندرخانه سى اولمادیغى حالده یالكز ویزه خرجنك اخذیله اكتفا اولونه جقدر .

— سجل نفوس —

سجل نفوس — تبعهٔ عثمانیه دن بولونان هر فردك سجل نفوسه قید اولونمسى مجبوریدر.

سجل نفوس — اولاً نفوس ذكور واناثك اسم وشهرتنى وپدرینك اسمیله محل اقامتنى ثانیاً محل ولادت وسن و صفتى ثالثاً مذهبنى رابعاً صنعت وخدمت و صورت معیشتنى وانتخاب صلاحیتنى خامساً طوپاللق وقانبورلق كبى علل ظاهره سنى سادساً ازدواج ووفیاتنى سابعاً اثنان ووظائف عسكریه سنك درجات وصنوفنى وعلى العموم سجله داخل اولانلرك تاریخ قید وتحریرینى حاویدر .

سجل نفوسه قيد ايديلنلرك يدلرينه مطبوع ومهرلی وبالاسی طغرالی برتذكره (نفوس تذكرەسی) ويريلور.

هرشخص اموال غیرمنقوله بیع وفراغ وانتقالنده و بر مأموريت وخدمته انتخابنده وپوليس معاملاتنده ومرور تذكرەسی وپساپورط اخذنده ومناكحاتده نفوس تذكرەسنی ابراز ايتمكه مجبوردر. ابراز ايدەمديكی حالده خصوصات مذكورەنك اجراسی سجل نفوسه قيد اولونديغنی مبين تذكره اخذ ايلينجەيه قدر تأخير ايديلير. بوقيدسزلق برسبب وعذر مشروعه مبتنی اولمديغی تبين ايلر ايسه نفوس مكتومەدن عد اولونەرق موجب جزا اولور.

اسنان عسكريه داخلنده اولوبده سجل نفوسه اسمنی قيد ايتديرمەمك ايچون اختفا ايتدكلری تحقق ايدنلر بلا قرعه عسكره آلنور.

نفوس تذكرەلرینی ضايع ايدنلره استدعالری اوزرينه نفوسدن برديكری اخراج ايديلور.

تولدات وقوعاتی — تولد ايدن برچوجغك اسمنی ومحل ويوم ولادتنی سنەسی ايچنده سجل نفوسه قيد ايتدرمكه ابوينی مجبوردر. اشبو قيد معاملەسی ائمه ومختاران ويا جماعات غير مسلمه رؤسای روحانيەسی طرفندن نفوس مأمورينه باعلم وخبر ويريلەجك معلومات اوزرينه اجرا اولونور. چوجغك نفوس

تذكرەسی ابوينه وياوليسنه تسليم ايديلور. تولده دائر معلومات ويرميانلردن برمجيديەدن بش مجيديەيه قدر جزای نقدی آلنور.

موقتاً نقل مكان ايدنلرك تولدات وقوعاتی دخی چوجغك دوغديغی محل نفوس مأموری طرفندن پدرينك و برحيات اولمديغی حالده والدەسنك مقيد بولنديغی محلك مأمورلرينه اصولی دائرەسنده اخبار اولونور.

تناكح وازدواج وقوعاتی — اهالئ مسلمه بيننده جريان ايدن مناكحات محاكم شرعيەدن وجماعات غيرمسلمه مناكحاتی رؤسای روحانيەلری طرفندن ويريلن اذننامەلر اوزرينه اجرا قلنور.

ازدواجك وقوعندن نهايت سكز كون صكره نكاحی اجرا ايدن امام ويا رئيس روحانی كيفيت ازدواجی مصدق سجل نفوس مأمورينه برعلم وخبر اعطا ايتمكه مجبوردر.

مسقط رأس اولان محلدن بشقه محلده تأهل ايدنلرك كيفيت ازدواجنه دائر اومحلك نفوس مأموری طرفندن متأهلك مسقط رأسی اولان مملكت نفوس مأمورينه اصولی دائرەسنده معلومات ويريلور. طلاق وقوعنده دخی كيفيت ائمه ويا رؤسای روحانيه طرفندن نفوس مأمورينه بيلديرلمك لازم كلير، تاكه قيدی تصحيح اولونسون.

وفيات وقوعاتی — هر قريەده وقوع بولەجق وفيات

متوفانك وپدرینك اسمنی و كیفیت وفاتی و متأهل اولوب اولمدیغنی و متأهل ایسه كیمك زوجی ویا زوجه‌سی اولدیغنی وسنی ومسقط رأسنی مبین برعلم وخبرله سجل نفوس مأمورینه بیلدیریلور.

موقتاً نقل مكان ایتدیكی حالده وفات ایدنلرك كیفیت وفاتی متضمن اوله‌جق اولان سالف الذكر علم وخبرك مصدق صورتی نفوس مأموری طرفندن متوفانك مقید بولندیغی محلك نفوس مأمورینه كوندریلوب قیدی اجرا وموالید ومناكحاتی سجللری دخی اكا كوره تصحیح اولنور.

خسته‌خانه وحبسخانه‌لرده وقوعبوله‌جق تولدات و وفیات خسته‌خانه و حبسخانه مدیرلری طرفندن وممالك اجنبیه‌ده وقوع بوله‌جق تولدات ومناكحات ووفیات سفارت وشهبندرلر طرفندن و سفینه‌ده‌كی وقوعات دخی قپودان طرفندن اخبار واشعار اولنور.

تبدیل مكان وقوعاتی — بر كیمسه اقامتكاهنی تبدیل ایده‌جك اولدقده قریه ویا محله‌سندن برعلم وخبر آله‌رق نفوس مأمورینه بالارائه قیدینی تصحیح ایتدیرمكه مجبوردر. وبونلر اولكی اقامتكاهلرینه عودتلرنده دخی اولوجهله نفوس قیدلرینی تصحیح ایتدیره‌جكدر.

خرجلر — علی العموم موالید ایچون ویریله‌جك علم

وخبرلردن برر غروش خرج النور. وفیات وطلاق علم وخبرلرندن خرج آلنماز.

مناكحاته دائر علم وخبرلر اوچ نوعدر: برنجیسندن بش، ایكنجیسندن اوچ واوچنجیسندن بر غروش النور. تبدیل مكان علم وخبرلریله نفوس تذكره‌لرندن برر غروش خرج استیفا اولونور.

موالید، مناكحات و تبدیل مكان علم خبرلرندن آلنان رسمك نصفی امام ومختار ورؤسای روحانیه‌یه ترك اولونور. نظاماً معین اولان رسمدن فضله پاره آلان امام ومختارلرله جماعات غیرمسلمه خدمه‌سی حقلرنده مجازات قانونیه ترتیب اولنور.

— تابعیت —

تابعیت. — تابعیت هر فردك بر دولته قارشی اولان ارتباطیدر. [*]

---

[*] قاعدةً هر شخصك مطلقا بر تابعیتی بولونمسی لازمدر. انجق قوانین دولك تابعیت مسائلی حقنده‌كی اختلافاتی حسبیله شو قاعده‌نك حكمی تماميله محافظه ایدیا میوب فی الحقیقه بعض دولتلر قوانینی اقتضاسنجه اكتساب تابعیته مدار اولان احوال، دیكر دولتلر قوانیننده تابعیت اصلیه‌نك ضیاعنی انتاج ایلمدیكندن بر شخص ایكی تابعیتی بردن حائز اولدیغی كبی بعضاً ده تابعیت اصلیه‌سی اسقاط ایدیلن شخص. دیكر بردولتك تابعیتنی احرازایده‌مدیكندن بسبتون تابعیتسز قالمقده‌در. اختلاف قوانیندن متولد بومثللو نتائج، بین الدول معاملاتده طبیعی الظهور

تابعيت يا اصـليه ويا مكتسـبه اولور : تابعيت اصليه ، بر كيمسه‌نك دوغديغى آندن اعتباراً حائز اولديغى تابعيتدر . تابعيت مكتسبه مؤخراً تبديل ايله اكتساب ايديلان تابعيتدر .

بر كيمسه قرون وسـطى تأثيرات مستمره خلافنه اوله‌رق دوغديغى محل تبعه‌سـندن اولميوب حالاً پدرينك منسـوب اولديغى دولت تبعه‌سندن صاييلمق قاعدهٔ عموميه‌دندر[*]. پدرى مجهول اولان كيمسه والده‌سنك تابع اولديغى دولت ، هم پدر وهم والده‌سى مجهول اولان كيمسـه دخى بولونديغى مملكت تبعه‌سندن عداولونور. فقط بر پدر ويا والده‌نك تبديل تابعيت ايتمسى ويابر تابعيتدن محروم ايدلمسى خصوصى اولاده تأثيرايتمز.

شـويله‌كه : « تابعيت دولت عليه‌دن چيقمش ويا محروم ايدلمش اولان اشخاصك اولادى صبى دخى اولسه پدرلرينك صفت تابعيتنه تابع اوليه‌رق سلطنت سنيه تابعيتنده‌قالوروودولت عليه تابعيتنه كيرمش اولان اجنبينك اولادى صبى بيله اولسه پدرينك صفت تابعيتنه تابع اولميوب اجنبى عد اولونور » .

تابعيت عثمانيه قانوننك باشلوجه احكامى شونلردر :

اولا ، ممالك عثمانيه‌ده بولونان كيمسه تبعهٔ عثمانيه‌دن عداولونور.

اولديغى حالده تابعيت اصليه ساقط اولمادقجه تابعيت جديده‌نك اكتساب اولونه‌مه‌مسى قاعده اتخاذ ايدلمش اولان بعض يرلرده اشبو محاذيرك بالنسبه اوكى آلنمشدر .

[*] سوسياليستلر تعيين نسبده اصابت لازمسـه والده‌لره بناى اصل ايتمك دوغرو اولديغى فكرنده‌درلر .

اجنبى ايسه تابعيتنى اصولاً اثبات ايتمسى لازمدر .

ثانيـاً ، پدر ومادرى وياخود يالكز پدرى عثمانلى اولان چوجق تبعهٔ دولت عليه‌دن معدوددر .

ثالثاً ، والدينى تبعهٔ اجنبيه‌دن اولديغى حالده ممالك عثمانيه‌ده تولد ايدن كيمسه سن رشده وصولى تاريخندن اعتباراً اوچ سنه ظرفنده تابعيت عثمانيه‌يه داخل اولمق حقنى حائز اولور: «بحق اكتساب . » ممالك اجنبيه‌ده دوغمش بر كيمسـه شو حقه نائل اوله‌بيلمك ايچون سن رشده وصولى تاريخندن اعتباراً ممالك دولت عليه‌ده على التوالى بش سنه اقامت ايتمك لازمدر: «تفويض». فقط دولتجه يارارلغى كوريلن بعض اجنبيلر بو بش سـنه اقامت مجبوريتنه تابع اولمقسزين مسـاعدهٔ اسـتثنائيه‌يه مظهر ايديله‌رك با ارادهٔ سـنيه تابعيت عثمانيـه‌يه قبول اولونه‌بيلور : « فوق العاده تفويض . »

رابعاً ، تبعهٔ دولت عليه‌دن برينك ترك تابعيت ايتمسى مطلقا ارادهٔ سـنيه اوزرينه ويريله‌جك رخصته متوقفدر . استحصال رخصت ايتمكسزين تبديل تابعيت ايدن كيمسـه كما كان تبعهٔ عثمانيه‌دن عد اولونور . شوقدركه حكومت سنيه‌نك اومثللولرك تابعيت جديده‌سنى طـانيمامق وياخود تابعيت عثمانيه‌دن اخراج ايله ممالك عثمانيه‌يه عودت ودخولنى منع ايتمك شقلرندن برينى ترجيح ايتمكه حقى واردر .

خامسـاً ، حكومت سـنيه‌دن مأذون اولمقسزين بر اجنبى

حكومتك خدمت عسكريه‌سنه داخل اولان كيمسه بلارخصت تابعيت عثمانيه‌يي ترك ايدن شخص حكمنده‌در .

سادساً تبعهٔ دولت عليه‌دن ايكن بر اجنبى ايله تزوج ايدن قادين زوجنك صفت تابعيتنى اكتساب ايدر . وزوجنك وفاتى حالنده اوچ سنه ظرفنده تابعيت اصليه‌سنه رجوع ايده‌بيلور . انجق بومادّه‌نك حكمى شخص شامل اولوب املاك واراضى‌يى شامل دكلدر .

تبديل تابعيت خصوصى احكام عموميهٔ قانونيه كبى ماقبلنه شامل اوله‌ماز . يعنى تابعيتنى تبديل ايدن كيمسه تبديل تابعيتندن مقدمكى زمانه عائد احوال ومعاملاتندن دولايى فى الاصل متبوعى اولان دولتك قانوننه وآندن صوكره‌كى زمان ايچون مؤخراً تابعيتنى اكتساب ايلديكى دولتك قانوننه تابع اولور .

احكام اراضى

ممالك دولت عليه‌ده اراضى بش قسمدر :

١، اراضىٔ مملوكه ؛ ٢، اميريه ؛ ٣، موقوفه ؛ ٤، متروكه ؛ ٥، مواتدر .

اراضىٔ مملوكه درت نوعدر : ١، قرا وقصبات درونده‌كى عرصه‌لر وكنارلرنده بولونوب تمهٔ سكنى اعتبار ايديلن نهايت ياريم دونم مقدارى يرلر .

٢، اراضىٔ اميريه‌دن بالافراز مساغ شرعى‌يه بناءً انواع

وجوه ملكيت ايله تصرف اولونمق اوزره تمليك صحيح شرعى ايله تمليك اولونان اراضى .

٣، اراضىٔ عشريه كه حين فتحده غانمينه توزيع اولونان يرلردر [١].

اراضىٔ خراجيه كه غيرمسلم اولان اصل يرلولرى يدنده ابقا قلنان يرلردر . [٢]

٤، اراضىٔ مملوكه قانون مدنى احكامنه تابعدر، انجق فراغى مأمور مخصوص حضورنده اجرا ايدلملكه مقيددر .

اراضىٔ اميريه رقبه‌سى جانب بيت‌المال‌ه عائد اوله‌رق احاله وتفويضى طرف دولت عليه‌دن اجرا اولونان ترلا وچاير وياىلاق وقيشلاق وقوريلر وامثالى يرلردركه طرف خلافتپناهيدن بوخصوصه مأمور اولان ذاتك اذنيله تصرف ايديلورومتصرفلرك يدينه طابو سندى ويريلور .[١]

---

[١] مثلا جزيرة العرب دينلان تهامه، نجد، حجاز، يماق، يمن، بصره ونواحيسى عشريه‌در .

[٢] مثلا بغدادده كوفه ونواحيسى خراجيه‌در .

خراج اراضى ايكى قسمدر. برقسمى خراج مقاسمه‌دركه اراضينك حاصلاتندن يرك تحمّلنه كوره عشردن نصفه قدر النمق اوزره تعيين اولونان شيدر . ديكرى خراج موظفدركه اراضى اوزرينه مقطوعيت وجهله توظيف وتعيين اولنمش اولان مقدار معين اقچه‌در .

[١] طابو اصولى تأسيس اولونميان يرلرده موقتاً متصرف وقائمقام ومال مأمورلرى وتأسيس اولونان يرلرده دفتر خاقانى مأمورلرى وطابو كاتبلرى صاحب ارض حكمنده اولديغنه دائر برتذكرهٔ ساميه واردر .

طاپوحق تصرف مقابلنده ویریلان معجله‌درکه جانب میری ایچون اخذ واستیفا اولونور .

اراضیٔ موقوفه ایکی قسمدر : قسم اول صحیحاً اراضیٔ مملوکه‌دن ایکن شرع شریفه توفیقاً وقف اولنمش اراضیدرکه بو مقوله اراضیٔ موقوفه‌نك رقبه‌سی وبالجمله حقوق تصرفیه‌سی جانب وقفه عائد اولدیغندن شرط واقف ایله عمل اولونمق لازم کلیر.

بو نوع اوقاف ایکی قسمدر .

قسم اول اوقاف مضبوطه‌در، بوده ایکی نوعدر : نوع اول تولیت واداره‌سی مضبوط اولان وکافهٔ مصالحی دوغریدن دوغری‌یه خزینهٔ اوقاف همایوندن اداره اولونان اوقافدر .

نوع ثانی تولیتی مشروط لهی عهده‌سنده اولوب یالکز اداره‌سی مضبوط اولان وکافهٔ مصالحی کذا اوقاف همایوندن اداره‌اولونان اوقافدر.

قسم ثانی اوقاف ملحقه‌درکه اوقاف همایون خزینه‌سنك نظارت وانضمام معلوماتیله متولیلری طرفندن اداره اولونان اوقافدر .

اوزرنده ابنیه اولان وابنیه احداثنه مخصوص بولنان محللره (مسقفات) وزراعت وغرس اشجار مثللو برجهت تصرفیه ایله استفاده اولنان اراضی‌یه (مستغلات) دینور .

مسقفات اوقافده استغلالی اعتباریله ایکی قسمدر .

قسم اول اجارتینه مربوط اولان مسقفاتدرکه حین تفوض واستیجارنده قیمت حقیقیه‌سنه مساوی طرف وقفه معجله وبهر سنه معین بر مؤجله اعطاسیله تصرف اولونور .

قسم ثانی اجارهٔ واحده صورتیله طرف وقفدن تصرف اولونان اوقافدرکه فراغ وانتقالی جاری اولمامق اوزره مدت معینه ایله طرف وقفدن ایجار اولونور .

مستثنی اوقاف — اوقاف همایون ناظرینك نظارت ومداخله ی

اولیه‌رق خودبخود متولیٔ مخصوصلری طرفندن اداره اولونان اوقافدر غزاة واغزهٔ کرام اوقافی کبی

مقاطعه -- عرصه‌سی وقف واوزرنده‌کی ابنیه واشجار وکرومی ملك اولان عقارده متصرفی طرفندن جانب وقفه ویرلمك اوزره عرصه ایچون قطع وتعیین اولونمش اولان اجارهٔ سنویه‌در. بوکا اجارهٔ زمین دخی دینور . (ص :)

قسم ثانی اراضیٔ امیریه‌دن بالافراز سلاطین عظام حضراتنك بالذات ویاخود اذن سلطانیله آخرلرینك وقف ایتمش اولدیغی اراضیدرکه بو مثللو اراضینك وقفیتی یالکز اراضیٔ امیریه‌دن برقطعهٔ مفرزه‌نك اعشار ورسوماتی کبی منافع امیریه‌سی طرف سلطنت سنیه‌دن برجهته تخصیص دیمك اولدیغندن بونلر اوقاف صحیحه‌دن دکلدر .

اراضیٔ متروکه ایکی قسمدر بری عموم ناس ایچون ترك اولونمش اولان یرلردر. طریق عام کبی دیکری برقریه وقصبه ویا معین قری وقصبات متعدده‌نك عموم اهالیسنه ترك و تخصیص اولنان یرلردرکه مرعالر بوقبیلدندر .

اراضیٔ موات برکیمسه‌نك تصرفنده اولمدیغی واهالی‌یه ترك وتخصیص قلنمدیغی حالده جهیر الصوت اولان برکیمسه‌نك اقصای عمراندن صیحه‌سی استماع اولونمایه‌جق درجه‌لرده قرا وقصباتدن بعید بولونان خالی محللردر .

اراضیٔ امیریه‌نك تصرفی . — برقریه‌وقصبه‌یه زراعت ایچون اراضی ترکی لازم کلدیکی حالده طوپدن اوله‌رق اهالیسنك

هیئت مجموعه‌سنه ویاخود بر ویا ایکیسنه احاله اولونه‌میوب هر شخصه
باشقا باشقا اراضی تفویض ویدلرینه طاپوسندی اعطا اولونور .

چایرلر دخی طاپو ایله تصرف اولونور چایرلق و دیکلندیرمك
ایچون ترك ایدیلان ترلالرك اوتندن یالکز صاحبی انتفاع ایدر .

بر کیمسه متصرف اولدیغی اراضینك طوپراغنی استعمال
ایله کره‌مید وطوغله کبی شیلر یاپاماز . یاپارسه طوپراغك قیمتی
میری ایچون کندیسندن آلنور .

مشترك اراضی قابل تقسیم اولوبده شریکلردن بعضیلری
طلب ایدرسه مأموری معرفتیله تقسیم اولونور . مأمورك اذن
ومعرفتی اولمزسه تقسیمه اعتبار اولونماز واکر قابل تقسیم دکلسه
بر وجه اشتراك تصرف اولونور مناوبه اصولی جاری اولماز .

تحت وصایتده بولونانلرك اراضیلری وصیلری معرفتیله
تقسیم اولونور .

اورمان وپرنالق کبی محلاره متصرف اولنلر او محلی
آچوب ترلا اتخاذ ایده‌بیلورلر . شریکی آچیلان یره دخی
مشترك اولور .

صغر وجنون وتغلب ومدت سفر بعید اولان دیارده
بولونمق کبی اعذار شرعیهٔ معتبره‌دن بری شرعاً تحقق ایتمدکچه
اون سنه بلا نزاع تصرف اولونان طاپولی اراضی‌یه متعلق دعوالر
استماع اولونماز .

بر کیمسه متصرف اولدیغی اراضیسنه مأمورینك اذنی

اولمقسزین کروم واشجار غرس ایده‌رك باغ وباغچه اتخاذ
ایده‌مز . ایدرایسه اوچ سنه‌یه‌قدر قلع ایدیلور، اوچ سنه‌کچرسه
ایلیشلمز .

خدایی نابت اشجاری اراضی متصرفنك اذنی بولونمدقجه
اجانبدن بری آشیلیوب تربیه ایده‌رك تملك ایتمکه صلاحیتی
یوقدر . آشیلامش بولونورسه مأموری معرفتیله او اشجار
آشیلاندیغی محلدن قطع اولونور .

بر کیمسه‌نك تحت تصرفنده بولونان اراضی وقوریده‌کی
خدایی نابت اشجاری کیمسه قطع ایده‌مز . ایدرسه قیمتی
متصرفنه ویرمسی لازم کلیر .

اراضیٔ امیریه اوزینه مأموری اذنیله چفتلك ابنیه‌سی
ودکرمن واغیل وطام وانبار واخور وصمانلق وماندره کبی
ابنیه انشاسی جائز ایسه‌ده اثر بنا اولمیان خام اراضی اوزرینه
محله ویا قریه تشکیلی ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی‌یه متوقفدر .

باطاپو تصرف اولونان اراضی‌یه میت دفن اولونه‌ماز .

اراضیٔ امیریه‌نك صورت فراغی. — اراضیٔ امیریه‌نك
فراغ ومبادله‌سنده مأمورینك اذن ومعرفتی منضم اولمق لازمدر .
مأمورینك اذنی اولمزسه فراغ معتبر دکلدر، طرفیندن هر هانکیسی
ایسترسه رجوع ایده‌بیلور .

مشترك اراضی متصرفلرندن بری خلیط وشریکنك اذنی

اولمقسزين حصه‌سنى آخره فارغ اوله‌ماز، اولور ايسه شريكك ويا خليطك بش سنه‌يه قدر اوحصه‌يى آلمغه صلاحيتى واردر.

اوزرنده ديكرينك ملك ابنيه واشجارى بولونان براراضى‌يى اوملك صاحبى طاپوى مثليله المغه طالب ايكن متصرفى ديكرينه فراغ ايتسه اون سنه‌يه قدر طلب ودعوايه صلاحيت واردر. بومدتلر معذرتله دخى مرور ايتسه دعوايه صلاحيت قالماز.

بر قريه‌نك حدودى داخلنده اولان اراضى‌يى متصرفى ديكر قريه اهاليسندن برينه فراغ ايدرايسه اراضينك بولونديغى قريه اهاليسندن يره ضرورتى اولانلرك برسنه‌يه قدر دعوايه صلاحيتلرى واردر.

تعيين حدود ايديله‌رك فراغ اولونان اراضيده اعتبار حدوده‌در. ذراع ويادونمى فضله وياخود نقصان چيقسه طرفيندن هيچ برى رجوع ايده‌مز.

اراضى فراغنده خداى نابت اشجارفراغده داخل اولور، لكن ملك اشجار من غير ذكر داخل اولماز.

صغيرومجنون ومعتوهك اراضى فراغ وتفرغى معتبردكادر؛ فقط حقلرنده موجب منفعت اوله‌جغى دركار ايسه ولى وووصيلرى اونلر ايچون آله بيلورلر.

صغير ومجنون ومعتوهك عهده‌سنده بولونان چيفتلكاتك مشتملاتى تلف وضايع اوله‌جغى واراضيدن تفريقى مضراولديغى

شرعاً تحقق ايدر ايسه اذن حجتى النه‌رق مشتملاتيله برابر اراضى صاتيله بيلور.

اراضىٔ ميريه‌نك صورت انتقالى. — اولا اولاد ذكور واناثه متساوياً، ثانياً احفاده يعنى اولاد ذكور واناثك اوغلنه وقزينه، ثالثاً بابا وانايه، رابعاً لابوين ولاب ار قرنداشه، خامساً لابوين ولاب قزقرنداشه، سادساً لام ار قرنداشه سابعاً، لام قز قرنداشه ثامناً زوجدن زوجه‌يه زوجه‌دن زوجه بلا بدل انتقال ايده‌جكدر.

درجه‌ده مقدم وار ايكن مؤخر اولان حق انتقاله نائل اوله‌ميه‌جقدر؛ فقط بابا واناسنك حياتنده وفات ايدن اولاد ذكور واناثك اولادى اولاد مقامنه قائم اوله‌رق بابالرينه انتقال ايده‌جك اراضى كندولرينه انتقال ايده‌جكى كبى اولاد واحفاد اولمزسه زوج وزوجه ديكرانتقال اصحابندن بولونانلره اصابت ايده‌جك اراضيدن بر ربع حصه اله‌جقلردر.

اراضىٔ اميريه‌نك محلولاتى. — اراضى متصرف ومتصرفه‌لرندن وفات ايدنلرك حق انتقاله نائل ورثه‌سى اولمديغى حالده اراضيلرى «مستحق طاپو» اولور.

حق طاپو اصحابى اولاً اراضى اوزرنده ملك اشجاروابنيه بولونديغى حالده اشجار ويا ابنيه‌نك انتقال ايتديكى ورثه؛ ثانياً او اراضيده شريك وخليط بولونانلر وثالثاً اراضينك بولونديغى

قریه اهالیسندن یره ضرورتی اولانلردر . او اراضی بونلره طاپوی مثلیله ویریلور .

حق طاپو اصحابی دخی اولمدیغی ویا اولوبده المقدن استنکاف ایلدکلری حالده او اراضی محلول اولور ، بالمزایده طالبنه تفویض اولونور .

اراضی اوزرنده اجانبدن برکیمسه‌نك ملك اشجار وابنیه‌سی بولونور وحق طاپو اصحابی دخی اولمزسه او کیمسه سائری اوزرینه ترجیح وبدل مثلیله اوکا احاله اولونور واون سنه‌یه قدر طلب ودعوایه صلاحیتی واردر .

حق طاپو اصحابندن اولوبده عساکر نظامیه‌ده بالفعل خدمت ایدنلره وعساکر نظامیه ضابطانی ایله ضابطان متقاعدینه وتقاعداً اخراج قلنان افراد نظامیه‌یه حق طاپوسی توجه ایدن اراضیدن بشر وصنف ردیفه داخل اولانلره ایکیشر بچق دونم اراضی مجاناً احاله اولونور .

برکیمسه بلا عذر اوچ سنه علی التوالی اراضیسنی تعطیل ایدرسه مستحق طاپو اولور متصرفی طالب اولور ایسه بدل مثلیله آکا ویریلور . بالفعل خدمت عسکریه‌ده بولونانلرك اراضیلری معطل قالمقله مستحق طاپو اولماز .

برکیمسه اراضیٔ امیریه وموقوفه‌یی بلا نزاع اون سنه زراعت وتصرف ایتمش اولور ایسه حق قراری ثابت اولوب یدینه مجاناً طاپو سندی ویریلور .

تألیف مدتی تاریخ نشرندن اعتباراً بدأ ایدر .

علی العموم تیاترو پیه‌سلری واوپرالر مؤلفك اذنی اولمادقجه کاملاً ویاقسماً تیاترولرده اوینانه‌مز . وبونلرك آخره ترك اولونمش اولان طبع ونشری حقی موقع تماشایه وضعی حقنی تضمن ایتمز .

هرمترجمك کندی ترجمه‌سنه عائد حقی حق تألیف کبیدر ، انجق حق ترجمه مدتی مترجمك وفاتندن اعتباراً حق تألیف مدتنك نصفی اولان اون بش سنه‌در .

براثر برقاچ کشی طرفندن « بلامقاوله » مشترکاً تألیف وترجمه اولونمش ایسه حق تألیف ویاحق ترجمه متساویاً کافه‌سنه عائددر . شرکادن برینك وفاتی حالنده تاریخ وفاتنه قدر نشر ایدلمش اولان اقسام ایله نشر ایدلمك اوزره احضار ایدلمش اولان مسوداتدن حق استفاده‌سی ورثه‌سنه انتقال ایدر وحق تألیف ایچون اوتوز وحق ترجمه ایچون اون بش سنه صوك مدت شریك تحریرك وفاتندن اعتبار ایدیلیر .

مقاوله وارسه اومرعی اولور .

مؤلفك بلا وارث وفاتنده ویا مدت وراثتك انقضاسنده ویاقبل الانقضا ورثه‌سنك انقطاعنده ویا اسباب سائره حدوثنده هرهانکی براثر صاحبسز قالیر، یعنی هرکیم ایسترسه طبع ونشر والسنهٔ سائره‌یه ترجمه ایده‌بیلیر. انجق بوحال شمدی‌یه قدر اولجه ذاتاً مطبوع اولانلره عائددر. هنوز مطبوع اولمایانلری طبع ایتمك

ایستینلره استدعالری اوزرینه معارف نظارتی طرفندن اون الی اون بش سنه مدتله امتیاز ویریلیر. بومدت ظرفنده اواثری صاحب امتیازدن ووفاتی وقوعنده ورثه‌سندن باشقاسی طبع ایده‌مز. فقط برسنه ظرفنده اثرك طبع ونشرینه باشلانماز ویا باشلاندقدن صوکره برسنه تعطیل ایدیلیرسه ویریلن امتیاز کأن لم یکندر.

مؤلفین حق تألیفی تأمین ایچون اثرك اوچ نسخهٔ مطبوعه‌سنی درسعادتده معارف نظارتنه، طشره‌لرده معارف مدیریتنه تسلیم ایله قید وتسجیل ایتدیره‌جکلردر. الواح وتماثیل ومدالیه‌لر کبی یالکز برصورتی اولان آثار بومعامله‌دن مستثنادر.

مسجل اولمیان مؤلفات حقنده حق تألیف دعواسی تسجیل ایدیلنجه‌یه قدر مسموع اولماز.

مدت حقوقیه‌سی ظرفنده صاحبنك رخصتی آلمقسزین برکتاب طبع وتمثیل ایتمك تقلیددر. کرك تألیفاتده کرك فنون نفیسه‌ده باشقاسنك اثرینی کندینه نسبت ایتمك انتحال اولدیغی کبی برکتابك عباراتنی وموسیقی بسته‌سنك نغماتنی تقدیم وتأخیر ایله ویاخود اصلی سراپا حس اولونور درجه‌ده طرز افاداتنی تحریف ایله کندی نامنی ویرمك دخی انتحالدر.

مقلد ومنتحللردن یکرمی بش لیرادن یوز لیرایه قدر جزا آلنر وفاعللری برهفته‌دن ایکی آیه قدر حبس ایدیلیر. متضرر

اولان صاحب اثر ضرر وزیان دعواسی اقامه ایتمش ایسه اوکاده آیریجه حکم ایدیلیر.

هنوز طبع اولونمیان آثارك دائنلرجه حجزه آلنه‌بیلمسی بحق قبول ایدلمه‌مشدر.

معارف عمومیه

ممالك عثمانیه‌ده امر تعلیم وتدریس سربستدر؛ قانونه توفیق معامله ایتمك شرطیله افراد، جماعات، شرکتلر هرنوع ودرجه‌ده مکتب ومؤسسات علمیه وجوده کتیره‌بیلیرلر. افراد وجماعات وشرکتلر طرفندن تأسیس ایدیلن مکاتبه «مکاتب خصوصیه» دینیر. بونك ایچون مساعده آلمق لازمدر. رخصتنامه شرائط لازمه‌یی حائز اولان مدیر مسئول نامنه ویریلیر. تدریسات تالیه‌یه مخصوص مکتبلر ایچون مکاتب عالیه دیپلوماسی آرانیر. والده مکتبلری ـ درت یاشندن آلتی یاشنه قدر اولان چوجوقلره مخصوص مکاتب ـ ایچون شهادتنامه آرانماز. حریت تدریس مصدق اولمقله برابر مکاتبك معارف نظارتنك تفتیش ومراقبه‌سی آلتنده اولماسی، ومکاتب مدیر ومعلملکلرنده بولونانلرك عثمانلی تابعیتنده بولونماسی وعموم مکاتبده لسان رسمیٔ عثمانی تعلیم وعثمانلیق ووطنداشلق حسیاتی تلقین ایدلمسی واداب عمومیه‌یه موافق بر تربیه ویرلمسی مقرر ولازمدر.

خصوصی مکتب کشاد ایتمك اوزره استانبولده معارف

نظارتنه، طشره‌لرده حکومت محلیه‌یه تفصیلاتلی استدعا ویریلیر. استدعایه حسن حال ورقه‌سی، مکتبك درجه‌سی، سربستجه تنظیم ایدلمش پروغرامی، معلمینك اسامیسی جدولی ربط ایدیلیر. معارف اداره‌سنجه تحقیقات اجرا اولونور. موافق ایسه نظارتجه، طشره‌لرده معارف اداره‌سنجه رخصتنامه تنظیم وتختیم اولونه‌رق ویریلیر. بر مدیر ویا مدیره‌یه بردن زیاده مکتب رخصتنامه‌سی ویرلمز.

عمله وچراقلره وسن تحصیلی کچمش کیمسه‌لره مخصوص عمومی درسخانه مؤسسلری‌ده ویره‌جکلری استدعالره بر هویت ورقه‌سیله درسخانه‌نك موقعنی مشعر بر علم وخبر ربط ایتملری لازمدر.

رخصتنامه‌لرك اخره دور وفراغی ومدیر ومعلملرجه تبدلات، مکتبك دیکر بر محله نقلی، شعبه کشادی، والحاصل رخصتنامه‌ده محرر خصوصاتدن هرهانکی برینك تغییری صره‌سنده نظارته ویا معارف اداره‌سنه معلومات اعطا او وجهله تصحیحات اجرا اولونمالیدر.

مکاتب رسمیه ابتدائی، تالی، عالی اولمق اوزره اوچ قسمدر.

تحصیل ابتدائی مجبوریدر. چوجوغی مکتبه کوندرمك مجبوریتی احوال آتیه‌ده یوقدر:

چوجوقلرك مانع تحصیل اسباب جسمانیه ویا معنویه‌سی اولمسی؛ پدری فقیر اولوبده یالکز تأمین معیشت ایچون چوجوغی چالیشدیرمغه

مجبور اولمسی؛ اکین وخرمن وقتلری زراعتله اشتغال ایدلمسی؛ محل اقامتنه مکتبك یاریم ساعت مسافه‌ده بولونمسی!؛ چوجوقلرك صورت خصوصیه‌ده اوقوتدیرلمسی.

تحصیل تالی رشدیه، اعدادیه، دارالشفقه، سلطانیه دینیلن مکاتبده‌کی تحصیلدر. هر قضا مرکزنده رشدیه، هر لوا مرکزنده بش سنه‌لك اعدادیه، هر ولایت مرکزنده یدی سنه‌لك اعدادیه واردر. ولایتلرده بر، درسعادتده متعدد اناث رشدیه‌لری واردر.

تحصیل عالی دارالفنون وتجارت وملکیه وهندسهٔ ملکیه، قپودان، حربیه، طبیه، بیطر، اجزاجی، زراعت وصنایع نفیسه، دارالمعلمینك قسم مخصوصی، ودارالمعلمات مکتبلری تحصیلیدر.

املاك واراضی ویرکیسنه حصهٔ معارف نامیله یوزده بش ضم ایدلمشدر. مشروط لهلری مندرس اولان وقفلرده معارفه آلنمش وآیریجه اعشارده یوزده بر معارف حصه‌سی منضم بولونمشدر. مکاتب عالیه‌ده سنوی بر بچق لیرا قیدیه آلنیر.

اعشار

عشر نه‌در؟ — محصولات ارضیه‌دن عشر نامیله بر ویرکی آلینر. بو ویرکینك آدی «اونده بر» ایسه‌ده اویله دکلدر،

عشر هر محصولدن آلنیرمی؟ — شهر وقصبه وقریه‌لرده کائن خانه‌لره متصل واطرافی دیوار ویا چیت ویاخود علامت

فارقهٔ سائره ایله محاط وخانه حولیسندن معدود بولونان بر عتیق دونمدن نقصان محللرك محصولاتندن «عشر» آلنماز .

اودون وکمور ایله طراوتی زائل اولدقدن صوکره اکل واستعماله صالح اولمیان وصلاموره اولهمیان ابه کومجی، سمیز اوت ، صلاطه ، مارول ، پراصه ، اسپناق کبی سبزواتده عشردن مستثنادر .

صلاموره‌یه صالح اولوب مدت مدیده حال طراوتده دوام ایدن بال قباغی ، حلواجی قباغی ، بامیه ، انکنار ، صوغان ، صارمساق ، حاوج ، شالغام ، یر الماسی ، پانجار ، طوماتس عشره تابعدر .

عشر نره‌ده آلنور ؟ — علی العموم محصولات ومزروعات ارضیه نره‌ده خرمان اولونور ایسه اولونسون هانکی قریه حدودی داخلنده‌کی اراضیده نابت اولمش ایسه عشری او قریه‌ده آلنیر . هیچ بر قریه درونده اولمیان یایلاق وقیشلاق وسازاق حقنده مستقل معامله‌سی اجرا اولونور .

عشرده واحد نه‌در ؟ — عشر وزن ایله ، تکییل ایله «عیناً» یاخود اثنای تحصیلنده حاصل اوله‌جق موافقت طرفینه کوره «بدلاً» آلینر .

انجق بعض محصولاتك صورت تعشیری جدول مخصوصنه تابع اولوب بونلر وتقدیر ایله تعشیر وعشرلری مطلقا بدلاً

تحصیل ایدیلیر . مصر ، پموق ، آفیون ، خشخاش ، توتون ، حریر ، زیتون ، بال ، اوزوم کبی .

اختلافلر . — تخمین اوزرینه تعشیر اولونه‌جق اولان محصولاتك مقدارنجه بین الطرفین اویوشیله‌مدیغی حالده واقع اوله‌جق مراجعت اوزرینه محصول میدانده ایکن قضا مجلس اداره‌سنجه ارباب وقوف واعتماددن ایکی مخمن بالتحلیف تعیین واعزام اولونه‌جق وطرفین بونلرك رأی وقرارینه راضی اولمدقلری حالده مجلس مذکور اعضاسندن‌ده محلنه ایکی ذاتك اعزامیله اجرا اولونه‌جق تدقیقات اوزرینه مجلس مذکورجه ویریله‌جك قرار قطعی اوله‌جقدر. اشبو مخمن واعضالرك محصولی قالدیرلمسی متعامل ومقتضی اولان زمان ایچنده درحال کیدوب ایفای وظیفه ایتملری لازمدر .

بدلاً عشر . — عشری بدلاً آلنمق لازم کلن محصولات ادراك ایتدکجه مجلس ادارهٔ قضاده رائج بلدیه‌یه توفیقاً فیئات قطع اولونه‌رق کیفیت قرار اختیار مجلسلرینه واعشاری جبایت ایده‌جك اولانلره ـ ملتزمینه ویا امانةً اداره‌سی حالنده مال مأمورینه تبلیغ اولونور . مستقل لوالر ایله ولایت مرکز قضالری محصولاتنك فیئاتی مال مأمورینك تحریراً اخطاری اوزرینه بلدیه‌جه تقدیر اولونور . اون کون حق اعتراض واردر . مجلس اداره‌لر صوك قراری ویرر .

عيناً ده مجبوريت نقليه . — زراع بر قصبه ذخائر عشريه سی او قصبه داخلنده و بر كويك ذخائر عشريه سنی او كويده كائن عشر انبارينه ، وكويك انباری اولماديغی حالده اوكويك حاصلات عشريه سنی دخی خرمان محلندن بالاعتبار نهايت بر ساعت مسافه ده بولونان عشر انبارينه قدر مجاناً نقل ايتمك وكوی انبارنده تراكم ايده جك اعشار ذخائرينی محلی مجلس اداره سنده بهركين جديد ايچون قطع ايديله جك فئات ايله جوارده اك قريب بولونان قصبه واسكله يه كوتورمك ايله مكلفدر .

شايد زراعتلری تعطيل اولونمق تهلكه سی بولونور وبوكا بناءً اهالیٔ قرا امر نقلك قسمدن صوكرديه براقلمسنی طلب ايدر ، وملتزم يدينه اختيار مجلسی طرفندن اويولده بر مضبطه ويريليرسه مكلفيت مذكوره تشرين ثانی غايه سنه قدر تمادی ايدر . اوندن صوكره اشبو نقليه دلالت مسئله سی اهالينك انجق رضاسنه باغليدر .

اعشار قچاغی . — معشره خبر ويرلميه رك ترلادن وخرمن يرندن قالديريلان ، وهرنه صورتله اولورسه اولسون عشری ويرلمه مك اوزره كتم ايديلن محصولات قچاق عد اولونوب بوندن ميری ايچون ايكی قات عشر آلنور . نصفی — وارسه — ملتزمه ، ربعی مخبره ويريلور . محصولك عشردن قاچيرلديغی صاحبی اعتراف ايتمزسه محكمه يه مراجعت اولونور .

اعشارك مزايده واحاله سی

مدت احاله — اعشار واردات علناً بالمزايده تقرر ايده جك بدل نقدی ايله بر سنه لك اولمق اوزره مقطوعاً احاله اولونور. يالكز زيتونك ايكی سنه لكی احاله اولونمق جائزدر .

ملتزمك ده ، كفيلك ده تبعهٔ دولت عليه دن بولونملری شرطدر.

كيملر التزام ايده بيلير ؟ — صرف طرف دولتدن منصوب هيچ بر مأمور حتی خدمه كرك دوغرودن دوغرويه ، كرك بالواسطه اعشار التزام ايده مز . بلديه ، تجارت و زراعت اوطه لری رئيس واعضاسی وكتبه سی طبيعی مأمورين مذكوره يه مقيس دكلدر.

اشبو ممنوعيت مأمورين مذكوره نك اولاد واقاربنه ومنفعت وتجارتلری كنديلريله مشترك اولانلره ده شاملدر .

خانه واداره لری مستقل وكندی املاك وثروتلريله تأمينات اعطاسنه مقتدر اولان متعلقات التزام ويا كفالتدن ممنوع دكلدر.

ممنوع اولانلردن خفياً ويا نام مستعار ايله اعشار الدقلری تحقق ايدنلر مأموريتلرندن طرد اولونمقله برابر همان فسخ احاله ايله طالب جديده احاله ويا امانةً اداره اولونور . نتيجه نقصان چيقارسه تضمين ايتديريلر .

احاله وقتی .ـــ مدت احاله قرا اهالیسنجه‌ده وقتیله معلوم اولمق اوزره مدت مذکوره‌نك حلولندن بر هفته مقدم قضا مرکزلرندن هرقریه‌یه مطبوع اخبار ورقه‌سی کوندریله‌رك وصولنی مشعر مقبوض مجلس اداره‌ده حفظ اولونور .

اعتبار مالی .ـــ مدت احاله‌نك حلولندن لااقل بر هفته اقدم اعشار آلمق ایستینلر مجلس ادارهٔ محلی‌یه مراجعتله یالکز قاچ غروشلق اعشار درعهده ایتمك ایستدکلرینی باعرضحال بیان ایده‌جکلردر. عهده‌لرنده بولونان ـ سکنالرندن وزراعك تعیش واداره‌لرینه کافی اولان زراعت اراضیسندن ماعدا ـ املاك قیمت حقیقیه‌سی یعنی حین احاله‌ده‌کی آلیم صاتیم فیئاتی هرنه مقداره بالغ ایسه اوکیمسه‌یه اونك ایکی قاتی براعتبار مالی تقدیر اولونور. اشبو املاکك برطرفدن محجوز اولمامسی شرطدر.

املاکی اولمیانلر یاخود فضله اعشار آلمق ایستینلر بولونور ایسه فضله‌سی ایچون قاعدهٔ مبسوطه دائره‌سنده دیکر کفیل آلنیر. کافی کورلمین مقدار ایچون اصولنه توفیقاً پاره‌ده «ده‌پوزیتو» ایدیله‌بیلور.

املاك ایچون مجلس قضاجه تعیین ایدیلن قیمتك نقصان اولدیغنه اعتراض ایتمك ایستین ملتزمین وکفلا حلول مدت احاله‌دن أول اعتراض ایدر وعندالایجاب تصحیح ایتدیریلور.

اعشار بدلی مقدارینك ثلثی نقداً ده‌پو ایدنلردن کفیل

آرانماز. قریه‌لری اعشارینی آلمق ایستین اهالی یکدیکرینه کفیل بالمال اولمق اوزره اونلردن باشقاجه کفیل آلنماز .

ده‌پوزیتو اقچه‌سی اك صوك تقسیطه محسوب ایدیلیر .

اولجه کندیسنك ، کفیلنك مقدار اعتبارینی تحت تصدیقه آلدیرمه‌مش اولانلرك مدت احاله ظرفنده ویره‌جکلری پیلرك مجلس ادارهٔ قضا واحاله مأموری طرفندن همان تحقیق وتقدیر اولونه‌جق مقدار اعتباره کوره قبولی جائز اولورسه‌ده بویله احاله‌یه باشلاندیغی صره‌ده مراجعت ایدن ملتزمین وکفلانك احاله مأموری .ومجلس طرفندن بیان اولونه‌جق مقدار اعتباره قناعت ایتملری مشروطدر.

قرارده ترقیمی .ـــ احاله‌یه مأمور اولانلرله هیئت مجلس مواجهه‌سنده اجرا اولونان مزایده‌ده بدل سابق واسبقنه وسنهٔ حالیه‌نك فیض وبرکتنه نظراً حد لایقنی بولمش اولان کویلره پی وورانلر برر برر جلب ایله ضم ویا کف ید ایتملری تکلیف اولونوب ضم ایدنلر اولورسه مزایده‌ده تکرار دوام ایدیلر ؛ پیلرینی قطع ایله ضمدن استنکاف ایدنلره او وجهله امضا ایتدیریلر. رغباتك انقطاعیله مزایده پوصله‌سنده کف ید ایتمه‌مش کیمسه قالمینجه پوصله دلاله ویریله‌رك «... غروشه شمدی قرارداده چکیله‌جکدر . » صورتنده حکومت قوناغی صوفه وحولیسنده ندا ایتدیریلر . ینه ضم ایدن بولونمازسه پوصله‌نك

يكونى كحذاسنه « ... غروش بدل ايله قبول ايتدم. » عبارهسى يازيلوب تاريخى قونيلهرق زيرينه طالبنه وكفيله ده لزوم كورلمش ايسه « بن ده كفالت ايدرم » عبارهسى تحرير وبونك زيرينه ده كفيلنه امضا ايتديريلر ومتعاقباً احاله مأمورى طرفندن قرارداده ترقيم اولونور .

پى وورانلردن كرك قراردادهسى چكلديكى زمان كرك اثناى احالهده مزايده موقعنده بولونميان ملتزملرك حقلرى ساقط اولور . صوك پيلرى حذاسنه بولونمادقلرى تحرير اولونهرق لاجل الاشهاد زيرى مجلس اعضاسندن برينه مهرلتيلر .

تكرار ضم . — بركون ايچنده نهقدر قراردادهسى چكلمش قريه وارسه اقشام اوزرى كويلرك اساميسى ايله بدل مزايدهسى بر پوصلهيه يازيلهرق حكومت قوناغى قوسنك ديشاريسنه هركسك كورهبيلهجكى بر محله ياپشديريلير . قراردادهسى چكلمش اولان بر قريه اعشارينه تكرار ضم ايچون ايام رسميهٔ تعطيليه مستثنا اولمق اوزره قرارداده پوصلهلرينك تعليقندن اعتباراً ايكنجى كونى اقشامه قدر مدت اولوب بومدت ظرفنده يعنى قرارداده چكلدكدن قرق سكز ساعت ايچنده يوزده اوچدن نقصان اولمهمق اوزره ضم قبوليله مزايده تكرار آچيلير . عين معاملات جريان ونهايت ندا ايتديلير . تكرار قرارداده تحرير اولونور .

مزايدهنك هرقاچ دفعه اولورسه اولسون تكرار اچيلمسى قانونيدر . فقط هردفعهسنده يوزده اوچ ضم حد اصغريدر . فقط بركره بوصورتله آچلدقدن صوكره تكرار قرارداده يازيلنجهيه قدر آرهده هرهانكى برمقدار ضم قبول اولونور .

ايكنجى مزايده ٤٨ ساعتدن زياده دوام ايدهمز . بوده ايلك قراردادهيه مخصوص اولهرق تعليق اولونهجق ورقهده مندرج تاريخ كوننك اقشامندن معتبر اولوب پوصلهيه قاچ دفعه قرارداده چكيليرسه چكيلسون ايكى كوندن زياده دوام ايتمز . قراردهسى چكيلن قريهلرك ايكنجى كونى اقشام اوستى اسملرى ايله بدل مزايدهلرى مجلس ادارهٔ قضاده وجمله مواجههسنده علناً قرائت اولوندقدن ودلال واسطهسيله ندا ايتديرلدكدن صوكره بوقريهلرك اعشارينه شايد يوزده اوچ ودها زياده ضم ايدن بولونورسه احالهلرى ايرتهسى كونه تأخير ايدلمهمك اوزره اواقشام درحال مزايدهلرى اجرا واكمال اولونور .

وپيلرك قطعيله مزايدهيه قطعياً ختام ويريلوب زيرى مجلس ادارهدن « اشبو بدل ايله احالهسى قراركير اولدى. » عبارهسى يازيلهرق ذات مهرلريله تختيم اولندقدن صوكره احالهيه مأمور اولانلر طرفندن مزايده پوصلهسنه « احاله اولوندى . » اشارتى ترقيم وملتزملردن ، كفيللرندن سند آلنهرق ضبطنامه ويريلير .

امانةً اداره . — بر قضانك حاوى اولديغى قريهلرك

عمومنك وياخود بعضيسنك بدلات عشريه‌سى حد لايقنى بوله‌مه‌مق حسبيله احالهٔ قطعيه‌لرى اجرا ايديله‌ميه‌رك اوقضانك باشليجه محصولى ادراك ايله وقت حصاد وخرمنى حلول ايتديكى حالده امانهٔ اداره‌سنه تشبث اولونه‌جق، وتعشيره بدأ اولونديغى تاريخدن بش كون مرورينه قدر بو قريه‌لرك اولكى طالبى وياخود ظهور ايده‌جك ديكر برى بدلنى دفعهٔ وياخود بالمزايده حد لايقنه ابلاغ ايتديكى حالده احاله‌سى جائز اولورسه‌ده تعيين اولونان بش كون مدت كچدكدن صوكره ضم وقوع بولسه دخى قبول اولونميه‌جقدر. بش كون ايچنده طالبى ظهور ايدوب‌ده احاله‌سى اجرا اولونان قريه‌لرك او مدتده حكومت محليه معرفتيله تعشير وتحرير ايديلن محصولنك ملتزم طرفندن تكرار تحريرينه قيام اولونميوب دور اولونان دفترلر موجبنجه قبول ايده‌جكدر . حين احاله‌يه قدر استخدام ايدلمش اولان مأمورين معاشات وكفالت وتصديقى خرجلرى ملتزمدن آلنوب اونلره ويريلير.

پى قيرديرلمسى . — كرك مزايده كرك احاله اثناسنده مزايده پوصله‌لرينه پى وضع ايتمش اولانلردن برى پيندن نكول ايدرك پى قيريلرسه او پوصله‌ده محرر اعشار تكرار مزايده اولونه‌رق اولكى ويريلن پى مقدارندن دها اشاغى بدل ايله احاله اولونديغى صورتده فرقى پيندن نكول ايدن شخصدن

وياخود كفيلندن تحصيل اولونور . شايد باشقا هيچ طالبى بولونمازسه امانهٔ اداره وتعشير اولونه‌رق آلنه‌جق حاصلاتك غير از مصرف مقدارى اولكى ويريلن پيدن دون اولديغى حالده فرقى كذلك اولكى پى صاحبندن ويا كفيلندن تضميناً استيفا اولونور .

بشنجی کتاب

تجارت بریه و بحریه

۲۸ نجی. ۲۹ نجی. ۳۰ نجی. ۳۱ نجی درس

مندرجات

تعریفات
معاملاتك تفریقنده‌كی فوائد
معاملات تجاریه‌نك شرائط اساسیه‌سی
تاجرك اوصاف و شرائطی
دفاتر تجاریه
دفاترك ابراز و تسلیمی
تجارت شركتلری
قوللكتیف شركتلری
قوماندیت شركتی
آنونیم شركتی
حصه‌دارلق وجهله شركتلر
اصول حكمه مراجعت واسباب موجبه‌سی
قومیسیونجیلر
اماتجیلر
كراجیلر
دلال وسمسارلر
پولیچه
امره محرر سند
اقامتكاه سندی، چك
آچیق بونو. اعتبار مكتوبی
افلاس
تحقیق دیون
قونقورداتو
اونیون
تجارت بحریه

تجارت بریه

تعریفات . — یالكز احتیاجات شخصیه‌یه بناءً ایفا اولونان كافهٔ عقوداته معاملات عادیه؛ استحصال منفعت قصدیله اجرا ایدیلن عقوداته « معاملات تجاریه » نامی ویریلر .

معاملات تجاریه‌دن متولد منازعات واختلافات صورت عمومیه‌ده نوعنه كوره یا تجارت بریه ویا تجارت بحریه قانونلری احكامنه تابعدر .

معاملات تجاریه مقصد تمتع ایله مواد طبیعیه‌یی معمولات صناعیه حالنه افراغ ؛ مواد طبیعیه‌یی ، معمولات صناعیه‌یی مبادله ؛ مقصد تجارتله هر نوع اموال منقوله ایجار واستیجار ویا بوكا توسط ویا بونی تسهیل ایتمك اوزره ایفا ایدیلن بالعموم عقود ومعاملات مشروعه وغیر ممنوعه‌دن عبارتدر . قانون تجارت بونلری وبونلردن متولد اختلافاتك حلنی اداره ایدن احكام استثنائیه‌یی احتوا ایدر .

معاملات تجاریه ، اساس وماهیتی ؛ ۲ ، محل اجراسی ؛

٣ ، وسائط اجرائیه‌سی ؛ ٤ ، اجرا ایدنلرك صفتی اعتباریله باشلیجه درت صورتله مطالعه اولونه بیلر .

اساس وماهیتی اعتباریله « اصلیه ، فرعیه » اولور .

مواد ومحصولات طبیعیه ایله معمولات صناعیه‌نك مبادله‌سی ، ومحصولات طبیعیه‌نك معمولات صناعیه حالنه افراغی کبی مقصود بالذات اولان خصوصات « اصلیه » ؛ وقومیسیونجیلق ، صرافلق ، دلاللق کبی تسهیل وتوسطدن عبارت اولان معاملات باشلی باشلرینه بر منفعت تأمین ایتمدکلری جهتله « فرعیه » عداولونورلر .

محل اجرا اعتباریله تجارت داخلی ، خارجی ، اولور . تجارت خارجیه‌ده : ادخالات ، اخراجات ، ترانزیت شکلنده تجلی ایدر .

وسائط اجرائیه‌سی اعتباریله بریه ، بحریه اولور .

اجرا ایدنلرك صفتی اعتباریله : یاایکی طرفده تجار اولور ، یا برطرف تجار اولور ، یاخودایکی طرفده تجار اولمازده اومعامله‌لری معامله‌ٔ تجاریه‌در .

تجارت بریه آیری بر قانون ، تجارت بحریه آیری بر قانونه تابعدر .

اخراجات وترانزیت معاملاتی یوزده بر ، ادخالات یوزده اون بر کمرکه تابعدر . تجارت داخلیه‌دن کمرك رسمی آلنماز .

بر تاجر طرفندن مواد تجاریه‌دن هرهانکی بری حقنده اجراایدیلن معاملاتك کافه‌سی ـ خلافی ثبوت بولونجه‌یه قدر ـ معاملات تجاریه‌دن [*] ، بالعکس شخص غیرتاجرالیله‌اجرا ایدیلن

[*] چونکه اونلرده اصل اولان قصد تجارتدر .

معاملات مذکوره‌نك کافه‌سی معاملات عادیه‌دن عد اولونور .

حال بوکه معاملات تجاریه‌نك اویله بر نوعی واردرکه کرك تاجر کرك غیر تاجر طرفندن اجرا ایدلسین مطلقا معاملات تجاریه‌دن عد اولونور .

صرف نظری اولان تقسیمات مبحوثه بوصورتله رسوم ، تقدیر نوع معامله وسائره نقاط نظرندن برطاقم فوائد عملیه تأمین ایدر .

معاملاتك تفریقنده‌کی فوائد . — دردتدر : ١ ، اختلافات متحدثه‌یی حله وظیفه‌دار اولان محکمه تعین ایدر .

٢ ، اقامه اولونه‌جق بیناتك ماهیتی اکلاشیلر . مثلا حقوقده بش بیك غروشی متجاوز دعوالر چوق کره انجق سندله ، تجارتده صورسائره ایله‌ده قابل اثباتدر .

٣ ، قانوناً تاجر « معاملات تجاریه‌ده بولونان وبونی کندینه صنعت معتاده اتخاذ ایدن کیمسه » دیمك اولدیغندن تاجرك غیر تاجردن تفریقی چوق کره بومعاملاتك تفریق ایدیله‌بیلمسنه باغلی قالیر .

٤ ، سندات عادیه ایله مطلقا بر سند تجاری اولان پولیچه وسائر سندات تجاریه‌نك بعض احوالده تابع اولدیغی تمغا رسمی یکدیکرندن آیریدر . [*]

[*] ممالك اجنبیه‌ده ایکی شخص بیننده تنظیم اولونان بر سند عادی ممالك عثمانیه‌ده برصورتله استعمال ایدلدیکی حالده اوسندك حاوی اولدیغی مبلغ مقدارینه کوره پول الصاق مقتضی ایکن ممالك اجنبیه‌نك

معاملات تجاریه‌نك شرائط اساسیه‌سی .— درتدر:

١ ، برمعامله تجاری اولمق ایچون قانوناً ممنوع ومخالف ادب اولمه‌مسی لازمدر .

بلا رخصت پیانغو کشادی ممنوعدر . باروت اعمال وفروختی یالکز حکومته عائددر؛ بونلرله اشتغال برجرم قانونی اولور. فحشخانه اداره‌سی مخالف ادبدر . بونلرك هیچ بری معاملهٔ تجاریه دکلدر.

٢ ، بر بدل ومنفعت مقابلی اولمالیدر .

بدل کرك نقد کرك نقدك غیری اوله‌بیلور . هبه . صدقه ، وصیت بلابدل اولدیغندن بونلر نه‌مقدارده اولورلرسه اولسونلر معاملهٔ تجاریه تشکیل ایتمزلر .

٣ ، اموال غیر منقوله‌یه تعلق ایتمه‌ملیدر .

زیرا بونلر سهل‌المبادله دکللردر . بناءً علیه اراضی وغیر منقولاتك تکرار صاتمق نیتیله اشتراسی معاملات تجاریه‌دن عد ایدلمه‌مشدر. انجق غیرمنقولك انقاضنی قصد تجارتله الوب صاتمق معاملهٔ تجاریه‌دندر. قالفه‌نك غیرك عرصه‌سی اوزرینه ابنیه انشا ایتمك اوزره وقوع بولان تعهدی قالفه‌یه نظراً امور تجاریه‌دندر .

٤، برمالك حین اشترا واستیجارنده قصد تجارت بولونملیدر.

یعنی ١ . اومال بدل مقابلنده اشترا ویا استیجار ایدلمش اولمالی؛

برندن دیکری اوزرینه کشیده اولونوب ممالك عثمانیه‌ده تداول ایدن سندات تجریه نك انجق تابع اولدیغی رسمك نصفی آلنور . کذلك بر سند عادینك تضمن ایتدیکی مبلغك اخذ وقبضی امضا ایله تصدیق واقرار اولوندیغی حالده اشبو معامله تابع رسم اولدیغی حالده سندات تجاری مقابلنك کیفیت قبضی امضا ایله تصدیق ایدلسه بیله برکونه رسمه تابع دکلدر .

٢ شو عقود اومالّلری تکرار صاتمق ویا کرایه ویرمك قصد ونیتنه مستند بولونمالیدر . کف ترلاسی محصولاتنی صاتان چیفتجی آلنمش مالی صاتمادیغندن ؛ برمال موهوبی صاتان کیمسه دخی سلك ملکنه بربدل مقابلنده کیرن شیئی صاتمادیغندن بونلره معاملهٔ تجاریه دینیله‌مز. نته‌کیم بر تاجرك خانه‌سی احتیاجاتی ایچون اشترا ایتدیکی برصوبه‌یی مؤخراً لزومی قالمامسندن دولایی اخرینه صاتمسی دخی وقتیله صاتمق قصدی اولمدیغندن معاملهٔ تجاریه‌دن معدود دکلدر . فقط برشخص غیر تاجرك صاتمق نیتیله برصوبه صاتون آلمسی معاملهٔ تجاریه‌دن اولدیغی کبی اونی صاتمسی دخی وقتیله صاتمق قصدی اولمدیغندن معاملهٔ تجاریه‌دن معدود دکلدر. فقط برشخص غیرتاجرك صاتمق نیتیله برصوبه صاتون آلمسی معاملهٔ تجاریه‌دن اولدیغی کبی اونی صاتمسی دخی عین صورتله امور تجاریه‌دندر . قصد ونیت امور باطنه‌دن اولدیغندن تعیین نوع ایچون عندالانکار سبب اختلاف اولان معامله‌دن متحصل دلیل ظاهری‌یه نظر اولونور .

قانون تجارتك برذیلی واردرکه بونك یکرمی سکزنجی ویکرمی دوقوزنجی ماده‌لرنده .معاملات تجاریه‌نك نه‌لر اولدیغی تعداد ایدلمشدر . [*]

---

[*] ماده ٢٨ . — قانوناً امور تجاریه‌دن عد اولونان مواد کرك هیئت اصلیه‌سیله کرك اعمال اولوندقدن صوکره اخره صاتلمق ویا کرایه ویرلك ایچون هرنوع اشیا وارزاق مبایعه‌سی ولاجل التجاره فابریقه‌جیلق وقومیسیونجیلق وقره‌ده ودکزلرده ونهر وکوللرده اشیا نقلی وبرمحله اشیا ویرلك تعداتی ولاجل التجاره شونك بونك مصالحنی کورمك وفروخت اولونه‌جق هرنوع اشیانك مزایده‌سی اجرا اولونمق ایچون محللر تخصیص وکشادی واول محللرك معاملاتی وتیاتروجیلق وخلق ایچون تماشاگاه کشادی صنعتی وقامبیو وصرافلق وسمسارلق اموری وبانقه‌لرك بالجمله معاملاتی وتجار واصناف بیننده تعاطی اولونان

تاجرك اوصاف وشرائطی .ـــ تجارتی كندینه صنعت معتاده اتخاذ ایدن، یكرمی برياشنی اكمال ایتمش ویا اون سكزینی اكمال ایتدكدن صوكره ولی ویا وصیسی طرفندن تكفل ومحكمهٔ تجـارت جانبندن ارائهٔ رخصت ایدلمش بولونان هر شخص ، هر تجارت شركتی تاجر عد اولونور [*]

تحویلات ووقوعه كلن بالجمله تعهدات وهر شخص بیننده آلنوب ویرلمكده اولان پولیچه سنداتی ویاخرد بر محلدن دیكر محله نقل وارسال اولونمقده اولان اقچه لره دائر ویریلن وبر شخصك امرینه ویاهركم ابراز ایدرسه اكا تأدیه اولونمق اوزره یازیلان بونو وتحویلات خصوصاتندن عبارت اوله جقدر .

ماده، ٢٩. — كذلك قانوناً امور تجارت بحریه دن عد اولونان مواد سفینه انشاسنه دائر بالجمله تعهدات وداخلاً وخارجاً وقوع بولان سیر وسفر ایچون سفائن اشتراسی وفروختی وبحراً اموال واشیا نقل وارسالی وسفینه ایچون الات وذخیره ومالزمهٔ سائره نك كذلك مبایعه وفروختی وسفینه نولی وایجار واستیجارلری وسفینه وكرك حموله سی اوزرینه اولونان اقراض واستقراض كیفیاتی وسیغورطه ماده سیله سائر امور تجارت بحریه یه متعلق مقاولات وسندات وكمی طائفه سنك اجرت ومعاشلرینه دائر اولان مقاولات وتجارت سفائننك خدمتیچون طائفه لرینك تعهداتی خصوصلرندن عبارت اولوب اشبو مواد مختلفه یه تعلق ایدن كافهٔ دعاوی تجارت محكمه لرینك بحریه مجلسلرنده رؤیت اولونه جقدر .

[*] انجق اموال ایتام نظامنامه سی موجبنجه هنوز یكرمی یاشنه كیرمه مش اولانلرك اثبات رشد ایتملرینی قبول ایتمیه رك اموال موروثه سنه جهت شرعیه دن وضع ید ایدلمش اولان كیمسه نك اون سكزینی بعدالاكمال ولیسی طرفندن تكفل ایدلسه ده اموال موروثه سی تسلیم ایدلمز یعنی مساعدهٔ مبحوثه بوقبیل اشخاص حقنده تطبیق ایدیلمز .

صنعت معتاده اتخاذ ایدلدیكی قبول اولونمق ایچون بر شخصك یكدیكرینه قریب زمانلرده مكرراً امور تجاریه اجرا ایتمسی لازمدر. یوقسه بوكون اوجوز كوردیكی بر مالی آلوب صاتدقدن برسنه صوكره ینه بویله بر اخذ واعطاده بولونان كیمسه یه اعتیاد اسناد اولونه ماز. انجق صاتمق نیتیله بر مال آلنوب صاتلمسی بذاته معاملهٔ تجاریه اولدیغندن بو معامله دن تولد ایده جك بر دعوی محكمهٔ تجارت حضورنده رؤیت ایدلمك اقتضا ایدر.

تاجرلك اقرار ایله ، شهادت ایله، بعض اوراق ایله اثبات اولونه بیلور . اولبابده ابراز واستماع قلنان بیناتك تقدیر ماهیتی محكمه یه عائددر. ولی ویاوصی طرفندن تكفل بحثنه كلنجه اون سكز یاشنده بر شخصه ولی ویاوصینك تكفله مجبوریتی اولمه مقله برابر مكفول لهك جهالت فاحشه ایله مجهولیتی ومكفول بهك ده حین عقد كفالتده عدم موجودیتی جهتیله كفالته امكان اولمدیغندن بو تكفلدن مقصد حضور محكمه ده تأميناتده بولونمقدن عبارتدر.

بر كیمســه یه تاجر دیمك ایچون معاملات تجاریه یی كندینه صنعت معتاده اتخاذ ایتمسی شرط ایسه ده معاملات مزبوره نك او شخصك صنعت اصلیه سی اولمسی وكذلك بو معاملاتده علنیت بولونمسی شرط دكلدر.[*]

[*] مأمورین دولتدن هركیم عین زمانده معاملهٔ تجاریه یی صنعت معتاده اتخاذ ایتسه تاجر اولمش اولور؛ مغازه كشاد ایتمكسزین كندی خانه سنی محل تجارت اتخاذیله صورت غیرعلنیه ده اجرای تجارتی اعتیاد ایدن ده تجاردن معدود اولدیغی كبی .

بزده اهليت تجاريه ايچون اون سكز ياش مبدأ تعيين اولونديغى جهتله بوسنك مادوننده بولونوبده معاملات تجاريه ايله اشتغال ايدن كيمسه‌لره تاجر دينه‌مز سه ده اجرا ايتدكلرى عقود ومعاملات تجاريه بسبتون حكمدن ساقط اولميوب بونلر قوانين عموميه احكامنه توفيقاً وفقط عندالايجاب محاكم تجاريه حضورنده رؤيت اولونور.

اون سكز ياشنده بولونان ذواتك تاجر صفتنى احرازايده‌بيلمسيچون شرائط تقييديه‌دن اولان ولى ويا وصى طرفندن ويريلن مأذونيتك محكمهٔ تجارت طرفندن تصديق ايدلمسى وامر تصديقك تسجيلى واوراق حوادثله‌ده نشرى لازم ومفيددر.

دفاتر تجاريه .ـــ تجارك معتد به اولان دفترلرنده‌كى قيود اقرار بالكتابه‌در . فقط بوقيود يالكز صاحبنك عليهنه دليل اولميوب بعض قيود وشروطه تابع اولمق اوزره قواعد عموميه‌دن بالاستثنا « بين التجار » وقوعه‌كلن اختلافاتده اثبات مدعاضمننده بينهٔ سائره يوقسه، وطرفين دفاترندن يالكز برينككى منتظم اولوبده ديكر طرفككى غير منتظم ايسه، ياخود ديكر طرف هيچ دفتر ابراز ايده‌مز ايسه كندى لهلرينه‌ده دليل اوله‌بيلور .

دفتر طوتمق باخصوص افلاس ، رؤيت محاسبه ، تقسيم بين الورثه كبى خصوصاتده «سرعتى»؛ وصاحب دفترله اخذ واعطاده بولونان بر چوق اشخاصك حقوقنى تأمين صورتيله «اعتبارى» تأسيس ايدر.

دفاتر تجاريه‌نك بر نوعى قانونك طوتلسنى امر ايتديكى دفاتردركه بونلره «دفاتر مجبوريه» دينر؛ وبونلر يوميه، بيلانچو وقوپيه دفترلرندن عبارتدر. ديكر نوعى مكلفيت قانونيه خارجنده تجارانك حسب اللزوم طوتدقلرى دفاتردركه بونلره « دفاتر اختياريه ويا معاونه » دينير ، بونلر اقتضاى معامله‌يه كوره تعدد وتنوع ايدر ومعين دكلدر. دفاتر مجبوريه حقنده اصول دفتريده تفصيلات ويرلمشدر.

يوميه وبيلانچو« موازنه » دفترلرينك قبل الاستعمال ويوميه دفترينك فضله اوله‌رق بعدالاستعمال طرف محكمه‌دن تصديق ايتديرلمسى لازمدر. محكمه‌دن مقصد محلى تجارت محكمه‌سى ويا او وظيفه‌ايله مكلف محاكم حقوقيه‌در. فرانسه‌ده قوپيه دفترلرى‌ده اصول تصديقه تابعدر.

امر تصديق هر صحيفه‌يه نومرو وضع وقاچ صحيفه‌دن عبارت ايسه آخرينه اشارت ايليه‌رك تاريخ كشيده‌سندن عبارتدر .

دفاترك ابراز وتسليمى .ـــ دفاتر محاكمه ايكى صورتله توديع وارائه اولونه‌بيلور . يا، كافهٔ مندرجاتى تدقيق اولونمق اوزره مثلا بر تاجرك وفاتيله ورثه‌سى آره‌سنده تقسيم اجراسى ويا بر شركت تجاريه‌نك شركاسى بيننده نزاع ظهور ايتمسى ويا بر تاجرك دوچار افلاس اولمسى كبى احوالده اجرا قلنوركه بوكا «تسليم» دينير؛ ياخود بر دعوانك اثناى محاكمه‌سنده خصوص

منازع فیهایه دلیل اولمق اوزره یالکز او جهتی تدقیق ایدلمك اوزره بر دفترك ارائه ایدلمسیدرکه بوکاده «ابراز» دینیر.

ابرازدن بلا سبب امتناع دعوای خصمك صحتنه اماره عد اولونه بیلیر.

تجارت شرکتلری .—— شرکت منفرداً استحصالی متعذر ویا متعسر اولان مقاصد ومنافع جسیمه‌نك اجراسنی تأمین ضمننده افراد بشرك کندی قوای مادیه ومعنویه‌لرینی بر یره جمع ایتملرندن عبارت بر حالدر. استحصال منافع مقصدینه مستند اولان شرکت ایکی قسمدر: عادیه، تجاریه.

معاملات تجاریه‌دن معدود مواد ایله مشغول اولمق اوزره تشکل ایدن شرکت، شرکت تجاریه‌در.

بزده باشلیجه درت نوع تجارت شرکتی قبول اولونمشدر: قوللکتیف، قوماندیت، آنونیم، حصه‌دارلق وجهله شرکت.

قوللکتیف شرکتی .—— عمومی بر اسم ایله شریکلرك مجموعنی شامل اوله‌رق ایکی یا دها زیاده کیمسه‌لر میاننده شرکادن بر ویا بر قاچنك ویا عمومنك اسمی عنوان شرکت اتخاذ ایدیله‌رك مقصد تمتعله ومعاملات تجاریه‌دن معدود مواد ایله اشتغال ایتمك وجمله‌سی ده تعهدات شرکتدن دولایی ثروت عمومیه‌لریله کفالت ومسؤلیت متسلسله آلتنده بولونمق اوزره عقد شرکتدن عبارتدر.

بونده امور شرکت شرکادن انتخاب اولونان مدیرلر معرفتیله اداره ورؤیت اولونور.

قوماندیت شرکتی .—— بر ویا متعدد مسؤلیت غیر محدوده‌یه تابع قوللکتیف شرکا ایله کذلك بر ویا متعدد مسؤلیت محدوده‌یه یعنی وضع ایتدیکی سرمایه قدر مسئول اولوب دیکر شرکا کبی تعهدات شرکتك ایفاسی ضمننده ثروت شخصیه‌سیله تحت مسئولیته کیرمین شرکادن مرکباً تشکل ایتدیکی حالده شرکای مسئوله‌دن بر ویا بر قاچنك اسملری عنوان شرکت اتخاذیله وینه قصد تمتعله معاملات تجاریه‌دن معدود مواد اوزرینه عقد ایدیلن شرکتدرکه «قوماندیتر» اولان یعنی مسئولیت محدوده‌یه تابع بولونان شرکانك اسمنك عنوان شرکته ادخالی وکندیسنك امور شرکتده استخدامی جائز اولماز. وبو ممنوعیته مخالف احوال وقوعنده او شریك صفت قانونیه‌سنی اضاعه ایدرك قوللکتیف شریك کبی مسؤلیت غیر محدوده‌یه تابع اولمش اولور. وبو شرکت مسؤل شرکا میانندن انتخاب اولونان مدیرلر معرفتیله اداره ایدیلیر.

شرکت نامنه واقع اولان تعهداتدن دولایی قوللکتیف صفتنده بولونان شرکا جمیع اموال وثروت شخصیه‌لریله تعهدات مربوره‌نك ایفاسنی ضامن ومتکفل اولوب قوماندیترلر وجه مشروح اوزره بر سبب قانونی ایله مسؤلیت محدوده‌لری زائل اولمادقجه وضع ایتدکلری سرمایه‌ده فضله ضرر وزیانی ضامن دکللردر.

شرکا ایکی نوع اولدیغنه کوره شرکتده مسئولیتلری غیر محدود بولونان شرکایه اضافةً قوللکتیف، مسئولیتلری محدود بولونان شرکایه نظراً ده قوماندیت نوعدندر.

. .

شرکت تجاریه‌نك وجودی ایچون باشلیجه علائم :

١ — شرکا بیننده برمقاوله اولور .

٢ . — برر سرمایه وضع ایدیلیر . « نقد . عمل . امتعه . اسرار صناعیه وفنیهٔ کبی . »

٣ . — عقد شرکتده قصد تمتع اولور . « جمعیات خیریه شرکت دکلدر . »

٤ . — شرکانك حصهٔ منفعتلری جزؤ شایع اولور . مقطوع اولەماز .

هرهانکی بر شرکتك نظر قانونده موجودیتی بعض شرائطك ایفاسنه معلقدر : ازجمله شرکت مقاوله نامه‌سنك خلاصه‌سی یعنی :

١ . — شرکانك اسامیسی ؛ شهرتلری . محل اقامتلری ؛

٢ . — شرکتك عنوانی ؛ ٣ . — مدیری ؛ ٤ . — مبدأوانتهاسی . مقدار سرمایه‌سی وشرائط سائره‌سی اعلان ایدلمك لازمدر .

بوشرائطه رعایت ایدلدکجه شرکت اشخاص ثالثه علیهنه تشکل ایتمش عد اولونماز .

آنونیم شرکتی .

— یعنی اسمسز شرکت سرمایه‌سی اسهامه منقسم اوله‌رق اکثراً موضوع ومقصد شرکتی عنوان اتخاذی صورتیله عقد ایدیلن شرکتدرکه معاملات شرکت موقةً توکیل وعزل ونصبلری جائز اولان وکیللر معرفتیله

اداره اولونور . بووکیللرك شرکادن وشرکانك غ یدن تعیینی جائز اولور .

بو نوع شرکتك اعتباری وشرکت نامنه اجرا ایدیلن عقوداتك مسئولیتی منحصراً سرمایه‌یه تعلق ایتدیکی جهتله شخص اصلا موضوع بحث اوله‌ماز . یالکز بدل معینی اعطا ایله اشبو اسهام وحصصدن اشترا ، تعبیر آخرله سرمایه‌یه اشتراك ایدنلر او شرکتك شریکی اولمش اولورلر . شرکتك دوچار ضرر اولمسی حالنده شرکانك وحتی مدیران شرکتك بیله وضع ایتدکلری سرمایه‌دن یعنی اسهام وحصص بدلاتندن فضله بر کونه مسئولیتلری یوقدر . مدیران شرکتك شرکای شرکت دیمك اولان اصحاب حصص واسهامدن تعیینی جائز اولدیغی کبی خارجدن دخی انتخاب اولونه‌بیلور .

ممالك اجنبیه‌ده متشکل آنونیم شرکتلرینك مملکتمزده شعبه کشاد ایده بیلملریچون مساعده استحصال ایتملری لازمه‌دندر . آنونیم شرکتلری صورت اداره‌جه دیکر شرکتلردن فرقلیدر . دیکرلرنده مدیرشرکت شرکاجه شرکای‌مسئوله میاننده انتخاب ایدیلیر . آنونیمده بویله برشی یوقدو . فقط بونلرك رأس اداره‌لرنده مدیرلردن باشقا شرکت نامنه بیان رأی ایله اتخاذ تدابیرده صلاحیتدار بر مجلس اداره . وبومجلس اعضالرینی انتخاب وتعیین وشرکتك تشبثات عمومیه‌سی حقنده قرار ویرمك کبی وظائف ایله مکلف برده جمعیت عمومیه‌سی واردر .

مجلس اداره‌یه اعضا اوله‌بیله‌جك کیمسه‌لرك شرکتك بر مقدار حصه سنداتنه صاحب اولملری ودوام مأموریتلرنجه اوحصه‌لری آخره

صاته‌مه‌مق اوزره شرکت صندوقنه وضع ایتمش بولونملری لازمدر .

شرکتك بدایت تأسسنده‌کی هیئت عمومیه بالطبع اولمادیغندن ایلك مجلس اداره اعضالری بدایة" مؤسسلر طرفندن تعیین اولونور .

اعضا اوچ سنه ایچون انتخاب ایدیلیرسه‌ده تکرار انتخاب ایدلملری جائزدر . بونلرك تنظیم ، هیئت عمومیه‌یه تودیع ، حصه‌دارانه توزیع اولونه‌جق تمتع مقدارینی تعیین ایتمکدر .

شرکت نظامنامه‌سنده مصرح عدده حصه صاحبلرندن مرکب اولان هیئت عمومیه احوال فوق‌العاده خارجنده سنه‌ده بر دفعه مجلس اداره رئیسنك تحت ریاستنده اجتماع ومجلس اداره‌نك مشکلاتنی حل ، معاملاتنی تدقیق وبر قراره ربط ایدر.

کرك آنونیم کرك سرمایه‌سی اسهامه منقسم قوماندیت شرکتلرینك سرمایه‌لرندن برر جزئنده تصرفی اثبات ایدن اوراقه حصه سنداتی action ، اشبو سنداتك اقسام واجزاسنه conpure L,action وبوع شرکتلر نام وحسابنه عندالایجاب استقراض اولونان مبالغك تسهیل تدارکی ضمننده افراز وتقسیم ایدلدیکی اقسامك بهرینی احتوا ایدن اوراقه تحویلات obligatiOn نامی ویرلمشدر . تحویلات‌ده اجزایه تقشیم اولونورکه بوکاده coupon دینیر .

حصه‌دارلق وجهله شرکتلر . — شرکت خصوصیه، شرکت موقته، شرکت ضمنیهناملریله دخی یاد اولونان بونوع شرکتلر اوچ اولکنه مقیس دکلدر . بونده مراسم مخصوصهٔ قانونیه یوقدر، انجق ایجاب‌وقبول ایله‌انعقاد ایدر. حصه‌دارلق وجهله شرکت معین ومحدود بر ویا بر قاچ معاملهٔ تجاریه اجرا

ایتمك واونلرك اجرا واکمالیله منفسخ اولمق اوزره ایکی ویا دها زیاده اشخاص بیننده عنوان شرکته محل اولمقسزین عقد اولونان شرکت تجاریه‌در . یعنی حصه‌دارلق وجهله اولان شرکت اوشرکتدرکه هیچ بر عنوان مخصوصی‌اولمایه‌رق هربر شریك اجرا ایتدیکی عقد ومعامله‌دن دولایی اشخاص ثالثه‌یه قارشی شخصاً مسئول بولونمق وعقد شرکتك تعلق ایتدیکی معامله‌نك اجرا واکمالیله برابر منفسخ اولمق اوزره ایکی ویا دها زیاده اشخاص بیننده عقد ایدیلیر .

تجارت شرکتلریله عادی شرکتلر آره‌سنده‌کی فروق

۱ . — شرکت تجاریه مواد تجاریه اوزرینه عقد ایدیلیر. شرکتك نوعیت قانونیه‌سی معاملاتنك ماهیتیله تعین ایدر ، شرکانك عادی ویا تجاری عد ایتملرینك برتأثیری یوقدر . مثلا اراضی آلوب صاتمق مقصدیله منعقد شرکت انجق بر شرکت عادیه‌در وانجق قانون مدنی احکامنه تابعدر .

۲ . — شرکت تجاریه‌لرده شرکانك کندی شخصیتلرندن باشقا وبو شخصیتله غیر مرتبط بررده « شخصیت معنویه » واردر . مدیران شرکت بوشخصیت معنویه‌نك وکیللریدر ، ـ حصه‌دارلق وجهله اولانلر مستثنا ـ . سرمایهٔ شرکت شرکتکدر. شرکتك فسخ وانفساخی، تصفیهٔ معاملاتی ایله هربر شریکك حقوقی تعین ایدرایتمز شرکا حصه‌سنده تصرف ایده‌بیلیر.

شرکانك دائنلری شرکتك توزیع اولونەجق تمتعاتندن شریك مدیونه اصابت ایدەجك حصەیی حجز ایدەبیلیر . بو حصه شرکتك دکل ، شریککدر .

ینه بوشخصیت معنویه نتیجەسی اولەرق شرکادن بری ذمتندەکی آلەجق اوشرکته اولان دین ایله تقاص اولونەماز .

وشرکانك شخصاً افلاس ایتمسی شرکتك دخی افلاسنی انتاج واستلزام ایتمز .

سرمایه تماماً شرکتك اولدیغندن شرکتك کرك فسخ وانفساخی ، کرك افلاس حالنده شرکت دائنلری تماماً استیفای مطلوب ایتمدکجه شرکانك دائنلری سرمایهٔ شرکتدن برشی آلەماز ؛ انجق سرمایهٔ شرکت خارجنده اولەرق شرکانك اموال شخصیەسنه مراجعت حالندەشرکتك دائنلریله شریکك دائنلری متساویاً استیفای مطلوب ایدرلر ، بوحالده هیچ برینك حق ترجیح وامتیازی یوقدر . زیرا شرکانك اموال شخصیەسی شرکتك سرمایەسی حکمنده دکلدر . حالبوکه بر شرکت عادیەنك انفساخنده بوشرکتك دائنلریله شرکانك دائنلری بیننده برحق ترجیح بولونمادیغندن سرمایهٔ شرکتدن جملەسی حصەلری نسبتنده مستفید اولورلر .

٣ . — بر شرکت تجاریەنك تأدیهٔ دیننده اظهار عجز ایتمسندن منبعث امورافلاسیەسی قانون تجارت، وشرکت عادیەنککی قانون مدنی احکامنه توفیقاً رؤیت اولونور .

شرکت تجاریەنك افلاسی، دین تجاریسنی وعدەسنده نقداً ایفا ایدەمەمسیله؛ قانون مدنی نظرنده افلاس، دینك موجوددن ازید ویا اوکا مساوی اولماسیله حاصلدر .

٤ . — تجارت شرکتلرینك تشکللری بعض مراسم قانونیەنك وجودینه وابسته اولوب عادی شرکتلرده بویله بر لزوم یوقدر .

قوللکتیف وقوماندیت شرکتلرینك امر تشکللری شرکا بیننده رسماً ویا صورت عادیەده تنظیم اولونەجق تحریری بر مقاولەیه مستند اولمق وبو مقاوله نامه مندرجاتندن اشخاص ثالثەنك حقوقنه تعلق ایدەجك جهات نشر واعلان قلنمق ؛ آنونیم شرکتلری دخی مقصد وصورت تشکللری ملك ودولتجه موجب منفعت اولەرق داعیٔ مضرت بولونمادیغی اصولی دائرەسنده بالتحقیق اکلاشلدقدن صوکره باارادهٔ سنیه مأذونیت اعطا اولونمق لازمدر . خصوصی شرکتلرده بویله بر مراسم یوقدر .

٥ . — مرجع دعوی واصول محاکمه نقطهٔ نظرندنده شرکت تجاریه وعادیه آرەسنده فرق واردر .

شرکت تجاریەده اشخاص ثالثه ایله شرکت بیننده‌کی دعاوینك مرجع رؤیتی محاکمدر . شرکای تجاریه ارەسنده‌کی اختلافات ایسه اولجه محاکم تجاریه طرفندن حل وحسم اولونەمیوب حکملر طرفندن رؤیت ومحکمهٔ تجارت قراریله

تسجیل اولونان ورقهٔ حکمیه ایله بر طرف ایدیلیر .

اصول حکمه مراجعت واسباب موجبه‌سی. — بین الشرکا شرکت امورندن متحدث اختلافاتك حلی حکملره حواله ایدیلیر . حکملری طرفین ویا محکمه تعیین ایدر. طرفین حکملرینی ایستر کندیلری تعیین ایتسین ، ایسترامتناعلریله محکمه تعیین ایتسین محکمه‌ده براوچنجی ویابشنجی حکم تعیین ایدر .

هیئت حکمیه مناسب کوردکاری یرده اجتماع وطرفینی استماع وحسابات واوراقی بالذات ویابر محاسب واسطه‌سیله تدقیق واتفاق ویا اکثریتله ویردکاری قراری اوچنجی ویابشنجی حکم ایله تقدیم ایدرلر .

بو اوچنجی ویابشنجی حکمك اتفاقك عدم حصولی حالنده تعیینی‌ده جاری ایسه‌ده تعویق معامله‌یی موجبدر .

حکملرك مقرراتی یالکز طرفین حقنده نافذدر. اوچنجی ویابشنجی حکمك باشلی باشنه آیری بر رأی بیان ایتمسی جائز دکلدر . یاطرفینی توحید ویاطرفیندن برینه التحاق ایدر .

غیابی مقررات حکمیه علیهنه اعتراض واردر.

حکملرك قرارنامه‌سی تجارت محکمه‌سی رئیسی طرفندن تسجیل ایدلمك شرطیله بدایت محکمه‌سی اعلامی مثابه‌سنده‌در. ریاست طرفینی بعدالاستماع تسجیلی امر ایدر .

١ ، حکملرك حکمنامه‌لرینی مدت مأذونیتلرینك کذرانندن

صوکره اعطا ایتمش اولملری ؛ ٢ حکمنامه‌لرك مندرجاتی قانونه، آداب وآسایشه مخالف دوشمسی ؛ ٣ ، حکملرك تحکیمنامه ایله کندیلرینه اعطا ایدیلن مأذونیت خلافنده حکم ایتمش بولونملری سببلریله امر تسجیلك ایفاسنه قارشی اعتراض ایده‌بیلیر.

— واسطه‌لر —

بعض کیمسه‌لر براجرت مقابلنده بتون زمان سعیلرینی بر تاجرك خدمتنه تخصیص ایدر، « اوشاقلر، صندقکارلر، یازیجیلر الخ » .

بعض کیمسه‌لر برتاجرك دائرهٔ امرینه داخل اولمادیغی حالده یالکز اجرت مقابلنده کندیلرینه مراجعت ایدن تجاره خدمت ایدرلر ، « قومیسیونجیلر » .

دیکر برطاقم کیمسه‌لرده کذا اجرت مقابلنده ایکی شخص آره‌سنده‌کی عقوداتك اجراسنه دلالت ایدر، « دلاللر » .

قومیسیونجیلر . — قومیسیونجی اجرت مقابلنده آخرك حسابنه « اجرای تجارت » ایدر ؛ فقط عاقد حقنده او آخری بیان ایتمز ، عقدی نفسنه اضافه ایدر .

دنیاده هرطرف آیری آیری خصائصی حائزدر . بعض یرده پرنج ، بعض یرده بغدای، آرپه ، بعض یرده میوه بول وکوزل یتیشیر. واوقدر بول یتیشیرکه اوراده آرتق اوپاره ایتمز ، حال بوکه

باشقا طرفلرده عین حال دیگر محصولات حقنده واردر .

ایمدی تجارك كندی مملكتنده‌كی فضله اشیایی باشقا یرلره كوندرمسی واورالرده‌كی اوجوز ، كوزل ، ایی اشیایی كتیرمسی كونلره ، هفته‌لره ، آیلره محتاجدر . برچوق پاره صرفنی ده اقتضا ایدر . هم وقتدن قازانمق دردی بیوك ، هم ده تقسیم مساعی‌یه رعایت ایدلمه‌مك یوزندن آلدانمق تهلكه‌لری چوقدر .

ایشته قومیسیونجیلق صنعتی بو دردلری برطرف وبرچوق فوائدی تأمین ایتمشدر .

فضله اوله‌رق قومیسیونجیلر صاتلق اوزره كندیلرینه تودیع ایدیلن اموال تجاریه‌یه محسوباً آوانس ویررلر . بو صورتله صاحبی دها مالی صاتلمه‌دن پاره تدارك ایدر وبر تشبثده دها بولونه‌بیلیر .

قومیسیونجی ده پاره‌سنی امین برحالده قوللانیر ، چونكه النده‌كی اموال ، مطلوبی مقدار نجه رهندر . عین زمانده ده قومیسیونی آلیر .

پارسه ایكی بیك لیرالق قوزه یوللایان تاجر همان مشتری یوقسه ١٥٠٠ لیرا یتیشدیرلمسنی یازار ، قومیسیونجی بو پاره‌یی درعقب یوللار .

قارشولغی یوقسه بو قوزه‌یی پك خفیف براجرت مقابلنده عمومی مغازه‌لره [*] قویدرمش ، مقابلنده برمقبوض [**]

---

[*] دوق . magasins généraux .

[**] وارانت . ره‌سه‌پیسه .

آلمشدر . بو مقبوض امره محرردر . یا اموال مودوعه‌نك ترهینی ، یاخود مغازه‌ده اولدیغی حالده فروختی صورتیله درعقب پاره الده‌در ، چونكه معامله مقبوضك جیروسیله تأیید ایدر .

برچیفتجینك كندی حسابنه صاتمق اوزره بر قومیسیونجی‌یه ترلاسی محصولندن برمقدار معین آرپه اعطا وتسلیم ایتمسی اوجقتمی حقنده معامله‌ء عادیه ، بربغدای تاجرینك عقد كندیسنه یعنی بایعنه اضافه قلنمق شرطیله برقومیسیونجی‌النه صاتمق اوزره مقدار معین بغدای اعطا ایتمسی معامله‌ء تجاریه‌در ؛ قومیسیونجی‌یه كوره ایسه هرایكی معامله ، معامله‌ء تجاریه‌در .

قومیسیونجیلق ایله وكالت عادیه فرقلیدر .

١ . — عقد وكالتده وكیلك اجرت آلمه‌مسی اصلدر . عاقدین اجرت شرط ایتمه‌مش . وكیل ده اجرتله خدمت ایدر مقوله‌دن بولونمه‌مش ایسه وكیله اجرت ویرلمسی لازم كلمز . قومیسیونجی هیچ اولمازسه اجر مثل آلیر .

٢ . — وكیلك مسجل بروكالتنامه آلمسی لازمدر . قومیسیونجیلق بوكبی معاملات رسمیه‌یه احتیاج كلفتندن وارسته‌در .

٣ . — عقد وكالتده حقوق عقد كندیسنه عائد اولمه‌مق شرطیله وكیلك عاقل ومميز اولمسی كافیدر ، بالوغنی بیله لازم دكلدر . حال بوكه قومیسیونجیلق تجارتدر . تاجر اولمق ایچون لازم كلن اهلیت تجاریه‌یی حائز اولمق لازمدر .

اماتنجیلر . — براً بحراً برمحلدن دیگر برمحله شونك بونك اشیاسنی نقل ایتمك وظیفه‌سنی درعهده ایدنلره اماتنجی‌ـ نقلیه قومیسیونجیسی ـ دینیر .

اماتنجیلر نقلنی درعهده ایتدكلری اموال واشیانك كیفیت

وكمیتی وكذلك ارسالیه قائمه‌لرینك یعنی تسلیم ایتدكلری اموالك صورت نقلی حقنده‌كی مقاوله‌نامه‌نك عینلرینی دفتر مخصوصنه قید ایتمكه وتسلیم ایتدكلری اموال واشیایی بر مانع قوی ظهور ایتمدكجه تعهد ایتدكلری زمانده محلنه توصیله مجبوردرلر. اكر اسباب مجبره اولمقسزین اموال مجبره‌نك تقدیری محكمه‌یه عائد اولوب لدی الاقتضا اماتجیلرك اعطاسیله مكلف اولدقلری ضرر وزیان دخی اكر طرفین بینده‌كی مقاوله‌نامه‌ده موجود دكلسه عادات جاریه‌یه كوره محكمه طرفندن تعیین وتقدیر اولونور.

كذلك قومیسیونجینك قصور وخطاسندن واهتمام ودقت خصوصنده‌كی وظیفه‌سنك عدم ایفاسندن دولایی ارسال ایدیلن اشیایه مترتب ضرر وزیانك تضمینی دخی اماتجی‌یه عائددر.

فقط اماتجی یاغموردن ویاشدن حصوله كله‌جك بوزوقلقدن دولایی مسؤل اولمیه‌جغنی شرط ایدرسه كندیسنه بر مسؤلیت كلمیه‌جكی كبی امتعه‌نك جنسی ایجابندن اوله‌رق وقوعه كلن بوزوقلقدن دولایی دخی اماتجی ضامن دكلدر.

مال صاحبنك امری اولمقسزین اماتجی نقلنی درعهده ایتدیكی اشیایی آخر بر اماتجی معرفتیله نقل ایتدیرمكله اول اشیایه بر ضرر عارض اولسه بو ضرر ایستر اسباب مجبره‌دن نشأت ایتسین، ایستر آخر بر سببدن ظهوره كلسین تضمینی هر حالده برنجی‌یه عائددر.

فقط بو ضرر ایكنجی اماتجینك قصورندن نشئت ایتمش ایسه برنجی ده ایكنجی‌یه مراجعت حقنی حائزدر. مكر كه مال

صاحبنك امر ورضاسیله وقوع بولمش اوله. بو حالده مال صاحبی ایكنجی قومیسیونجی‌یه مراجعت ایدر.

كراجیلر. — بر وبحرده، كول ونهرده شونك بونك اشیاسنی نقل ایدن كیمسه‌لره كراجی دینر.

سفائن قپودانلری، شمندوفر قومپانیه‌لری، دیلیژانس مدیرلری دخی كراجیدن معدوددر.

كراجیلر كندیلرینه برای نقل تسلیم اولونان اموال واشیانك حسن محافظه‌سنه وبونلرك مدت معینه‌سی ظرفنده محل مقصوده ایصال وتسلیمنه مجبور اولدقلرندن كندی قصور وخطالری سببیله نقل ایتدكلری اموال واشیایی وقت معیننده محلنا ایصال ایده‌مه‌ملرندن ویا اشیانك بر خساره اوغرامسندن مترتب ضرر وزیانی دخی تضمینه مجبوردر. فقط مالك كندی جنسی ایجابندن اوله‌رق اوغرادیغی ضرر وزیانی كراجیلر ضامن دكلدر. نقل اولونه‌جق اشیانك ضیاعندن ویاغمور ویاغیشدن بوزولمسی كبی احوالدن دولایی عدم مسؤلیتلرینك جواز ومشروعیتی یالكز اماتجیلر حقنده جاری وممكن اولوب كراجیلر حقنده قانوناً بو كبی مساعده بخش اولونه‌مشدر.

كراجیلر علیهنه نقل ایتدكلری اموال واشیادن دولایی اقامهٔ دعوی صلاحیتی: ١. نقل اولونان اموالك بلا اعتراض تسلم ایدلمش؛ ٢. اجرت نقلیه‌نك تأدیه ایدلمش اولمسیله ساقط اولور.

دلال وسمسارلر. — دلال وسمسار قانوناً الفاظ مترادفه‌دندر. اشیا وامتعهٔ تجاریه، اسهام وعقار واملاك واراضی وسفائن نولی وسیغوریطه معاملاتنده طرفینی یكدیكرینه تقریب یعنی وظیفهٔ وساطتی ایفا ایدن اشخاصه دلال وسمسار اطلاق اولونور.

ایکی قسمدر : عمومی ، خصوصی .

خصوصیلر اجیر خاص حکمندەدر ؛ عمومیلر اجیر مشترك دیمك اولوب کندیلرینە هرکیم طرفندن مراجعت واقع اولورسە اوکا متعلق عقوداتە دلالت ایدرلر ، ذات عقد ایلە علاقەلری یوقدر .

دلال وسمسارلغە سلوك ایدەجك اشخاصك سنی یکرمی یاشندن دون وهیچ برجنحە وجنایتلە محکوم اولمامسی وهرصورتلە امنیتلی طاقمدن واصحاب عفت واستقامتدن بولونمسی ومعروف ایکی تاجر طرفندن حسن حالی حقندە تجارت اوطەسنە بر قطعە شهادتنامە ویرلمسی لازمدر . اوچ صنف اوزرینە مرتب اولوب تجارت اوطەسندە اول وجهلە دفترینە قید ایدلدکدن صوکرە صنفلرینی حاکی یدلرینە رخصتنامە ویریلیر .

سندات تجاریه . — سندات تجاریه برمبلغ معین تأدیەسنی حوالە ویا تعهدی حاوی بزدە پولیچە ، امرە محرر سند ، اقامتکاه سندی ، وبحسب التعامل چکلرە تعبیر اولونور .

پولیچه . — نقدی نقدە دکیشمك یا مجلس عقددە همان تعاطی صورتیلە اولور ، یاخود برینك مجلس عقددە دیکرینە ویردیکی پارەنك محل وزمان آخردە آلنمسی شرط ایدیلیر . بونك برنجیسنە قانون مدنیز صرف [*] دیر ، ایکنجیسی دە

[*] بیع صرف ، صرافلق .

حوالە نوعندن برعقد اولور ، حقوق غربیەدە بونك برنجیسنی « کوچوك قامبیو » ، ایکنجیسنی « بیوك قامبیو » کلمەسیلە افادە ایدرلر .

برکیمسە دیکرینە استانبولدە یوزلیرا ویروب اودە بوپارەیی بیروتدە اوکا تأدیە ایتمکی ویا ایتدیرمکی تعهد ایتسە بیوك قامبیو معاملەسی انشاد ایتمش اولور .

بونوع قامبیو معاملەسنك انعقادی برطرفك مطلقا پارە ویرمسنە وبشین اولمسنە متوقف دکلدر . پارە یرینە اشیا ویرمش . ویا کرك اشیا کرك پارەیی مؤخراً اعطا ایتمکی درعهدە ایتمش . ویاخود برحسابك نتیجەسی اساس اتخاذ ایدلمش اولە بیلیر .

شو حالدە بیوك قامبیو « برشخص طرفندن برمحل معیندە شخص آخرە « ویریلن ویا ویرلمسی تعهد اولونان ویا برجهت مشروعە دولایی ذاتاً مطلوب اولان » مبلغك مقابلنی وکذلك برشخص طرفندن برمحل معیندە شخص آخرە تسلیم واعطا اولونان ویا تسلیمی تعهد ایدیلن اموالك بدل ثمنی محل عقدك « غیری » برمحلدە « نقداً تأدیە وایفا ایتمکی » شخص قابض ویا مدیون ویا متعهدك داین ومتعهدە التزام ایتمسیدر . » دیمکدر . [*]

محل آخردە امر تأدیەسی تعهد ایدیلن مبلغ یا ملتزم طرفندن بالذات ویا او محل آخرە امر ایدەجکی شخص آخر طرفندن ویریلیر . نتیجهٔ معاملەیی ناطق اولان ورقەیە برنجی شقە کورە

[*] هراوچ حالەمثاللر . قامبیونك تاریخی ، سبب وصورت حدوثی تفصیلات شفاهیە .

« اقامتكاه سندی » ، ایكنجی شقه كوره « پولیچه » تعبیر اولونور.

بو حالده پولیچه « برشخصك [*] » « دیكرینه [**] » ویردیكی ویا ویرمكی تعهد ایتدیكی نقدومالدن ویا حسابدن دولایی مطلوبی اولان مبلغك دیكر برمحلده « برشخص ثالث (***) » طرفندن نقداً تأدیه‌سی امرینی حاوی برسنددر .

بر پولیچه بدلنك محل اخرده مطلقا شخص دائن طرفندن تحصیلی مشروط اولسه‌یدی معاملات تجاریه‌ده‌كی خدمتی پك محدود قالیردی . حالبوكه بر پولیچه سندینه متصرف اولان كیمسه بو سندی كیمسه‌نك یعنی نه محیل ، نه‌ده محال علیهك رأینی استحصاله مجبور اولمقسزین ایستدیكی كیمسه‌یه دور ایده‌بیلیر وبو معامله‌یه « جیرو » وایدنه « جرانته » دینیر .

بر پولیچه اوزرنده‌كی حقوق تصرفیه‌سنی آخره دور وفراغ « جیرو » ایدن كیمسه‌نك او پولیچه‌نك حالاً تصرفنده بر علاقه‌سی قالماز ایسه‌ده « مخاطب » طرفندن شاید عدم تأدیه‌سی تقدیرنده « حامل » كفالت قانونیهٔ ضمنیه‌سی حسبیله اوكا مراجعت ایتمك حقنه مالكدر . حامل . كرك ابتدا كرك آتیده كوروله‌جكی وجهله جیرو یعنی دور وحواله صورتیله بر پولیچه‌یه مالك ومتصرف اولان شخصدر.

بر پولیچه یاابرازنده ، یاابرازندن شوقدر زمان صوكره ، یاخود فلان سنه‌نك فلان آینك شوقدرنده تأدیه ایدلمك اوزره كشیده اولونوركه اوكون پولیچه وعده‌سنك حلولی كونیدر .

---

[*] دائن ؛ محال‌له . « آلیجی »

[**] مدیون . محیل . « كشیده‌جی »

[***] محال‌علیه . « مخاطب »

پولیچه‌ده مخاطب اتخاذ ایدلمش اولان شخصك عدم قبول وعدم تأدیه‌سی حالنده مراجعت اولونوب هم اعتبار صیانت ایدلمك هم‌ده اخطار، پروتستو ، دعوی خصوصاتنده برچوق مصارفك اوكی آلنمق اوزره كشیده‌جی ویا جرانته میعادنده برده « مخاطب احتیاطی [*] » ارائه ایده‌بیلیر .

كرك مخاطب اصلینك كرك اونكله برابر مخاطب احتیاطینك عدم قبولی اوزرینه برپولیچه سندینك اوپولیچه‌دن دولایی مسئول اولان اشخاصدن برینك اعتبارینه اوله‌رق قبول ایدلمی‌ده واردركه بوكا « بالتوسط قبول » وایدنه بالتوسط قبول ایدیجی اطلاق اولونور .

پولیچه‌نك مخاطب اصلی ایله مخاطب احتیاطی وتوسطاً قبول ایدن شخص طرفندن تأدیه‌سندن امتناع اولوندیغی تقدیرده بدلی بونلردن برینك ویا كشیده‌جی . جرانته كبی اصحاب علاقه‌دن برویا بعضیسنك اعتبارینه اولمق اوزره تأدیه ایدلمسنه‌ده « بالتوسط تأدیه » وایدنه « بالتوسط تأدیه ایدیجی » دینلمشدر. پولیچه بدلنك مخاطب طرفندن قبول وتأدیه ایدیله‌جكنه دائر كشیده‌جی ایله جرانته‌لر طرفندن واقع اولان تعهد قانونینك ایفا ایدیله‌جكنی تأمیناً بونلردن برینه ویابعضیسنه قارشی بر شخص خارجك كفالتنه آوال وكفیل مذكوره آوال ویریجی دینیر. پولیچه بدلی ایله پولیچه قارشولغی‌ده باشقا باشقا شیلردر: پولیچه بدلی ، كشیده‌جینك پولیچه‌یی آلان شخصه قارشی ذمتنده بولونان دینیدر ؛ پولیچه قارشولغی . پولیچه‌ده معین مبلغك تأدیه ایدیله‌بیلمسیچون كشیده‌جینك ویا آمر كشیده‌جینك مخاطب ذمتنده‌كی مطلوبیدر . آمر كشیده‌جینك امله مبنی . یعنی باشقاسنك حسابنه پولیچه كشیده ایده‌نه ده بو وجهله « باشقاسنك حسابنه كشیده‌جی [**] » دینیر .

---

[*] رقومانداتر .

Tireur pr compte [**]

وعدەسندە تأديه ايدلمين پوليچه بدليلەاوند. متولدمصارف وضرر وزيان دخی داخل اولديغی حالدە حاملك پروتستو معاملەسنی اجرادن صوكرە پوليچەدن دولايی كشيدەجی وجرانتە كبی اصحاب علاقەدن بری اوزرينه اعادە صورتيله بر پوليچه چكيلەبيلوركە بوكا « رەقامبيو [*] » اطلاق اولونور.

معين مبلغی حاوی بر پوليچه آلنەبيلمسی دائما او پوليچەيه مساوی پارە اعطاسنه وابستە اولميوب بعضاً اوپوليچه بدلندن دون بعضاً دە اوكا مساوی ياخود اوندن فضله برمبلغ ويرلمسی لازم كلير. پوليچەنك حاوی اولديغی اصل مقدار ايله تأديه ايديلن مقدار بينندەكی فرقه پوليچه تفاوتی، قامبيو فرق، پوليچه رائجی دينر.

* *

بر پوليچه اشتراسی ايچون ويريلن مبلغ اوپوليچەيه مساوی ايسه « باشەباش »، حاوی اولديغی مبلغدن فضله ايسه « ضررلی » ناقص اولديغی تقديردەدە « كارلی » پوليچه دينير. [**]

---

[*] پوليچەنك تكرار واعادەسی.

[**] ذهول وتصنيع؛ پوليچەلردەمواد اختياريه، قارشولق، عدم قبولدن ويا عدم تأديەدن دولايی پروتستو، مخاطب طرفندن قبول، بالتوسط قبول، حلول وعدە، جيرو، رەقامبيو، كفالت متسلسله، آوآل، پوليچەلرك تأديەسی. باخصوص حاملك حلول وعدەدن صوكرەكی حقوق ووظائفی حقندە تفصيلات شفاهيه.

بر پوليچه نمونەسی :

ازميردە قوردوندە انجير تاجری علی افندی‌يه

يالكز يوز ليرادر

اشبو پوليچەمك ابرازندن اون كون صوكرە اكر ايكنجی اوچنجی تأديه ايدلەمش ايسه مطبعهٔ خيريه شركتندن احمد افندی‌يه وياحوالەسنه بروجه بالا يالكز يوز ليرايی تأديه ايديكز، بدلی نقداً مقبوضمدر.

فی ١٨ ايلول ٣٢٧ خيری

جيرو عبارەسی بروجه آتی اولور :

اشبو پوليچەنك بدلی اولان يوز ليرايی نقداً قبريسی محمد افنديدن آلديغمدن بدل مزبوری موصی اليه ويا حوالەسنه تأديه ايديكز.

فی ٢٨ ايلول ٣٢٧ احمد

سندات تجاريه. — اصل سندات تجاريه پوليچه، امرە محرر سند، اقامتكاە سنديدر. چك نامی ويريلن وقابل دوروفراغ حالدە يعنی امرە محرر اولەرق يازيلان تأديه امرلريله بين التجار « اعتبار مكتوبی » ناميله استعمال اولونه كلن سندات دە بوميانده داخلدر.

امرە محرر سندات. — امرە محرر سند او سنددركه بركيمسه اونكله بر شخصه ويا او شخصك امرينه مالاً ويا نقداً ويا حساباً ذمتنه تعلق ايدن برمبلغی مغايرت مكان قيديله مقيد اولمايەرق - يعنی پوليچەلردە اولديغی كبی سندك

ویردیکی محلك غیریده تأدیه‌سی مشروط بولونمایه‌رق شخصاً تأدیه واعطایی تعهد ایدر . بونو ، تحویلات ، سپارش تحویلی نامیسه‌ده یاد اولونان امره محرر سند مضایقهٔ مالیه‌یی تهوین ایتمسی نقطهٔ نظرندن پك فائده‌لیدر .

پولیچه ایله امره محرر سند آره‌سنده‌کی فرق :

١ . — پولیچه بر محلدن دیکر محله پاره نقلی ایچوندر . یعنی بدلی کشیده ایدلدیکی محلك غیریده تأدیه ایدیلیر . امره محرر سند اخر محلده‌ده ، تنظیم اولوندیغی محلده‌ده تأدیه اولونور . امره محرر برسند بوصفت قانونیه‌یی حائز اولمق ایچون شووجهله تنظیم ایدللیدر :

« بدلی مالاً «ویا نقداً..ویا...» آلدیغم اللی عدد لیرای عثمانی‌یی اوچ یوز اون آلتی سنه‌سی حزیرانك اون بشنده محمد افندی‌یه ویا امرینه تأدیه ایده‌جکم . »

فی ٢٥ ایلول ٣٢٧ احمد

وعده ، جیرو ، کفالت متسلسله ، کفیل خارجی – یعنی آوآل ویریجی – علی العاده تأدیه ، بالتوسط تأدیه وسائره خصوصلرنده پولیچه حقنده‌کی احکامه تابعدر .

اقامتگاه سندی . — اوبله‌برسنددرکه بونکله بر کیمسه دیکرینه ویا امرینه بدلنك ویردیکی محلك غیری محلده‌برمقدار معین برمبلغ تأدیه‌سنی تعهد ایدر .

پولیچه‌یه مشابهتی وارسه‌ده پولیچه پاره‌سی مخاطب دینیلن‌اوچنجی برشخص طرفندن تسویه ایدلمك لزومیله آیریلیر . اقامتگاه سندیله

امره محرر سند بیننده‌کی فرقه گلنجه اقامتگاه سندی یالکز محل تنظیمك غیریده تأدیه‌سی مشروطدر : « بدلی نقداً اخذ ایتدیکم‌اوچ بیك غروشی گله‌جك حزیرانك ابتداسنده سلانیکده حسین بکك اقامتگاهنده مقبل افندی‌یه ویا امرینه تأدیه ایده‌جکم . »

درسعادت ، ٢٥ ایلول ٣٢٧ فتاح

آچیق بونو . — حاوی اولدیغی مبلغك اسم تعیین ایدلمکسزین ابراز ایدن شخصه تأدیه ایدیله‌جکنی مبین سنددر . محتوی اولدیغی مبلغك معاملات تجاریه‌دن انبعاث ایتدیکی اثبات اولونه‌رق سندات تجاریه‌دن عد ایدیلیر .

دینك جهتی ، پاره‌نك کیمه ویریله‌جکنی گوسترمز . کیم ابراز ایدرسه اکا تأدیه ایدیلیر . تداول ایدر ، فقط جیرو طریقیله دکل ، الدن اله کچمکله‌در .

« اشبو بونویی هرکیم ابراز ایدرسه یالکز اوچ یوز عثمانلی آلتونی تأدیه ایده‌جکم . »

اعتبار مکتوبی . — اوبله برورقه‌درکه‌بر کیمسه اونکله باشقا برمحلده مقیم دیکر کیمسه‌یه مکتوبده اسمی محرر شخصه معین ویا غیر معین برمقدار پاره ویرمك اوزره امر ایدر .

سیاحینك اوزرنده کلیتلی پاره بولوندیرمق کبی کلفتلی وتهلکه‌لی برحالدن سالم اولملریچون تأسیس ایدلمشدر . پولیچه‌ده بونی تأمین ایدرسه‌ده پولیچه‌لرده پاره‌نك مقداری معین اولماسی وعدم تأدیه‌سی حالنده پروتستو کشیده‌سی کبی تکلفاته احتیاج بولونمسی وبالخصوص حلول وعده‌ده ممالك پولیچه بدلی کندینه لازم اولمسه بیله تماماً آلمغه مجبور اولمسی کبی قیود اولدیغندن اختیار سیاحت ایدنلر ایچون اعتبار مکتوبنه نسبت پولیچه مردوددر .

نمونه :

« بودفعه اوطرفه عزیمت ایدن عربزاده حسین افندی‌یه بیك لیرای عثمانی‌یه قدر دیلدیکی مقدار پاره ویروب حساب جاریمزه کچیریکز.

درسعادت ٢٥ ایلول ٣٢٧ کامل عاکف

چك . — یکی تجارت قانوننده مندرجدر .

انکلتره‌ده هله تجار، پاره‌لرینی مطلقا بانقه‌لره یاتیرمشلردر . لازم اولدقجه چك واسطه‌سیله تصرف ایدرلر . پاره کندیلرینه لازم اولمش ایسه کندی نام‌لرینه، آخرینه لازم اولمش ایسه نام آخره ویا حامله اولارق تنظیم ایده‌جکلری سند -که چکدر- واسطه‌سیله مقدار مطلوب پاره قبض ایدر ویا ایتدیریرلر .

پاره صاحبی ضیاع وسرقت تهلکه‌سندن مصوندر . مودوعاتدن بر مقدار فائض ده آلیرلر . بانقه‌لره کلنجه مودوعاتدن مقدار مناسبنی دها فضله فائضله اقراض وباوعده‌لی سندلر اسقونطو ایتمك صورتلریله ایفا ایده‌جکلری معاملات صرافیه ایله استحصال منافع ایدرلر . چکك معامله‌ٔ تجاریه‌دن عد ایدلمسی سبب تنظیمی اولان معامله‌ده‌کی مقصده تابعدر . بر کیمسه‌نك معاملات تجاریه‌دن متولد دینی ایفا ایتمك اوزره شخص آخره ویره‌جکی چك سند تجاری‌در ، چونکه اساسی معامله‌ٔ تجاریه‌دن منبعثدر ؛ اما اشترا اولونان غیر منقولك ثمنی تأدیه ضمننده تنظیم اولونمش بر چك معامله‌ٔ عادیه‌در .

امرمه « ویا حاملنه ویاخود فلان افندی‌یه ویا امرینه ویا ... » یالکز بش بیك غروش تأدیه ایدیکز . »

درسعادت ٢٥ ایلول ٣٢٧ حمدی عاکف

مرور زمان . — پولیچه‌لره متعلق دعاوی اوپولیچه‌یه اساس اولان دین هرنه اولورسه اولسون وکیمك طرفندن کشیده ویا جیرو ایدلمش بولونورسه بولونسون شرائط قانونیه‌سنی

حائز اولدقجه هرحالده بش سنه‌لك مرور زمانه تابعدر .

امره محرر سنداتك اشبو خصوصی مرور زماندن استفاده‌سی یاقانوناً تجار عد اولونان اشخاص طرفندن ویاخود بونك غیری کیمسه طرفندن امضا ایدلمش اولسه بیله امور تجاریه‌دن معدود برماده ایچون اعطا قلنمش اولمسیله مشروط ومقید اولوب تجار اولمیانلر طرفندن امضا ایدلمش اولسه بیله امور تجاریه‌دن معدود برماده ایچون اعطا قلنمش اولمسیله مشروط ومقید اولوب تجار اولمیانلر طرفندن امضا ایدیلن ویاخود بنی علیهی معاملات تجاریه اولمیان امره محرر سنداته متعلق دعاوینك مرور زمانی بش سنه اولمیوب اون بش سنه‌در .

شرائط قانونیه‌یه موافق صورتده تنظیم ایدلمه‌مش اولان پولیچه ویاامره محرر سندده اون بش سنه مرور زمانه تابعدر.

استثنائی مرور زمانلرده عمومی مرور زمان مدتنه قدر مدعی علیه ویا ورثه‌یه یمین حقی واردر .

قانون مدنی موجبنجه برکیمسه‌دن آله‌جق دعواسنده مرور زمان مدتی حال افلاسك زوالی تاریخندن ابتدا ایتمك لازم کلیرسه‌ده مفلس تجاری‌یه تعلق ایدن پولیچه‌لرله امره محرر سندات حقنده اومفلسك حال افلاسی نه‌قدر دوام ایدرسه ایتسین بش سنه مروروندن صوکره قابل استماع اوله‌ماز، مکرکه خصم مدعی بهی حضور محکمه‌ده اقرار ایده .

معاملات افلاسیه . — تجارتدن منبعث دیننك تأدیه‌سنی
تعطیل ایدن تاجر مفلس عد اولنور .

بر تاجر تعطیل تأدیه ایتدیکی کوندن اعتباراً اوچ کون ظرفنده براستدعانامه ایله بیلانچو دفترینی محکمه‌یه اعطایه مجبوردر .

افلاس کیفیتی مفلس ویا الاجقلونك ادعاسنه مبنی ویاخود رأساً محکمه قراری موجبنجه اعلان ومفلسك دفاتر واموالی تختیم اولونور وکندوسی‌ده توقیف ایدیله بیلور .

افلاس حکمندن صوکره محکمه طرفندن افلاس معاملاتنه نظارت ایتمك اوزره اعضادن بری مأمور - ژوژ قومیسر - ومفلسك اقرباسندن اولمامق اوزره اوچ قدرده موقت ماصا [١] وکیللری - سندیك - تعیین ، واون بش کونه قدر ژوژ قومیسر طرفندن الاجقلولر دعوت ایدیله‌رك بو وکیللرك ابقا ویا تبدیللرینه دائر برمضبطه تنظیم وژوژ قومیسرك تقریریله محکمه‌یه تقدیم اولونور.

مفلسك اشیاسنی تمهیر ایتمك ، مائل تلف اولانلرك ایجابنه باقمق ذممانی جمع ، دفتر ومکاتیبی معاینه ایتمك وکیللرك جمله‌ٔ وظائفندندر .

تحقیق دیون . — افلاس اعلاننندن وکیللرك ابقاسی حقنده اولان اعلانه‌دن یکرمی کون مرورینه قدر آلاجقلیلر

[١] ماصا . اصحاب مطلوبك هیئت مجموعه‌سنه دینور .

سندلرینی کتوروب محکمه‌ده داوده عوانك کاتبنه تسلیم ایده‌بیلرلر .

یکرمی کوندن صوکره اوچ کون ظرفنده الاجقلولرك الاجقلری تحقیق وژوژ قومیسر طرفندن برقطعه ضبط ورقه‌سی تنظیم اولونور .

اشبو ضبط ورقه‌سنه الاجقلولرك محل اقامتی ، دینك قطعیاً ویا اثباته تعلیقاً مقبول اولوب اولمدیغی وسنداتك احوالی درج اولونور .

تحقیق دیوندن صوکره سنداتك ظهرینه (دفتر دیونه مقیددر) دیه شرح ویریلوب ژوژ قومیسر طرفندن تصدیق ایدیلر .

تحقیق دیون صره‌سنده بردین ایچون اعتراض وقوعنده فصلی ضمننده محکمه‌یه کوندریلر .

قونقوردتو . — تحقیق دیوندن صوکره قونقوردتو مذاکره‌سی ایچون الاجقلری تصدیق اولونمش ویاخود احتیاطاً دفتر دیونه قید اولونمش اولان اصحاب مطلوب اعلاننامه‌لر ایله دعوت اولونور .

ژوژ قومیسرك ریاستی تحتنده عقد اولونان مجلسده ماصا وکیللری طرفندن افلاس حقنده تفصیلات ویریلر .

لدی المذاکره الاجقلولر بیننده اکثریت مبلغیه وشخصیه حاصل اولدیغی وقت قونقوردتو سندی تنظیم وامضا ، وسندك تنظیمندن سکز کون صوکره بر طرفدن اعتراض اولنماز وعامه‌نك منفعتنه منافی برحال کورلمز ایسه قونقوردتو محکمه طرفندن تصدیق ایدیلر .

حیله‌کار مفلس حقنده قونقورداتو عقدی جائز دکلدر.

قونقورداتو تصدیق اولوندقدن صوکره وکیللرک حسابی قطع واموال ودفاتر مفلسه تسلیم اولونور.

قونقورداتونك حکماً الغاسی ویاخود فسخی. — قونقورداتونك عقدندن صوکره اولاً مفلسك حیله‌کار اولدیغی، ثانیاً غبن وحیله وقوع بولدیغی تحقق ایلر ایسه کأن لم یکن عد اولونور. بردها قونقورداتو عقدی جائز اولماز وکفیلی وار ایسه بری اولور. ثالثاً مفلس تعهداتنی ایفا ایده‌مز ایسه وقوع بوله‌جق ادعا اوزرینه قونقورداتو محکمه طرفندن فسخ اولونور. ویکیدن ژوژقومیسر وماصه وکیلی تعیین اولونه‌رق معامله‌یه مباشرت اولونور قونقورداتو عقد اولونه‌مز ایسه اموال موجوده غرامهٔ توزیع ایدیلر.

افلاس معاملاتنك قپادلمسی. — مفلسك مال موجودی افلاس معاملاتنك اجراسنه کفایت ایتمزسه محکمه طرفندن افلاس معاملاتی قپادیلوب بو حالده هر الاجقلونك مفلسك ذاتی واموالی حقنده دعوایه حقی اولور. مصارفه کافی مبلغ بولونورسه تکرار افلاس معامله‌سنه باشلانیلور.

الاجقلولرك اتفاقی [*] — مفلس حیله‌کار اولور ویاخود قونقورداتو مجلسنه کلمکدن امتناع ایدر ویا طرفندن وقوع بولان تکلیفك قبولی ایچون اکثریت مبلغیه وشخصیه

[*] اتفاقدن مقصد قونقورداتو معامله‌سی اجرا اولونه‌مامسندن دولایی مفلسك موجودینی الاجقلولر بیننده تقسیم‌در.

حاصل اولمز ویا قونقورداتو محکمه جانبندن تصدیق ایدلمز ایسه الاجقلولر اتفاق ایدرك بر مجلس عقد و وکیللرك ابقا ویا تبدیل ایدلملرینی واصحاب مطلوبك مدعالرینی مبین بر مضبطه تنظیم ایدرلر.

اموال موجوده‌دن مفلسه اعانهٔ نقدیه اعطاسی اکثریتله قبول ایدیلورسه جائز اولور.

الاجقلولر اموال موجوده ایله تجارت ایتمك اوزره سندیکلره رخصت ویره‌بیلورلر. اتفاقدن صوکره الاجقلولر ایجاب ایتدکجه اجتماع ایدرك امورك تسویه‌سنه ووکیللرك ابقا وعزللرینه باقارلر.

مفلسك حسابی قطع اولوندقدن صوکره معذور اولوب اولمدیغی حقنده الاجقلولر طرفندن بر مضبطه تنظیم اولونه‌رق مجلس ختام بولور. بو مضبطه اوزرینه محکمه‌جه مفلسك معذور اولوب اولمدیغنه حکم اولونور مفلس معذور اولمز ایسه هر بر داین مفلسك ذاتی واموالی حقنده دعوی ایده‌بیلور.

حیله‌کار، سارق، دولاندیریجی خائن امانت باخصوص اموال میریه سارقی اولانلر معذور اوله‌مزلر.

رهنلو وامتیازلو الاجقلولر. — ماصه وکیللری عند التنسیب رهنلو الاجقلیلرك الاجغنی ویروب رهنی استرداد ایدرلر اکر مرتهن رهنی الاجغندن زیاده‌یه صاتارسه فضله‌سنی ماصه‌یه ویرر، الاجغندن اکسك ایله صاتارسه باقیسی ایچون ماصه‌یه داخل اولور.

امتیازلی الاجقلی — مفلسك اعلان افلاسندن بر آی اولدن بری

قوللاندیغی عمله والتی ای ایچنده قوللاندیغی یازیجیسی ودکان ایجاری وبونلرك الاجنی ایللك تحصیل اولونان مالدن ادا ایدیلر.

تقصیراتلی افلاس — سندیكارك والاجقلیلرك ادعاسی اوزرینه مفلسك تقصیراتی تحقق ایدرسه بر آیدن ایكی سنه‌یه قدر حبس اولنور.

تقصیراتلی مفلس شونلردر (١) خانه‌سنه حدندن زیاده مصارف ایدن (٢) بخت ایشی معاملاتده بولونان (٣) افلاسنی تأخیر ایچون دون فیئاتله اشیا فروخت ومبالغ استقراض ایدن (٤) ایفای دیندن عجزندن صوكره داینلرك بعضیسنه اقچه ویرن (٥) قارشولغی القمزین بشقه‌سنك حسابنه حدندن اشوری تعهداته كیریشن (٦) قونقورداتونك شرائطنی ایفا ایتمدن تكرار افلاس ایدن (٧) تعطیل تأدیه‌دن اعتباراً اوچ كون ایچنده افلاسنی اعلان ایتمین (٨) دعوت اولوندیغی حالده بلا مانع وكیللرك یانینه كلمیان (٩) دفاترینی نظامی وجهله طوتمیان كیمسه‌لردر.

حیله‌لو افلاس — حساب دفترلرینی كتم ایدن ، اموالنی كتم وتقلیل ودینی تكثیر ایلین كیمسه‌لر حیله كار مفلس عد اولونور.

بونلرك جزاسی موقت كوركدر.

مفلسی صیانةً اموالنی كتم ایدن وحیله ایله افلاس دفترینه زیاده دین درج وتصدیق ایتدیرنلر ایله غیرموجود براسم ایله تجارت ایدركن افلاس ایدنلر دخی موقت كورك جزاسیله مجازات اولونورلر.

ماصا وكیللری اداره‌لرنده ظلم وتعدی ایدرلر ایسه ایكی ایدن ایكی سنه‌یه قدر حبس وجزای نقدی وتضمین ضرر ایله محكوم اولورلر والاجقلونك بری مفلسك لهنه برمنفعت ضمننده برمقاوله عقد ایدرسه برسنه‌یه قدر وبوكا متجاوز اولان سندیك ایكی سنه‌یه قدر حبس جزاسیله مجازات اولونورلر.

مفلسك اعادهٔ اعتباری — مفلسك دیننك رأس المال وكذشته ومصارفنی وبرشركت اعضاسندن ایسه كندیسیله بشقه‌جه

قونقورداتو عقد اولونسه بیله دیون شركتك كذشته ومصارفنك كاملاً ادا اولوندیغنی اثبات ایتدكدن صوكره اعادهٔ اعتبار ایچون برقطعه عرضحال ترقیم والاجقلولرك ابراسندلریله برابر محكمهٔ تجارته تقدیم ایدر. محكمه طرفندن استدعانامه‌نك برصورتی ایجاب ایدن محللره ایكی آی تعلیق وغزته‌لر ایله اعلان ایدیلوب برمعترض ظهور ایتمز ویا اعتراض واهی اولورسه اعادهٔ اعتبارینه حكم اولنور.

مفلسك استدعاسی قبول اولونمازسه بر سنه‌یه قدر تكرار استدعا ایده‌مز.

حیله‌كار ، سارق ، دولاندیریجی وخائن امانت اولانلر ومتصرف اولمدقلری املاكی بیع ایدنلر وتبرئهٔ ذمت ایده‌میان وصیلر ومال مأمورلری اعادهٔ اعتبار ایده‌مز.

اعادهٔ اعتبار ایده‌میان مفلس بورسه‌یه كیره‌مز، قامبیو آلوب صاته‌ماز.

— تجارت بحریه —

كمی وسائر مراكب بحریه‌نك تصرفی وامتیازلی

الاجقلیلر — تبعهٔ دولت علیه‌دن اولمیان كمسه عثمانلی سنجاغنی حامل اولان سفینه‌یه متصرف اوله‌مز، فقط بر عثمانلی متصرف اولدیغی سفینه‌سنی اجنبی‌یه صاته‌بیلور. واجنبینك منفعتیچون بر

کونا مقاوله درج اولونمه‌مق شرطیله سفائن اجنبیه‌یی اشترا ایده‌بیلور. بر سفینه‌نك بیع وفروختی مأمور مخصوص حضورنده سند رسمی ایله اجرا اولونور بویولده اولمز ایسه بیع کان لم یکن حکمنده طوتیلور.

فروخت اولونان سفینه‌دن دولایی بر بورج اولدیغی حالده سفینه بومقوله بورج ایچون رهن حکمنده اولدیغندن اصحاب مطلوب وخصوصیله امتیازلی اولان الاجقلولر اول سفینه‌یی ضبط ایتدیره‌بیلورلر.

امتیازلی اولان الاجقلولر شونلردر : (١) دعاوی مصارفی (٢) قلاغوز اجرتی لیمان رسمی پلامار وحوض خرج ورسملری (٣) بکجی اجرتی (٤) سفینه‌نك طاقم وآلاتنك امانةً قونلدیغی مغازه ایجاری (٥) سفر اخیرده سفینه وطاقمنك محافظه مصارفی (٦) سفر اخیرده قپودان وطائفه‌لرك اجرت ومعاشلری (٧) سفر اخیرده استقراض اولونان ویا حموله‌دن فروخت اولونوبده استردادی لازم کلان مال ثمنی (٨) هنوز سفر ایتمامش اولان سفینه‌نك بایعنه اولان بورج وانشاسی ایچون آلنان اشیا ثمنی وعمله اجرتی وسفر ایتمش سفینه‌نك یوله چیقمزدن اول اولان لوازماتی (٩) کمی یوله چیقمزدن اول ملزومه ایچون ایدیلن استقراض (١٠) سفر اخیرده سیغورطه اجرتی (١١) قپودان ویا طائفه‌نك تقصیراتلریله ضایع اولدیغی ویا خسارات بحریه

قبیلندن اوله‌رق بوزلدیغی ایچون ویرلمسی لازم کلان تضمینات خصوصلریدر.

بونلرده ترتیبه رعایت اولونور. درجه‌ده متقدم وار ایکن مؤخره ویرلمز. لکن بر درجه‌ده اولان الاجقلیلر متعدد اولوبده سفینه‌نك ثمنی کفایت ایتمدیکی حالده ثمن مزبور اودرجه بیننده غرامةً توزیع اولونور.

اصحاب مطلوبك امتیازی عادی تعهداتك فسخنی موجب اولان احوالدن ماعدا سفینه‌نك حکماً فروختی ایله ویاخود رضاءً فروخت اولونوب آلانك اسمنه وکار وضررینه سفر ایتمسیله منفسخ اولور. مخالف وقوع بولور ایسه یالکز مخالفتی اجرا ایدن الاجقلو استفاده ایدر.

برکمی اثنای سفرده صتیلور ایسه اصحاب مطلوبك امتیازینه خلل کلمز.

سفینه صاحبی قپودانك حرکات ومعاملاتندن نشأت ایدن ضرر وزیانك تضمیننه وقپودانك ایتمش اولدیغی تعهداتك اجراسنه مجبوردر. لکن اشبو تعهدات کندی امریله اولمامش ایسه صاحب سفینه کمی ونولی ترکله مسئولیتدن خلاص اوله‌بیلور.

قپودان وطائفه‌لرك وظائفی .— هر بر قپودان بر مجبر اولدقجه اثنای مأموریتده ایلدیکی خطالردن ونقلنی تعهد ایلدیکی اشیانك ضایع وتلف وخراب اولمسندن مسئولدر.

طائفه‌لری تدارك وانلرك معاش واجرتلرینی تعیین وهر کونکی وقوعاتی قید ایتمك اوزره مقاولات محررلکندن مصدق بر یومیه دفتری واستقراضات بحریه‌یی قید ایلمك اوزره

برابر دطو نامیله بر دفتر طوتمق، تحمیلندن اول کمینک مهماتی حاضر وسیر وسفر ایده بیله جك بر حالده اولوب اولمدیغنی کشف ایتدیره رك بر قطعه مضبطه المق ینه قپودانك جملهٔ وظائفندندر.

سفینه نك سیر وسفری اثناسنده تعمیرینه ویاخود یلکن وایپ کبی شیلرك اشتراسنه لزوم کوریلوبده کمی ویا حموله صاحبلرینك رخصتلرینی استحصاله وقت مساعد اولمدیغی حالده کندوسیله معتبران طائفه طرفندن بر مضبطه تنظیم وتصدیق ایتدیردکدن صوکره استقراض بحری عقدینه ویاخود حموله نك بر مقدارینی رهنه وضع ویا بالمزایده فروخت ایتمکه مأذون اولوب محل مقصوده واردقلرنده سفینه صاحبی اول اموالك بدللرینی ویرمکه مجبوردر.

محمللر کمینك قطع ایتمش اولدقلری مسافه یه کوره ایجاب ایدن نول ویروب اشیالرینی کمیدن اخراج ایلیه رك فروخت ویا رهنه وضع اولونمسنه ممانعت ایده بیلورلر. سفینه صاحبلرینك بولوندیغی محلده انلرك رضاسنی استحصال ایتمدکجه قپودان بو معامله لره تشبث ایده مز.

اثنای سیر وسفرده هر نه خطر اولور ایسه اولسون قپودان معتبران طائفه نك رأینی المدقجه سفینه یی ترك ایده مز وانلرك رأییله ترك ایده جکی صورتده اوراق مهمه یی ونقودی وقیمتلی اشیایی قورتارمغه وکیره جکی لیمانه وصولنده یکرمی درت ساعت ظرفنده تجارت محکمه سنه، اولمدیغی حالده تجارت قنچلاریه سنه

ویا حکومتك اك بیوك مأمورینه ژورنالنی یوقلاتمغه وراپورطنی اعطایه مجبوردر.

عدم اهلیت، اطاعتسزلك، سرخوشلق، سفینه نك انتظامنی اخلاله سبب اولمق، بلا رخصت سفینه دن صاوشمق، اسباب مجبره ویاخود جواز قانونی یه بناءً سفرك قطع وفسخی خصوصلرنده طائفه لره اذن ویرمك جائزدر. بو حالده طائفه لره یالکز طرد اولوندقلری کونه قدر اولان اجرتلری ویریلور. طرد ایچون بویله بر سبب اولماز ایسه طائفه لرك قپوداندن تضمینات طلبنه حقلری واردر.

سفینه ونولی طائفه لرك اجرت وتضمیناتلریله حموله صاحبلرینه ترتب ایدن ضرر وزیانك ضماننه مقابل مرهون عد اولونور.

نول قونطوراتوسی وتحمیلیه سندی. — بر سفینه نك ایجار واستیجارینه دائر اولان سنده نول قونطوراتوسی دینور.

نول قونطوراتوسی تحریری اولمق ودروننده سفینه نك اسمیله مقدار تحملی وهانکی دولت سنجاغی تحتنده بولوندیغی قپودانك اسم وشهرتی، موجر ومستأجرك اسم وشهرتلری تحمیل وتخلیه سی ایچون مشروط اولان محل ومدت، نول بدلنك مقداری، مقاوله کمینك مجموعی ویا نه مقداریری اوزرینه ویاخود نه قدر حموله تحمیل ایتمك اوزره عقد اولوندیغی وتحمیل وتخلیه نك تأخرندن دولایی ویرلمسی مشروط اولان تضمینات ذکر اولونه جقدر.

تحمیل وتخلیه مدتی مقاوله نامه ده مندرج اولمدیغی حالده عادته مراجعت اولونور. عادت یوقسه قپودانك تحمیل ویا تخلیه یه

حاضر بولوندیغی بیان ایتدیکی کوندن اعتباراً اون بش کوندر .

تحمیلیه سندی برشخص مخصوصك اسمنه ویا انك امرینه ویاخود حاملنه اوله‌رق تنظیم اولونوب درونده تحمیل اولونان امتعه واشیانك جنسی ومقداری ونوع وچشیدلرینك بیانی ایله برابر اولا محملك اسم وشهرتی، ثانیاً مرسل الیهك اسم وشهرت ومحل اقامتی، ثالثاً قپودانك کذلك اسم وشهرت ومحل اقامتی، رابعاً سفینه‌نك اسمی ومقدار تحمل وهانکی دولت سنجاغی تحتنده اولدیغی، خامساً حرکت ایده‌جکی وواصل اوله‌جغی محل، سادساً بدل نولك مقداری درج وکنارنده دخی اشیانك مارقه‌سی تسطیر اولونه‌جقدر .

بری محمله بری مرسل الیهه بری قپودانه وبری کمینك صاحبنه ویا تجهیز ایدنه ویرلمك اوزره تحمیلیه سندی [*] لااقل درت نسخه اوله‌جقدر .

نول — مراکب بحریه‌نك اجاره‌سنه نول دینلوب طرفینك مقاوله‌لری ایله تقدیر اولونور .

بر یولجی نولی قونطوراتوی ربط اولنمقسزین سفینه‌یه بینوب کتمش ایسه نول مثل اوله‌رق اعطاسی لازم کلیر .

نول ونفقه بدلنك استحصالی ایچون یولجینك سفینه درونده‌کی اشیاسی اوزرنده قپودانك حق امتیازی اولوب

[*] قونشمنتو .

فقط بر تقریب اشیای مذکوره صاحبی طرفندن اخذ اولنور ایسه حق امتیاز ساقط اولور .

استقراض بحری . — استقراض بحری قونطوراتوسی سفینه ویا حموله‌سی ویا بونلرك ایکیسی اوزرینه یاپیلان استقراض مقاوله‌سی اولوب بو وجهله ترهین ایدیلان سفینه ویا حموله بر قضای بحریدن دولایی ضایع وتلف اولور ایسه استقراض اولونمش اولان اقچه ادا اولونماز وسلامتله وارر ایسه مشروط اولان کذشته قانوناً مقرر اولان حددن زیاده اولسه دخی تمامیله ویریلور .

استقراض بحری قونطوراتوسی صورت رسمیه‌ده ویاخود یالکز طرفین بیننده تنظیم اولونوب درونده اولا ، استقراض اولونان اقچه ایله کذشته‌سنك مقداری ؛ ثانیاً ، رهنك نه‌دن عبارت اولدیغی ؛ ثالثاً ، سفینه‌نك اسمیله صاحبنك ، قپودانك ، مقرض ومستقرضلرك اسم وشهرتلری ؛ رابعاً ، استقراضك هانکی سفر ویا نه مدت ایچون اولدیغی ؛ خامساً ، رأس المال وکذشته‌سنك نه وقت تأدیه اولونه‌جغی ؛ سادساً ، استقراض خصوصی نه تاریخده ونه محلده واقع اولدیغی ذکر اولونمق لازم کلوب استقراض بحری قونطوراتوسی صورت رسمیه‌ده اولمدیغی ویاخود طرفین بیننده اولوبده نهایت اون کون ظرفنده تصدیق ایتدیرلمدیکی حالده قونطوراتو استقراض بحری حیثیتندن دوشوب استقراض عادی‌یه منقلب اولور .

سیغورطه .— سیغورطه قونطوراتوسی ، سفر بحری تهلکه‌سنه اوغرامه‌لرندن احتراز اولونان موادده قضای بحریدن دولایی وقوعه کله‌بیله‌جك ضایعات ومضراتك بر مقدار معینه قدر سیغورطه ایدن طرفدن النان بدل سیغورطه‌یه مقابل سیغورطه ایتدیرن طرفه تماماً تأدیهٔ تضمیننك تعهدینی متضمن بر مقاوله‌دن عبارتدر .

قابل سیغورطه اولان شیلر اولاً سفینه ، ثانیاً سفینه‌نك طاقم وآلاتی ، ثالثاً سفینه‌نك دونماسی ، رابعاً قومانیه یعنی ارزاقی ، خامساً اصول بحریه اوزره استقراض ایدیلن اقچه‌لر ، سادساً حموله ، سابعاً تهلکهٔ بحریه‌یه اوغرایه‌بیلن سائر بالجمله پاره‌ایدر شیلردن عبارتدر .

سیغورطه دکزده ونهرده وکول وقنالرده وقوعه کلان بالجمله تهلکات سفریه اوزرینه ایدیلر .

درون سفینه‌ده اولان امتعه‌نك نولی وامتعه‌دن ملحوظ اولان تجارت وملاحانك اجرت ومعاشلری واستقراضات بحریه اقچه‌لری وبونك تمتعی اوزرینه سیغورطه اوله‌ماز .

معاملات بحریه‌ده براشیا ایکی یره سیغورطه ایتدیریله‌مز .

تهلکهٔ بحریه‌نك بدئندن اول سفردن فراغت اولونورایسه سیغورطه قونطوراتوسی فسخ اولونور ؛ لکن سیغورطه‌جینك تضمین ضرر مقابلنده سیغورطه ایدیلن اشیانك قیمتندن یوزده

یاریم النه واکر یوزده بردن اشاغی سیغورطه اولونمش ایسه سیغورطه بدلنك نصفنی استحصاله حقی اوله‌جقدر .

بلا ضرورة طریقك دکشدیرلمسندن وسیغورطه ایتدیرن کیمسه‌نك سببیتندن وقپودان وطائفه‌نك حیله وفسادندن طولایی وقوع بولان ضایعاتدن سیغورطه‌جی مسئول اولماز .

کمینك بر قضای بحریدن طولایی غرق اولدیغی ویاقره‌یه اوغرایوب قیرلدیغی ویاخود سیر وسفره قابل اولمیه‌جق برحاله کلدیکی ودشمن وقورصان طرفندن غصب ویا بردولت اجنبیه جانبندن ضبط یاخود بدأ سفردن مقدم دولت علیه‌نك امریله توقیف ایدلدیکی وسیغورطه اولونان شیلر تلف اولوب ویافنالشوبده ضایعات وخساراتك مقداری بونلرهرنه مقداره سیغورطه اولونمش ایسه او مقدارك لااقل اوچ ربعنه مساوی بولوندیغی حالده سیغورطه اولونمش اولان اموال واشیا سیغورطه‌جینك حسابنه اوله‌رق ترك ایدیله‌بیلور . وبوحالده سیغورطه‌جی تعهد ایلدیکی مبلغی کاملاً تأدیه‌یه مجبور اولور .

سیغورطه‌جیلره عائد هردرلو قضا وقوعنده اول قضالرك خبرینی اخذندن اوچ کون ظرفنده سیغورطه ایتدیرن کیمسه سیغورطه‌جی‌یه رسماً تبلیغ ایتدیرمکه مجبور اوله‌جقدر .

خسارات بحریه .— خسارات بحریه ایکی نوعدر : برنجیسنه خسارات بحریهٔ عمومیه (جسیمه) دیکرینه خسارات بحریهٔ خصوصیه (عادیه) دینلور .

خسارات بحریهٔ عمومیه ، منفعت وسلامت عمومیه ایچون واقع اولان فداکارلقدر . کرك امتعه وکرك سفینه صاحب ومستأجرلری بیننده مشترکاً وغرامةً تضمین اولونور .

خسارات بحریهٔ عادیه ، یالکز بر منفعت خصوصیه یه دائر واقع اولان خساراتده منحصراً ضرره ویا مصارفه دوچار اولان کیمسه یه عائددر .

ایکی کمی قضاءً بر بینه چاتار ایسه هیچ برینه ضمان لازم کلمز . مصادمه ایکی کمی قپودانلرندن برینك تقصیریله وقوعبولمش ایسه زیان سبب اولان قپوداندن النور . چاتمه کیفیتی ایکی کمینك قپودانلرینك تقصیراتندن نشأت ایتمش ویا بوکا هانکیسی سبب اولدیغی مجهول بولونمش ایسه ایکی کمینك قیمتلری مقیاس طوتیله رق هر برندن قیمتنه کوره مصارف تعمیریه النور . بوبابده حاصل اولان زیان اهل خبره معرفتیله کشف وتخمین اولونور .

سلامت عمومیه ایچون دکزه مال اتمق ویادیرکاری کسمك کبی سائر فوق العاده بر تدبیر اتخاذ ایتمك لازم کلدکده قپودان کمیده حموله صاحبلری وارایسه انلرك وطائفه دن باشلوجه لرینك رأیني آله جق وبوبابده بر مضبطه تنظیم ایدرك کمینك یومیه دفترینه قید ایده جکدر . وکمینك ایلك یناشه جغی لیمانه ورودنده یکرمی درت ساعت ظرفنده مضبطه ده محرر وقوعاتك صحتنی یمین ایله تأیید وتأمین ایتمکه مجبور اوله جقدر .

خسارات واقعه نك دفتری ارباب وقوف معرفتیله تنظیم اولونور .

مرور زمان

مرور زمان استقراض بحری قونطوراتوسی وسیغورطه سندی حقنده تکون ایدن دعواده بش ، کمینك انشا وتعمیری ایچون ویریلان لوازمات وقومانیه وانشا وتعمیر بدللریله استخدام اولونان عمله اجرتلرینك تأدیه سی دعواسنده اوچ وقپودان وطائفه نك معاشلری ونول وامتعهٔ محموله سنك تسلیمی ایچون برسنه در .

مدعی دعواسنی مرور زمانله دفع ایدن کیمسه لره دینلرینی تماماً ایفا ایتدکلرینه دائر یمین تکلیف ایده بیله جکدر .

مسموع اولمیان دعوالر . — امتعه نك قبض وتسلمندن صوکره قپودان وسیغورطه جیلر علیهنه اقامه اولونان بالجمله ضرر وزیان دعوالری وامتعه نك تسلیمندن ونولك استیفاسندن صوکره محمل علیهنه اقامه اولونه جق خسارات دعوالری وقپودانك کمینك چاتدیغی محلده استدعا تقدیمیله شکایت ایتمسی ممکن ایکن هیچ برشکایتده بولونمایه رق مؤخراً چاتمه خصوصندن طولایی اچدیغی تضمینات دعواسی مسموع دکلدر .

بودعوالرك عدم استماعی بوبابده پروتستونك واعتراضنامه نك قرق سکز ساعت ظرفنده تبلیغ اولنمامسی وتاریخ تبلیغندن اعتباراً اوتوز برکون ظرفنده دعوی ایچون عرضحال تقدیم ایدلمامش اولمسیله مقیددر .

آلتنجی کتاب

حقوق دول

۳۲ نجی ، ۳۳ نجی ، ۳٤ نجی ، ۳۵ نجی درس

مندرجات :

دولت وملت
حقوق دول
حقوق طبیعیه وموضوعهٔ دول
حقوق عمومیه وخصوصیهٔ دول
منابع
دولتلرک تصنیفی
اتحاد شخصی
اتحاد حقیقی
قونفه‌دراسیون
فه‌ده‌راسیون
دول حاکمه ومستقله
دولت محمیه
دولت تابعه
حقوق اصلیهٔ دول
حاکمیت خارجیه . استقلال
حق مساوات
حق رعایت متقابله
حق سربستیٔ تجارت
اعادهٔ مجرمین
اعادهٔ مجرمین شرائطی
اعادهٔ مجرمینه تابع اشخاص
اعادهٔ مجرمین معاملات اجرائیه‌سی
اعادهٔ مجرمینک نتائجی
حکمدار
خارجیه ناظری
مأمورین سیاسیه
حق سفرت
استمزاج
سفرانک صورت اعزامی
سفرانک وظائفی
امتیازات ومعافیات سفرا
« خارج از مملکت قاعده‌سی »
معاهدات بین‌الدول
حکومات سائره‌نک مشارکتی
معاهده‌نک ختامی
حق حرب
عهود عتیقه « امتیازات اجنبیه »

حقوق دول

دولت وملت. — دولت ؛ بر ارض معینی اشغال ایدوب اعضاء اداره‌سی بولونان بر هیئت مجتمعهٔ بشریه‌نك تمثالیدر. دولت، برارض معین اوزرنده بولونان، اعضاء اداره‌یی حائز بر هیئت مجتمعهٔ بشریه‌نك تمثالی دیمك اولونجه بو تمثالك علویتی، برقوهٔ محصله دیمك اولمسی، هیئت مجتمعه‌یی ترکیب ایدن افرادی حق سوق واداره‌سی، وبو افراده وضع حکم وقرار ایلمسی ضروری وبدیهی کورولور. چونکه بوحکم وقرار حقیقتده او افرادك مجموعنك ویا اکثریتنك حکم وقراریدر. جمعیت ممثله‌نك بو قوتنه «سلطنت» تعبیر اولونور. شو مقدماتدن آکلاشیلور که دولت یکدیکرندن تماماً فرقلی درت عنصرك اتحادندن یعنی

۱ — بر ویا مختلف قوم ودینه منسوب بر طاقم افراد بشریهٔ مجتمعه‌دن،

۲ — بر ارض معیندن،

۳ — بر سلطنتدن،

٤ — آلات اجرائیه دیمك اولان حکومتدن تشکل ایدر.

ایمدی ملت، دولتی ترکیب ایدن افراد ؛ وطن، دولتك فرمان بری اولان یرلر ؛ سلطنت، دولتك شکوه وقوت وحاکمیتی ؛ حکومت، دولتك وسائط اجرائیه‌سی دیمك اولور.

ملل حاضره جمعیات سیاسیه‌دن عبارت اولوب، انسانلر ایلك مرحلهٔ مدنیتلرنده عائله، نه‌لردن صوکره عائله‌لرك ارتباطیله قصبه‌لر تشکیل ایتمشلر، ونهایت درجهٔ ثالثه‌ده ملتلر وجوده کلمشدر.

مع هذا بو تعریف ملل حاضره ایچون بر تعریف صادق اوله‌مز. چونکه ملل حاضره علی العموم غایت مشوش عناصر مختلفه‌دن ترکب ایتمکده‌در. ملل حاضره شکل اولین اقوامدن انسانیتك باشنده عصرلرجه ثقلت بخش اسارت اولمش اولان دره‌بکلك دوریله آیریلور: شو دورك افکار ومؤسساتمز اوزرنده دائماپایدار واکثریا غیر مرئی بر تأثیر عمیقی قالمشدر. دره‌بکلك زمانلرنده بورادہ تدقیقی کلال بخش اوله‌بیله‌جك اسباب مختلفه‌نك سوقیله برلشمش واکثریا مذبذب بولونمش اولان عناصر متشتته زمین وزمانك مساعده‌سنه کوره ایر کچ ملل حاضره‌یی تولید ایلمشلردر.

عجبا رابطهٔ ملیه‌یی وجوده کتورن ومحافظه ایدن مؤثر نه‌در؟ بوبابده حاکمیت سیاسیه‌نك بر وطنده بالجمله افراد اوزرینه سیاناً اجرای تأثیر ایلمسی واشتراك عرق، اشتراك لسان، اشتراك مذاهب خصوصلری اوکه سوروله کلمشدر. بو مؤثرلرك رابطهٔ

ملیه‌یی ایجاب خصوصنده کرك منفرداً کرك مجتمعاً اجرای نفوذ ایلدکلرینه شبهه یوقدر؛ فقط بونلرك منفرداً ویا مجتمعاً تأثیرلری بنیان ملیته مستقلاً وجود ویره‌بیله‌جك قوتده دکلدر.

نته‌کیم وقوعات بوفکری تأیید ایتمکده‌در: بر طاقم افراد بشریه‌نك عین قوهٔ سیاسیه آلتنده اجتماعلری تکافل ملیت ایچون بر وسیله تشکیل ایدر، فقط بر قوهٔ سیاسیه آلتنده بولونیان افراددن تشکل ایتمش واوزرلرنده‌کی قوهٔ مشترکهٔ سیاسیه مندفع اولمقله برابر دوام ایلمش ملتلره دائر امثلهٔ عدیده تعداد اولونه بیلور. ایتالیا « صاووا » خاندانی الندە وحدت کسب ایتمه‌دن، ایتالیان ملیتی یوقیدی؟

لهتسانك صوك یوم تقسیمنده لهلر روی ارضدن سیلند. یلرمی؟ ایرلانده بر حق فتح ایله انکلتره‌یه رام اولمش؛ تسلیم اولمش؛ بیتمشمیدر؟

مجرد آوستریا ایمپراطورینك زیر اداره‌سنده بولونمقله اقوام مختلفهٔ معلومه آره‌سنده تکافل ملی وجود پذیر اولیورمی؟

مع هذا مشترکاً عین قوهٔ سیاسیه‌یه تابعیت وحدت ملیه‌نك تسریع تشکلنه خدمت ایتمز دکلدر. صوك زمانلرنده فرانسه قرالیتی ودها صوکره حکومت موقتهٔ انقلابیه ومتعاقباً ایمپرا. طورلق فرانسه ولایاتنه مساوات حقوق، ومجالس ولایاته توسیع مأذونیت صلاحیتی بخش ومرکزیت اداره‌یی‌ده تقویه ایده‌رك رابطهٔ ملیه‌یی احیا وبتون فرانسه اولکه‌سنده بر وحدت

حاصل ایتمشلردر. انجق بو موفقیت، شومؤثرك بر مؤثر تالی اولمسنی مانع دکلدر.

وحدت عرق ووحدت لسانده عین سویهٔ تأثیرده‌درلر.

*
* *

عین لسان ایله متکلم اولان انسانلرك عین عرقه منسوب اولدقلری وبونلرك‌تك بر ملت تشکیل ایدرك عین قوهٔ سیاسیه‌یه تابع بولنملری لزومنی درمیان ایدنلر واردر. بر طاقم احتراصات وتمایلاته وثیقهٔ استناد اولان بو افکار تماماً باطلدر. بر کره عینیت عرقك ثبوتی آسان اولمق شویله دورسون عادتا قابل دکلدر. حال بوکه بر وحدت صرفه تشکیل ایتمش اویله ملتلر واردر که نه عرقلرنده، نه‌ده لسانلرنده وحدت یوقدر.

اوروپا حکومتنده اك بیوك وحدت فرانسه‌ده اولدیغی حالده، حقیقتده بر فرانسز عرقی یوقدر. فرانسه سکنه‌سی اك مختلف اقوامك بر خلیطه‌سندن باشقا برشی دکلدر.

الیوم آمریقایه مخصوص بر عرق یوقدر. ایمدی « آمریقا ملیتی یوقدر؛ حکومات متحدهٔ آمریقا اوروپا ملتلرینك وحتی آفریقا عشائرینك مرخصلرندن مرکبدر. » می دییه‌جکز؟

اوفق اسوچره حکومتی تام بر ملیت نمونه‌سی دکلمیدر؟ حال بوکه اسوچره ولایاتنده اوچ مختلف لسان ایله تکلم ایدیلیر.

عینیت عرق ولسان تشکل ملیته خادمدر؛ عرق ولسانده اختلاف، تشکل ملیتی تأخیر ایده بیلور؛ فقط منع ایده‌مز.

حال بوکه یالکز عینیت عرق وعینیت لسان تشکیل ملیت ایده‌مز.

زمانمزده رابطهٔ مذهبیه‌نکده تأثیری بومرکزده‌در.

∴

الحاق اراضی واستیلا فکرلری بسلینلر مقام معذرتده تشکلات ملیه‌ده حدود طبیعیه‌نك اساسلی اولدیغنی ایلرو سورمشلردر. حال بوکه حدود ملیه‌نك حدود جغرافیا ایله عدم مطابقتی پك کثیردر. از جمله اسپانیا، پورتکیز، اسوه‌چ ونوروه‌چ بوبابده رعنا مثاللردر.

الحاصل عین قوهٔ سیاسیه‌نك تحت تأثیرنده بولونمق؛ اشتراك حقوق، اشتراك لسان، اشتراك دین وحدود طبیعیه موجود اولمق، تشکلات ملیه‌یی تسهیل ایدرسه‌ده بونلر مؤثرات تالیه‌دن عبارتدرلر؛ وحدت ملیه‌نك عناصر اصلیسی مناقب ماضیه‌ده احتیاجاتده، تمایلاتده اشتراکدن عبارتدر.

انسان ذوی الحیاتدن زیاده موتالره باغلیدر.

بوقانون عینیله ملیتلرده حتی عموم انسانیتده‌ده حکمفرمادر. عین مفرزه‌ده، عین صف موتده احیا ایدیلن مدافعات وطنیه خاطراتی، ظلام ماضی ایچنده تباعد ایتمکده اولان مظفریات احرارانه‌نك بخش ایتدیکی یادش نشوهٔ مشترك، اوغرانیلان هزیمتلره عائد هپ بردن عین صورتله قانایان جریحه‌لر تکافل ملینك تقرر وثبوتنه پك درین برتأثیر اجرا ایدرلر. «ره‌نان»ك

«ملت نه‌در؟» عنوانلی مشهورنده «ملیت، برتشکل تاریخیدر» دینلمسی بواساسدن منبعثدر.

تمایلات واحتیاجات حاضره‌ده اشتراك حس وحال، ذاتاً علائق تالیه ایله مربوط بولونیلان کیمسه‌لرله بالاتحاد ایفا اولونه‌بیله‌جك وظیفه‌نك تقدیری؛ فکراً، حساً آره‌لرنده مشترك اولان ثروت مادیه ومعنویهٔ وطنیه‌نك تعیین لزوم مدافعه‌سی خصوصلری روابط ملیه‌یی محافظه واعلا ایتمکده‌در.

بوروابطدن بری‌ده تقسیم اعمالده‌کی فوائد بی‌نهایه‌نك بالطبع تظاهریدر؛ مثلا بلاتصمیم یان یانه دوشمش اولان برقسم افراد، مختلف اولان استعدادلر سوقیله یکدیکرینه هربرینك دها قولایلقله ایفا ایده‌بیلدیکی معاونتی بذل ایدرلر ویکدیکریله سائرلرندن دها زیاده مناسبتده وتماسده بولونورلر. شو صورتله وحدت ملیه‌نك الك مهم مؤثرلری آره‌سنه تقسیم اعمالده کندیلکندن کیرر.

∴

ایشته علوم سیاسیه‌نك شو صوك نظریه‌سی ترك، عرب، آرناوود، بوشناق، کرد، چرکس، کورجی، لاز، یهودی، روم، ارمنی، بلغار، اولاح الخ.. اقوام عدیده‌نك لسان، مذهب، عرق اختلافاتی کبی بر وبعضاً بر قاچ اختلافك موجودیتیله برابر حدود وطن داخلنده بولونان بتون افرادینك عین لوای اتحاد ونصرت آلتنده برلشه‌بیله‌جکنی کوستریر. برملت مختلف

قوملردن متشكل اوله‌بيلور. قوم ديمك عينى عادات وطبايعى حائز، عينى حسده، تشكل طبيعى وفطريلرى حسبيله بر برينه بكزر، عين لسانله متكلم كيمسه‌لردر.

جمعيات سياسيه‌نك شكل عمومئ حاضرى اولان مليت، ايلك شكل جمعيتك عائله حياتندن عبارت اولديغنى جرح ايتمه‌مشدر؛ آنجق آجى اولمقله برابر اعتراف ايتمك لازمدركه زمانمزده مليتك شكل اولى اولان عائله روابطى خللدار اولمش، وسينهٔ مللده متين ومحكم عائله رابطه‌لرى ده يوماً فيوماً آزالمقده‌در. مع هذا مفاصلى چوزلمكده اولان روابط عائله يرينه يكيدن يكى سائر علاقه‌لر، سائر رابطه‌لر پيدا اولمقده‌در. مدنيت ايلرولدكجه تجارته، زراعته، صنايعه، صنايع نفيسه‌يه، علوم وفنونه، ادبياته امور ماليه‌يه دائر پيدرپى پيدا اولان شركتلر انسانلرى يكى يكى زمره‌لره، صنفلره آييريور. مدنيتك ايلرولديكى يرلرده اليوم معاونت متقابله وامور خيريه جمعيتلرينك بخش ايتديكى اميدلرده توثيق رابطهٔ مليه‌يه مدار اولمقده‌در.

بو صورتله افراد ملتدن هرهانكى برى بو كون بالخاصه منسوب اولديغى جمعيتك افراد عموميه‌سنه لايعد ولاتحصى دينه‌جك درجه‌ده كثير وقاريشيق علاقه‌لرله وبر صورت ممتازه‌ده مربوطدركه بو علاقه‌لرك باشليجه‌لرى شونلردر: حيات ماضيه‌ده‌كى تشابه عمومى، تمايلاتده واحتياجاتده‌كى اشتراكلر، استعداد ومنافعده‌كى فرقلر، فرق احتياج، وفرق استعداد اساسنه مستند ومتقابل مبادلات خدمات الخ.. الخ..

روابط اجتماعيه‌ده‌كى بو تعدد وتشتت، مدنيتله اكسيلمه‌مكده، بالعكس مدنيتك ترقيسى نسبتنده دها زياده آرتمقده‌در.

زمانمز بيوك دولتلرك اكثرنده طوغرودن طوغرويه ملتدن آيرى بر صنف سكنه‌ده بولنديغى وبو سكنه‌نك سطوت دولته تابع بولنمقله برابر دولتك شخصيت قانونيه‌سنى تشكيلده ذى مدخل اولمديغى وبناءً عليه بو فرق واختلاف ايله بر ملت تشكل ايده‌ميه‌جكى وياخود بو يولده متشكل بر ملت دولتك عناصر اصليه‌سندن معدود اوله‌ميه‌جغى مطالعه‌سنى درميان ايدنلر واردر. بونلره جواباً عين قوهٔ سياسيه آلتنه موضوع اقوام آره‌سنده‌كى فرقه رغماً هر دولتده مطلقا بر قوهٔ مركزيهٔ خلق وبونلر آره‌سنده وحدت بولونديغى واو دولتك بقاسى بونك وجودينه منوط اولديغى درميان اولونه‌بيلور.

دولت ايله ملت وحقوق ملت اكثريا قاريشديرلمقده‌در. دولتك ١٠٠٠٠ افراددن مركب تبعه‌سى اولديغى فرض ايده‌لم. حكمدار بوراده بر معناى فرديتى دكل بر معناى كلى حائزدر. بالعكس تبعه‌دن هر برينك بر شخصيتى واردر. فقط بو صورتله تبعه‌دن برى ايله حكمدار آره‌سنده‌كى نسبت واحدك اون بيكه نسبتى كبى دكلدر.

يعنى افرادك هر برنده‌ده حكمدارك صلاحيتك، حقوق سلطنتك اون بيكده برينه حق اشتراكى اولديغنى تضمن ايتمز. حق سلطنت وحكمدارى بردر، وغير منقسمدر. مولدالماء

یانار ، موالدالحموضه یاقار ؛ بو ایکی جزؤك امتزاجندن حاصل اولان كل ، صو علی العاده نه یانار ، نه‌ده یاقار . و بو صـونه مولدالمایه بكزر ، نه‌ده مولدالحموصه‌یه . دولت بر ارضی اشغال ایدوب اعضاء اداره‌یی حائز هیئت مجتمعهٔ بشریه‌نك بر تمثالی اولوب افراد تبعه‌سندن هیـچ برینك سوق واداره‌سنه، ویره‌جكی استقامته تابع دكلدر ؛ بلكه تحت تأثیرنده بولندیغی عموم قوتلرك محصله‌سی استقامتنی تعقیب ایدر . مناسبات افراددن حقوق ، مناسبات مللدن حقوق دول دوغمشدر .

حقوق دولك تقسیمی : حقوق طبعیهٔ دول ، حقوق موضوعهٔ دول نامیله ایكی قسمه ایرلدیغی كبی حقوق خصوصیهٔ دول وحقوق عمومیهٔ دول نامیله دخی ایكی قسمه آیریلور .

حقوق طبعیهٔ دول – . دولتلرك موجودیتلری اعتباریله یكدیكرینه قارشی حائز اولدقلری حقوقدر .

حقوق موضوعهٔ دول – . دولتلرك تعهدات واقعهٔ متقابله‌لرینك یعنی یكدیكرینه قارشی ایفا ایتملری لازم كلن وظائفك ومحافظه ایلملری ایجب ایدن حقوقك هیئت مجموعه‌سیدر .

حقوق عمومیهٔ دول – . دولتلرك یكدیكریله مناسبا- تنده‌كی حقوق ووظائف متقابله‌لرینی تعیین ایدن قواعدك هیئت مجموعه‌سیدر . حقوق عمومیهٔ دولك موضوعی، جمعیت معظمهٔ

انسانیتك اعضاسی صفتیله بر رشخص [معنوی] حقوق حكمنده طوتیلان دولتلر بیننده متأسس مناسباتك تنظیمی‌در .

حقوق خصوصیهٔ دول – . دولتلر آره‌سنده تحدث ایدن اختـلافاتك حلنده قابل تطبیق اولان قواعـدك هیئت مجموعه‌سنه دینور . حقوق خصوصیهٔ دولك غایه‌سی ، مختلف دولتلر طرفدن نشر ایدیلان قوانینك حقوق خصوصیه‌یه عائد عین مسئله‌یه تطبیقنده ظهور ایده‌بیله‌جك اختلافاتی حل ایتمكدر.

معطوف الیهی ، حقیقی قانونلردر ؛ موضوعی ، هر دولتك قوانین موضوعهٔ خصوصیه‌سنك اجرای حكم ایتیكی ساحه‌یی علی وجه الصحه تعیین ایتمك؛ موضوع لهی، حقوق مدنیه‌لری نقطهٔ نظرندن تبعهٔ دولدر .

حقوق دولدن مقصد ملل متمدنه‌یی علاقه‌دار ایدن مسائل عمومیهٔ مشتركه‌یی تسویه ایتمك ، هر دولتك حریت واستقلالنی تأمین ایتمك ، منافع مالیه‌یه رعایت ایده‌رك مختلف مملكتلرك ترقیٔ صلحپرورانه‌سنی تأمین ایده‌جك بر اصول حقوقیه تأسیس ایتمك. فكر انسانیته مربوط وظائف معنویه‌نك اخلالنه ممانعت ایلمكدن عبارتدر .

حقوق موضوعهٔ دولك منابعی . —باشلیجه‌سی عرف وعادت – تعامل – ایله معاهدات ، وثائق ، علمای حقوق ایله مؤلفینك افكاری‌در .

عرف وعادت — معاملات متقابله‌یی مستلزم و بو تقابل ایله مؤید بر تعهد ومقاولهٔ ضمنی‌یی ایفا ایدر . بونك مجبوریت اجرائیه‌سی، اوكا رعایت ایدن دولتلرك موافقتندن عبارتدر .

عادات وتعاملات دوليه ؛ عدالت ، مساوات ، استقلال فكرلری اوزرينه مؤسسدر .

معاهدات — عموميه وخصوصيه اولمق اوزره ايكی قسمدر .

معاهدات عموميه ، عددلری معاهده‌نك موضوعی ايله محدود اولميان دولتلر آره‌سنده منعقد معاهده‌لردر . بو قبيل معاهده‌لر مناسبات دوليه‌ده مابه‌التطبيق اوله‌جق قواعد جديده تأسيس ايدر . قورصانلغك الغاسنه دائر پارس بياننامه‌سی كبی [*]

معاهدات خصوصيه ، مقداری محدود دولتلر طرفندن منافع خصوصيه‌لری ايچون منعقد مقاوله‌لردر .

اشخاص ثالثه بو حقوقی اخلال ايتمه‌مكله مكلفدر : تعيين حدود ايدن عهود ، تسولفه‌راين دينيلن كمرك اتحادی مقاولاتی ، آمريقای شمالی اتحادی ، آلمانيا ايمپراطورلغی تأسيس ايدن معاهدات اتفاقيه كبی .

دولتلرك تصنيفی — دولتلر، صورت تشكل وحاكميتلری

اعتباريله تصنيف اولونور: صورت تشكلی اعتباريله، منفرد ويا مركب اولور.

دولت منفرده، لاينقسم اولوب داخلده متجانس وخارجده بر حاكميت تامه‌يه صاحب اولان دولتدر.

دولت مركبه، متعدد دولتلرك بر حكومت مشتركه ويا بر حكمدار مشترك اداره‌سنده اجتماع واتحاد ايتملری حاليدر. دولتلرك بونوع اتحادلری يكديكرندن آز فرقلی اولديغی ايچون

[*] يالكز اسپانيا ايله جماهير متفقهٔ آمريقا امضا ايله‌مه‌مشدی .

اتحاد شخصی، اتحاد حقيقی، قونفه‌ده‌راسيون ـ اجتماع دول ـ فه‌ده‌راسيون ـ اتحاد دول ـ ناميله درت قسمدر .

اتحاد شخصی — . آيری آيری تشكيلاته مالك بولونان ايكی ويا دها زياده دولتلرك يالكز حكمدارلرينك بر اولمسيدر . بو اتحاد بركره موقتدر . ثانياً دولتلرك بين‌الملل حائز اولدقلری شخصيتلرك ممزوجيتلرينی استلزام ايتمز . حاكميت منفرده هربری ايچون باقيدر . ١٨٧٧ سنه‌سی ابتداسندن بری انكلتره ايله هندستان ايمپراطورلغی آره‌سنده‌كی اتحاد كبی : بريتانيا وايرلاندا قرالی عين زمانده هندستان ايمپراطوريدر . « انكلتره ـ اسقوچيا ـ ايرلاندا قراللغی ايسه بر اتحاد التحاقی فكرينی ويرر » .

اتحاد حقيقی — . حاكميت داخليه‌لری آيری ، حاكميت خارجيه‌لری بر اولمق اوزره دولتلرك اتحاديدر .

بونوع اتحادده حاكميت داخليه اتحاده داخل اولان دولتلرك هربرينه خاص اوله‌رق كماف‌السابق قالير. حاكميت خارجيه ايسه ممزوج اوله‌رق خارجه قارشی بر دولت شكلنده كورونور. اوستريا ـ مجارستان حكومتلرينك اتحادی كبی . اسوچ نوروه‌چده اغلباً بوصورتله متحد ايكن بوندن آلتی سنه اقدم نوروچده قرالك سقوطی ونوروه‌چك اسوچدن آيرلديغی اعلان اولوندی ونوروچليلر كنديلرينه دانيمارقه‌لی بر پرنسی قرال انتخاب ايتديلر .

قونفه‌ده‌راسيون — . حاكميت داخليه وخارجيه‌لری آيری اولان مستقل دولتلرك حقوقی اولمقدن زياده سياسی بر صورتده اجتماعنه دينور .

مثال : ١٨١٥ تاريخنده تشكل ايدن ملغا (قونفه‌ده‌راسيون ژرمانيك) هيئت جامعه‌سی كبی ؛ فكر اجتماعه ضروری صورتده مربوط بعض خفيف تقيداتدن باشقا داخلاً وخارجاً تصرف واجرای

حاكميت صلاحيتى محفوظدر. ١٦٤٨دن اعتباراً اسوچره‌نك كچردیكى حال كبى .

فه‌ده‌رال دولتلر — . برحكومت عاليه ويكانه‌يه تابع دولتلرك طوپلانمسنى كوسترر . بوقوۀ عاليه يالكز دول مجتمعه اوزرنده دكل هربرينك افراد اهاليسى اوزرنده‌ده اجراى تأثير ايده‌بيلير . بو قوۀ اتحاديه قسماً حاكميت داخليه اجرا ايتمك واوامرينى افراده تنفيذ ايتمك ايچون بر قوۀ زجريه‌يه مالكدر . حال بوكه حاكميت خارجيه‌يه مالكيت وامور خارجيه‌يى اداره يالكز كنديسنه عائددر . مذاكرات صلحيه‌يه كيريشمك ، صلح . اتفاق ، تجرت معاهده‌سى عقد ، حرب اعلان، سفرا اعزام وقبول ايتمك حقنه مالك اولان يالكز اودر . يالكزاو ، امور خارجيه‌يى اداره ايدر . شمالى آمريقا ، اسوچره . مكسيقا قولومبيا ، وه‌نه‌زوئللا دولتلرى فه‌ده‌رالدر .

دولتلرك حاكميتلرينه كوره تقسيمى — حاكميتلرى نقطۀ نظرندن دولتلر، دول حاكمه ومستقله، دول محميه، دول تابعه قسملرينه آيريلور.

دول حاكمه ومستقله — مختاريت تامۀ داخليه‌سنه واستقلاليت كاملۀ خارجيه‌سنه مالك وآنى اجرايه اهل اولان دولتلردر.

دول محميه — . قوى بر دولتك حمايت ووصايتى آلتنده بولونان دولتلردر .

حمايه پك متنوعدر. همان همان هيچ برحمايه دیكر برحمايه‌يه بكزه‌مز. عموميتله دولت محميه ، حق حاكميت خارجيه‌نك اجراسنى ، بين الدول مناسباتنك اداره ورؤيتنى دولت حاميه‌يه ترك ايدر . بعضاده حاكميت

داخليه‌يه مربوط مختلف حقوقى ، مثلا عسكرك قوماندانسنى ، ادارۀ عدليه‌يى ، بعض ويركولرك تحصيلنى حامى‌يه براقير .

حمايه تأسيسى على الاكثر الحاق آتينك مقدمه‌سى . ضبط واستيلانك موقتاً تأجيليدر .

اسپانيانك اورژل پسقپوسيله فرانسه‌نك شرقى پيره‌نه واليسنك حمايۀ مشتركه‌سنده بولنان آندور جمهوريت صغيره‌سى بر مثالدر . وقتيله جزائر سبعۀ يونانيه‌ده انكلتره حمايه‌سنده ايدى .

موناقو پرنسلكى مستقلدر . « سن مارن » جمهوريتى ايتاليانك حمايه‌سى آلتنده‌در. آلمانيا توغوقراليتنده، صالومون، مارشال جزايرنده يكى كينه‌نك برقسمنده حق حمايه تأسيس ايتمشدر . فرانسه‌نك تونس اوزرينه حمايه‌سى واردر . تونس بكى نزدنده دولت مذكوره‌نك « ره‌زيدان جنرال » ناميله ياد اولونور تونسك خارجيه ناظرلغنى ايفا ايدن برمأمورى واردر .

فرانسه‌شوسطرلرك يازلديغى صره‌ده‌فاسده تحت حمايه‌سنه‌القده‌در. تونكين . آننام . قامبوج كذا فرانسه حمايه‌سنده‌در . روسيه بخرا وخيوه خانلقلرى اوزرنده متبوعيته آز چوق قريب بر حمايه اجرا ايدر .

دولت تابعه — متبوع ديكر بر دولتدن نشأت ايتمش بر حاكميت قليله‌يه مالك واو دولت متبوعه‌يه قارشى بر رابطۀ انقياد حالنده بولونان دولتلردر .

دولت تابعه‌نك دول محميه كبى درجات عديده‌سى وارايسه‌ده حاكميت خارجيه‌دن محروميت ، متبوعى طرفندن عقد اولونان عهود سياسيه وتجاريه ورسوميه‌يه رعايت، جزيه ويرمكه مجبوريت، سكه ضربنه عدم مالكيت كبى اوصاف همان ثابت كبيدر .

حقوق اصلیهٔ دول . — بر موجودیت جامعه وعضویت سیاسیه وحقوقیه اولان دولتلر ، شخص مادی وطبیعی صفتیله بعض حقوق ووظائفه مالكدرلركه بو حقوقدن بالفعل استفاده واو وظائفی ایفا ایتملری ، غایه‌لرینه ... مقصدلرینك وجود بولمسنه ... احتیاج طبیعیٔ معاشرتك تطمیننه الزمدر .

مؤلفین قدیمه حقوق اصلیهٔ دول حقنده مختلف فكرلر درمیان ایتمشلرسه‌ده حقیقتده اشخاص طبیعیه‌دن اولان دولتلرك حقوق اصلیه‌لری حق موجودیتدر .

حق موجودیت، حق بقا وحق حریت نامیله ایکی قسمدر: حق بقا ، « حق تكمل وحق مدافعه » و« حق امنیت» نامیله اوچه آیریلور .

حق حریت ، « حق حاكمیت داخلیه ویا مختاریت » «حق استقلال» نامیله ایکی قسمدر . حق حاكمیت داخلیه : حق تشكیلات سیاسیه وحق اداره وحق تشریع وحق قضا وحق ملك ؛ حق استقلال‌ده : حق مساوات ، حق رعایت متقابله ، حق سفارت ، حق عهد ، حق حرب ، حق سربستیٔ تجارت قسملرینه آیریلور .

*
* *

حق بقا ویا استحفاظ نفس . بردولت كندی موجودیتنی تهدید ایدن مهالك ومخاطرانه قارشی تأمین بقاسنه خادم تدابیر اتخاذ ایتمك حقیدر .

بعض مؤلفلر بوكا حق ضرورت ، عذر ضرورت دیمك ایستمشلر ایسه‌ده بویله بر حقك قبولی الك فناحقسزلقلره ، استقلال دوله وقوع بولان الك بیركین تجاوزاته سبب اولور .

حق تكمل . بر دولتك عناصر ثروتی توسیع واكمال ، قدرت صناعیه وتجاریه‌سنی تزیید ، فنون وصنایعده كسب رفعت وعظمت ایتمك حقیدر .

حق مدافعه . تجاوزاتی منع ، تعرضاته مقابله ایتمك حقیدر .

حق امنیت . تجاوزات خارجیه‌یی رفع وكندینی مدافعه ایچون هر درلو تدابیر اتخاذ ایتمك حقیدر .

*
* *

حق حاكمیت داخلیه . — دولتك حق حاكمیت داخلیه‌سی ، كندی اراضیسنك حدودی داخلنده وتبعه‌سیله اولان مناسباتنده جاریدر . بو حق حاكمیتك باشلیجه تطبیقاتی ، تشكیلات سیاسیهٔ داخلیه ایله امور تشریعیه‌ده كوریلور .

تشكیلات سیاسیه . — هر دولت ، تشكیلات سیاسیه‌سنی كندی آرزوسنه كوره انتخاب ، شكل حكومتنی وقانون اساسیسنك ماهیت وطبیعتنی تعیین ایتمك ، بر حكومت مطلقه ویا مشروطه اولمق یاخود فرانسه كبی یكوجود ویا آمریقا كبی مختلف حكومتلردن مركب بر جمهوریت حالنده بولونمق ، بو قانون اساسی‌یی تعدیل ویا آنك یرینه باشقا بر قانون اساسی وضع ایتمك . رؤسای دولتك .. حكمدارانك حقوق وصلاحیتلرینی تثبیت واو حكمدارانه ایستنیلن القاب رسمیه‌یی توجیه ایتمك اقتدار وصلاحیتنه مالكدر .

بردولتده شكل حكومتی تغییر خصوصنده اجرا ایدیلن اختلالات داخلیه ، دیكر دولتلرك حقوقی اخلال ایدلمش اولمدقجه اونلر طرفندن هیچ بر مداخله‌یه میدان ویرمز . بحران ختام بولدقدن صوكره یكی

حكومت حاكميته مالك اولونجه ديكر دولتلر حكومت جديده‌يى طانيوب طانيمامق خصوصنده مختاردرلر .

حق اداره . آيين ومذاهب بحثنده جماعات مختلفه‌نك تابع اوله‌جغى اصولى تعيين ، تبعه اوزرينه تكاليف طرح وتوزيع ، طرق اختلاطيه‌يى اداره ، ميليس عسكرى احداث واصلاح واحوال مجرمينه عائد تدابير اتخاذ ايتمك حقيدر .

حق تشريع . دولتك تبعه‌سنه وچوق كره‌ده كندى اراضيسى داخلنده‌كى اجنبيلره تطبيق اولونه‌جق قوانين ملكيه وجزائيه‌يى منحصراً وضع ايتمك حقيدر .

حق قضا دولتك . بعض اشخاص واشيايى كندى محاكمنك حكم وتأثيرينه تابع طوتمق ، آنلره كندى قوانيننى تطبيق ايلمك حقيدر .

حق قضا حقوق حكمرانى كبى حدودده . ملكك خطوط غائيه‌سنده ختام بولور .

حق ملك . — دولتك استقلال صفتى بالضروره كرهٔ ارضك برقسمى اوزرنده حق انحصارى تضمن ايدر . بو قسم او دولتك اولكه‌سنى تشكيل ايدر . بوصورتله حق ملك بردولتك حاكميتى داخلنده بولونان اراضينك تصرفى حقيدركه بو حق دولت تعبيرنك عناصر اصليه‌سندن اولديغى كبى استقلالك دخى اك برنجى شرائطندندر .

حاكميت خارجيه وياستقلال . — استقلال ، دولتلر آره‌سنده‌كى مناسباتده حريتدر ، آخرك مداخله‌سندن مصونيتدر .

بر دولت منافعنك موضوع بحث اولديغى مناسبات خارجيه‌سنده كنديسنه هرهانكى بر مسلكى قبول ايتديره‌جك هيچ بر قوت فائقه طانيمازسه مستقلدر .

حق استقلال . حد ذاتنده ترك وفراغى قابل اولميان بر حقدر .

بو حقك تماماً ضايع اولمسى دولتك انقراضنى ايجاب ايدر . قسماً زائل اولمسى اولجه صاحب حاكميت اولان بردولتى دول محميه وياتابعه منزله‌سنه ايندير .

حق مساوات . — دولتلر يكديكرندن مستقل

اولدقلرندن بينلرنده بر مساوات حقوقيه واردر . جمله‌سنك وظائف وصلاحيات حاكميتى يكديكرينك عينى اولديغى كبى بو حق معناى شموليله اجراده‌ده سربستدرلر .

دولتلرك اراضى نقطهٔ نظرندن غيرمساوى اولملرى حقوق نقطهٔ نظرندن مساوى اولماملرينى ايجاب ايتمز . فقط بر دولت ديكر دولتك حمايه‌سى آلتنده مستقل عد ايديله‌ميه‌جكندن بو كبى دولتلر حقوقاً‌ده مساوى اوله‌مازلر . دولتلرك حكمدارلرينه نسبتله آلدقلرى صنفلر مساواتى اخلال ايده‌مز . دولتلر ايچون مساوات ديكر هرهانكى بر دولتك مناسبات متقابله‌ده دها واسع حقوق ادعا ايده‌مه‌مسى وجمعيت دوليه حالنك عمومه تحميل ايتديكى وظائفك هيچ برندن مبرا اوله‌مامسنى طلب ايتمك حقيدر .

اون يدنجى عصرده بيوك دولتلر كوچوك دولتلرى كنديلرينه مساوى عد ايتمدكلرندن تشريفاتده تقدم مسئله‌سى مهم اختلافلره سبب اولمشدر . فقط بالآخره افكارك ترقيسيله بو كبى مدعيات اهميتنى غائب ايتمشدر . زمانمزده بيوك كوچوك

بالجمله دولتلر ـ دول تابعه و محمیه‌دن ماعدا ـ حقوقاً یکدیکرینه مساویدرلر .

یکدیکرینه مساوی و مستقل اولان دولتلرك مناسباتلرنده رعایت ایتملری لازم اولان بعض مراسم واصول تشریفاتیه واردر . اونلرده تشریفات سیاسیه، سرای تشریفاتی، دیپلوماسی تشریفاتی، پروتوقول تشریفاتی . تشریفات بحریه‌در .

حق رعایت متقابله — حقوقاً یکدیکرینه مساوی اولان دولتلر جمعیت دولیه‌نك اعضاسی اولمق صفتیله متقابلاً بربرلرینه رعایتله مکلفدرلر . بر دولتك مشروعیتی مختلف فیه اولمدقجه یاخود میانه‌ده انقطاع مناسبات صلحیه موجود بولونمادقجه رعایتدن استنکاف ایدیله‌مز .

هر دولت شخصیت معنویه و سعادت مادیه ایله شخصیت سیاسیه و حقوقیه‌سنه رعایت اولونمسنی دیکر دولتلردن بکله‌مك حقنه مالکدر .

حق رعایتك قوهٔ تأییدیه‌سی شودرکه : کندیسنه قارشی رعایتسزلك اولونان دولت تلافی ویا ترضیه طلب ایدر.

تلافی ؛ بر ضرر مادی حالنده بر تضمینات تأدیه‌سی صورتیله ؛ ترضیه شرف و حیثیته تجاوز وقوع بولدیغی زمان، طلب ایدیلیر. ترضیه ایجابات احواله کوره تحول ایدر . بوده دیپلوماسی طریقیله ایضاحات ویرمك ، عذر دیله‌مك ، بر مأمورك خط و حرکتنی قبول ایتمامك ، تجاوزك فاعللری علیهنده تعقیبات

اجرا ایتمك ، مجرملری جزالاندیرمق کبی معاملاتدن عبارتدر .

حق سربستیٔ تجارت — طبیعت؛ قوهٔ انباتیه‌سنی کرهٔ ارضك سطحنه علی السویه تقسیم ایتمدیکندن انسانلر ایچون محصولاتی الك موافق شرائط داخلنده الده ایتمکه یکانه واسطه مبادله‌در. بو مبادله حیات افرادده اولدیغی کبی حیات مللده دخی بر احتیاج ، بر ضرورت مبرمدر .

هر دولت ، حقوقاً وفی الاصل تبعه‌سنك اجنبیلرله تجارتنه حریت تامه ویرمك، یاخود اراضیسنی بعض امتعه‌یه سد ایتمك ، آنلری بعض رسومه تابع طوتمق ، سیر و سفائن اجنبیه‌یه لیمانلرندن بعضلرینی آچمامق ، تجارت معاهده‌سنك بعض ماده‌لری ایله بر ملتی دیکرندن دها زیاده مظهر مساعده ایتمك الحاصل ملل اجنبیه ایله تجارتك حدودینی توسیع ویا تحدید بر حرب قریب احتماله مبنی بعض محصوللری وبارکیر اخراجی ویاخود امراض ساریهٔ حیوانیه سببیله بعض حیواناتك ادخالنی منع ، کندی اولکه‌سنده بعض صناعاتك تأسس وتکملنی تسهیل اجنبی محصولاتنه داخلده رقابتی تأمین ایچون فضله رسوم وضع [*] ، ساحللری امتدادنجه ، قره صولرنده صیدماهی اجراسنی تبعه‌سنه حصر ایده‌بیلیر ،

فقط کندی تبعه‌سنك آلیش ویریش ایتدیکی دیکر بر دولت

[*] رسوم مانعه .

اراضیسنده اوچنجی بر دولتك كندیسنه رقابت ایدن تجارتنی منع ایده‌مز .

مستملكه‌لرده بر دولتك اولكه‌سی اقسامندن بولوندیغی جهتله دولت متبوعه، مستملكاتنك تجارتنی یالكز كندی مملكتنه حصر ایده‌بیلیر ؛ بو اقتصاد نقطهٔ نظرندن تدبیرسزلك اولسه‌ده حقوق نقطهٔ نظرندن موافق بر معامله‌در .

اعادهٔ مجرمین. -- بر جنایت ویا جنحه ایله متهم ویا مظنون اولان بر شخصی، تبعه‌سندن بولوندیغی دولته ، ویا جرم هانكی دولت اولكه‌سنده ایقاع ایدلمش ایسه او دولته تسلیم ایتمكه « اعادهٔ مجرمین » دینور.

بر دولت كندی محاكمی واسطه‌سیله دیكر دولت قوانین جزائیه‌سنی تطبیق وكندی اولكه‌سی خارجنده جرم ایقاع ایدوب خارجده قالان شخصی محاكمه ایتدیره‌میه‌جكی كبی اجنبی حكمداری نامنه ویریلان قرارلری ده اجرا ایتدیره‌مز . چونكه بو حال استقلال وحاكمیت اساسلرینه منافیدر . فقط دولتلر هر یرده انضباطك محفوظیتی ، قوانینك مرعیتی ، عدالتك تقرری خصوصلرنده منفعتدار اولدقلرندن افرادك امنیت عرض وجانی ومصونیت اموالی ضمننده اعادهٔ مجرمین اصولنی قبول ایتمشلردر.

اكر اعادهٔ مجرمین قاعده‌سی جاری اولمسه ایدی هر دولتك دیكرینه نسبتله ملجأ مجرمین اوله‌جغی شبهه‌سز ایدی ، نونك

ایچوندر كه ملل متمدنه منافع متقابله‌لرینی محافظةً بو نوع مجرمینك حكام طبیعه‌سنه یعنی جرمك وقوع بولدیغی مملكت محكمه‌لرینه اعاده‌سنی اصول اتخاذ ایده‌رك او بابده تنظیم اولونان مقاولات دولیه‌نك كوندن كونه تزاید ایتمكده اولدیغی كورلمكده‌در. بناءً علیه اعادهٔ مجرمین قاعده‌سی اساساً اعتراض كوتورور مباحثدن اولمیوب یالكز اشبو اعاده‌نك نه كبی شرائط دائره‌سنده اجرا اولونه‌جغی موضوع بحث اوله‌بیلور.

اعادهٔ مجرمینك شرائط جاریه‌سی -- آخر بر دولت اولكه‌سنه التجا ایتمش اولان مجرمك اعاده‌سی جائز اوله‌بیلمك ایچون اول امرده بر جرم وقوعه كلمش وایكنجی درجه‌ده فرارینك فاعل ویا شریك اولمق اوزره مظنون ویا محكوم بولونمش اولمسی شرطدر .

اعادهٔ مجرمینه تابع اشخاص. -- شخص نقطهٔ نظرندن: اسرای زنجیه ایستر جرم ارتكاب ایتسون ایتمسون، ایسترا اسارتدن قورتلمق ایچون فرار ایتمش بولونسون بونلرك اعاده‌لرینه عرف وعادت ومقاولات دولیه مساعد دكلدر .

تابعیت نقطهٔ نظرندن: فرار ایدن شخص دولت طالبه ویا دیكر بر دولت ثالثه تبعه‌سندن اولدیغی تقدیرده اعاده‌سنده عادةً وعهداً بر كونا مانع یوقسه‌ده مطلوب عنه اولان دولت تبعه‌سندن اولدیغی صورتده اعاده ایدلمز. زیرا اعاده‌نك اس الاساسی مجرمك

جزاسز قالماسی ماده‌سندن عبارت اولوب هردولت کندی تبعه‌سنی محاکمه ومجازاته صلاحیتدار اولدیغندن دیکر بردولته اعاده وتسلیمه مجبور دکلدر.

برده هر دولت کندی تبعه‌سنی اعاده ایتمدیکی کبی حق حاکمیتنه تابع اولان بالجمله اشخاصی عندالایجاب محاکمه ومجازاته صلاحیتدار اولدیغندن دیکر بر دولته اعاده وتسلیمه‌ده مجبور دکلدر.

بواساسه مبنی:

اولاً — ممالك عثمانیه داخلنده ارتکاب جرم ایدن شخص ایستر تبعه‌دن ایستر اجانبدن اولسون دیکر دولته رد واعاده اولونه‌مز.

ثانیاً — تبعهٔ عثمانیه‌دن بری ممالك عثمانیه خارجنده اولسه بیله اصول جزائیه‌نك بشنجی ماده‌سنده ذکر وتعداد اولنان جرائمدن برینی ایقاع ایدوبده ممالك عثمانیه‌یه عودت ایدر ویا استرداد طریقیله اله کچرسه اوشخصك اجرای محاکمه ومجازاتی محاکم عثمانیه‌یه عائد اولدیغندن بوده‌خی دیکر دولته اعاده اولونه‌ماز.

ثالثاً — تبعهٔ اجنبیه‌دن بری ممالك شاهانه خارجنده دولت علیه‌نك آسایشنی ویااعتبار مالیسنی اخلال ایده‌جك صورتده مذکور مادهٔ قانونیه ده مسطور اولان جرائمی ارتکاب ایدرسه عین قانونك آلتنجی ماده‌سی موجبنجه محاکم عثمانیه‌ده محاکمه ومجازاتی اجرا اولونور.

فعل نقطهٔ نظرندن: جنایت جنحه نوعندن اولان جرائم مشدده اعاده‌یه اساس اتخاذ اولونور ایسه‌ده جرائم سیاسیه ایله وقباحت افعالی مستثنادر.

حقوق دول انستیتوسی ۱۸۹۲ ایلولنده جنوه‌ده کی اجتماعنده مقررات آتیه‌یی اتخاذ وقبول ایتمشدر.

اولاً — تماماً سیاسی جرائم و جنایات ایچون اعادهٔ مجرمین تجویز اولونه‌ماز.

ثانیاً — قتل، جنایت. تسمیم، سرقت وبالخاصه سلاح بدست اوله‌رق ایقاع ایدیلان سرقتلر کبی اخلاق وحقوق عمومیه نقطهٔ نظرندن آغیر جرائم وجنایات مستثنا اوله‌رق جرائم سیاسیه ایله مختلط واوکا مرتبط بولونان وجرائم نسبیهٔ سیاسیه دینیلن افعال ایچون اعادهٔ مجرمین قبول اولونه‌مشدر.

ثالثاً — براختلال ویابرحرب اثناسنده ایقاع ایدیلن افعال وجرائمه کلنجه بونلر قوانین حربه کوره منفور وحشتلردن، بی سود تخریب مصنوعات عالیه کبی افعالدن دکلسه اعادهٔ مجرمینه محل ویرمز. اکر بوافعالدن ایسه اعاده آنجق حرب داخلی ختام بولدیغی زمان وقوع بولور.

رابعاً — یالکز معین بردولت ویابرشکل حکومت علیهنه دکل هر درلو تأسیسات وتشکیلات اجتماعیه علیهنه ترتیب ایدیلان افعال جرمیه جرائم سیاسیه‌دن عد اولونماز.

اعادهٔ مجرمین معاملات اجرائیه‌سی. — اشبو معاملات، اعاده‌یی طلب ایدن حکومت ایله التجا اولونان مملکت حکومتی طرفندن اجرا اولونه‌جق معاملاتدن عبارتدر.

اولاً —. اعاده طلبنده بولونان حکومت مدعئ عمومیسی مظنون ویا محکوم علیهك ممالك اجنبیه‌ده بولوندیغی خبر آلنجه اولبابده‌کی تقریرینی کوندرمسیله استیناف مدعی عمومیسی اشبو تقریر ایله حکم اعلامنی ویاخود احضار ویاتوقیف مذکره‌سنی وسائر اوراق مثبته‌یی عدلیه نظارتنه تسیار، عدلیه نظارتی‌ده خارجیه نظارتنه تبلیغ ایدر. خارجیه نظارتی دولت اجنبیه‌دن دیپلوماسی طریقیله مجرمك اعاده‌سنی طلب ایدر.

ثانياً — . مجرمك اعادەسی طلب اولونان مملكتده اجرا اولونەجق معاملاته کلنجه بوبابده اوروپاده اوچ اصول واردر.

برنجیسی ، انکلتره حکومتنك تعقیب ایتدیکی اصولدرکه اول باول بر دولت اجنبیه طرفندن درمیان اولونان اعادهٔ مجرمين تكليفی موافق مصلحت اولوب اولمديغی محكمهٔ مخصوصەسنجه بالتدقيق قبولنه قرار ویرلدکده مجرم ادارةً اعاده اولونور.

ایکنجیسی فرانسه اصولیدرکه بوراده مجرمك اعادەسنه محاکم عدلیه مداخله ایتمز ، ادارةً ايجابنه باقیلور.

اوچنجیسی بلچيقا اصولیدرکه اعادهٔ مجرمينه دائر واقع اولان طلب ادارةً بعدالتدقيق جهت عدلیەیه حواله اولونور. آنك طرفندن محاکم اجنبیەدن صادر اولمش اولان اعلام ویا مذکرەنك قابل اجرا اولدیغی تصدیق اولوندقدن صوکره مجرم اخذوگرفت ایدیلەرك هيئت اتهاميه حضورينه چیقاریلور، بعدالتدقيق مدعیٔ عمومينك مطالعەسی ده آلنمش اولەرق اعادەسی خصوصنه رأی ویریلور. فقط حکومت اداره بورأی ایله مقید دکلدر ، مجرمك اعادەسی لازم كلوب کلمیەجکنه قرارویرمك خصوصنده مخيردر.

برده مطلوب عنه اولان دولت كندی قوانيننجه مرور زمان واقع اولمش ایسه آندن بحثله اعادەیه دائر اولان طلبه جواب رد ویرەبیلور.

اعادهٔ مجرمینك نتائجی. — اعادهٔ مجرمين طريقيله رد

وتسليم اولونان شخص عکسنه مقاوله اولمدقجه انجق اعادەسنه اساس اتخاذ اولونان فعل ایچون تعقیب ویا مجازات ایدیلر. زیرا مجرمی استرداد ایتمش اولان حکومت برفعل معیندن ماعدا برشی ایچون تعقیب وانفاذ جزا ایتمامك اوزره ضمناً رضا کوسترمشدر. بناءً عليه مجرم عدم صلاحیت ، اعتراض درمیان ایدەبیلوب حکام طرفندن کرك اعتراض اوزرینه وکرك رأساً تعقیبات اجراسنه محل اولمدیغنه قرار ویرلمك لازم كلور. استرداد اولونان شخص مابه الاعاده اولان فعلدن غیری برفعل ایچون محاکمه ومجازات اولونەماز ایسەده بوحالده پك مطلق اولمیوب کندوسی بالطوع والرضا بوکا موافقت ایتمش ایسه محاکمەسی اجرا اولونور.

حکمدار — مناسبات خارجیەده حکومتك تمثال عالیسیدر. هرحکمدار ویا رئیس حکومت ، قوانین اساسیهٔ دولتك کندینه تعیین ایتدیکی دائره داخلنده حکومتی تمثیل ایدر.

برحکمدار نامشروع ، برغاصب تاج وتخت صفتنك تصديق ایدلمسنه وکندیسنه قارشی احترامات مخصوصه اجرا اولونمسنه دیکر حکمدارانی جبر ایدەمز ؛ یالکز بالجمله روابط ومناسباتی قطع ایله مقابله ایدەبیلیر. اساساً تطبیقات بين المللده حکمداران یکدیکرینك مشروعيت حاكميتی تدقیقه صلاحیتدار دکللردر. کرك ارثاً کرك انتخاباً حکمدار اولان ذات تختە جلوسنی دیکر دولتلره رسماً تبلیغ ایدر.

حکمدارانك یکدیکرینه تولدات وازدواج کبی وقوعات عائله‌یی اخبار، احداث کرده‌لری اولان نشانلری اهدا، وزمان زمان بعض هدایا تعاطی ایتملری عادتدر .

بتون بو معاملات مجامله پرورانه دولتلری یکدیکرینه ربط ایدن فکر حرمت ورعایتك اشکال وصور مختلفهٔ تظاهریه‌سندن عبارتدر .

حکمدارانك یکدیکریله مخابرات ومقرراتنده اوچ شکل واردر:

۱. نامهٔ رسمی که بونده مراسم وتشریفاته صوك درجه‌یه قدر رعایت اولونور . حکمدارك عنوانی ، القابی سرنامه اوله‌رق یازیلور . بیوك کاغد ، بیوك مهر قوللانیلور . خارجیه ناظرلری طرفندن‌ده امضا ومهر‌ودهسی اوراق رسمیه میاننده حفظ ایدیلیر .

۲ . قابینه نامه‌سی که بودها بسیط شکلده یازیلور . کوچوك مهرله تختیم ایدیلیر . خارجیه ناظری امضا ایتمز .

۳ . خط دست ایله محرر نامه‌در که بونك ایچون عادةً تعین ایتمش برشکل یوقدر .

مناسبات حکمدارانی تعیین ایدن تعاملات وعادات ومراسمك جمله‌سنه «مراسم تشریفاتیه» دیرز؛ بونلر اصل معناسیله نه برحق، نه بروظیفه‌در . حق ایله وظیفه‌نك صورت ادراك وتلقیسنك علائم خارجیه‌سیدر .

برحکمدار ممالك اجنبیه‌یه کیتدیکی زمان شرف وحیثتی ایله، رتبه ودرجه‌سیله متناسب برچوق احتفالات کورور . بو مراسمك متاعب طبیعه‌سندن آزاده قالمق آرزوسیله ؛ کثریا «متنکراً» سیاحت

ایدر . اجنبی مملکتده بولونان حکمدارك برچوق معافیتلری واردر .

اولاً — . املاك واراضی ویرکوسندن ماعدا اولان بالجمله ویرکولردن ، کمرك واوقتروا کبی بتون رسومدن مستثنادر ، بوده براثر نزاکتدر .

ثانیاً — . ضابطهٔ محلیه‌نك محاکم مملکتك دائرهٔ حکم وقضاسندن خارجدر . برجنایت ایقاع ایدرسه حدود خارجنه چیقمسنی تکلیف ایتمك . ایجاب ایدرسه حقنده بالجمله لوازم احترامیه‌نك ایفاسنه دقت اولونمق شرطیله کندیسنی حدود خارجنه چیقارمق مملکته دخولنی منع ایتمك . حکمداری بولوندیغی مملکتدن ترضیه ایسته‌مك وبو طلب ترضیه اسعاف اولونمازسه او مملکت ایله قطع مناسبات ایتمك ، حتی مقابله بالمثله توسل ایتمك کبی معاملاتدن باشقا یاپیله‌جق برتدبیر یوقدر .

ثالثاً — . محاکم حقوقیه‌نك دائرهٔ حکم وقضاسندن خارجدر . فقط افراد طرفندن علیهنه حکمدار صفتیله دکل برفرد صفتیله اقامهٔ دعوا اولونورسه اوزمان محاکم محلیه‌نك حکم وقضاسنه تابعدر . بو دعوا حکمدارك تصرف ایتدیکی املاکدن تولد ایدیورسه املاکك بولوندیغی محل محکمه‌سی رؤیت دعوایه صلاحیتداردر .

موسیو بارك ١٨٩١ سنه‌سنده حقوق دول انستیتوسنه ویردیکی لایحه اوزرینه حکمدارانك محاکم قضائیه‌یه تابعیتی بروجه آتیدر . محکمه‌لر حکومات اجنبیه ایله حکمدارانی حقنده شوخصوصاتده اجرای محاکمه‌یه صلاحیتداردرلر :

۱ — . محاکمك تابع اولدیغی مملکتلرده بولونان اموال غیر منقوله‌نك تصرف وتملکنه دائر دعوالر ؛

۲ — . بردولت اراضیسی اوزرنده آچیلان ترکه دعواسنده

براجنبی حکومتك ویا حکمدارك وارث ویا وصی بولونمسندن متولد دعوالر ؛

٣ —. محاکم محلیه‌نك صلاحیتی حکمدار ویاحکومت اجنبیه طرفدن بالاختیار قبول اولونمش اولان دعوالر ؛

٤ —. اجنبی حکمداری طرفدن اوراده ایقاع اولونان جرمدن متولد ضرروزیان وتضمینات دعوالری .

فقط صفت حاکمیت نتائجندن اولان ضرروزیان دعوالری قبول اولونماز .

خارجیه ناظرلری.— مناسبات دولیه‌نك تزایدی سببیله مخابرات سیاسیه‌یی اجرا وامور خارجیه‌یی اداره ایچون خارجیه نظارتی تشکیل اولونمشدر .

وظیفه‌سی ، حکومات سائره مأمورین سیاسیه‌سیله مکالماته کیریشمك ، اونلرك تکلیفات ومدعیاتنی استماع ایتمك وجواب ویرمك ، منافع متقابلهٔ دولیه‌یه دائر آنلرله اجرای مذاکره ایتمك ، مباحثات ومذاکراتی حسن نتیجه‌یه ایصال ایله احکام معاهده‌نك تمامیٔ تطبیقنه نظارت ایتمك ، ممالك اجنبیه‌یه تعیین اولونان مأمورین سیاسیه ایله قونسولسلری تعیین ایتمك، ایفای مأموریت ایده‌بیلملك اوزره آنلره تعلیمات ویرمك، مأمورین سیاسیهٔ اجنبیه‌یی قبول وحکمداره تقدیم ایتمك ، مملکت خارجنده‌کی منافع سیاسیه واقتصادیه وتجاریه‌یی وقایه وتبعه‌یی حمایه ایتمك ،

حکمدار طرفدن امور خارجیه‌یه عائد اصدار اولونه‌جق عقود ومحرراتی تنظیم ایتمك ، اوراق ومحررات رسمیهٔ اجنبیه‌یه جواب ویرمك ، کندی نظارتنه متعلق اوراق ومحررات رسمیه‌نك اصللرینی حفظ ایتمك کبی صوك درجه نازك وصعب الاجرادر .

خارجیه ناظرلرندن صادر اوله‌جق یاکلش بر تشبث ، ناموافق برتدبیر ، احتیاطسز بر سوز دولتك شرف وحیثیتی ، مملکتك منافعنی زیروزبر ایده‌بیلور .

بر خارجیه ناظری ایفای وظیفه‌یه ابتدار ایدنجه نظارته وقوع مأموریتی حکمداری نزدنده مأمور اولان هیئت سفرایه ودولت متبوعه‌سنك ممالك اجنبیه‌ده بولونان سفرا وقونسولسلرینه تبلیغ ایدر . ایلك زیارتك هیئت سفرا طرفدن وقوعنی بکلر. بوزیارتی سفیر کبیرلره کونی کونه، دیکر صنفده اولان سفرایه برقاچ کون صوکره اعاده ایدر .

مأمورین سیاسیه— ترقیات مدنیه ایله روابط سیاسیه‌نك تزایدی نتیجه‌سی اوله‌رق مناسبات دولیه توسع ایتدیکندن مسائل سیاسیه وحقوقیه واقتصادیه‌یی مخابرات واسطه‌سیله حل ونزدینه مأمور اولدیغی دولت نزدنده متبوعی اولان دولت نامنه اجرای مذاکره وحکومتین آره‌سنده‌کی مسائل حقوقیه‌یی تسویه، مناسبات دوستانه وصلحیه‌یی محافظه، تعاطی اولونان افکار سیاسیه‌یی تسهیل ، صلحی محافظه ، اختلافی ازاله ، دولتلرك

شرف وحيثيتلرينه حرمت ايله برابر ممالك اجنبيه‌ده‌كى تبعه‌لرينى حمايه ومنافعى تأمين ايتمكدر. حكمداران نزدينه مرخص تلنمش اولان بوو كيللرك مأموريتنه سفارت، هيئت سفارت كبى عنوانلر ويريلير .

حق سفارت . — سفرانك قبول واعزامى : دولتلرك سفير كوندرمسى ، سفير قبول ايتمسى هم حاكميتى اجرا وهم ده استقلال سياسى‌يى تصديق ايتمكدر . بر حكومت تابعه ويا محميه ديكر حكومت نزدنده حق سفارتى حائز دكلدر. مكركه حكومت متبوعه ويا حاميه مساعده ايده . قونفه‌ده‌راسيونى تشكيل ايدن حكومتلرك جمله‌سى سفير اعزام وقبول حقنى حائز ايسه‌ده فه‌ده‌راسيونده حق سفارت هيئت مركزيه‌يه عائددر .

بر دولت ديكر دولته متعدد سفير اعزام ايده بيلور . اسويچره قانطونلرى فرانسه‌يه تشديد اتفاق ايچون ٣٩ سفير كوندردى . زمانمزده متعدد سفير كوندرمك قونغره وقو - نفرانسلره منحصردر .

بعضاً برقاچ دولت نزدينه يالكز بر سفير كوندريلور . فرانسه ، غواتمالا ، هوندوراس ، نيقاراغوا حكومتلرى نزدينه بر سفير كوندرمشدر .

هر حكومت سفيرينى انتخابده حردر؛ ياش ، مذهب ، نوع [يعنى اركلك قادينلق] موضوع بحث اوله‌ماز .

بر سفيرى قبول، ضرورت مطلقه‌يه دكل، مناسبات حسنه اساسنه مستند اولديغندن هيچ بر حكومت ديكرينك نزدينه كوندرديكى هرهانكى بر شخصى سفير اوله‌رق قبوله مجبور دكلدر .

بر سفير نزدينه مأمور اولديغى دولته اعتماد بخش اولمقله برابر مناسباتى خللدار ايده‌جك ماهيتده اولماملى‌در. بوندن دولايى استمزاج اصولى جاريدر.

استمزاج — بر كيمسه سفير تعيين اولونمه‌دن اول حكومتك ناظرى كيفيتى، قبول ايده‌جك دولتدن صورار، جواب رد آليرسه اسباب ردى اوكرنمك ايسته‌مز . يالكز انكليزلر مستثنادر. بر دولت كندى تبعه‌سنى كندى نزدينه سفير اوله‌رق قبول ايتمز .

هر سفير تمثال بولونديغى دولتك هم مأمورى هم ده وكيليدر .

سفرا آره‌سنده وسعت صلاحيت، مأذونيت، امتداد مدت سفارت، مأموريتلرينك نوع وماهيتى وصفتلرى اعتباريله بعض فرقلر واردر .

١٨١٨ده اكس لاشاپلده تنظيم اولونان نظامنامه سفرايى شويله ترتيب ايديور :

برنجى صنف : سفير كبيرلر، له‌غالر، نوتسلر؛ بونلرده صفت تمثاليه واردر .

ايكنجى صنف : انترنونسلر، فوق العاده مرخص واورته ايلچيلر ؛

اوچنجى صنف : مقيم ايلچيلر ؛

دردنجی صنف: مصلحتگذارلر، سفیرك غیوبتنده وكالت ایدن كاتبلر.

هر صنف سفرا قدم اساسی اوزرینه یكدیكرینه تقدم ایدر. قدم، محل مأموریتلرینه مواصلتلرینك رسماً تبلیغی تاریخیدر.

برنجی صنف سفیرلر طوغریدن طوغری‌یه، دیكرلری خارجیه نظارتی توسطیله حكمدارله ملاقات ایدرلر.

سفیر كبیرلرك امتیازات احترامیه‌سی: اولاً كرك شفاهاً كرك تحریراً حكمداردن ماعداسیله اولان مناسبتلرنده سفیره [اقسه‌لانس] دینور.

ثانیاً — سفیر كبیر تشریفات صالوننده برتخت بولوندیرمق حقنه مالكدر.

ثالثاً — حكمدار سرپوشنی كیمش ایسه سفیرده كیمك، آلتی آتلی آرابه ایله كیده‌بیلمك، احترامات عسكریه‌یه مظهر اولمق حقیدر. سفرا آره‌سنده‌كی تفاوت درجات، یالكز مراسم تشریفاتده جاریدر؛ وظائف سیاسیه‌ده دكلدر.

سفرانك صورت اعزامی — بر حكمدار دیكر حكومت نزدینه تعیین ایتدیكی سفیره اعتمادنامه ویریر. اعتمادنامه‌ده سفیرك اسمی، القابی، اوصاف مخصوصه‌سی، مقصد مأموریتی درج؛ سفیرك توجهكارانه قبولی نیاز؛ افاداتنه اعتماد ایدلمسی تمنی اولونور. یالكز مصلحتگذارلر حقنده‌كی اعتمادنامه خارجیه

ناظرینه یازیلور. اعتمادنامه‌لره تحریراً جواب ویرلمز. سفیرك قبولی جواب مقامنه قائمدر.

سفیر كلدیكنی خارجیه ناظرینه بیلدیریر. اعتمادنامه حضور حكمداری‌یه مراسم مخصوصه ایله رسماً قبول ایدلدیكی زمان سفیر طرفندن تقدیم اولونور. بعده خاندان حكمداری اعضاسنی، حكومت مأمورلرینی، هیئت سفرا اعضاسنی زیارت ایدر.

سفرانك وظائفی — سفرا هر نه قدر تعلیمات خصوصیه ایله تعیین اولونورسه‌ده اصل وظائف عمومیه‌سی حكمدار متبوعنه قارشی صداقتله خدمت، نزدینه مرخص بولندیغی حكومته قارشی استقامتدر.

حكمدار متبوعنه قارشی اولان وظائفنك خلاصه‌سی تفحص، مذاكره، حمایه‌در.

تفحص: بولوندیغی محلده معلومات صحیحه آلمق، مملكتك منافعنه اجرای تأثیر ایده‌جك خصوصاته اطلاع پیدا ایتمك، پارلامنتوده وصحائف مطبوعاتده ظهور ایدن مجادلاتی تعقیب ایتمك؛ سرای انتریقه‌لرینی، افكار عمومیه‌نك جریاننی نظر تدقیقدن كچیرمك، شایان اهمیت اولان شیلر حقنده راپور كوندرمكدر.

مذاكره: ائتلافكارانه حركتله حكمدارینك حقوقنی، حكومتنك منافعنی مدافعه ایتمكدر.

حمایه : دولت متبوعه‌سی افرادینی حمایه ایله محق شکایتلرینی نظر دقته آلمقدر .

نزدنده بولوندیغی دولته قارشی وظیفه‌سی : امور ادارهٔ داخلیه‌سنه قاریشمقدن اجتناب، قوانین اساسیه‌یه رعایت، حکومته قارشی تعرضدن توقی ، دولتین بیننده اختلاف اولسه بیله حکمداره حرمت، قواعد تشریفاته رعایت، تولد وازدواج کبی مسروریته ... وفات کبی آلامه اشتراك ایتمکدر .

آیروجه اهالینك معتقداتنه قارشی حرکتدن احتراز، عادات ملیه وخلقك افکارینه رعایت، عمومی شنلکلره اشتراك ، تحریك اغتشاشاتدن واحداث اختلالاتدن تباعد ، فرقه وپارلامنتو ایله انتریقه‌لرندن اجتناب ایتمکدر .

امتیازات ومعافیات سفرا

— خارج از مملکت قاعده‌سی —

سفیرك حریت کلام واستقلالی واردر. بونی بالجمله مؤلفلر تصدیق ایدر . سفیر حکومت متبوعه‌سندن آلدیغی اوامری ثبات ومتانت ، صداقت وحریت فکر ایله بیان ایدر . هیچ برشیدن احتراز ایتمز .

سفیره حقوق دول ایله بخش اولونان امتیاز اوچ قسمدر : ۱ ، تعرضدن مصونیت ؛ ۲ ، معافیات عدلیه ؛ ۳ ، بعض معاملات احترامکارانه .

تعرضدن مصونیت : اویله بر صفتدر که اونکله اتصاف ایدن هر نوع تعقیباتدن وابسته‌در . سفیرلرك بو امتیازدن استفاده‌سی اثر نزاکت دکل لزوم وضرورت نتیجه‌سیدر. مصونیت، سفیرك هم شخصنه، هم اقامتکاهنه تطبیق اولونه‌بیلور .

مصونیت شخصیه : دولتلرك حاکمیت واستقلال کبی حقوق اصلیه‌لرینك بر نتیجهٔ ضروریه‌سیدر . سفیرلرده دولتی تمثیل ایدییورلر؛ سفیره تجاوز، تمثیل ایتدیکی دولته، قومه وبالواسطه دول واقوام سائره‌یه تجاوز دیمکدر .

اقامتکاهك مصونیتی : محاکم وضابطهٔ محلیه‌نك، کمرك ویرکو مأمورلرینك دائرهٔ تحقیقات وتفتیشاتندن سفیرك اقامتکاهی قاعدةً مصوندر . بو حال سفیرك حائز اولدیغی استقلال ومصونیت شخصیه‌نك هم نتیجه‌سی هم ده صورت تطبیقیه‌سیدر .

معافیت قضائیه : سفیرلر نزدینه مأمور اولدیغی حکمدارك محاکم حقوقیه وجزائیه‌سندن مستثنادرلر. سفیر اقامت ایتدیکی محلك قوانیننه رعایته مجبور ایسه‌ده علیهنه واقع اوله‌جق شکایات انجق حکومت متبوعه‌سنه ویا حکومت متبوعه‌سی محاکمه عرض اولونور .

قضای جزائیدن معافیت : سفیرك بو معافیتنی بعض مؤلفلر خارج از مملکت فرضیه‌سنه بناءً در، دیرلر . حالبوکه بو فرضیه فائده‌سز، مبهم، یاکلش بناءً علیه تهلکه‌لیدر. بعض مؤلفلره ایسه مصونیت امتیازندندر، دیرلر بك طوغریدر. سفیرلر بو مصونیت

امتیازندن آرزوسیله فراغت ایده‌مز وشاهد صفتیله‌ده محکمه حضورینه دعوت اولونه‌ماز.

قضای حقوقیدن معافیت: محاکم حقوقیه‌نك صلاحیت حکمیه‌سی اساساً اشخاص ایچون اقامتکاهه، اموال ایچون اشبو اموالك بولوندیغی مواقعه تابعدر. جهت حقوقیه‌ده بر دولت سفیری محاکم محلیه‌نك دائرهٔ صلاحیتندن خارجدر.

سفیر حکمدارینك اذنیله جهت حقوقیه‌ده بو امتیازندن واز کچه‌بیلدیکی کبی، محاکم حضورنده اقامه ایتدیکی دعواده قبول اولونور. بو حالده هر درلو معاملاته قاتلانمق لازمدر. فقط دین ایچون حبس، وضع حجز کبی اجرایه تعلق ایدن شیلرك هیچ بری اجرا اولونماز.

نزاکةً بخش اولونان امتیازات: بعض دولتلرده غایت واسع، بعض یرلرده‌ده محدوددر. فقط عمومیتله قبول ایدیلان معافیات شونلردر:

۱، اجرای آیین حق؛ ۲، معافیت تکلیف؛ ۳. مأمورین سفارت اوزرنده حکم ایتمك صلاحیتی.

معاهدات بین الدول .— موجودیت حقوقیه‌یی حائز اولمق، اشخاص حکمیه‌دن بولونمق اعتباریله دولتلرده له وعلیهلرنده حقوق ووظائفك ترتبنه اهلدر، وافراد کبی یکدیکرینه مقاولات ویا افعال ایله ارتباط ایدر.

دولتلرك یکدیکرینه قارشی تعهداتی معاهدات، مقاولات، قارتل، بیاننامه کبی اوراق ایله تعیین اولونور.

دولتلر آره‌سنده موضوعی، غایتی، عاقدینك عدد وقوتی حائز اهمیت اولان عقوده «معاهده»؛ موضوعی سیاسی اولمقدن زیاده اقتصادی بولونان عقوده «مقاوله»؛ پاپالر ایله قتولیك حکمدار آره‌سنده مذهبه متعلق اوله‌رق منعقد عقوده «قونقوردا»؛ مأمورین اداره وعسکریه طرفندن عقد ایدیلان ائتلافیه «قارتل»؛ متعدد دولتلرك بعض نقاط حقنده‌کی ائتلافلرینه سادەجه «بیاننامه» دینر.

معاهده‌نك شرائط اصلیه‌سی — رضاء طرفیندن. عاقدلرك اهلیتندن، مشروع وممکن الحصول بر موضوعك موجودیتندن عبارتدر.

اهلیت: حق سلطنتی تام ومستقل دولتلر عقد معاهده ایده‌بیلورلر.

موضوع معاهداتك مشروعیتی — اسارت زنجیه‌یی. عسکر وطائفه‌لرك فرارلرینی. قچاقچیلغی منع ایچون عقد اولونان معاهداتك موضوعی مشروعدر.

شرائط خارجیه — معاهده‌لر بر مقدمه ایله مرخصلرك القاب واسامیسنی، صنف مأمورینلرینك بیانی، معاهده‌نك مواد مندرجاتی، طرفینك رضاسنی محتوی بر مادهٔ انتهائیه‌یی. عقد اولونان محل ایله تاریخی. قاچ نسخه تنظیم اولوندیغی. مذاکره‌یه مأمور اولانلرك امضاسنی محتوی بولونور.

مقدمه مذاکره‌نك علل وسببنی ذکر ایله باشلار. مرخصلرك معاهده‌یی یالکز امضا ایتملری کافی دکلدر. تصدیقده اولونه‌لیدر.

معاهداتك تصدیقی — هر دولت قوانین اساسیه‌سنك تعیینه کوره

معاهداتی بالذات ویاقوهٔ تشریعیه ایله برلکده تصدیق ایدر. حکمدارانك بالذات عقد ایتدکلری معاهده‌لر محتاج تصدیق دکلدر. معاهده‌لر تصدیق و تصدیقنامه‌لر تعاطی اولوندقدن صوکره مرعی‌الاجرا اولور.

حکومات سائره‌نك مشارکتی — قاعدةً معاهده‌لر آنجق عاقدلر ایچون مجبوری الاجرا ایسه‌ده اوچنجی بر دولت‌ده اشتراك ایده‌بیلور. بو اشتراك معاهده‌نك عقدندن اول مساعیٔ جمیله صرفی ایله، اثنای عقدده توسط ایله، عقددن صوکره قبول وتصویب ایله اولور.

مساعیٔ جمیله: یا طرفین عاقدینك طلبی اوزرینه ویاخود اولجه واقع اولان طلب اوزرینه اولور.

توسط: مساعیٔ جمیله‌دن دها معین ودها رسمی بر ماهیتده‌در.

تصویب: حکم معاهده‌یی عاقدیندن ماعدا اولان دولتك صورت قطعیه‌ده قبول ایتمسیدر.

معاهده‌نك تفسیری. — معاهده‌نك بعض موادنده ابهام، تضاد وتناقض کورولورسه تفسیر ایدیلر. عقد ایدن دولت مرخصلرینك اثنای عقدده ویردکلری معنا اساسدر. تفسیر ایچون بر قوهٔ فائقه‌یه مراجعت ایدلمز. یالکز تفسیر پروتوقوله درج اولونور.

معاهده‌نك تأمینی. — دولتلر کندی الّرنده اوله‌رق دیکر بر حکومت طرفندن امضا ایدلمش اولان معاهداتك اجراسی حقنده بعض تأمینات آلمق احتیاطکارلغنده بولوندقلری واردر. بر ویا برقاچ دولت طرفندن دیکر دولتلرك عقد ایتمش اولدقلری معاهده‌نك تماماً ویا قسماً مرعیتنی تکافلنه «تأمینات دولیه» دینیر؛ فقط دولتلر اشغال

وارتهان اراضی صورتیله‌ده تأمینات آلمشلردر. زمانمزده بونك امثالی پك چوقدر. اشغال اولونان اراضیده داین دولتك حق حاکمیتی یوقدر. مدیونکدر. وفاءً فراغ کبیدر.

دولتلر طرفندن استقراض اولنان مبالغك فائض ورأس‌المالنك منتظماً اعطاسی ایچون اعشار کبی، کمرك وارداتی کبی کوستریلن قارشولقلره‌ده «تأمینات مالیه» اطلاق اولونور.

معاهداتك نتایجی — حکمدارك تبدلی، اشکال حکومتك تغییری معاهداتك مرعیتنه تأثیر ایتمز. اصولی دائره‌سنده عقد اولونان معاهدات دول عاقده‌جه مجبوری الاجرا عد اولونور. جبر وقوتله عقد ایدلمش اولان معاهداتده‌ده جبر وقوت صورت مؤقته‌ده برطرف ایدلنجه‌یه قدر اسبابی استحصال ایدیلمدکجه رعایت لازمدر. بو حالده اکر رعایت ایدلمزسه یا محاربه توالی ایدر ویاخود کیزلی بر جدال حکمران اوله‌رق مناسبات دولیه برباد اولور. اونوداملیدرکه معاهداتده قوهٔ تأییدیهٔ مادیه‌یه حالا احتیاج واردر.

معاهده‌نك ختامی. — دولتلر آره‌سنده‌کی معاهداتدن منبعث وظائف وتعهداتی نهایته ایردیرن اسباب بروجه آتیدر.

١، معاهده‌نك تماماً وکاملاً اجرا ایدلمش اولمسی؛ ٢، مدت معینه‌نك انقضاسی؛ ٣، صراحةً ذکر ایدلمش اولان بر شرطك انفساخنك تحققی؛ ٤، اجرانك تعذر وعدم امکانی؛ ٥، معاهده‌نك کندیسنه بخش ایتمش اولدیغی حقوقدن دولتك فراغت ایتمسی؛ ٦، اقاله، ـ تلاحق ورضاء طرفین ایله ـ؛ ٧، معاهده‌ده مندرج شرائط دائره‌سنده معاهده‌نك فسخی؛ ٨، معاهده‌نك عقدینی انتاج ایدن اسبابك منقضی اولمسی؛ ٩،

معاهده‌نك دول عاقده‌دن بری طرفدن عدم اجراسی؛ ١٠،
اعلان حرب .

فقط حرب ایچون عقد اولونان مقاولات حرب زماننده مرعیدر؛ منفسخ اولماماق لازمدر . مناسبات صلحیه ایچون عقد اولونان معاهده حرب ایله منفسخدر .

حق حرب — مختلف تعریفلرك خلاصه‌سنه کوره حرب، حقك سلاحله تعقیب اولوندیغی حالدر. حال صلح اقوام آره‌سنده ائتلافات متقابله‌دن ، اونلرك یکدیکرینك حقوق و وظائف ومنافعنه متقابلاً رعایت ایتملرندن تحصل ایدر. وظائفك طانیمامسی، حقوقك انکار اولونمسی، منافعه معارضه ایدلمسی، دولتلر بیننده اختلافی تولید ایدر .

بوکبی اختلافات ، وسائط مصلحانه ویا معاملات تضییقیه ایله حل وتسویه ورفع وازاله اولونور. فقط وسائط مصلحانه ، مساعی جمیله ، توسط ، تحکیم کذلك معاملات متقابله غیر ممکن، ناکافی، یاخود رد ایدلمش ایسه فصل اختلاف ایچون چاره یالکز حرب‌در .

حربك لهنده‌ده علیهنده‌ده بولونانلر واردر. لهنده اولانلر حربی تحسین ومدافعه وحربه اخلاق اعتباریله نتائج حسنه اسناد ایدرلر. علیهنده بولونانلر « انسانك هم جنسنه روا کوردیکی بومدهش حرب ، بونجه عائله‌لرك بخت اقبالنی، بونجه انسانلرك

سعادت حالنی تارومار ایدر. حرب هر نه‌قدر حقوقك تشکلاتنه یاردیم ایدرسه‌ده انسانلرك مقصودی، غایهٔ آمالی دکلدر » دیرلر .

شایان دقتدرکه تاریخ ، نتائج حسنه‌یی مؤدی ، احداث مناسباته ، ومخارج تجاریه پیداسنه بادی اولمش برچوق محاربات کوسترر . ازجمله عرب علوم وصنایعنك اوروپانك برقسمنه انتشارینه سبب اولان، شرق ایله مناسبات تجاریه تأسیسنه میدان ویرن، آوروپاده قواعد انسانیتکارانه‌نك انتشار وتوسعنه خدمت ایدن محاربات صلیبیه اولمشدر .

دولتلرجه استقلال وسلطنتك، امنیت وآسایش وناموسك مدافعه‌سی قصدیله استعمال قوته مراجعت انسانیتك احوال ماضیه وحالیه‌سنه کوره معقولدر .

عهود عتیقه

امتیازات اجنبیه

مستقل اولان هر دولت داخل ممالکنده تسبیب ایتدیکی قوانینی وضع وتطبیق ایتمك لازم کلدیکی حالده قسماً دور فتوحاتمزده استیلا ایتدیکمز ممالکك سیئات اداره‌سی جمله‌سندن اوله‌رق، قسماً‌ده جریان عمومی‌یه قاپیله‌رق مرور زمان ایله دول سائره تبعه‌لری حقنده امتیازات غیر معقوله ومضره‌یی حاوی برچوق تعهداته کیرمش بولونیورز . برصورتده‌که پك مهم

نقطه‌لرده مملکتمزده اجنبی اولمق شمائلی اولمق زیاننه تأمین فوائد ایتمکده‌در.

شرقی روما ایمپراطورلغنك تختگاهی اولان قسطنطنیه بر طریق تجاری اولمق اعتباریله بحر سفید سواحلنده تجارتله کچینن پیزا، جنوه ونه‌دیك کمیلری بورایه اوغرارلر. بعض اجنبی تجاری قسطنطنیه‌ده اقامت ایدرلردی. بیزانس حکومتی سیأت اداره‌سی نتیجه‌سی اوله‌رق دها ۱۰۶۰ ده وندیکلیلره امتیاز ویردیکی کبی تحکیم موقع داعیه‌سیله ایمپراطور امانوئل قومنوس‌ده ۱۱۵۵ ده اجنبیلره و بالخاصه جنوه‌لیلره باعهدنامه مساعدات مخصوصه واونلرك برمحل مخصوصده یرلشملرینه، بر پازار محلی ایله بر اسکله تأسیس وبر کلیسا انشا ایتملرینه مأذونیت اعطا ایتمش ایدی.

۱۱۹۲ ده پیزالیلره‌ده بعض امتیازات ویرلدی. و بوصورتله استانبولك همان بتون قسم ساحلیسی زندان قپوسندن یالی کوشکنه قدر لاتینلرك ایدی؛ تجارتنه کچه‌رك اهالیٔ محلیه اسکله‌دن وتجارتدن محروم دینه‌جك بر راده‌یه کلمشیدی.

متعاقباً فرانسه، آلمانیا، انکلتره حکمدارانك بالدفعات اشتراك ایتدیکی اهل صلیب محاربه‌لرینك دردنجیسی بحراً واستانبول طریقیله واقع اوله‌رق لاتینلر طرفندن بو اثناده استانبول فتح وتسخیر ویاغما ایدلمش واستانبولده بر لاتین ایمپراطورلغی احداث اولونمشیدی. خاندان قدیم افرادندن پاله‌اولوغ ۵۷ سنه صوکره استانبولی تکرار ضبط ولاتینلری اورادن طرد ایتمش و وندیکلیلرله پیزالیلرك وجنویزلرك بالیوس قونسلوس پودستاتوس نامیله کندی مملکتلری طرفندن کوندیلن مأمورلرك حکمی آلتنده قوانین مخصوصه‌لریله اداره اولونملرینه وجنویزلرك‌ده پیزالیلرك‌ده، وندیکلیلرك‌ده بحراً وبراً هر نوع تجارت ایچون هرنوع تکالیفدن معاف عد ایدلملرینه مساعده ایتمش ایدی. جنویزلرك تکرار کلوب غلطه‌یه یرلشملرینی متعاقب پاله‌اولوغ ایله آره‌لرنده برمعاهده عقد

اولونمشدرکه شو موادی شایان دقتدر: «اکر بر ویا بر قاچ جنویز ویا محمیلری حکومت محلیه تبعه‌سندن برینی ویا بر قاچنی قولاً ویا فعلاً اضرار ایدرلرسه جنویز پودستاسی طرفندن قانوناً مجازات اولونه‌جقلردر.» «جنویزلر دریا ویا قره‌ده اجرای شقاوت ایدوب حکومت محلیه تبعه‌سنی ویا اراضیسنی اضرار ایدر واوك اوزرینه دردست ایدیلیرسه پودستاسی طرفندن قانوناً مجازات اولونه‌جقلر وطوتلمازلرسه ضرر وزیان مجرملرك اموالندن اولمق اوزره جنویز جماعتی طرفندن تضمین ایدیله‌جك» والخ.

۱۳۰۴ سنهٔ افرنجیه‌سنده ایمپراطور آندرونیقوس ایله عقد ایتدکاری برمعاهده نتیجه‌سی اوله‌رق غلطه‌ده مقیم جنویزلر حکومت محلیه‌یه رسم کمرك ویرمدکاری کبی جنویز تاجرلرندن کندی نامرینه کمرك آلمغه باشلامشلردر. بو واردات حکومت محلیه واردات رسومیه‌سنك همان یدی مثلنه ایکی یوز بیك لیرایه بالغ اولمشیدی. غلطه‌یه حکومت محلیه‌نك هیچ مداخله‌سی قالمشیدی؛ جانیلر اورایه التجا ایدر، قورتیلردی.

ایشته عثمانلیلر استانبولی فتح ایتدکاری زمان غلطه‌ده بویله امتیازات واسعه‌یه صاحب بر مستعمرهٔ اجنبیه بولوندیغی کبی سلطان سلیم اول ده مصری دائرهٔ فتوحاتنه آلدیغی زمان اوراده وقتیله فرانسه قرالی ۹ نجی سن لوئی‌یه ویرلمش برامتیاز فرمانیله قانصوغوری طرفندن آزاول ویرلمش برفرمانه مصادف اولمشدی. سن لوئی‌یه‌دم اسکندریه ایله شامده بررقونسلوس بولوندیرمسنه مساعده ایدلمش وتبعه‌سنك اورایه کیدوب کلمسنه وتجارت ایدلمسنه رخصت ویرلمشدی. سوریه سواحلنده اوروپالیلره وطرابلس غربده‌ده بالخاصه فرانسزلره بویولده مساعدات اعطا اولونمشیدی.

اوزمانلرده آوروپاده اقوامك یکدیکریله اختلاطی شمدیکی کبی سهل وکثیر اولمدیغندن ومهاجرت دورینك بقیهٔ تأثیراتندن اوله‌رق شخصیت قوانین [*] اصولی جاری اولدیغندن برفرد اجنبی نره‌یه کیتسه منسوب اولدیغی دولتك قانونلری دائره‌سنده یاشامق اعتیاد واحتیاجنده بولونیوردی.

---

[*] ایضاحات شفاهیه.

آوروپاده اعتیادات وتمایلات بو مرکزده اولورسه لسان ، عادات ، امزجه وعرق ودین وسائره نقاط نظرندن بزدن تماماً آیری غیری بولونان اقوام غربیه‌نك اقطار شرقیه‌ده‌کی موقعی بتون بتون فرقلی ایدی. ایشته اجنبیلره کندی قانونلری دائره‌سنده . کندی مأمورلرینك تحت حکمنده، آیری محله‌لرده یاشامق ایچون مساعدات طلب ایتدیرن واقوام شرقیه‌یی مطالب واقعه‌یی اصغایه سوق ایدن اسبابدن بری بو حالدر .

دیکر طرفدن حضرت فاتح اثنای فتحده جنویزلردن یاردیم کوردیکندن ایلك زمانلر اونلرك درسعادتده‌کی امتیازاتنی الغا ایتمدیکی کبی سلیم اول ده مصرده‌کی امتیازی تصدیق ایتمش وآوروپالیلرك ممالکمزده شرائط اقامتنی تعیینده بیزانس ولاتین حکومتلرینك بو صورتله حاضرلدقلری اساسلر اقطار شرقیه ایله مناسباتده اوروپالیلر ایچون دائما امثال اولونور قوعد وتعامل صره‌سنه کچه‌رك دولتمزده بو حالك آتی ایچون ، زمانمز ایچون نه‌یمان بر فلاکت اوله‌جغنی اکلایه‌میه‌رق مهمسه‌مه‌مشدر.

فرانسه قرالی برنجی فرانسوانك المانیا ایمپراطوری بشنجی شارله مغلوب واسیر اوله‌رق سلطان سلیماندن نیازده بولونمسی وطرف شهریاریدن مجار قرالی نصب اولونان یانوشه قارشی شارلك برادری فردینانك مجارستان قراللغنه ادعای حقوق ایدرك یانوشی عسکر سوقیله فراره مجبور ایتمسی اوزرینه شارله اعلان حرب ایله عساکر عثمانیه‌نك ویانه قپولرینه، دونمای عثمانینك ده ایتالیا وحتی اسپانیا ساحلنه دایاندیغی معلومدر. فرانسه بو دوستلقدن شو آن تاریخیدن بالاستفاده اعزام ایتدیکی سفیرلردن ژان دولافوره واسطه‌سیله ایلك امتیازات عتیقه فرمانی آلمشدر . شوکت عثمانیه‌دن بتون آوروپانك تتره‌دیکی بر صره‌ده بویله بر فرمان بر لطف وعاطفت واحسان ایدی . بویله امتیاز استحصالنده تبعه‌لرینك لسان بیلمدکاری ، تعبیرات شرعیه ایله ممارسه‌لری اوله‌میه‌جغی ، مقصد اقصای اسلام عدالتك محافظه‌سی اولدیغی، محاکم عثمانیه‌نك بیهوده اشغال وتصدیعنه لزوم بولونمدیغی کبی یوللره مراجعت اولونور ایدی .

اوزمان اجنبیلر بویله شمدیکی کبی هر طرفمزی آلمه‌مشلردی . بعض بیوك شهرلرك معین محللرنده اقامت ایدیورلردی . بوکون بزی ازن ، کوچولتن ، کندی مملکتمزده بزی مسافر حالنه قویان امتیازاتك صادق بر تاریخچهٔ امتیازی بودر .

امتیازات عدلیه‌نك خلاصه‌سی‌ده [*] بروجه آتیدر :

١ ، ممالك عثمانیه‌ده عین تابعیتده بولونان اجانب آره‌سنده‌کی دعاوی.— بونوع دعاوی کرك جزایه . کرك حقوقه عائد اولسون قونسلوسخانه‌لره عائدیتی مسلمدر . اعلاماتك اجراسی ده کندیلرینه عائددر. اموال غیرمنقوله‌یه متعلق دعاوی ایله ترکات غیرمنقوله معاملاتی بوندن مستثنادر . علامت فارقه‌دن متولد دعاوی مختلف فیهدر . بوبابده بزجه محاکممز، سفارتلرجه کندی محکمه‌لری صلاحیتداردر .

مختلف تابعیتده بولونان اجانب آره‌سنده‌کی دعاوی .— دعاویٔ حقوقیه وتجاریه فعلاً مدعی علیهك منسوب اولدیغی قونسلوسخانه‌لرده رؤیت اولونیور . دعاویٔ جزائیه‌ده باب عالی ایله سفارات آراسنده شدتلی بر اختلاف بردوامدر .

اجانبك تصرف املاکنه متدائر نظامنامه‌دن متولد اختلافات —

نقاط متفق علیها: ١، ترکات غیرمنقوله‌یه متعلق خصوصات. بونلر قوانین عثمانیه‌یه تابعدر. قونسلوسخانه‌یالکز وارثلرك اسملرینی بیلدیریر. محاکم شرعیه‌نك بوخصوصده‌کی صلاحیتی ده سفارتلرجه ضمناً مصدقدر. یالکز اشخاص ثالثه طرفندن بو بابده اقامه اولونه‌جق دعاوی برنجی محکمهٔ تجارتده رؤیت اولونور. ٢. غیرمنقولاتك وصیتنده اجنبی قانونلری معتبردر. وصیتنامه کرك عثمانلی کرك اجنبی قانونه موافق اوله‌رق تنظیم اولونه‌بیلور . یترکه املاك وصیت جائز اولان قسمدن اولسون .

نقاط مختلف فیها : ١ . سفارتلر نظامك ایکنجی ماده‌سنك

[*] تفصیلات وتشریحات شفاهیه .

فرانسزجه‌سنده محاکم عثمانیه مقامنده Anx tribunaux civils ottomans دنیلمش اولمسنه استناداً محاکم شرعیه‌نك صلاحیتنی قبول ایتمیورلر . دولت علیه محاکم شرعیه‌نك صلاحیتدار بولوندیغنی ادعا ایدیور . ۲ . ینه بو نظامك فرانسزجه‌سنده املاکه متعلق کافهٔ خصوصات یرینه Toutes actions réelles تعبیری استعمال ایدلدیکندن عیندن ماعدا تصرف دعوالرنده محاکم عثمانیه‌نك صلاحیت مطلقه‌سی انکار ایدلمکده و Action psrsonnelle لرده محاکمزه کیتمکی رد ایتمکده‌درلر . دولت علیه‌جه بر سبب تفریق موجود اولمدیغندن ترکجه متنك اطلاقنی محافظه ایتمك طبیعیدر . بونلردن یالکز ایجاره متعلق اولانلرده اجنبی مستأجرك تخلیه‌سی مسئله‌سی بر نتیجه‌یه ربط اولونه‌بیلمشدر .

*
* *

اجنبی ایله عثمانلی بیننده بیك غروشه قدر اولان دعوالر محاکم حقوقیه‌ده یالکز ترجمانك وجودیله رؤیت اولونور . فقط قونسلوسلك اقامتکاهنه دوقوز ساعتدن زیاده بعد ومسافه‌ده اولان یرلرده بویله غروشه قدر اولان دعاویده ترجمانك حضوری مشروط اولمادیغی کبی اجنبیلر قضا بدایت محاکمنه بالموافقه مراجعت ایدرك دعوالرینی فصل ایتدیرمك صلاحیتنی حائزدرلر . بو حالده دعوالر بیك غروشی متجاوز اولسون اولمسون ترجمان بولونماز . بونده اتفاق واردر .

دوقوز ساعتدن اوزاق محللرده بیك غروشی متجاوز دعاویده طرفین محکمه‌یه مراجعتده اتفاق ایده‌مزلرسه باب عالی بونلر دعاویٔ حقوقیه ایسه ینه عثمانلی کبی رؤیت اولونور ، دیور ؛ سفارتلر قبول ایتمیور .

عثمانلی واجنبی اره‌سنده‌کی دعاوی

مواد حقوقیه وتجاریه .

نقاط متفق علیها : ۱ ، برنجی محکمهٔ تجارتك صورت تشکیلی

ورؤیت ایده‌جکی دعوی . محکمه اوچ عثمانلی ایکی اجنبی اعضادن مرکبدر. ایجار واستیجار وبیك غروشه قدر اولان حقوق دعوالرندن ماعدا اجنبی وعثمانلی بیننده‌کی بالجمله دعاویٔ تجاریه وحقوقیه بوراده مختلطاً رؤیت اولونور. ۲ ، اثنای رؤیت دعواده واثنای مذاکراتده ترجمان بولونور.

۳ ، عثمانلی واجنبی بیننده‌کی دعاوی محاکم عثمانیه‌یه راجع ایسه‌ده اولاً ، قونسلوسخانه‌ده رؤیت اولونان بر ترکه ایشندن وارثلر میاننده عثمانلی وارسه قونسلوسخانه محاکمنه مراجعت ایدر. ثانیاً اجنبی مفلسك داینلری میاننده عثمانلی وارسه قونسلوسخانه‌یه کیدر . ثالثاً ، اجنبینك قوانین شخصیه‌سندن دولایی ادعاسی بولونان عثمانلی قونسلوسخانه محاکمنده بونی تمهید ایدر . اما عثمانلی مفلسك داینی اجنبی‌ده اولسه محاکمهٔ عثمانیه‌یه راجعدر . ترجمان واعضای اجنبیه بولونماز .

نقاط مختلف فیها : ۱ ، اجنبی وعثمانلی بیننده‌کی دعاوی‌یی رؤیت ایدن محاکم حقوقیه‌نك صورت تشکیلی . — سفارات اعضای اجنبیه‌نك بوراده‌ده حضورینی ادعا ایتمکده، باب عالی اصغا ایتمه‌مکده‌در .

۱ ، اعضای معاونه‌نك درجهٔ صلاحیتی .

۲ ، ترجمانك مقرراتی امضا ایتمسنك نتائجی . — بزجه ترجمانك امضاسی، حضورینك اثباتنه مدار اولمقدن باشقا بر اهمیتی حائز دکلدر. بناءً علیه قراری امضادن استنکاف ایتسه دخی علاقه‌دارانه تبلیغ اولونه‌بیلیر. سفارتلرجه ترجمانك امضاسی بولونمیان مقررات کأن لم یکن حکمنده‌در.

٤ ، تطبیق اولونه‌جق احکام وقوانین . — قانون تجارتده مذکور اولمیان مواد ایچون مجله‌یه مراجعت اولونور ، فرانسه قانونده دکل. سفارتلر عکسنی ادعا ایتمك ایستیورلر .

*
* *

اعلامات حقوقیه وتجاریه‌نك اجراسی . — تبعهٔ عثمانیه علیهنه

وتبعهٔ اجنبیه لهنه صادر اولان اعلاماتك اجراسی مأمورین عثمانیه‌یه راجعدر. بو متفق علیهدر . تبعهٔ عثمانیه لهنه وتبعهٔ اجنبیه علیهنه صادر اولان اعلاماتك صورت اجراسی وهانکی قانونه كوره اجرا اولونه‌جغی مسئله‌سی اتفاق ایله تقرر ایده‌مه‌مشدر .

مواد جزائیه :

تبعهٔ عثمانیه علیهنه براجنبی، وبر اجنبی علیهنه تبعهٔ عثمانیه طرفندن ارتکاب اولونان جرائمك محاکمه‌سی عثمانلی محاکمنه راجعدر . اثنای رؤیت دعواده ترجمان حاضر بولونور. یالكز بلچیقا وآمریقاسفارتیله بو بابده اختلاف واردر . اونلر تبعهٔ عثمانیه علیهنه ارتكاب جرم ایدن بلچیقالی ویا آمریقالیلرك محاکمه‌سنه صلاحیتدار اولدقلرینی ادعا ایدیورلر، بوادعا بردوامدر .

مساکن اجانبه صورت دخول وتحری .

١ . استملاك پروتوقولنده تعیین ایدیلن احوالدن ماعداده اجنبی مسکنلرینه قونسولوسخانه‌دن مأمور بولونمادقجه كیرلمز .

٢ . قهوه‌خانه‌لره . تنزه محللرینه، مسکرات صاتیلان یرلره - بوكبی محللر اجانبك تحت استیجارنده بولونسه بیله - مأمورین عثمانیه بلا قید وشرط داخل اولور، واجرای تحریات ایدرلر .

٣ . اجنبیلرك تحت استیجارنده بولونان اوتللر ومسافرخانه‌لر . بورالره دخول ایچون قونسلوسخانه‌دن مأمور بولوندیرلسی باب عالیجه نظری اوله‌رق قبول ایدلشه‌ده فعلیاتده مأمورین ضابطه بلا قید كیریورلر .

اجنبی تبعه‌نك تحت استیجارنده بولونان مطبعه‌لرله كتابجی دكانلرنده اجرا اولونه‌جق تحریات، سفائن درونده اجرا ایدیله‌جك تحریات. بو بابده باب عالی ایله سفارات آره‌سنده اتفاق یوقدر. سفارتلر سفائن درونده‌كی تحریاتك انجق كندی مأمورلری معرفتیله اجراسی لزومنی ادعا ایدرلر.

صورت توقیف . — جرم مشهود حالنده مأمورین عثمانیه تبعهٔ اجنبیه‌یی اجنبی قونسلوسخانه‌سندن مأمور بولونمایه‌رق دردست وتوقیف

اشبو كتابمزك حین تحریرنده نزده بولونوب استفاده وتدقیق ایدیلن آثار :

مجله

محمد جلال بك افندینك تجارت بریه قانونی شرحی

احمد صلاح الدین وجمیل بك افندیلرك حقوق عمومیهٔ دولی.

قالوونك حقوق دول

حقی پاشانك حقوق اداره‌سی

شعیب مرحومك « «

جزا قانونی

اصول جزائیه

غارونك حقوق جزاسی

اصول حقوقیه

جریدهٔ عدلیه‌لر

اسماعیل حقی افندینك وصایا وفرائض

محمود اسعد افندینك « «

پەریه‌نك معلومات قانونیه‌ی

ذهنی افندینك مناكحات ومفارقاتی

اوچ سنه‌در مجلس مبعوثاندن كچن قانونلر

قودسیویل

كاظم بكك حقوق موضوعه‌سی

T.C.

فیئاتی ۱۲ غروشدر

پاره	غروش		
	۱۰	یکی اصول دفتری	فائق شوکت بك
	٦	تاریخ طبیعی تطبیقاتی	ساطع بك
	٦	حکمت وکیمیا	ساطع بك
	۲۰	مکمل علم حساب	واصف بك
۲۰	۱۲	لسان عثمانی صرف ونحو (۳ نجی قسم)	احمد جواد بك
	۱۰	علم حیوانات	ساطع بك
۲۰	۷	علم نباتات	ساطع بك
	۲۰	مکمل جبر	واصف بك
	۲۰	یکی علم کیمیا	بر هیئت مترجمه
	٥	لسان فرانسوی صرف ونحو (ایکنجی قسم)	احمد جوادبك
	٦	» » » » (اوچنجی قسم)	»
۲۰	٤	لسان عربی » » (برنجی قسم)	»
۲۰	٤	لسان فارسی » » (ایکنجی قسم)	»
۲۰	۱۷	رسملی وخریطه‌لی تاریخ عمومی (برنجی جلد)	احمدرفیق بك
	۱۰	مختصر تاریخ مدنیت	»
۲۰	۱۲	تاریخ مدنیت برنجی جلد	»
	۱٥	» » ایکنجی جلد	»
۲۰	۱۲	» » اوچنجی جلد	»
	٥	رسملی وخریطه‌لی جغرافیای عمومی برنجی سنه	صفوت بك
۲۰	٦	» » » » ایکنجی سنه	»
	۱۰	» » » » اوچنجی سنه	»
	۱۳	ممالك عثمانیه جب آطلاسی	ابراهیم حلمی
	۱۲	عمومی جب آطلاسی	»
	٦	اخلاق — وظیفهٔ شخصیه واجتماعیه	محمود جلال‌الدین
	٦	تطبیقات زراعیه	ساطع بك